Regeringens proposition 1992/93:89

om ändrad lagstiftning för banker och andra kreditinstitut med anledning av EES-avtalet, m.m.

Prop.
1992/93:89

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 29 oktober 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Lundgren

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i lagstiftningen för banker, kreditaktiebolag och finansbolag. Flera av ändringarna är betingade av de EG-regler om kreditinstitut som omfattas av avtalet mellan EG och EFTA-länderna om *Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)*. Bl.a. föreslås regler anpassade till det s.k. andra banksamordningsdirektivets regler om

- obligatorisk auktorisation för kreditinstitut,
- krav på visst minsta startkapital i kreditinstitut,
- lämplighetsprövning av större ägare i kreditinstitut,
- rätt för kreditinstitut från ett EES-land att, med stöd av sin auktorisation i hemlandet, etablera filialer och tillhandahålla vissa angivna tjänster i ett annat EES-land,
- hemlandstillsyn av filialer som etablerats av ett kreditinstitut hemmahörande i ett annat EES-land,
- rätt till domstolsprövning av vissa myndighetsbeslut.

I denna del föreslås också en ny utformning av bankrörelselagens regler om det tillåtna verksamhetsområdet för banker.

Härutöver tas i propositionen upp några särskilda frågor som rör *banker*. För det första föreslås en uppmjukning av reglerna om finansiella koncerner (de s.k. lex Gota-bestämmelserna), så att ett icke-finansiellt företag om synnerliga skäl föreligger skall kunna tillåtas bli moderföretag

för en bank. För det andra föreslås ändringar i sanktionssystemet, innebärande att möjligheterna att ingripa mot oönskade beteenden hos en bank blir desamma som gäller beträffande andra institut under Finansinspektionens tillsyn (t.ex. värdepappersinstitut). För det tredje föreslås att de regler enligt vilka regeringen utser offentliga styrelseledamöter och godkänner val av styrelseordförande i bankaktiebolag tas bort. För det fjärde föreslås vidgade möjligheter för bank, post och butik att samverka på mindre orter. För det femte behandlas några frågor om fusion mellan banker och om möjligheten för ett bankaktiebolag att använda ordet "sparbank" i sin firma. Slutligen tas i denna del upp dels en fråga om bankaktiebolags förvärv av aktier i moderbolag, dels en fråga om redovisning av omsättningstillgångar i en bank.

I propositionen ingår vidare förslag till en helt ny *lag om kreditmarknadsbolag*. Lagen innehåller enhetliga regler för sådana kreditinstitut, vars verksamhet i dag regleras av lagen (1963:76) om kreditaktiebolag eller lagen (1988:606) om finansbolag. De företag som omfattas av den nya lagen benämns kreditmarknadsbolag. För dessa bolags verksamhet föreslås vissa rörelseregler såsom t.ex. bestämmelser om aktieförvärv, enhandsengagemang och kreditjäv. Sanktionssystemet för dessa institut är utformat i anslutning till vad som gäller för andra institut under Finansinspektionens tillsyn. Slutligen förstärks Finansinspektionens möjligheter till insyn i och tillsyn över koncerner där banker och andra kreditinstitut ingår. Överklaganden av inspektionens beslut föreslås i samtliga fall ske till kammarrätten.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Avsikten är att ikraftträdandet beträffande flertalet lagändringar skall ske den dag EES-avtalet blir gällande, dvs. tidigast den 1 januari 1993.

Lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617)[1]

dels att nuvarande 9 kap. skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap., 2 kap. 1 och 9 §§, 3 kap. 1 och 14 §§, 4 kap. 1, 3, 4, 10 och 12 §§, 6 kap. 2 §, 7 kap. samt 8 kap. 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall föras in fyra nya paragrafer, 2 kap. 2, 3 och 3 a §§ samt 5 kap. 9 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om den rörelse som en bank får driva samt vissa andra för banker gemensamma bestämmelser. Bestämmelser om hur en bank bildas och om dess organisation m.m. finns i bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och föreningsbankslagen (1987:620).

Med *bank* förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbank och föreningsbank (central föreningsbank och lokal föreningsbank).

Med en *banks stadgar* förstås i denna lag bolagsordning för bankaktiebolag, reglemente för sparbank och stadgar för föreningsbank.

För utländska bankföretags verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Denna lag gäller inte för verksamhet som bedrivs av Sveriges riksbank.

2 §

Med bankrörelse avses i denna lag verksamhet i vilken ingår inlåning från allmänheten på sådan räkning som bank allmänt använder.

Bankrörelse får, *förutom av Sveriges riksbank*, drivas *endast* av bankaktiebolag, sparbanker och centrala föreningsbanker, *som har fått regeringens tillstånd (oktroj) därtill.*

Bankrörelse får, *efter tillstånd (oktroj) av regeringen*, drivas av bankaktiebolag, sparbanker och centrala föreningsbanker. *Vidare får bankrörelse drivas av utländska bankföretag under de förutsättningar som anges i 4 och 5 §§.*

[1]Senaste lydelse av 9 kap. 1 § 1991:1018
9 kap. 2 § 1991:1768
9 kap. 3 § 1991:1768.

Utan hinder av andra stycket får postverket för sin postgiroverksamhet hålla konton för allmänheten.

3 §[2]

En bank skall stå under tillsyn av Finansinspektionen och vara registrerad där.

I denna lag avses med

1. EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

3. filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt bankföretag etablerar sig i Sverige enligt 4 § första stycket 1 eller 5 § 1, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas.

Om Finansinspektionens tillsyn över vissa stiftelser finns bestämmelser i 7 kap. 17 §.

4 §[3]

Ett utländskt bankföretag får

1. efter tillstånd av regeringen driva bankrörelse från *avdelningskontor med självständig förvaltning (filial)* eller

2. efter anmälan till Finansinspektionen driva verksamhet, som huvudsakligen avser representation och förmedling av banktjänster, från kontor eller annat fast driftställe (representationskontor).

En bank får efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen inrätta filial i utlandet.

Tillstånd till filialetablering enligt första stycket 1 *och andra*

Ett utländskt bankföretag får

1. efter tillstånd av regeringen *eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen* driva bankrörelse från filial eller

2. efter anmälan till Finansinspektionen driva verksamhet, som huvudsakligen avser representation och förmedling av banktjänster, från kontor eller annat fast driftställe (representationskontor).

Tillstånd till filialetablering enligt första stycket 1 skall lämnas

[2]Senaste lydelse 1991:1768.

[3]Senaste lydelse 1992:161.

stycket skall lämnas om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet. Bestämmelser om en banks förvärv av aktier eller *andelar i utländska bankföretag finns i 2 kap. 6 § första stycket.*

För utländska bankers verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar. I övrigt gäller för sådana företag lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

Tillstånd får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

5 §[4]

Ingen annan än bank, Sveriges riksbank, Sveriges allmänna hypoteksbank och sådant bankföretag som avses i 4 § får i sin firma eller i övrigt vid beteckning av affärsrörelse använda ordet bank.

Sammanslutning eller annan juridisk person med nära anknytning till företag som avses i första stycket får dock, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda ordet bank i sin firma.

Tillstånd som sägs i 4 § behövs inte för bankföretag, som har säte i ett land inom EES och som i det landet (hemlandet) har tillstånd att driva bankrörelse. Ett sådant företag får

1. driva bankrörelse från filial i Sverige med början två månader efter det att Finansinspektionen från en behörig myndighet i företagets hemland mottagit en underrättelse med sådant innehåll som anges i 7 §,

2. driva bankverksamhet genom att från sitt hemland erbjuda och tillhandahålla tjänster med början så snart Finansinspektionen från en behörig myndighet i företagets hemland mottagit en underrättelse med sådant innehåll som anges i 8 §.

[4]Senaste lydelse 1991:1768.

6 §

Enskildas förhållanden till bank får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Ett bankaktiebolag får efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen inrätta filial i utlandet. Sådant tillstånd skall lämnas om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

7 §

Om ett bankaktiebolag får tillstånd enligt 6 § till filialetablering i ett land inom EES, skall Finansinspektionen underrätta behörig myndighet i det land där filialen skall inrättas. Underrättelsen skall innehålla

1. en plan för den tilltänkta filialverksamheten, med uppgift om filialens organisation,

2. en förklaring att den planerade verksamheten omfattas av bankens oktroj,

3. uppgift om inlåningsgaranti som gäller för insättare i banken,

4. uppgift om filialens adress och ansvariga ledning,

5. uppgift om bankens kapitalbas och kapitaltäckningsgrad.

Om något förhållande som avses i första stycket 1-4 har ändrats efter det att filialen inrättats, skall Finansinspektionen genast underrätta behörig myndighet i det land där filialen finns.

8 §

Ett bankaktiebolag som önskar driva verksamhet i ett annat land inom EES, genom att erbjuda och tillhandahålla tjänster utan att inrätta filial där, skall innan verksamheten inleds underrätta Finansinspektionen om sin avsikt.

Inspektionen skall till behörig myndighet i det land där verksamheten skall utövas överlämna underrättelsen tillsammans med en förklaring att den planerade verksamheten omfattas av bankens oktroj.

9 §

Ingen annan än bank, Sveriges riksbank, Sveriges allmänna hypoteksbank och sådant bankföretag som avses i 4 eller 5 § får i sin firma eller i övrigt vid beteckning av affärsrörelse använda ordet bank.

En sammanslutning eller annan juridisk person med nära anknytning till företag som avses i första stycket får dock, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda ordet bank i sin firma.

10 §

Enskildas förhållanden till bank får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken skall inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket. Detsamma gäller en revisor som bryter mot förbudet i 3 kap. 14 § första stycket att lämna upplysningar om en banks angelägenheter.

11 §

Ingår en bank i en koncern skall bestämmelserna i denna lag om banks rörelse och om tillsyn över bank gälla i tillämpliga delar för övriga företag i koncernen. Begränsningarna i fråga om banks rörelse skall avse företagen gemensamt.

Första stycket gäller inte försäkringsföretag och sådana dotterföretag till försäkringsföretag som

inte driver någon form av finansiell verksamhet.

Om det finns särskilda skäl, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen medge ytterligare undantag från bestämmelserna i första stycket.

Koncernbidrag får ges endast efter medgivande av Finansinspektionen.

Övriga företag i koncernen skall lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för sin tillsyn över banken.

2 kap.

1 §[5]

En bank är skyldig att ta emot inlåning på räkning från allmänheten. *Att en lokal föreningsbanks rätt att bedriva inlåning är begränsad följer av 1 kap. 5 § föreningsbankslagen (1987:620).*

En bank får, med iakttagande av vad som föreskrivs i detta kapitel, bedriva

1. sådan finansieringsverksamhet och annan finansiell verksamhet som är förenlig med inlåning samt

2. verksamhet som har nära samband med inlåning eller med verksamhet som anges i 1.

I lagen (1991:981) om värdepappersrörelse finns bestämmelser om rätt för en bank att driva värdepappersrörelse.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet en bank får bedriva.

En bank är skyldig att ta emot inlåning på räkning från allmänheten.

[5]Senaste lydelse 1991:1768.

2 §

En bank får, med iakttagande av vad som föreskrivs i detta kapitel,

1. låna upp medel, bland annat genom att ge ut obligationer eller andra jämförbara fordringsrätter,

2. lämna och förmedla kredit, bland annat i form av konsumentkredit och kredit mot panträtt i fast egendom eller i fordringar,

3. medverka vid finansiering, bland annat genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande (leasing),

4. förmedla betalningar,

5. tillhandahålla betalningsmedel,

6. ikläda sig garantiförbindelser och göra liknande åtaganden,

7. medverka vid värdepappersemissioner,

8. lämna ekonomisk rådgivning,

9. förvara värdepapper,

10. bedriva remboursverksamhet,

11. vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder,

12. medverka vid försäljning av försäkringstjänster,

13. tillhandahålla inkassotjänster,

14. tillhandahålla bankfackstjänster,

15. driva valutahandel under de förutsättningar som föreskrivs i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,

16. driva värdepappersrörelse under de förutsättningar som föreskrivs i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, samt

17. lämna kreditupplysning under de förutsättningar som föreskrivs i kreditupplysningslagen (1973:1173).

En bank får vidare driva verksamhet som har naturligt samband med inlåning eller med verksamhet som anges i första stycket 1-14.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare

föreskrifter om vilken verksamhet en bank får bedriva.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen tillåta att en bank tillhandahåller posttjänster.

3 §

Ett utländskt bankföretag som driver verksamhet med stöd av 1 kap. 4 § 1 eller 1 kap. 5 § får driva sådan verksamhet som anges i 2 § endast i den mån verksamheten omfattas av bankföretagets verksamhetstillstånd i det land där företaget har sitt säte.

3 a §

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen tillåta att en bank låter verksamheten bedrivas av annan än bankens egen personal och i andra lokaler än bankens egna.

9 §[6]

En bank skall vid varje tidpunkt ha en kapitalbas, beräknad enligt 9 a §, som motsvarar åtta procent av värdet av bankens placeringar, beräknat enligt 10 § (kapitalkrav). För en central föreningsbank med anslutna lokala föreningsbanker bestäms kapitalbasen och kapitalkravet gemensamt.

Utöver bestämmelsen i första sycket gäller att en banks kapitalbas inte får understiga det belopp som enligt 1 kap. 2 § tredje stycket bankaktiebolagslagen (1987:618), 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 1 kap. 4 § tredje stycket föreningsbankslagen (1987:620) krävdes när rörelsen påbörjades.

[6]Senaste lydelse 1991:1768.

3 kap.

1 §[7]

En bank skall ha minst två revisorer. Revisorerna väljs av stämman, om det inte föreskrivs i stadgarna att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt.

En revisors uppdrag gäller för den tid som anges i stadgarna. Om uppdraget inte skall gälla tills vidare, skall tiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den ordinarie stämma på vilken revisorsval skall förättas.

Stämman kan utse en eller flera revisorssuppleanter. Bestämmelserna i denna lag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och föreningsbankslagen (1987:620) om revisorer gäller i tillämpliga delar om revisorssuppleanter.

I 7 kap. 3 § finns bestämmelser om skyldighet för Finansinspektionen att, utom i fråga om lokala föreningsbanker, utse en eller flera revisorer.

14 §

Revisorerna får inte lämna upplysningar till en enskild aktieägare, huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sina uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. *6* § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

I 1 kap. *10* § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Revisorerna är skyldiga att

1. till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild,

2. till medrevisor, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt

3. på begäran lämna upplysningar om bankerns angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

4 kap.

1 §[8]

Kalenderår är räkenskapsår, om inte annat följer av 12 § andra stycket

[7]Senaste lydelse 1991:1768.

[8]Senaste lydelse 1991:1768.

bokföringslagen (1976:125). För varje räkenskapsår skall årsredovisning avges. Denna består av resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse.

I fråga om resultaträkning och balansräkning i årsredovisning och i årsbokslut enligt bokföringslagen gäller, förutom bestämmelserna i den lagen, föreskrifterna i detta kapitel.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om bankernas löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning. Föreskrifterna får avvika från bokföringslagen om *särskilda skäl föreligger*. Föreskrifterna skall utformas så att de främjar en klar och rättvisande redovisning av bankens resultat och ställning.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om

1. bankernas löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning, *och*

2. avfattningen och innehållet i den redovisning som enligt bestämmelserna i 11-14 §§ lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall lämnas för verksamhet i filial till utländskt bankföretag.

Föreskrifter som utfärdas med stöd av tredje stycket får avvika från bokföringslagen om det finns särskilda skäl. Föreskrifterna skall utformas så att de främjar en klar och rättvisande redovisning av bankens resultat och ställning.

Årsredovisningen för en *central föreningsbank* skall innehålla en sammanställning av de egna och de anslutna lokala föreningsbankernas resultaträkningar och balansräkningar.

3 §[9]

Minst en månad före ordinarie stämma, i en sparbank dock senast den 31 mars, skall årsredovisningshandlingarna för det förflutna räkenskapsåret lämnas till revisorerna.

1 7 kap. 6 § finns föreskrifter om skyldigheten att sända in redovisningshandlingarna och revisionsberättelsen till Finansinspektionen.

När resultaträkningen och balansräkningen blivit fastställda, skall avskrifter av årsredovisningen och revisionsberättelsen sändas in till Finansinspektionen så snart det kan ske. För en lokal föreningsbank gäller dock en sådan skyldighet endast om inspektionen begär det.

Hos en *lokal föreningsbank* skall, senast en månad efter det att resultaträkningen och balansräkningen blivit fastställda, avskrifter av årsredovisning och revisionsberättelse hållas tillgängliga hos banken för alla som är intresserade.

På avskrift av årsredovisningen som sänds in till Finansinspektionen

[9]Senaste lydelse 1991:1768.

eller hålls tillgänglig enligt tredje stycket skall en styrelseledamot tecknabevis om att resultaträkningen och balansräkningen har fastställts. Uppgift skall också lämnas om fastställelsedagen. Beviset skall även innehålla uppgift om stämmans beslut beträffande bankens vinst eller förlust.

4 §[10]

Utöver vad som föreskrivs i 14 § bokföringslagen (1976:125) gäller följande vid värdering av en banks omsättningstillgångar:

1. Räntebärande obligationer som omfattas av 2 kap. 10 § första stycket A 2 och B 1 får tas upp till ett värde (medeltalsvärde) som grundas på ett medeltal av emissionsräntorna under de senaste tio åren på obligationer som utfärdats av Konungariket Sveriges Stadshypotekskassa, Svensk Bostadsfinansiering Aktiebolag BOFAB och Sparbankernas Inteckningsaktiebolag Spintab och som avser kreditgivning för nyproduktion av bostäder eller, i den mån bostadslån enligt statliga bestämmelser lämnas, för annat byggande. Medeltalet fastställs av Finansinspektionen. Obligationer får dock inte tas upp över anskaffningsvärdet.

2. Omsättningstillgång i övrigt får tas upp över anskaffningsvärdet, om förutsättningarna enligt 14 § fjärde stycket bokföringslagen är uppfyllda och Finansinspektionen ger tillstånd till det.

Vid värdering av en banks omsättningstillgångar gäller att bestämmelsen i 14 § fjärde stycket bokföringslagen (1976:125) får tillämpas endast efter tillstånd av Finansinspektionen.

10 §

I en moderbank skall, utöver årsredovisning för moderbanken, för varje räkenskapsår avges en koncernredovisning bestående av koncernresultaträkning och koncernbalansräkning. Redovisningen skall hänföra sig till balansdagen för moderbanken.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket och 3 § skall tillämpas på koncernredovisningen.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket och 3 § skall tillämpas på koncernredovisningen *och, i*

[10]Senaste lydelse 1991:1768.

tillämpliga delar, på koncernrevisionsberättelsen.

12 §[11]

Ett *bankaktiebolag*, en *sparbank* och en *central föreningsbank* skall minst en gång under varje räkenskapsår som omfattar mer än tio månader avge en särskild redovisning (delårsrapport). Rapporterna skall avse bankens verksamhet från räkenskapsårets början. Minst en rapport skall omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.

Delårsrapporterna avges av styrelsen eller, om styrelsen bestämmer det, av verkställande direktören. Rapporterna skall hållas tillgängliga hos banken för envar och genast sändas till de aktieägare, huvudmän eller medlemmar som begär det. *Om skyldigheten att sända in delårsrapport till Finansinspektionen finns det föreskrifter i 7 kap. 6 § 3.*

Delårsrapporterna avges av styrelsen eller, om styrelsen bestämmer det, av verkställande direktören. Rapporterna skall hållas tillgängliga hos banken för envar och genast sändas till de aktieägare, huvudmän eller medlemmar som begär det. *Delårsrapporterna skall i avskrift sändas in till Finansinspektionen så snart det kan ske.*

5 kap.

9 §

Har en sparbank i fall som avses i 1 eller 2 § tillfogats skada, får Finansinspektionen låta väcka talan mot den ersättningsskyldige, om inte bestämmelserna i 6 och 8 §§ utgör hinder för sådan talan.

6 kap.

2 §[12]

En banks firma skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående firmor, som är införda i bankregistret, samt från benämningar på utländska bankföretag, som är allmänt kända i Sverige. Firman för ett bankaktiebolag i vilket ett utländskt bankföretag har ett bestämmande inflytande får dock innehålla det företagets firma.

Ett bankaktiebolag som har övertagit en sparbanks rörelse vid

Ett bankaktiebolag, som har övertagit en sparbanks rörelse vid

[11]Senaste lydelse 1991:1768.

[12]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen (1987:619) eller en föreningsbanks rörelse vid ombildning enligt 11 kap. föreningsbankslagen (1987:620) får, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda ordet sparbank respektive föreningsbank i sin firma.	ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen (1987:619) eller en föreningsbanks rörelse vid ombildning enligt 11 kap. föreningsbankslagen (1987:620) får, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda ordet sparbank respektive föreningsbank i sin firma. *Detsamma gäller ett bankaktiebolag som senare har övertagit en sådan rörelse.*

För registrering av firma gäller i övrigt vad som föreskrivs i firmalagen (1974:156).

7 kap. Tillsyn

Hur tillsynen över banker skall bedrivas

1 §[13]

Finansinspektionen skall se till att en bank följer dels de lagar som reglerar bankens verksamhet, dels andra författningar såvitt de särskilt avser banker, dels bankens stadgar och de bestämmelser, som med stöd därav meddelats av bankens stämma eller styrelse.	*En bank står under tillsyn av Finansinspektionen och skall vara registrerad där. Banken skall lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär.*
Finansinspektionen skall även i övrigt med uppmärksamhet följa bankernas verksamhet för att hålla sig underrättad om förhållanden som kan inverka på en banks säkerhet eller i övrigt är av betydelse för en sund utveckling av bankverksamheten.	*Inspektionen får genomföra undersökning hos en bank när inspektionen anser det nödvändigt.*
Finansinspektionen är inte på grund av vad här föreskrivits skyldig att övervaka att sådana bestämmelser iakttas som avser aktieägares eller medlemmars rättigheter eller skyldigheter i förhållande till banken eller till någon annan aktieägare eller medlem eller som angår bankens inre angelägenheter.	

[13] Senaste lydelse 1991:1768.

2 §[14]

Finansinspektionens tillsyn utövas med ledning av de handlingar som enligt denna lag skall sändas in till Finansinspektionen samt de upplysningar som inhämtas vid bankundersökningar eller på något annat sätt.

Bankundersökning skall genomföras så ofta som inspektionen anser det nödvändigt eller när regeringen beslutar att sådan skall ske.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om

1. vilka upplysningar som en bank skall lämna till inspektionen,

2. förvaring och inventering av värdehandlingar samt

3. brottsförebyggande åtgärder hos en bank.

3 §[15]

Finansinspektionen skall för varje bankaktiebolag, sparbank samt centralt föreningsbank förordna en eller flera revisorer att med övriga revisorer delta i granskningen av styrelsens förvaltning och bankens räkenskaper. Inspektionen får för samma ändamål förordna revisor för lokal föreningsbank.

För revisor som förordnats av Finansinspektionen skall inspektionen utfärda instruktion.

Finansinspektionen får när som helst återkalla förordnande enligt första stycket och i stället utse ny revisor.

Finansinspektionen skall vid sin tillsyn över bankerna se till att en sund utveckling av verksamheten främjas.

4 §[16]

Finansinspektionen får, när det anses nödvändigt, sammankalla bankens styrelse. Har styrelsen inte rättat sig efter en begäran från inspektionen om att kalla till en extra stämma, får inspektionen utfärda sådan kallelse.

En banks styrelse är skyldig att genast låta upprätta en särskild balansräkning, om det finns anledning att anta att

1. ett bankaktiebolags eget kapital understiger nio tiondelar av det registrerade aktiekapitalet,

[14] Senaste lydelse 1991:1768.
[15] Senaste lydelse 1991:1768.
[16] Senaste lydelse 1991:1768.

	2. en sparbank eller en central föreningsbank med anslutna lokala föreningsbanker inte kan uppfylla kravet på kapitaltäckning enligt 2 kap. 9-10 §§.
Företrädare för Finansinspektionen får närvara vid stämma och vid sådant styrelsesammanträde som inspektionen har sammankallat samt delta i överläggningarna.	*Balansräkningen skall granskas av revisorerna. Om antagandet om bankens ställning bekräftas skall styrelsen genast underrätta Finansinspektionen.*

5 §[17]

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om förvaring och inventering av värdehandlingar samt om brottsförebyggande åtgärder hos en bank.	*Finansinspektionen skall förordna en eller flera revisorer att med övriga revisorer delta i revisionen av en bank. Inspektionen får dock avstå från att förordna revisor i en lokal föreningsbank.*
Om rätt för regeringen eller Finansinspektionen att utfärda föreskrifter i fråga om bokföring och redovisning finns det bestämmelser i 4 kap. 1 § tredje stycket.	*Inspektionen får när som helst återkalla ett revisorsförordnande och utse en ny revisor.*
	Revisorn har rätt till skäligt arvode för sitt arbete av banken. Arvodets storlek bestäms av inspektionen.
	Finansinspektionen skall utfärda en instruktion för revisor som förordnats av inspektionen.

6 §[18]

Det åligger styrelsen i en bank	*Finansinspektionen får, när det anses nödvändigt, sammankalla styrelsen i en bank. Om styrelsen inte har rättat sig efter en begäran från inspektionen om att kalla till extra stämma, får inspektionen utfärda en sådan kallelse.*
1. att när som helst för den befattningshavare hos Finansinspektionen, som enligt föreskrifter meddelade av regeringen skall företräda inspektionen i sådant avseende, samt för den särskilda undersökning regeringen kan besluta om hålla bankens kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning,	

[17]Senaste lydelse 1991:1768.
[18]Senaste lydelse 1991:1768.

2. att genast efter varje månads slut, enligt de formulär som fastställs av inspektionen, upprätta och till inspektionen sända in en översikt, som utvisar bankens tillgångar och skulder,

3. att så snart det kan ske, i fråga om lokal föreningsbank dock endast om inspektionen begär det, till inspektionen sända in avskrift av styrelsens årsredovisningshandlingar och revisionsberättelse och, i förekommande fall, koncernredovisningshandlingar och koncernrevisionsberättelse med tillhörande handlingar, samt delårsrapporter och protokoll över förhandlingarna vid ordinarie stämma,

4. att dels på den tid som inspektionen bestämmer till inspektionen sända de uppgifter som denna anser nödvändiga för att kunna upprätta en översikt över resultatet av bankens verksamhet under räkenskapsåret samt bankens ställning vid årets slut, dels, efter regeringens bestämmande, avge ytterligare uppgifter om bankens verksamhet och ställning, samt

5. att även i övrigt meddela inspektionen, eller en sådan befattningshavare vid denna som ovan sagts, alla de upplysningar om banken som de begär.

Företrädare för inspektionen får närvara vid stämma och vid ett sådant styrelsesammanträde, som inspektionen har sammankallat, samt delta i överläggningarna.

7 §[19]

Bankens styrelse är skyldig att genast låta upprätta en särskild balansräkning, om det finns anledning att anta att en bank gjort sådana förluster att

1. ett bankaktiebolags eget

Under en banks likvidation har Finansinspektionen samma befogenheter i fråga om likvidatorerna och stämman som annars tillkommer inspektionen beträffande styrelsen och stämman.

[19] Senaste lydelse 1991:1768.

kapital understiger nio tiondelar av det registrerade aktiekapitalet,

2. en sparbank eller en central föreningsbank med anslutna lokala föreningsbanker inte kan uppfylla kravet på kapitaltäckning enligt 2 kap. 9-10 §§.

Balansräkningen skall granskas av revisorerna. Om antagandet om bankens förluster bekräftas skall styrelsen genast underrätta Finansinspektionen.

Särskilt om tillsynen över filialer till utländska bankföretag hemmahörande inom EES

8 §[20]

Om styrelsen eller stämman har fattat ett beslut som avviker från sådan lag eller författning som avses i 1 § första stycket eller från bankens stadgar, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet gått i verkställighet får inspektionen förelägga styrelsen att göra rättelse där så kan ske samt att fullgöra vad som åligger styrelsen. Ett sådant föreläggande får dock inte meddelas i fråga om sådana föreskrifter i lag, som det är straffbart att överträda.

Om avvikelsen enligt första stycket är av allvarlig beskaffenhet, skall inspektionen göra anmälan om detta till regeringen, som kan förklara oktrojen förverkad.

Finansinspektionen skall i samarbete med behörig hemlandsmyndighet utöva tillsyn över att likviditeten är tillfredsställande i en här inrättad filial till utländskt bankföretag hemmahörande inom EES.

Efter anmälan till Finansinspektionen kan en behörig myndighet i ett annat land inom EES företa undersökning hos en här i landet inrättad filial till bankföretag hemmahörande i det andra landet.

9 §[21]

Även om sådan avvikelse som avses i 8 § första stycket inte har skett, får Finansinspektionen meddela de erinringar i fråga om

Finansinspektionen skall, med avseende på utländskt bankföretag hemmahörande inom EES, vilket driver verksamhet här i landet

[20] Senaste lydelse 1991:1768.

[21] Senaste lydelse 1991:1768.

verksamheten i en bank, som inspektionen finner påkallade.

Om verksamheten i en bank till följd av allvarliga missförhållanden i bankens ledning kan befaras komma att bli till skada för det allmänna, får inspektionen förelägga bankens styrelse att vidta erforderliga åtgärder. Om styrelsen inte rättar sig efter ett sådant föreläggande tillämpas 8 § andra stycket.

från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, lämna de uppgifter till behörig myndighet i bankens hemland som denna myndighet behöver för sin tillsyn över banken.

9 a §[22]

Om ett utländskt bankföretag genom en filial eller i övrigt här i landet handlar på ett sätt som strider mot lag eller annan författning och inte följer Finansinspektionens föreläggande med anmodan om rättelse, skall inspektionen anmäla detta till tillsynsmyndigheten i det land där banken har sitt huvudkontor. Anmälan skall också göras till regeringen, som kan återkalla ett tillstånd att driva bankrörelse här i landet.

Ägarprövning

10 §[23]

Har en sparbank i fall som avses i 5 kap. 1 eller 2 § tillfogats skada, får Finansinspektionen låta väcka talan mot den ersättningsskyldige, om inte bestämmelserna i 5 kap. 6 och 8 §§ utgör hinder för sådan talan.

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett bankaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 % av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att banken blir dotterföretag.

[22]Senaste lydelse 1991:1768.
[23]Senaste lydelse 1991:1768.

11 §[24]

Om oktroj har beviljats för en bank och banken därefter inte anmälts för registrering inom föreskriven tid, skall regeringen efter anmälan av Finansinspektionen förklara oktrojen förverkad. Detsamma gäller om anmälningen för bankens registrering genom lagakraftägande beslut avskrivits eller avslagits.

Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 10 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Ett förvärv, som innebär att ett icke-finansiellt företag blir moderföretag till en bank, skall dock tillåtas bara om det finns synnerliga skäl.

Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras. Ett tillstånd enligt första stycket andra meningen får förenas med villkor om skyldighet att inom viss tid avyttra så stor del av aktieinnehavet att banken upphör att vara dotterföretag.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

12 §[25]

Under en banks likvidation har Finansinspektionen samma befogenheter i fråga om likvidatorerna och stämman som annars tillkommer inspektionen beträffande styrelsen och stämman.

Den som avser att avyttra ett kvalificerat innehav eller en så stor del av ett kvalificerat innehav att innehavet därigenom kommer att understiga någon av de i 10 § angivna gränserna skall underrätta Finansinspektionen om detta.

13 §[26]

Har en bank försatts i konkurs, skall Finansinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt konkurslagen (1987:672).

När ett bankaktiebolag får kännedom om att aktier i banken blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 10 § eller för en sådan avyttring som avses i 12 §, skall banken snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

[24]Senaste lydelse 1991:1768.
[25]Senaste lydelse 1991:1768.
[26]Senaste lydelse 1991:1768.

Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i 7 kap. 5 § konkurslagen.

Även om beslut om delning av konkursboets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.

Bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare gäller också det allmänna ombudet.

Ett bankaktiebolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i banken samt storleken på innehaven.

14 §[27]

Finansinspektionens beslut enligt denna lag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och föreningsbankslagen (1987:620) överklagas hos regeringen. Inspektionens beslut får verkställas utan hinder av att det överklagats, om inte regeringen förordnar något annat.

Om överklagande av beslut i vissa fall finns bestämmelser i 18 §, 8 kap. 8 § och 9 kap. 3 § sista stycket.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 10 § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

[27]Senaste lydelse 1991:1768.

Ingripanden mot banker

15 §[28]

Bankaktiebolagen, sparbankerna och de centrala föreningsbankerna samt utländska banker med filial här i landet skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Varje bank skall, med belopp som Finansinspektionen bestämmer, utge ersättning till revisor som har förordnats enligt 3 §. Ett bankaktiebolag skall, med belopp som regeringen bestämmer, även utge ersättning till offentlig ledamot enligt 7 kap. 1 § bankaktiebolagslagen (1987:618) samt till person som avses i 7 kap. 8 § första stycket andra meningen samma lag.

Om en svensk bank har fattat ett beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar bankens verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av sådan författning eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga banken att göra rättelse om det är möjligt.

16 §[29]

Den som är ledamot eller suppleant i styrelsen för Finansinspektionen eller befattningshavare där får inte ingå i styrelsen för en bank eller vara anställd i en bank. Inte heller får en sådan person äga aktier i ett bankaktiebolag eller vara huvudman i en sparbank.

En svensk banks oktroj skall återkallas av Finansinspektionen om

1. banken inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. banken inte inom ett år efter registrering har börjat driva bankrörelse, eller banken dessförinnan förklarat sig avstå från oktrojen,

3. banken har överlåtit hela sin rörelse,

4. banken under en sammanhängande tid av ett år inte drivit bankrörelse,

5. banken genom att överträda en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser, eller

[28]Senaste lydelse 1991:1768.

[29]Senaste lydelse 1991:1768.

Regeringen får meddela särskilda bestämmelser om beviljande av kredit till sådan person som avses i första stycket.

6. bankens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 9 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för banken.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 4 och 5 i stället för att återkalla oktrojen meddela varning. I fall som avses i första stycket 6 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om oktrojen återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

17 §[30]

Om en pensionsstiftelse eller en personalstiftelse hör till en bank och stiftelsens förmögenhet huvudsakligen härrör från medel som tillskjutits av banken, skall Finansinspektionen se till att stiftelsens tillgångar är placerade på ett sätt som bereder skälig säkerhet. Därvid skall stiftelsens ändamål beaktas och hänsyn tas till vad som föreskrivs i denna lag om placering av en banks medel. Har stiftelsens tillgångar inte placerats på ett tillfredsställande sätt, får inspektionen förelägga stiftelsen att vidta rättelse.

Den som företräder stiftelsen skall på Finansinspektionens begäran hålla stiftelsens kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning. Han skall även lämna inspektionen alla de upplysningar rörande stiftelsen som inspektionen begär.

Har Finansinspektionen av en behörig myndighet i ett annat land inom EES underrättats om att en svensk bank överträtt föreskrifter som i det landet gäller för banken, får inspektionen vidta de i 15 och 16 §§ angivna åtgärderna mot banken, om någon omständighet motsvarande vad som där sägs föreligger. Inspektionen skall underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärder som vidtas.

[30]Senaste lydelse 1991:1768.

Särskilda bestämmelser om ingripanden mot utländska bankföretag

18 §[31]

Om någon tar emot inlåning på räkning från allmänheten utan att ha tillstånd till det, skall Finansinspektionen förelägga honom att upphöra med verksamheten.

Om ett bankföretag, som är hemmahörande i ett land utanför EES, driver bankrörelse från filial här i landet och därvid överträder en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt visar sig olämpligt att utöva bankverksamhet, får Finansinspektionen återkalla filialtillståndet eller, om det är tillräckligt, meddela varning.

Om filialtillståndet återkallas gäller 16 § tredje och fjärde styckena i tillämpliga delar.

Är det osäkert om verksamheten omfattar inlåning enligt första stycket, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar som behövs för att bedöma om verksamheten omfattar sådan inlåning.

Förelägganden enligt första och andra styckena får förenas med vite.

Inspektionen skall underrätta tillsynsmyndigheten i det land där bankföretaget har sitt säte om åtgärder som har vidtagits med stöd av denna paragraf.

Ett föreläggande enligt denna paragraf får riktas såväl mot ett utländskt företag som mot den som här i landet är verksam för ett sådant företags räkning.

Ett beslut enligt denna paragraf får överklagas hos kammarrätten.

19 §

Om ett bankföretag, som är hemmahörande i ett annat land inom EES, driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster och därvid överträder en bestämmelse som avses i 15 § eller på annat sätt har visat sig olämpligt att utöva sådan verksamhet, får

[31]Senaste lydelse 1991:1768.

Finansinspektionen förelägga bankföretaget att göra rättelse.

Om bankföretaget inte följer föreläggandet, skall inspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland.

Om rättelse ändå inte sker, får inspektionen förbjuda bankföretaget att göra nya åtaganden här i landet. Innan förbud meddelas skall inspektionen underrätta behörig myndighet i bankföretagets hemland. I brådskande fall får inspektionen meddela förbud utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten. Denna skall då underrättas så snart det kan ske.

20 §

Om ett bankföretag, som är hemmahörande i ett annat land inom EES och driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, har fått sitt verksamhetstillstånd återkallat i hemlandet, skall Finansinspektionen genast förbjuda bankföretaget att göra nya åtaganden i Sverige.

Ingripanden mot den som saknar tillstånd

21 §

Om någon tar emot inlåning på räkning från allmänheten utan att vara berättigad till det, skall Finansinspektionen förelägga honom att upphöra med verksamheten.

Är det osäkert om verksamheten omfattar inlåning, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar

om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

I fråga om utländska företag får ett föreläggande enligt denna paragraf riktas mot såväl företaget som den som här i landet är verksam för företagets räkning.

Avgifter till Finansinspektionen

22 §

Bankaktiebolag, sparbanker, centrala föreningsbanker samt utländska bankföretag med filial här i landet skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Vite

23 §

Om Finansinspektionen meddelar föreläggande eller förbud enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

Överklagande

24 §

Finansinspektionens beslut enligt 6 § och 21 § andra stycket får inte överklagas.

Beslut som avses i 21 § första stycket och 8 kap. 8 § denna lag får överklagas hos kammarrätten. Inspektionens beslut i övrigt enligt denna lag, bankaktiebolagslagen (1987:618), sparbankslagen (1987:619) och föreningsbankslagen (1987:620) får överklagas hos regeringen, om annat inte är föreskrivet.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse skall gälla omedelbart.

25 §

Har regeringen i ett ärende om oktroj inte fattat beslut inom sex månader efter det att ansökan gavs in, får sökanden begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om regeringen inte har meddelat beslut inom sex månader efter det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökningen har avslagits.

Om Finansinspektionen inte har överlämnat underrättelse som avses i 1 kap. 7 § första stycket till behörig myndighet i utlandet inom tre månader efter det att ansökan gavs in, får sökanden begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om underrättelse inte har överlämnats inom tre månader efter det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökan avslagits.

Särskilda bestämmelser

26 §

När en bank har försatts i konkurs, skall Finansinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt konkurslagen (1987:672).

Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i 7 kap. 5 § konkurslagen.

Även om beslut om delning av konkursboets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.

Bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare gäller också det allmänna ombudet.

27 §

Den som är ledamot eller suppleant i styrelsen för Finansinspektionen eller befattningshavare där får inte ingå i styrelsen för en bank eller vara anställd i en bank. Inte heller får en sådan person äga aktier i ett bankaktiebolag eller vara huvudman i en sparbank.

Regeringen får meddela särskilda bestämmelser om beviljande av kredit till sådan person som avses i första stycket.

28 §

Om en pensionsstiftelse eller en personalstiftelse hör till en bank och stiftelsens förmögenhet huvudsakligen härrör från medel som tillskjutits av banken, skall Finansinspektionen se till att stiftelsens tillgångar är placerade på ett sätt som bereder skälig säkerhet. Därvid skall stiftelsens ändamål beaktas och hänsyn tas till vad som föreskrivs i denna lag om placering av en banks medel. Har stiftelsens tillgångar inte placerats på ett tillfredsställande sätt, får inspektionen förelägga stiftelsen att vidta rättelse.

Den som företräder stiftelsen skall på Finansinspektionens begäran hålla stiftelsens kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning. Han skall även lämna inspektionen alla de upplysningar om stiftelsen som inspektionen begär.

8 kap.

5 §[32]

Finansinspektionen skall genast skriftligen underrätta banken när inspektionen

[32]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

1. nedsatt aktiekapitalet enligt 4 kap. 14 § andra stycket bankaktiebolagslagen (1987:618),

2. förklarat beslut om nedsättning av aktiekapitalet förfallet enligt 6 kap. 7 § tredje stycket bankaktiebolagslagen,

3. förklarat fråga om fusion förfallen enligt 11 kap. 6 § tredje stycket bankaktiebolagslagen, 7 kap. 7 § tredje stycket sparbankslagen (1987:619) eller 10 kap. 5 § tredje stycket föreningsbankslagen (1987:620),

4. förelagt *eller dömt ut* vite enligt *9 kap. 3* § denna lag, eller

4. förelagt vite enligt denna lag, eller

5. förklarat fråga om en sparbanks eller en föreningsbanks ombildning till bankaktiebolag förfallen enligt 8 kap. 8 § sparbankslagen respektive 11 kap. 9 § föreningsbankslagen.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. I fråga om banker som beviljats oktroj före lagens ikraftträdande gäller vid tillämpning av 2 kap. 9 § andra stycket och 7 kap. 16 § första stycket 6

a) att kapitalbasen för ett bankaktiebolag inte får understiga ett belopp som vid tidpunkten för ikraftträdandet motsvarar fem miljoner ecu,

b) att kapitalbasen för en sparbank inte får understiga ett belopp som vid tidpunkten för ikraftträdandet motsvarar en miljon ecu,

c) att kapitalbasen för en föreningsbank jämte anslutna lokala föreningsbanker inte får understiga ett belopp som vid tidpunkten för ikraftträdandet motsvarar fem miljoner ecu.

3. En sparbank som beviljats oktroj före lagens ikraftträdande får, under de förutsättningar som anges i denna punkt, fortsätta att driva bankrörelse, även om sparbankens kapitalbas vid ikraftträdandet uppgår till lägre belopp än motsvarande en miljon ecu. I sådant fall gäller vid tillämpning av 2 kap. 9 § andra stycket och 7 kap. 16 § första stycket 6 att sparbankens kapitalbas inte efter lagens ikraftträdande får understiga det högsta belopp som kapitalbasen uppnått efter den 2 maj 1992. När kapitalbasen uppnått ett belopp som vid tidpunkten för ikraftträdandet motsvarat en miljon ecu gäller bestämmelserna i punkt 2.

2 Förslag till

Lag om kreditmarknadsbolag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Definitioner

1 § I denna lag avses med

1. *finansieringsverksamhet*: näringsverksamhet som har till ändamål att lämna kredit, ställa garanti för kredit, förmedla kredit till konsumenter eller medverka till finansiering genom att förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande,

2. *kreditmarknadsbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt denna lag att driva finansieringsverksamhet,

3. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

4. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning; om ett utländskt företag etablerar sig i Sverige enligt 2 kap. 8-10 §§, skall etableringen anses som en enda filial, även om flera driftställen inrättas,

5. *kreditinstitut*: ett institut i vars verksamhet ingår att från allmänheten låna medel och att bevilja krediter för egen räkning,

6. *finansiellt institut*: ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att driva valutahandel eller värdepappersrörelse eller att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 3 kap. 1 § andra stycket 2-11,

7. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Tillståndsplikt

2 § Finansieringsverksamhet får, med de undantag som anges i 3 § samt 2 kap. 9 och 10 §§, drivas bara efter tillstånd av Finansinspektionen.

Tillstånd kan ges till svenska aktiebolag och utländska kreditinstitut.

För utländska kreditinstituts verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

3 § Tillstånd krävs inte om finansieringsverksamheten

1. drivs av statlig eller kommunal myndighet,

2. avser finansiering endast i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget,

3. avser finansiering endast i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern eller med annat nära samband och medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten,

4. tillgodoser finansieringsbehov endast inom en grupp näringsidkare med ekonomisk intressegemenskap och medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten,

5. utgör en normal likviditetsförvaltning och inte kan anses ha ett självständigt syfte vid sidan av företagets huvudsakliga verksamhet,

6. utgör sådan verksamhet som avses i 1 § lagen (1949:722) om pantlånerörelse, eller

7. ingår i verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt annan lag.

Nära samband, som avses i 3, skall anses föreligga om företagen leds av samma eller i huvudsak samma personer eller om vinsten av företagens verksamhet helt eller till betydande del skall, direkt eller indirekt, tillfalla samma eller i huvudsak samma personer.

Sundhetskrav

4 § Ett kreditmarknadsbolags verksamhet skall bedrivas så att allmänhetens förtroende för kreditmarknaden upprätthålls och i övrigt så att verksamheten kan anses sund.

Sekretess

5 § Enskildas förhållanden till kreditmarknadsbolag får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken skall inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

2 kap. Förutsättningar för tillstånd m.m.

Kreditmarknadsbolag

1 § Tillstånd att driva finansieringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet, och

3. bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i denna lag.

Tillstånd får inte vägras på den grunden att det inte behövs något ytterligare finansieringsföretag.

2 § Ansökan om tillstånd får göras innan bolaget har registrerats i aktiebolagsregistret. Om en sådan ansökan har gjorts inom sex månader från stiftelseurkundens undertecknande, räknas den i 2 kap. 9 § första stycket aktiebolagslagen (1975:1385) föreskrivna tiden från tillståndsbeslutet.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vad en sådan plan skall innehålla.

3 § Ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall godkännas av Finansinspektionen i samband med att bolaget får tillstånd att driva finansieringsverksamhet.

Ett beslut om ändring av bolagsordningen får inte registreras innan det har godkänts av inspektionen.

4 § Ett kreditmarknadsbolag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner ecu. I 11 kap. 7 § aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, får Finansinspektionen medge att bolaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon ecu. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

5 § Ett kreditmarknadsbolag skall ha en styrelse med minst fem ledamöter. Bolaget skall ha en verkställande direktör.

6 § I ett kreditmarknadsbolag skall minst en av bolagsstämman utsedd revisor vara auktoriserad revisor eller auktoriserat revisionsbolag.

7 § För kreditmarknadsbolag gäller vad som är föreskrivet om aktiebolag i allmänhet, om inte annat följer av denna lag.

Den som är revisor i ett kreditmarknadsbolag får inte stå i skuld till eller ha annan ekonomisk förpliktelse mot bolaget.

Utländska företag

8 § Tillstånd för ett utländskt kreditinstitut att driva finansieringsverksamhet från filial här i landet får meddelas endast om

1. institutet i det land där det har sitt säte (hemlandet) driver finansieringsverksamhet och där står under tillsyn av behörig myndighet, och
2. verksamheten här i landet kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet.

Tillstånd till filialetablering får inte vägras på den grunden att det inte behövs något ytterligare finansieringsföretag.

9 § Tillstånd som sägs i 8 § behövs inte för ett kreditinstitut som har sitt hemland inom EES och som i det landet har tillstånd att driva finansieringsverksamhet. Ett sådant institut får

1. driva verksamhet från filial i Sverige med början två månader efter det att Finansinspektionen från en behörig myndighet i institutets hemland mottagit en underrättelse med sådant innehåll som anges i 12 §,

2. driva finansieringsverksamhet genom att från sitt hemland erbjuda och tillhandahålla tjänster med början så snart Finansinspektionen från en behörig myndighet i institutets hemland mottagit en underrättelse med sådant innehåll som anges i 13 §.

10 § Vad som sägs i 9 § om ett utländskt kreditinstitut gäller även utländskt finansiellt institut, som har säte inom EES, och dess dotterföretag, om institutet är dotterföretag till ett kreditinstitut eller ägs gemensamt av två eller flera kreditinstitut och uppfyller samtliga följande villkor.

1. Det eller de kreditinstitut som äger det finansiella institutet skall vara auktoriserade som kreditinstitut i det EES-land vars lag gäller för det finansiella institutet,

2. den ifrågavarande verksamheten skall bedrivas i det EES-land vars lag gäller för det finansiella institutet,

3. kreditinstitutet eller kreditinstituten skall inneha minst 90 % av samtliga röster i det finansiella institutet,

4. kreditinstitutet eller kreditinstituten skall tillgodose behöriga myndigheters krav på sund förvaltning av det finansiella institutet och skall ha utfäst sig att, med samtycke av hemlandets behöriga myndigheter, solidariskt svara för de åtaganden som det finansiella institutet gjort, och

5. det finansiella institutet skall omfattas, särskilt med avseende på den ifrågavarande verksamheten, av den koncernbaserade tillsyn som kreditinstitutet eller kreditinstituten är föremål för.

Att de i första stycket angivna villkoren är uppfyllda skall framgå av underrättelse som avses i 9 §.

En sådan underrättelse som avses i 9 § 1 skall beträffande sådana företag som avses i första stycket innehålla uppgift om den konsoliderade kapitaltäckningsgraden för det kreditinstitut som äger företaget eller dess moderföretag.

Kreditmarknadsbolags etablering utomlands

11 § Ett kreditmarknadsbolag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i utlandet. Sådant tillstånd skall lämnas om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet.

12 § Om ett kreditmarknadsbolag får tillstånd enligt 11 § till filialetablering i ett land inom EES, skall Finansinspektionen underrätta behörig myndighet i det land där filialen skall inrättas. Underrättelsen skall innehålla

1. en plan för den tilltänkta filialverksamheten, med uppgift om filialens organisation,

2. en förklaring att den planerade verksamheten omfattas av kreditmarknadsbolagets tillstånd,

3. uppgift om filialens adress och ansvariga ledning samt

4. uppgift om kreditmarknadsbolagets kapitalbas och kapitaltäckningsgrad.

Om något förhållande som avses i föregående stycke 1-3 har ändrats efter det att filialen inrättats, skall Finansinspektionen genast underrätta behörig myndighet i det land där filialen finns.

Gränsöverskridande verksamhet

13 § Ett kreditmarknadsbolag som önskar driva verksamhet i ett annat land inom EES, genom att erbjuda och tillhandahålla tjänster utan att inrätta filial där, skall innan verksamheten inleds underrätta Finansinspektionen om sin avsikt. Inspektionen skall till behörig myndighet i det land där verksamheten skall utövas överlämna underrättelsen tillsammans med en förklaring att den planerade verksamheten omfattas av bolagets tillstånd att driva finansieringsverksamhet.

3 kap. Rörelseregler

Verksamhet

1 § Ett kreditmarknadsbolag får endast driva finansieringsverksamhet och verksamhet som har ett naturligt samband därmed.

Kreditmarknadsbolaget får, med iakttagande av vad som föreskrivs i detta kapitel, i sin verksamhet bland annat

1. låna upp medel, bland annat genom att ge ut obligationer och andra jämförbara fordringsrätter, dock ej ta emot inlåning på räkning från allmänheten,

2. lämna och förmedla kredit, bland annat i form av konsumentkredit, kredit mot panträtt i fast egendom och i fordringar,

3. medverka vid finansiering, bland annat genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande (leasing),

4. förmedla betalningar,

5. tillhandahålla betalningsmedel,

6. ikläda sig garantiförbindelser och göra liknande åtaganden,

7. lämna ekonomisk rådgivning,

8. förvara värdepapper,

9. vara förvaringsinstitut för värdepappersfonder,

10. medverka vid försäljning av försäkringstjänster,

11. tillhandahålla inkassotjänster,

12. tillhandahålla värdefackstjänster,

13. driva valutahandel under de förutsättningar som föreskrivs i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, samt

14. lämna kreditupplysning under de förutsättningar som föreskrivs i kreditupplysningslagen (1973:1173).

2 § Ett utländskt kreditinstitut som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 8 eller 9 § får driva sådan verksamhet som anges i 1 § andra stycket i den mån verksamheten omfattas av institutets verksamhetstillstånd i hemlandet.

Ett utländskt företag som avses i 2 kap. 10 § får driva verksamhet som anges i 1 § andra stycket endast om verksamheten är tillåten enligt företagets stadgar eller bolagsordning och endast i den mån det eller de utländska kreditinstitut som äger företaget eller dess moderföretag skulle ha rätt enligt första stycket att driva sådan verksamhet.

I 1 kap. 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse finns bestämmelser om att verksamhet som avses i 1 kap. 3 § samma lag under vissa förutsättningar får bedrivas av utländska kreditinstitut som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 9 § och av finansiella institut och dotterföretag som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 10 §.

3 § Ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall ange, förutom de uppgifter som föreskrivs i 2 kap. 4 § aktiebolagslagen (1975:1385), under vilka villkor långivning, upplåning och förvärv av egendom skall ske.

4 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet ett kreditmarknadsbolag får bedriva och vad dess bolagsordning skall innehålla.

5 § Ett kreditmarknadsbolag får endast efter tillstånd av Finansinspektionen förvärva aktier eller andelar i ett företag, om förvärvet ingår som ett led i organisationen av verksamheten.

6 § Ett kreditmarknadsbolags kvalificerade innehav av aktier eller andelar i företag som inte driver finansiell verksamhet eller försäkringsverksamhet får sammanlagt uppgå till högst 60 % av bolagets kapitalbas. Ett sådant innehav i ett enskilt företag får uppgå till högst 15 % av kapitalbasen.

Begränsningarna i första stycket gäller inte sådana innehav som avses i 5 §.

Om någon av gränserna i denna paragraf efter ett förvärv kommer att överskridas, skall innehavet avvecklas i motsvarande mån så snart det är lämpligt.

7 § Trots bestämmelserna i 6 § får ett kreditmarknadsbolag för att skydda en fordran dels på offentlig auktion eller på en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad eller vid exekutiv försäljning köpa aktier eller andelar som är utmätta eller utgör säkerhet för fordringen, dels överta aktier eller andelar som betalning för fordran, om det finns anledning att anta att bolaget annars skulle göra en avsevärd förlust.

Aktier eller andelar som förvärvats enligt första stycket och som medfört att någon gräns som anges i 6 § överskridits, skall avyttras så

snart det är lämpligt och senast när det kan ske utan förlust för kreditmarknadsbolaget. Om egendomen inte har avyttrats inom tre år från förvärvet, krävs Finansinspektionens tillstånd för fortsatt innehav.

Kreditgivning

8 § Kredit får beviljas endast om låntagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra låneförbindelsen.

9 § Ett kreditmarknadsbolag får inte ha fordringar på samma låntagare eller låntagare som är förbundna med varandra i väsentlig ekonomisk gemenskap i sådan omfattning att det finns risk att bolaget inte kan fullgöra sina skyldigheter om en sådan låntagare inte kan betala sin skuld. Detsamma gäller fordringar mot säkerhet i aktier eller förlagsbevis, som har getts ut av samma aktiebolag eller aktiebolag som är förenade i sådan gemenskap. Med fordran jämställs säkerhet i form av borgen eller annan garantiförbindelse till kreditmarknadsbolaget.

Bestämmelserna i första stycket gäller också i fråga om garantiförbindelse som kreditmarknadsbolaget utfärdar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilka begränsningar som skall gälla för sådana fordringar och garantiförbindelser som avses i första och andra styckena.

10 § I stället för bestämmelserna i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen (1975:1385) gäller följande för kreditmarknadsbolag.

Ett kreditmarknadsbolag får inte på andra villkor än sådana som bolaget normalt ställer upp lämna kredit till

1. styrelseledamot,
2. person som ensam eller i förening med annan får avgöra på styrelsen ankommande kreditärenden,
3. anställd som innehar en ledande ställning inom bolaget,
4. annan aktieägare än staten med ett aktieinnehav som motsvarar minst tre procent av hela aktiekapitalet,
5. make eller sambo till person som avses under 1-4 eller
6. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1-5 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

Finansinspektionen prövar om en anställd har sådan ledande ställning som avses i andra stycket 3.

Kreditmarknadsbolagets styrelse skall avgöra ärenden om kredit till sådana personer som avses i andra stycket. Bolaget skall i en förteckning föra in uppgifter om de krediter som har beviljats personer eller företag som avses i andra stycket. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall antecknas i förteckningen.

Andra-fjärde styckena tillämpas på motsvarande sätt beträffande krediter mot säkerhet av borgen eller fordringsbevis som utfärdats av någon som avses i andra stycket. Detsamma gäller för en fordran som

bolaget förvärvar och för vilken någon som avses i andra stycket är betalningsskyldig.

4 kap. Kapitaltäckning

1 § Ett kreditmarknadsbolag skall vid varje tidpunkt ha en kapitalbas, beräknad enligt 2 §, som motsvarar åtta procent av värdet av bolagets placeringar, beräknat enligt 3 § (kapitalkrav).

Utöver bestämmelsen i första stycket gäller att ett kreditmarknadsbolags kapitalbas inte får understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades.

Ett kreditmarknadsbolag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner ecu, skall om nettovärdet av tillgångarna i bolagets verksamhet därefter överstiger etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner ecu, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §.

2 § Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt sista stycket. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. Eget kapital.
B. Sjuttio procent av skatteutjämningsreserven.
C. Sjuttio procent av det belopp som svarar mot bolagets reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses det nominella värdet av förlagsbevis och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid av minst fem år och med rätt till betalning först efter bolagets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. Bevis och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år skall tas upp till ett belopp som motsvarar tjugo procent av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, enligt medgivande av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Finansinspektionen räknas andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

Från summan av det primära och supplementära kapitalet skall räknas av det bokförda värdet av vad som har skjutits till som aktiekapital eller i annan form i ett företag som driver försäkringsverksamhet eller något slag av finansiell verksamhet som kräver tillstånd. Någon avräkning skall dock inte göras om tillskottet uppgår till högst fem procent av företagets egna kapital eller motsvarande och det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott inte överstiger tio procent av bolagets egna kapital. Avräkning skall inte heller göras för tillskott som belöper på företag som omfattas av bestämmelserna om konsoliderat kapitalkrav i 4 §.

3 § Kapitalkravet enligt 1 § bestäms i förhållande till bolagets tillgångar samt sådana garantiförbindelser och andra åtaganden på kapitalmarknaden som innebär en kreditrisk för bolaget (placeringar). Placeringarna delas in i följande grupper:

A. Tillgångar och åtaganden som avses i 2 kap. 10 § första stycket A bankrörelselagen (1987:617).
B. Tillgångar och åtaganden som avses i 2 kap. 10 § första stycket B bankrörelselagen.
C. Tillgångar och åtaganden som avses i 2 kap. 10 § första stycket C bankrörelselagen.
D. Tillgångar och åtaganden som avses i 2 kap. 10 § första stycket D bankrörelselagen.

Vid bestämmandet av kapitalkravet undantas

- sådana tillskott som enligt 2 § sista stycket skall räknas av från kapitalbasen,
- sådana tillskott som avses i 2 § sista stycket sista meningen,
- de placeringar som anges i första stycket A,
- fordringar mot företag som ingår i samma koncern som kreditmarknadsbolaget och som omfattas av bestämmelser om konsoliderat kapitalkrav samt
- fordringar som har garanterats av ett företag som ingår i samma koncern som kreditmarknadsbolaget och som omfattas av bestämmelser om konsoliderat kapitalkrav.

I övrigt skall vid bestämmandet av kapitalkravet placeringarna tas upp till sammanlagt

- tjugo procent av summan av de placeringar som anges i första stycket B,
- femtio procent av summan av de placeringar som anges i första stycket C samt
- hela summan av de placeringar som anges i första stycket D.

Till grund för bestämmandet av kapitalkravet enligt tredje stycket skall placeringarna värderas enligt följande:

1. Tillgångar, för vilka reserver som avses i 2 § andra stycket C har satts av, värderas till sitt bruttobokföringsvärde.
2. Övriga tillgångar värderas till sitt bokförda värde.
3. Garantiförbindelser med anknytning till kreditgivning värderas till sitt nominella belopp.
4. Övriga garantiförbindelser värderas till halva sitt nominella belopp.
5. Andra åtaganden på kapitalmarknaden värderas till sitt nominella belopp, om inte regeringen föreskriver ett lägre belopp.

Regeringen får bemyndiga Finansinspektionen att meddela sådana föreskrifter som enligt denna paragraf ankommer på regeringen.

4 § Om ett kreditmarknadsbolag har ett dotterföretag, skall vad som föreskrivs i 1 § om kapitalkrav tillämpas även på koncernen (konsoliderat kapitalkrav), om inte annat följer av tredje stycket.

Koncernens kapitalbas och placeringar skall bestämmas med tillämpning av de regler som enligt 11 kap. 11 § aktiebolagslagen (1975:1385) gäller för upprättandet av koncernbalansräkningar. Även den del av kapitalbasen som belöper på minoritetsandelar skall ingå. Redovisad goodwill som belöper på företag som omfattas av det konsoliderade kapitalkravet skall räknas av från primärt kapital. Placeringarna skall tas upp till de värden som föreskrivs i 3 § eller, om dotterföretaget inte är ett kreditmarknadsbolag, i annan lag.

Det konsoliderade kapitalkravet omfattar inte försäkringsföretag och sådana dotterföretag till försäkringsföretag som inte driver någon form av finansiell verksamhet.

5 kap. Tillsyn

Hur tillsynen över kreditmarknadsbolag skall bedrivas

1 § Ett kreditmarknadsbolag står under tillsyn av Finansinspektionen. Kreditmarknadsbolaget skall lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär.

Inspektionen får genomföra undersökning hos ett kreditmarknadsbolag när inspektionen anser det nödvändigt.

Inspektionen skall föra en förteckning över kreditmarknadsbolagen.

2 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om

1. vilka upplysningar som ett kreditmarknadsbolag skall lämna till inspektionen,
2. brottsförebyggande åtgärder hos ett kreditmarknadsbolag,
3. ett kreditmarknadsbolags löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning samt förvaring och inventering av värdehandlingar, och om
4. avfattningen och innehållet i den redovisning som enligt bestämmelserna i 11-14 §§ lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall lämnas för verksamhet i filial till utländskt företag som driver verksamhet enligt denna lag.

Föreskrifter som utfärdas med stöd av första stycket 4 får avvika från bokföringslagen om det finns särskilda skäl. Föreskrifterna skall utformas så att de främjar en klar och rättvisande redovisning av företagets resultat och ställning.

3 § Om ett kreditmarknadsbolag ingår i en koncern skall andra företag i koncernen, även om de inte omfattas av Finansinspektionens tillsyn, lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för sin tillsyn över kreditmarknadsbolaget.

Ett kreditmarknadsbolag får ge koncernbidrag endast efter medgivande av Finansinspektionen.

4 § Finansinspektionen skall vid sin tillsyn över kreditmarknadsbolagen se till att en sund utveckling av verksamheten främjas.

5 § Finansinspektionen får förordna en revisor att med övriga revisorer delta i revisionen av ett kreditmarknadsbolag. Inspektionen får när som helst återkalla ett sådant förordnande och utse en ny revisor.

Revisorn har rätt till skäligt arvode för sitt arbete av kreditmarknadsbolaget. Arvodets storlek bestäms av inspektionen.

Finansinspektionen skall utfärda en instruktion för revisor som förordnats av inspektionen.

6 § Finansinspektionen får, när det anses nödvändigt, sammankalla styrelsen i ett kreditmarknadsbolag. Om styrelsen inte har rättat sig efter en begäran från inspektionen om att kalla till extra stämma, får inspektionen utfärda en sådan kallelse.

Företrädare för inspektionen får närvara vid stämma och vid ett sådant styrelsesammanträde som inspektionen har sammankallat samt delta i överläggningarna.

7 § Under ett kreditmarknadsbolags likvidation har Finansinspektionen samma befogenheter i fråga om likvidatorerna och stämman som annars tillkommer inspektionen beträffande styrelsen och stämman.

8 § När ett kreditmarknadsbolag har försatts i konkurs, skall Finansinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt konkurslagen (1987:672).

Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i 7 kap. 5 § konkurslagen.

Även om beslut om delning av konkursboets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.

Bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare gäller också det allmänna ombudet.

Särskilt om tillsynen över filialer till utländska kreditinstitut m.m. hemmahörande inom EES

9 § Finansinspektionen skall i samarbete med behörig hemlandsmyndighet utöva tillsyn över att likviditeten är tillfredsställande i en här i landet inrättad filial till utländskt kreditinstitut hemmahörande inom EES.

Efter anmälan till Finansinspektionen kan en behörig myndighet i ett annat land inom EES företa undersökning hos en här i landet inrättad filial till ett sådant kreditinstitut som anges i första stycket och till ett sådant företag som avses i 2 kap. 10 § och som är hemmahörande i det landet.

10 § Finansinspektionen skall, med avseende på ett utländskt kreditinstitut och utländskt finansiellt institut och dotterföretag som med stöd

av 2 kap. 9 eller 10 § driver finansieringsverksamhet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster i Sverige, lämna de uppgifter till behörig myndighet i företagets hemland som denna myndighet behöver för sin tillsyn över företaget.

Ägarprövning

11 § Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett kreditmarknadsbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 % av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att bolaget blir dotterföretag.

12 § Finansinspektionen skall ge tillstånd till förvärv enligt 11 §, om det inte kan antas att förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av kreditmarknadsbolagets verksamhet. Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ärendet inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

13 § Den som avser att avyttra ett kvalificerat innehav eller en så stor del av ett kvalificerat innehav att innehavet därigenom kommer att understiga någon av de i 11 § angivna gränserna skall underrätta Finansinspektionen om detta.

14 § När ett kreditmarknadsbolag får kännedom om att aktier i bolaget blivit föremål för ett sådant förvärv som avses i 11 § eller för en sådan avyttring som avses i 13 §, skall bolaget snarast anmäla förvärvet eller avyttringen till Finansinspektionen.

Ett kreditmarknadsbolag skall årligen till Finansinspektionen anmäla namnen på de aktieägare som har ett kvalificerat innehav av aktier i bolaget samt storleken på innehaven.

15 § Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i kreditmarknadsbolaget, får Finansinspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 11 § eller har förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut, får inspektionen besluta att aktierna inte får företrädas vid bolagsstämman eller att röster avgivna för sådana aktier skall vara ogiltiga.

Finansinspektionen får också förelägga en aktieägare som sägs i första och andra styckena att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

Aktier som omfattas av ett beslut av inspektionen enligt första, andra eller tredje stycket skall inte medräknas när det fordras samtycke av

ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall blir giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Ingripanden mot kreditmarknadsbolag

16 § Om ett kreditmarknadsbolag har fattat ett beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av sådan författning eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga bolaget att göra rättelse, om det är möjligt.

17 § Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsbolag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. bolaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om bolaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,
2. bolaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,
3. bolaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,
4. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra eller tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för bolaget, eller
5. bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 och 5 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

18 § Har Finansinspektionen av en behörig myndighet i ett annat land inom EES underrättats om att ett kreditmarknadsbolag överträtt föreskrifter som i det landet gäller för bolaget, får inspektionen vidta de i 16 och 17 §§ angivna åtgärderna mot bolaget, om någon omständighet motsvarande vad som där sägs föreligger. Inspektionen skall underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärder som vidtas.

Särskilda bestämmelser om ingripanden mot utländska kreditinstitut m.m.

19 § Om ett utländskt kreditinstitut, som är hemmahörande i ett land utanför EES, driver verksamhet från filial i Sverige och därvid överträder

en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva finansieringsverksamhet, får Finansinspektionen återkalla filialtillståndet eller, om det är tillräckligt, meddela varning.

Om filialtillståndet återkallas gäller 17 § tredje och fjärde styckena i tillämpliga delar.

Inspektionen skall underrätta tillsynsmyndigheten i det land där kreditinstitutet har sitt säte om åtgärder som har vidtagits med stöd av denna paragraf.

20 § Om ett utländskt kreditinstitut, som är hemmahörande i ett annat land inom EES och driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, eller om ett sådant finansiellt institut eller dotterföretag som avses i 2 kap. 10 § överträder en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt har visat sig olämpligt att utöva sådan verksamhet, får Finansinspektionen förelägga företaget att göra rättelse.

Om företaget inte följer föreläggandet, skall inspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland.

Om rättelse ändå inte sker, får inspektionen förbjuda företaget att göra nya åtaganden här i landet. Innan förbud meddelas skall inspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland. I brådskande fall får Finansinspektionen meddela förbud utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten. Denna skall då underrättas så snart det kan ske.

21 § Om ett kreditinstitut, som är hemmahörande i ett annat land inom EES och driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, har fått sitt verksamhetstillstånd återkallat i hemlandet, skall Finansinspektionen genast förbjuda institutet att göra nya åtaganden i Sverige.

Finansinspektionen skall även förbjuda ett sådant företag som avses i 2 kap. 10 § att göra nya åtaganden här i landet om utländskt kreditinstitut som äger företaget eller dess moderföretag har fått sitt verksamhetstillstånd återkallat.

Ingripanden mot den som saknar tillstånd

22 § Om någon driver sådan verksamhet som omfattas av denna lag utan att vara berättigad till det, skall Finansinspektionen förelägga honom att upphöra med verksamheten. Inspektionen får besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Är det osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om så är fallet.

I fråga om utländska företag får ett föreläggande enligt denna paragraf riktas mot såväl företaget som den som här i landet är verksam för företagets räkning.

23 § Kreditmarknadsbolag och utländskt kreditinstitut med filial här i landet skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar. Vad som nu sagts gäller också sådana företag som avses i 2 kap. 10 § och som har filial här i landet.

Vite

24 § Om Finansinspektionen meddelar föreläggande eller förbud enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

6 Kap. Överklagande

1 § Finansinspektionens beslut enligt 5 kap. 6 § och 22 § andra stycket får inte överklagas.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse skall gälla omedelbart.

2 § Har Finansinspektionen i ett ärende om tillstånd enligt 1 kap. 2 § inte fattat beslut inom sex månader efter det att ansökan gavs in till inspektionen, får sökanden begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om Finansinspektionen inte har meddelat beslut inom sex månader efter det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökningen har avslagits.

Om Finansinspektionen i ett fall som avses i 2 kap. 12 § inte har överlämnat underrättelse till en behörig myndighet i utlandet inom tre månader efter det att ansökan gavs in, får sökanden begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls. Om underrättelse inte har överlämnats inom tre månader efter det att en sådan förklaring avgetts, skall det anses som att ansökningen avslagits.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Genom lagen upphävs lagen (1963:76) om kreditaktiebolag och lagen (1988:606) om finansbolag.

3. Ett företag som driver verksamhet med stöd av punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:606) om finansbolag får fortsätta verksamheten enligt den bestämmelsen.

4. Ett finansbolag som driver verksamhet vid lagens ikraftträdande får, om annat inte följer av punkt 3, driva verksamheten enligt äldre bestämmelser under ett år räknat från tidpunkten för lagens ikraftträdande eller, om ansökan om tillstånd enligt den nya lagen getts in inom denna tid, till dess att ansökningen har prövats slutligt. Detsamma gäller för företag som vid lagens ikraftträdande har rätt att driva verksamhet enligt lagen om kreditaktiebolag.

5. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande driver finansieringsverksamhet som inte fordrar tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag får fortsätta verksamheten under ett år räknat från tidpunkten för lagens ikraftträdande eller, om ansökan om tillstånd getts in inom denna tid, till dess att ansökningen har prövats slutligt.

6. Ett företag som driver verksamhet med stöd av punkt 4 eller 5 får beviljas tillstånd enligt den nya lagen, även om företagets kapitalbas vid tidpunkten för tillståndsbeslutet inte uppgår till det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävs i bundet eget kapital vid ett kreditmarknadsbolags påbörjande av verksamhet. I fråga om ett sådant bolag gäller dock, vid tillämpning av 4 kap. 1 § andra stycket och den därtill svarande återkallelseskyldigheten enligt 5 kap. 17 § första stycket 4, att bolagets kapitalbas inte efter lagens ikraftträdande får understiga det högsta belopp som kapitalbasen uppnått efter den 2 maj 1992. När kapitalbasen motsvarar det i 2 kap. 4 § uppställda kravet på bundet eget kapital gäller bestämmelserna i lagen.

Om ägarkontrollen över ett sådant bolag som avses i första stycket förändras, skall bolagets kapitalbas inom tre månader från övertagandet motsvara lägst den nivå som i fråga om bundet eget kapital krävs för bolaget enligt 2 kap. 4 §.

Finansinspektionen får medge undantag från andra stycket vid fusion mellan två eller flera bolag som avses i första stycket. I sådant fall får kapitalbasen för det genom fusionen bildade bolaget inte understiga summan av de kapitalbaser som enligt första stycket krävts för vart och ett av de sammanslagna bolagen vid tidpunkten för fusionen.

7. I fråga om överklagande av beslut som Finansinspektionen meddelat före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618);

Härigenom föreskrivs i fråga om bankaktiebolagslagen (1987:618)
dels att 1 kap. 4 och 5 §§ samt 7 kap. 8 § skall upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 3 och 12 §§, 3 kap. 2 §, 6 kap. 9 §, 7 kap. 1, 2, 11 och 12 §§, 8 kap. 1 och 5 §§, 10 kap. 4 och 15 §§ samt 11 kap. 1 och 9 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §

I ett bankaktiebolag svarar delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser.

Bankaktiebolagets aktiekapital skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen. Är aktiekapitalet fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Bankaktiebolaget skall när rörelsen påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner ecu. I 4 kap. 7 § bankrörelselagen (1987:617) finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

2 kap.

3 §[1]

Stiftarna skall upprätta en bolagsordning som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att bolagsordningen överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Regeringen skall stadfästa bolagsordningen och bevilja oktroj, om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

[1]Senaste lydelse 1990:822.

12 §[2]

Ett bankaktiebolag skall anmälas för registrering senast sex månader efter det att oktroj har beviljats.

För registrering krävs

1. att det sammanlagda nominella beloppet av tecknade och tilldelade aktier efter avdrag för de aktier som enligt 14 § har förklarats förverkade och inte har övertagits av någon annan (bolagets aktiekapital) svarar mot aktiekapitalet eller minimikapitalet enligt bolagsordningen,

2. att de aktier som ingår i bolagets aktiekapital är helt betalda, och

3. att auktoriserad revisor skriftligen intygar att betalning enligt 2 har skett.

3. att auktoriserad revisor skriftligen intygar att betalning enligt 2 har skett *samt att bankaktiebolaget har ett så stort bundet eget kapital som föreskrivs i 1 kap. 2 § tredje stycket.*

Genom registreringen fastställs bolagets aktiekapital till belopp som anges i andra stycket 1. De aktier som enligt 14 § har förklarats förverkade och inte övertagits av någon annan blir därvid ogiltiga.

Frågan om bolagets bildande har fallit, om anmälan för registrering inte skett inom den tid som anges i första stycket eller om Finansinspektionen genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering av bolaget. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av de belopp som har betalts in på de tecknade aktierna jämte uppkommen avkastning med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 16 § första stycket tredje meningen.

3 kap.

2 §[3]

Aktier kan fritt överlåtas och förvärvas om något annat inte följer av lag.

Den som förvärvar aktier skall inom en månad anmäla förvärvet till Finansinspektionen, om det medför att förvärvarens andel av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier i bolaget kommer att överskrida något av gränsvärdena tio, tjugo, fyrtio och femtio procent.

[2]Senaste lydelse 1992:554.

[3]Lydelse enligt prop. 1992/93:68.

6 kap.

9 §[4]

Ett bankaktiebolag får inte förvärva eller som pant ta emot egna aktier. Ett dotterföretag får inte heller förvärva eller som pant ta emot aktier i moderbolaget. Avtal i strid mot detta förbud är ogiltiga.

Lämnas aktier som säkerhet för kredit och ingår som en mindre del bland dessa aktier även aktier i bankaktiebolaget, utgör första stycket inte hinder för bolaget att som pant ta emot även *de egna aktierna*. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen utfärdar närmare föreskrifter om vilka begränsningar som i detta fall skall gälla.

Lämnas aktier som säkerhet för kredit och ingår som en mindre del bland dessa aktier även aktier i bankaktiebolaget *eller, om detta är dotterbolag i en koncern, dess moderbolag*, utgör första stycket inte hinder för bolaget att som pant ta emot även *dessa aktier*. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen utfärdar närmare föreskrifter om vilka begränsningar som i detta fall skall gälla.

Första stycket utgör inte hinder för ett bankaktiebolag att vid övertagande av aktiebolags rörelse i samband med fusion förvärva i rörelsen ingående aktier. Förvärvade aktier skall avyttras senast när fusionsvederlaget skiftas.

7 kap.

1 §[5]

Ett bankaktiebolag skall ha en styrelse med minst fem ledamöter. Styrelsen skall förvalta bolagets angelägenheter i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag och bankrörelselagen (1987:617).

Styrelsen väljs av bolagsstämman. *Regeringen får dock utse högst fem ledamöter i styrelsen (offentliga styrelseledamöter) med uppgift att särskilt verka för att samhällets intressen beaktas i bolagets verksamhet. Även annan styrelseledamot får, om så föreskrivs i bolagsordningen, tillsättas i annan ordning än genom val av bolagsstämman.*

Styrelsen väljs av bolagsstämman, *om det inte föreskrivs i bolagsordningen att en eller flera styrelseledamöter skall utses på annat sätt.*

En styrelseledamots uppdrag gäller för den tid som anges i bolagsordningen. Uppdragstiden får inte omfatta mer än fyra räkenskapsår och

[4]Senaste lydelse 1991:996.

[5]Senaste lydelse 1987:1248.

skall bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den ordinarie bolagsstämma på vilken styrelseval förrättas.

Vad som sägs i denna lag och bankrörelselagen om styrelseledamöter skall i tillämpliga delar gälla även suppleanter.

Bestämmelser om arbetstagarrepresentanter finns i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

2 §[6]

Ett uppdrag som styrelseledamot upphör i förtid, om ledamoten eller den som har utsett honom begär det. Anmälan om avgång skall göras hos styrelsen och, om en ledamot som inte är vald på bolagsstämma vill avgå, hos den som har tillsatt honom.

Om en styrelseledamots uppdrag upphör i förtid eller hinder enligt 3 § uppkommer för honom att vara styrelseledamot och det inte finns någon suppleant, som kan inträda i hans ställe, skall övriga styrelseledamöter vidta åtgärder för att en ny styrelseledamot tillsätts för den återstående mandattiden. Sådana åtgärder behöver dock inte vidtas, om den förutvarande ledamoten var *offentlig styrelseledamot eller* arbetstagarrepresentant som avses i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Skall ledamoten väljas på bolagsstämma, kan valet anstå till den nästa ordinarie stämma på vilken styrelseval förrättas, om styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter och deras antal inte understiger fem.

Om en styrelseledamots uppdrag upphör i förtid eller hinder enligt 3 § uppkommer för honom att vara styrelseledamot och det inte finns någon suppleant, som kan inträda i hans ställe, skall övriga styrelseledamöter vidta åtgärder för att en ny styrelseledamot tillsätts för den återstående mandattiden. Sådana åtgärder behöver dock inte vidtas, om den förutvarande ledamoten var arbetstagarrepresentant som avses i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Skall ledamoten väljas på bolagsstämma, kan valet anstå till den nästa ordinarie stämma på vilken styrelseval förrättas, om styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter och deras antal inte understiger fem.

Om en styrelseledamot som enligt bolagsordningen skall tillsättas i annan ordning än genom val av bolagsstämma inte har utsetts, skall Finansinspektionen förordna en ersättare på ansökan av en styrelseledamot, aktieägare, borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

11 §

Inom styrelsen skall en av ledamöterna vara ordförande. Styrelsen skall välja ordförande, om inte

Inom styrelsen skall en av ledamöterna vara ordförande. Styrelsen skall välja ordförande, om inte

[6]Senaste lydelse 1992:554.

annat föreskrivs i bolagsordningen eller beslutas av bolagsstämman *eller följer av andra stycket.* Styrelsen får även utse vice ordförande. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning. Verkställande direktör eller annan anställd i banken får inte vara ordförande eller vice ordförande.

Valet av ordförande skall utan dröjsmål underställas regeringen för godkännande. Regeringen skall godkänna valet, om den valde kan förväntas verka för att såväl bankens som samhällets intressen beaktas i verksamheten. Om valet inte godkänns skall regeringen i stället utse en annan ledamot av styrelsen till ordförande.

Regeringens godkännande enligt andra stycket gäller tills vidare. Vid omval av en ordförande som tidigare har godkänts av regeringen krävs inte ny underställning. Regeringen får återkalla sitt godkännande, om ordföranden inte längre uppfyller de villkor för godkännande som anges i andra stycket. Om regeringen har utsett ordföranden får uppdraget återkallas när som helst.

Om ett godkännande har återkallats skall bestämmelserna i första stycket tillämpas. Detsamma gäller om ett uppdrag har återkallats eller av annat skäl upphört.

Intill dess att valet av ordförande har prövats av regeringen, skall den enligt första stycket utsedde ledamoten vara ordförande.

annat föreskrivs i bolagsordningen eller beslutas av bolagsstämman. Styrelsen får även utse vice ordförande. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning. Verkställande direktör eller annan anställd i banken får inte vara ordförande eller vice ordförande.

12 §

Ordföranden skall se till att sammanträden hålls när det behövs. På begäran av en styrelseledamot skall styrelsen sammankallas.

Vid styrelsens sammanträden skall det föras protokoll, som undertecknas eller justeras av ordföranden och den ledamot som styrelsen utser till det. Styrelseledamot har rätt att få avvikande mening antecknad till protokollet. Protokollen skall föras i nummerföljd och förvaras på betryggande sätt.

En offentlig styrelseledamot eller, om flera sådana ledamöter är utsedda, den eller de som regeringen förordnar, har rätt att närvara och delta i överläggningarna när ärenden, som senare skall avgöras av styrelsen, förbereds av därtill särskilt utsedda styrelseledamöter, anställda eller delegater i banken. En person som avses i 8 § första stycket andra meningen har motsvarande rätt.

8 kap.

1 §

Aktieägarnas rätt att besluta i bankaktiebolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämman.

I avstämningsbolag tillkommer rätten att delta i bolagsstämma den som har tagits upp som aktieägare i en sådan utskrift av aktieboken som avses i 3 kap. 14 § andra stycket.

I bolagsordningen kan bestämmas att aktieägare, för att få delta i bolagsstämman, skall anmäla sig hos bolaget senast den dag som anges i kallelsen till stämman. Denna dag får inte vara söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton och får inte infalla tidigare än femte dagen före stämman.

Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas.

Aktier som tillhör bolaget eller dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman. Sådana aktier skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas. *Detsamma gäller aktier vilka omfattas av ett beslut av Finansinspektionen enligt 7 kap. 14 § bankrörelselagen (1987:617).*

5 §

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom fyra månader efter utgången av varje räkenskapsår. Vid sådan stämma skall styrelsen lägga fram årsredovisningen och revisionsberättelsen samt, i moderbolag, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen.

Vid stämman skall beslut fattas

1. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen samt, i moderbolag, koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen,
2. om dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
3. om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna, samt
4. i andra ärenden som ankommer på stämman enligt denna lag, bankrörelselagen (1987:617) eller bolagsordningen.

Beslut i en fråga som avses i andra stycket 1-3 skall dock skjutas upp till en fortsatt stämma, om majoriteten eller en minoritet, som består av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier, begär det. Sådan stämma skall hållas minst en och högst två månader därefter. Något ytterligare uppskov är inte tillåtet.

Om skyldighet att sända in vissa handlingar till bankinspektionen finns det bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen.

10 kap.

4 §[7]

Rätten skall förordna att bankaktiebolaget skall träda i likvidation, om

1. rörelsen inte öppnats inom ett år från bolagets bildande,

2. bolagets hela rörelse har överlåtits,

3. regeringen har förklarat oktrojen förverkad, eller

4. bolaget efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 § andra stycket.

1. *oktrojen har återkallats, eller*

2. bolaget efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 § andra stycket.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i första instans.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av Finansinspektionen eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot eller aktieägare. I det fall som avses i första stycket *4* prövas frågan även på ansökan av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av Finansinspektionen eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot eller aktieägare. I det fall som avses i första stycket *2* prövas frågan även på ansökan av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

[7]Lydelse enligt prop. 1992/93:68.

15 §[8]

När likvidatorerna har fullgjort sitt uppdrag, skall de så snart det kan ske avge en slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse som avser likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet. Till berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skall lämnas till revisorerna. Dessa skall inom en månad därefter avge en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

Efter det att revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla aktieägarna till en bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga för aktieägarna och sändas till aktieägare enligt bestämmelserna i 8 kap. 8 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 8 kap. 5 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på bolagsstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna. *Om skyldighet att sända in de nämnda handlingarna till Finansinspektionen finns bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen (1987:617).*

Efter det att revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla aktieägarna till en bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga för aktieägarna och sändas till aktieägare enligt bestämmelserna i 8 kap. 8 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 8 kap. 5 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på bolagsstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna.

11 kap.

1 §[9]

Enligt ett avtal om fusion kan ett bankaktiebolag (det överlåtande bolaget) gå upp i ett *annat* bankaktiebolag (det övertagande bolaget). En sådan fusion innebär att det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av det övertagande bolaget. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av bolagsstämman i det överlåtande

Enligt ett avtal om fusion kan *ett aktiebolag eller* ett bankaktiebolag (det överlåtande bolaget) gå upp i ett bankaktiebolag (det övertagande bolaget). En sådan fusion innebär att det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av det övertagande bolaget. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av bolagsstämman i det överlåtande

[8]Senaste lydelse 1992:554.
[9]Senaste lydelse 1990:822.

bolaget, om inte annat följer av 9 §. Fusion kan ske, trots att det överlåtande bolaget har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd enligt 4 § har registrerats.

bolaget, om inte annat följer av 9 §. Fusion kan ske, trots att det överlåtande bolaget har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd enligt 4 § har registrerats.

Följande handlingar skall hållas tillgängliga för aktieägarna under minst en vecka före den bolagsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämman:

1. förslag till bolagsstämmans beslut,
2. fusionsavtalet, som skall ange fusionsvederlaget och grunderna för dess fördelning,
3. en redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslagets lämplighet för bolaget och insättarna,
4. ett yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3,
5. om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, de handlingar som anges i 4 kap. 5 § första stycket 1-3,
6. om i fusionsvederlaget ingår aktier i det övertagande bolaget eller av detta bolag utfärdade konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, de handlingar som anges i 4 kap. 5 § första stycket 1-3 beträffande det övertagande bolaget.

Handlingarna skall genast sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

9 §[10]

Om ett bankaktiebolag äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan bolagens styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i bankaktiebolaget. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 4-6 §§ i tillämpliga delar.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens beslut om tillstånd enligt 4 § har registrerats. Är dotterbolaget inte ett bankaktiebolag, skall Finansinspektionen lämna uppgifter om fusionen till patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns egendom som bankaktiebolaget inte får förvärva *enligt bestämmelserna i 2 kap. 1-4 §§ bankrörelselagen (1987:617).* Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns egendom som bankaktiebolaget inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

[10]Senaste lydelse 1992:554.

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Förordnanden, som meddelats enligt 7 kap. 1 § andra stycket andra meningen eller 8 § i bestämmelsernas tidigare lydelse, upphör att gälla vid lagens ikraftträdande.

Lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Härigenom föreskrivs i fråga om sparbankslagen (1987:619)[1]

dels att i 2 kap. 4 och 14 §§, 3 kap. 3, 4, 6 och 7 §§, 4 kap. 2 och 17 §§, 6 kap. 3-5, 15, 17 och 19 §§, 7 kap. 4 och 7 §§ samt 8 kap. 5, 7 och 8 §§ ordet "bankinspektionen" skall bytas ut mot "Finansinspektionen",

dels att 2 kap. 2, 3 och 11 §§, 4 kap. 6 §, 6 kap. 2 och 13 §§ samt 7 kap. 8 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

2 kap.

2 §

Stiftarna anger villkoren för sparbankens bildande. När en sparbank bildas skall till en grundfond avsättas ett belopp, vars storlek skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen. Grundfonden skall betalas med pengar.

Sparbanken skall när rörelsen påbörjas ha fonder som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst en miljon ecu. I 4 kap. 7 § bankrörelselagen (1987:617) finns bestämmelser om vad som utgör fonder.

3 §[2]

Stiftarna skall upprätta ett reglemente som skall underställas regeringen för stadfästelse. Till ansökan om oktroj skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen prövar att reglementet överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av sparbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa reglementet och bevilja oktroj, om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

[1]Senaste lydelse av
3 kap. 3 § enligt prop. 1992/93:68
3 kap. 4 § 1991:1681
4 kap. 2 § enligt prop 1992/93:68
6 kap. 15 § 1991:371
8 kap. 5 § -"-
8 kap. 7 § 1991:371
8 kap. 8 § -"-.

[2]Senaste lydelse 1990:823.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

11 §

En sparbank skall anmälas för registering senast sex månader efter det att oktroj har beviljats.

För registrering krävs att hela det belopp, vartill grundfonden enligt reglementet skall uppgå, har inbetalts. Detta skall styrkas genom ett skriftligt intyg från en auktoriserad revisor.

Frågan om sparbankens bildande har fallit, om anmälan för sparbankens registrering inte skett inom den tid som anges i första stycket eller om *bankinspektionen* genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering av sparbanken. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av de belopp som har betalts till grundfonden jämte uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 13 § första stycket tredje meningen.

För registrering krävs att hela det belopp, vartill grundfonden enligt reglementet skall uppgå, har inbetalts, *samt att sparbanken har så stora fonder som föreskrivs i 2 § andra stycket*. Detta skall styrkas genom ett skriftligt intyg från en auktoriserad revisor.

Frågan om sparbankens bildande har fallit, om anmälan för sparbankens registrering inte skett inom den tid som anges i första stycket eller om *Finansinspektionen* genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering av sparbanken. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av de belopp som har betalts till grundfonden jämte uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 13 § första stycket tredje meningen.

4 kap.

6 §

Ordinarie sparbanksstämma skall hållas inom fem månader efter utgången av varje räkenskapsår. Vid sådan stämma skall styrelsen lägga fram årsredovisningen och revisionsberättelsen samt, i en sparbank som är moderföretag, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen.

Vid stämman skall beslut fattas

1. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen samt, i moderföretag, koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen,

2. om dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,

3. om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna, samt

4. i andra ärenden som ankommer på huvudmännen enligt denna lag, bankrörelselagen (1987:617) eller reglementet.

Om stämman skjuter upp ett beslut i en fråga som avses i andra stycket 1-3 till en fortsatt stämma, skall denna hållas minst en och högst två månader därefter. Något ytterligare uppskov är inte tillåtet.

Om skyldighet att sända in vissa handlingar till bankinspektionen finns det bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen.

6 kap.

2 §

Rätten skall förordna att en sparbank skall träda i likvidation, om

1. rörelsen inte öppnats inom ett år från sparbankens bildande,

2. sparbankens hela rörelse har överlåtits,

3. regeringen har förklarat oktrojen förverkad, eller

4. sparbanken efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 18 § andra stycket.

1. *oktrojen har återkallats, eller*

2. sparbanken efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 18 § andra stycket.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i första instans.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av *bankinspektionen* eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot eller huvudman. I det fall som avses i första stycket *4* prövas frågan även på ansökan av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda sparbanken.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av *Finansinspektionen* eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot eller huvudman. I det fall som avses i första stycket *2* prövas frågan även på ansökan av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda sparbanken.

13 §

När likvidatorerna har fullgjort sitt uppdrag, skall de så snart det kan ske avge en slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse som avser likvidationen i dess helhet. Till berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skall lämnas till revisorerna. Dessa skall inom

en månad därefter avge en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

Efter det att revisionsberättelsen lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla huvudmännen till en sparbanksstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall sändas till huvudmännen enligt bestämmelserna i 4 kap. 9 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 4 kap. 6 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på sparbanksstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna. *Om skyldighet att sända in de nämnda handlingarna till bankinspektionen finns bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen (1987:617).*

Efter det att revisionsberättelsen lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla huvudmännen till en sparbanksstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall sändas till huvudmännen enligt bestämmelserna i 4 kap. 9 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 4 kap. 6 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på sparbanksstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna.

7 kap.

8 §

Om en sparbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan sparbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i sparbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos *bankinspektionen*. Därvid gäller 5-7 §§ i tillämpliga delar.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens beslut om tillstånd enligt 5 § har registrerats. *Bankinspektionen* skall lämna uppgifter om fusionen till patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns sådan egendom som sparbanken inte får förvärva *enligt bestämmelserna i 2 kap. 1-4 §§ bankrörelselagen (1987:617).*

Om en sparbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan sparbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i sparbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos *Finansinspektionen*. Därvid gäller 5-7 §§ i tillämpliga delar.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens beslut om tillstånd enligt 5 § har registrerats. *Finansinspektionen* skall lämna uppgifter om fusionen till patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns sådan egendom som sparbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om

Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan *bankinspektionen* förlänga denna frist.	särskilda skäl föreligger, kan *Finansinspektionen* förlänga denna frist.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 2 och 5 §§, 7 kap. 5 §, 9 kap. 4 och 15 §§ samt 10 kap. 9 § föreningsbankslagen (1987:620) skall ha följande lydelse.

1 kap.

4 §

För en föreningsbanks förpliktelser svarar endast bankens tillgångar, med undantag av vad som följer av 7 §.

Det åligger varje medlem att betala insats i föreningsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En central föreningsbank skall tillsammans med anslutna lokala föreningsbanker när den centrala föreningsbankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner ecu. I 4 kap. 7 § bankrörelselagen (1987:617) finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

2 kap.

2 §[1]

En föreningsbanks stadgar skall stadfästas. Till ansökan om stadfästelse skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten.

Stadfästelse av stadgar meddelas för en central föreningsbank av regeringen och för en lokal föreningsbank av Finansinspektionen.

Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av stadgar prövas att stadgarna överensstämmer med denna lag, bankrörelselagen (1987:617) och andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av föreningsbankens verksamhet.

Regeringen skall stadfästa stadgarna och bevilja oktroj för en central föreningsbank, om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet.

Oktroj får inte vägras på den grunden att det inte behövs någon ytterligare bank.

[1] Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

5 §[2]

En nybildad föreningsbank skall anmälas för registrering senast fyra månader efter det att dess stadgar har erhållit stadfästelse.

För registering krävs att föreningsbanken har minst så många medlemmar som anges i 1 § och att dessa har betalt in insatsbelopp enligt stadgarna.

För registrering av en central föreningsbank krävs att banken tillsammans med anslutna lokala föreningsbanker har ett så stort bundet eget kapital som föreskrivs i 1 kap. 4 § tredje stycket.

Frågan om föreningsbankens bildande har fallit, om anmälan för registering inte har skett inom den tid som anges i första stycket eller om Finansinspektionen genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit en sådan anmälan eller vägrat registrering. I sådant fall svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av insatser jämte uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärder enligt 6 § första stycket tredje meningen.

7 kap.

5 §[3]

Ordinarie föreningsbanksstämma skall hållas inom fem månader efter utgången av varje räkenskapsår. Vid sådan stämma skall styrelsen lägga fram årsredovisningen och revisionsberättelsen samt, i en föreningbank som är moderförening, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen.

Vid stämman skall beslut fattas

1. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen samt, i föreningsbank som är moderförening, koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen,

2. om dispositioner beträffande vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,

3. om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna, samt

4. i andra ärenden som ankommer på stämman enligt denna lag, bankrörelselagen (1987:617) eller stadgarna.

Beslut i en fråga som avses i andra stycket 1-3 skall dock skjutas upp till en fortsatt stämma, om majoriteten eller en minoritet som består av minst en tiondel av samtliga röstberättigade begär det. I en central föreningsbank med anslutna lokala föreningsbanker krävs dock att röstberättigade med minst en tiondel av rösterna begär att beslutet skjuts

[2]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

[3]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

upp. Den fortsatta stämman skall hållas minst en och högst två månader därefter. Något ytterligare uppskov är inte tillåtet.

Om skyldighet att sända in vissa handlingar till Finansinspektionen finns det bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen.

9 kap.

4 §[4]

Rätten skall förordna att föreningsbanken skall träda i likvidation, om

1. *rörelsen* inte öppnats inom ett år från föreningsbankens bildande,

1. *en lokal föreningsbanks rörelse* inte öppnats inom ett år från föreningsbankens bildande,

2. *regeringen har förklarat* en central *föreningsbanks oktroj förverkad*,

2. *oktrojen för* en central *föreningsbank har återkallats*,

3. en lokal föreningsbank inte är ansluten till en central föreningsbank eller den centrala föreningsbank till vilken den är ansluten har trätt i likvidation eller försatts i konkurs, eller

4. föreningsbanken efter en konkurs som avslutats med överskott inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 19 § andra stycket.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i första instans.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av Finansinspektionen eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, medlem eller innehavare av förlagsandel. I det fall som avses i första stycket 4 prövas frågan även på ansökan av borgenär eller av annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda föreningsbanken.

15 §[5]

När likvidatorerna har fullgjort sitt uppdrag, skall de så snart det kan ske avge en slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse som avser likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet. Till berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Berättelsen och redovisningshandlingarna skall lämnas till revisorerna. Dessa skall inom en månad därefter avge en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

[4]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

[5]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Efter det att revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla medlemmarna till en föreningsbanksstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga och sändas till medlemmar och innehavare av förlagsandelar enligt bestämmelserna i 7 kap. 8 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 7 kap. 5 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på föreningsbanksstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna. *Om skyldighet att sända in de nämnda handlingarna till Finansinspektionen finns bestämmelser i 7 kap. 6 § bankrörelselagen (1987:617).*	Efter det att revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorerna skall dessa genast kalla medlemmarna till en föreningsbanksstämma för granskning av slutredovisningen. Slutredovisningen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga och sändas till medlemmar och innehavare av förlagsandelar enligt bestämmelserna i 7 kap. 8 § fjärde stycket samt läggas fram på stämman. Föreskrifterna i 7 kap. 5 § andra stycket 3 och tredje stycket om beslut på föreningsbanksstämma om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna skall tillämpas på likvidatorerna.

10 kap.

9 §[6]

Om en föreningsbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan föreningsbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i föreningsbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 5-7 §§ i tillämpliga delar.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens eller bankinspektionens beslut om tillstånd enligt 5 § har registrerats. Finansinspektionen skall lämna uppgifter om fusionen till patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns egendom som föreningsbanken inte får förvärva *enligt bestämmelserna i 2 kap. 1-4 §§ bankrörelselagen (1987:617).* Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.	Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns egendom som föreningsbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

[6]Lydelse enligt prop. 1992/93:69.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

6 Förslag till

Lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

Härigenom föreskrivs att 48 § ackordslagen (1970:847) skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
48 §[1]	
Bestämmelserna i denna lag om gäldenär äger ej tillämpning i fråga om	
1. bankaktiebolag, sparbank eller central föreningsbank,	
2. *kreditaktiebolag,* stadshypoteksförening eller landshypoteksförening,	2. stadshypoteksförening eller landshypoteksförening,
3. understödsförening,	
4. försäkringsbolag.	

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Ett kreditmarknadsbolag enligt 1 kap. 1 § lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande har rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag skall fortfarande omfattas av 48 §.

[1]Senaste lydelse 1987:637.

Lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs i fråga om kreditupplysningslagen (1973:1173)[1]
dels att 1 och 3 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall föras in en ny paragraf,
17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

1 §[2]

Denna lag gäller kreditupplysningsverksamhet som innebär att någon, utom i enstaka fall, lämnar kreditupplysningar mot ersättning eller som ett led i näringsverksamhet. Lagen gäller också annan kreditupplysningsverksamhet, om den är av större omfattning.	
Lagen omfattar inte förmedling av kreditupplysningar inom en krets som utgörs av Sveriges riksbank och sådana kreditinrättningar eller för kreditupplysningsverksamhet inrättade företag som står under Finansinspektionens tillsyn och inte är *finansbolag* enligt *8 § lagen (1988:606) om finansbolag.*	Lagen omfattar inte förmedling av kreditupplysningar inom en krets som utgörs av Sveriges riksbank och sådana kreditinrättningar eller för kreditupplysningsverksamhet inrättade företag som står under Finansinspektionens tillsyn och inte är *kreditmarknadsbolag* enligt *lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag.*
Lagen gäller inte heller förmedling av kreditupplysningar mellan företag inom samma koncern.	

3 §[3]

Kreditupplysningsverksamhet får bedrivas endast efter tillstånd av Datainspektionen.	
	Något tillstånd behövs dock inte för
	1. ett utländskt bankföretag som driver verksamhet med stöd av 1 kap. 5 § bankrörelselagen (1987:617), om kreditupplysningsverksamhet omfattas av det i hemlandet meddelade tillståndet att driva bankrörelse,
	2. ett utländskt kreditinstitut som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 9 § lagen (1992:000) om

[1] Lagen omtryckt 1981:737.
[2] Lydelse enligt prop. 1992/93:12.
[3] Senaste lydelse 1991:1563.

kreditmarknadsbolag, om kreditupplysningsverksamhet omfattas av det i hemlandet meddelade tillståndet att driva finansieringsverksamhet.

Tillstånd behövs ej för kreditupplysningsverksamhet, i den mån den bedrivs genom offentliggörande av kreditupplysning på sådant sätt som avses i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

17 a §

Om ett företag som avses i 3 § andra stycket överträder denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen får Datainspektionen förelägga företaget att vidta rättelse.

Om företaget inte följer föreläggandet, skall Datainspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland.

Om rättelse ändå inte sker, får Datainspektionen förbjuda institutet att göra nya åtaganden här i landet. Innan förbud meddelas skall inspektionen underrätta behörig myndighet i institutets hemland. I brådskande fall får inspektionen meddela förbud utan föregående underrättelse till hemlandsmyndigheten. Denna skall då underrättas så snart det kan ske.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Ett kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande har rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag skall fortfarande ingå i den krets av företag som avses i 1 § andra stycket.

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 1 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	14 kap.
	1 §
Avtal om fusion, varigenom ett aktiebolag (överlåtande bolag) upplöses utan likvidation och dess tillgångar och skulder övertages av annat aktiebolag (övertagande bolag), skall för att bli giltigt godkännas av bolagsstämman i det överlåtande bolaget, om ej annat följer av 8 §. Fusion kan ske utan hinder av att det överlåtande bolaget trätt i likvidation. I sådant fall skall likvidationen avslutas när registrering skett av rättens tillstånd enligt 5 §.	Avtal om fusion, varigenom ett aktiebolag (överlåtande bolag) upplöses utan likvidation och dess tillgångar och skulder övertages av annat aktiebolag (övertagande bolag), skall för att bli giltigt godkännas av bolagsstämman i det överlåtande bolaget, om ej annat följer av 8 §. Fusion kan ske utan hinder av att det överlåtande bolaget trätt i likvidation. I sådant fall skall likvidationen avslutas när registrering skett av rättens tillstånd enligt 5 §. *Vid avtal om fusion mellan aktiebolag och bankaktiebolag gäller bestämmelserna i 11 kap. bankaktiebolagslagen (1987:618).*

Följande handlingar skall hållas tillgängliga för aktieägarna under minst en vecka före den bolagsstämma, vid vilken fråga om godkännande av fusionsavtal skall behandlas, samt läggas fram på stämman,

1. förslag till bolagsstämmans beslut,
2. fusionsavtalet, som skall ange fusionsvederlaget och grunderna för dess fördelning,
3. redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslagets lämplighet för bolaget,
4. yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3,
5. om årsredovisningen ej skall behandlas på stämman, handlingar som anges i 4 kap. 4 § första stycket 1-3,
6. om i fusionsvederlaget ingår aktier i det övertagande bolaget eller av detta bolag utfärdade konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, handlingar som anges i 4 kap. 4 § första stycket 1-3 beträffande det övertagande bolaget.

Handlingarna skall genast sändas till aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

dels att i 18 § orden "bank- eller försäkringsinspektionen" skall bytas ut mot "Finansinspektionen",

dels att 3, 20, 22 och 22 b §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Med bankinstitut förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbanker, centrala föreningsbanker och utländska bankföretag som *fått regeringens tillstånd att driva* bankrörelse från filial här i landet.	Med bankinstitut förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbanker, centrala föreningsbanker och utländska bankföretag som *med stöd av 1 kap. 4 eller 5 § bankrörelselagen (1987:617) driver* bankrörelse från filial här i landet.
Med kreditinstitut förstås bankinstitut, lokala föreningsbanker, *kreditaktiebolag, finansbolag,* värdepappersinstitut, allmänna pensionsfonden, försäkringsföretag med svensk koncession, landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna *samt* Svenska Skeppshypotekskassan.	Med kreditinstitut förstås bankinstitut, lokala föreningsbanker, *kreditmarknadsbolag,* värdepappersinstitut, allmänna pensionsfonden, försäkringsföretag med svensk koncession, landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna, Svenska Skeppshypotekskassan *samt utländska företag som med stöd av 2 kap. 8, 9 eller 10 § lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag driver verksamhet från filial i Sverige.*
20 §[2]	
I kreditpolitiskt syfte får Riksbanken genom beslut i enskilda fall uppställa kassakrav gentemot kreditinstitut.	
Med kassakrav avses att viss andel, högst femton procent, av kreditinstitutets placeringar eller förbindelser, beräknade på det sätt Riksbanken i det enskilda fallet bestämmer, skall under angiven tid motsvaras av medel som med eller utan räntegottgörelse skall innestå på räkning för institutet i Riksbanken. I den utsträckning Riksbanken i det enskilda fallet bestämmer likställs med sådana medel kreditinstitutets inneliggande kassa.	
För ett utländskt kreditinstitut som *fått tillstånd* att driva verk	För ett utländskt kreditinstitut som *har rätt* att driva verksamhet

[1]Senaste lydelse 1991:1001.

[2]Senaste lydelse 1991:1025.

samhet från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

från filial här i landet beräknas kassakravet på filialens placeringar eller förbindelser.

22 §[3]

Efter anmodan av Riksbanken skall ett kreditinstitut till Riksbanken lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna.

Efter anmodan av Riksbanken skall ett kreditinstitut *eller annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen* till Riksbanken lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna.

22 b §[4]

Valutahandel får bedrivas endast med stöd av tillstånd av Riksbanken. Något tillstånd behövs dock inte för köp och försäljning av resevaluta.

Tillstånd till valutahandel med allmänheten (valutahandelstillstånd) kan medges kreditinstitut och Postverket. *Den som har fått sådant tillstånd kallas auktoriserad valutahandlare.*

Valutahandel får, *med de undantag som anges i femte stycket,* bedrivas endast med stöd av tillstånd av Riksbanken. Något tillstånd behövs dock inte för köp och försäljning av resevaluta.

Tillstånd till valutahandel med allmänheten (valutahandelstillstånd) kan medges kreditinstitut och Postverket.

Vid prövningen skall sökandens kompetens och soliditet samt allmänna lämplighet beaktas.

Ett valutahandelstillstånd kan begränsas till viss valutahandel. Tillståndet kan förenas med villkor om

1. begränsningar av sökandens innehav av tillgångar och skulder i utländsk valuta samt, när det gäller fordringar och skulder mot utländska rättssubjekt, i svenska kronor, och

2. den rapportering som Riksbanken finner nödvändig.

Tillstånd enligt denna paragraf krävs inte för

1. ett utländskt bankföretag som driver verksamhet med stöd av 1 kap. 5 § bankrörelselagen (1987:617), om det i hemlandet meddelade tillståndet att driva bankrörelse omfattar rätt att bedriva valutahandel,

[3]Senaste lydelse 1990:751.

[4]Senaste lydelse 1990:751.

2. ett utländskt kreditinstitut som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 9 § lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag, om det i hemlandet meddelade tillståndet att driva finansieringsverksamhet omfattar rätt att driva valutahandel,

3. ett utländskt företag som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 10 § lagen om kreditmarknadsbolag, om valutahandel är tillåten enligt företagets stadgar eller bolagsordning och det eller de utländska kreditinstitut som äger företaget eller dess moderföretag skulle ha rätt enligt 1 eller 2 att driva sådan verksamhet.

Riksbanken får för sådana företag som avses i femte stycket föreskriva villkor och rapporteringsskyldighet som avses i fjärde stycket.

Den som har rätt att bedriva valutahandel med allmänheten kallas auktoriserad valutahandlare.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342)

Härigenom föreskrivs

dels att 2 och 18 §§ insiderlagen (1990:1342) i paragrafernas lydelse enligt lagen (1992:557) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 1992:557	*Föreslagen lydelse*
2 §	
I denna lag förstås med	
1. *handel på värdepappersmarknaden:* handel på börs eller annan organiserad marknadsplats eller genom *värdepappersinstitut*,	1. *handel på värdepappersmarknaden:* handel på börs eller annan organiserad marknadsplats eller genom *någon som driver värdepappersrörelse med stöd av 1 kap. 3 eller 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse*,
2. *fondpapper:* aktie och obligation samt sådana andra delägarrätter eller fordringsrätter som är utgivna för allmän omsättning, andel i värdepappersfond och aktieägares rätt gentemot den som för hans räkning förvarar aktiebrev i ett utländskt bolag (depåbevis),	
3. *aktiemarknadsbolag:* svenskt aktiebolag som utgivit aktier vilka är noterade vid en börs eller auktoriserad marknadsplats,	
4. *värdepapperscentralen:* Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.	
Vad som föreskrivs om aktie skall också tillämpas på emissionsbevis, interimsbevis, optionsbevis, konvertibelt skuldebrev, skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning, vinstandelsbevis, aktieoption och aktietermin. Utfärdande av köpoption skall likställas med försäljning av de aktier optionen avser medan utfärdande av säljoption skall likställas med köp av aktierna.	
Med fondpapper jämställs i denna lag ränteoption, räntetermin, indexoption och indextermin.	
Om fondpapper ägs av två eller flera med samäganderätt, skall en delägare vid tillämpningen av denna lag anses vara ägare till så många av fondpapperen som svarar mot hans lott i det samfällda innehavet.	
18 §	
Om det finns anledning anta att en bestämmelse i 4 § överträtts, har *bankinspektionen* rätt att få de uppgifter som den behöver för sin utredning från	Om det finns anledning anta att en bestämmelse i 4 § överträtts, har *Finansinspektionen* rätt att få de uppgifter som den behöver för sin utredning från
1. den som det finns anledning anta har gjort överträdelsen,	

2. ett aktiebolag eller en juridisk person i övrigt vars fondpapper överträdelsen gäller,

3. den juridiska person som lämnat det offentliga erbjudandet om aktieförvärv,

4. moderföretaget till det aktiebolag eller den juridiska person som avses i 2 eller 3,

5. myndighet,

6. värdepappersinstitut,

6. någon som driver värdepappersrörelse med stöd av 1 kap. 3 eller 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,

7. någon annan som köpt eller sålt fondpapper, om det finns anledning anta att köpet eller försäljningen föranletts av otillåtet råd eller därmed jämförlig åtgärd som avses i 4 §.

Om det finns anledning anta att någon har överträtt andra bestämmelser i denna lag och är överträdelsen belagd med straff, får inspektionen i utredningssyfte också infordra uppgifter av denne.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 2 § första stycket 1 och 18 §, den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

Lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Härigenom föreskrivs

dels att 1 kap. 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:559) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 1992:557

1 kap

3 a §

Tillstånd enligt 3 § krävs inte för

1. ett utländskt bankföretag som driver verksamhet med stöd av 1 kap. 5 § bankrörelselagen (1987:617), om verksamhet som anges i 3 § omfattas av det i hemlandet meddelade tillståndet att driva bankrörelse,

2. ett utländskt kreditinstitut som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 9 § lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag, om verksamhet som anges i 3 § omfattas av det i hemlandet meddelade tillståndet att driva finansieringsverksamhet,

3. ett utländskt företag som driver verksamhet med stöd av 2 kap. 10 § lagen om kreditmarknadsbolag, om verksamhet som anges i 3 § är tillåten enligt företagets stadgar eller bolagsordning och det eller de utländska kreditinstitut som äger företaget eller dess moderföretag skulle ha rätt enligt 1 eller 2 att driva sådan verksamhet.

För utländska företag som avses i första stycket gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar.

Tillstånd enligt 3 § 2 krävs inte för verksamhet som bedrivs med stöd av en auktorisation som börs eller marknadsplats enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 1 kap. 3 a § första stycket den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

Lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Härigenom föreskrivs

dels att 3 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:560) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 1992:560	*Föreslagen lydelse*
3 §	
Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen	
1. för bankföretag 1 kap. 4 § bankrörelselagen (1987:617),	1. för bankföretag 1 kap. 4 *och* 5 §§ bankrörelselagen (1987:617),
2. för värdepappersföretag 2 kap. 7 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,	
3. för *finansbolag 5 a § lagen (1988:606) om finansbolag*,	3. för *företag som driver finansieringsverksamhet 2 kap. 8-10 §§ lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag*,
4. för utländska försäkringsföretag lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige,	
5. för börser, auktoriserade marknadsplatser och clearingorganisationer 2 kap. 7 §, 7 kap. 2 § respektive 8 kap. 3 § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet.	

Denna lag träder i kraft såvitt avser 3 § 1 och 3 den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att 15 kap. 4 § föräldrabalken[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
15 kap.	
4 §	
Den omyndiges penningmedel skall göras räntebärande.	
Förmyndaren får för sådant ändamål	
1. inköpa obligationer,	
2. förvärva sådana skuldförbindelser i övrigt med en löptid på mer än ett år som har utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa *eller av kreditaktiebolag*, med undantag för förlagsbevis eller andra skuldförbindelser som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare,	2. förvärva sådana skuldförbindelser i övrigt med en löptid på mer än ett år som har utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank *eller av* Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, med undantag för förlagsbevis eller andra skuldförbindelser som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare,
3. förvärva fordran som skrivs in eller har skrivits in i statsskuldboken,	
4. låna ut medlen mot säkerhet av panträtt i fast egendom,	
5. i den omyndiges namn sätta in medlen hos bank, eller	
6. låta medlen stå kvar hos försäkringsbolag efter överenskommelse med bolaget.	

Regeringen meddelar närmare bestämmelser om de obligationer som får förvärvas, om beskaffenheten av den säkerhet mot vilken den omyndiges medel får lånas ut samt om de räkningar på vilka medlen får sättas in på bank eller stå kvar hos försäkringsbolag.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
2. I fråga om förvärv som gjorts före ikraftträdandet gäller paragrafen i sin äldre lydelse.

[1] Balken omtryckt 1990:1526.

Lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder

Härigenom föreskrivs att 9 § reglementet (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §[1]	
Fondfullmäktige *må* placera fondmedel	Fondfullmäktige *får* placera fondmedel
1. i obligationer utfärdade av staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller Skeppsfartens sekundärlånekassa eller av *kreditaktiebolag, som enligt vad därom finnes stadgat står under tillsyn av bankinspektionen*;	1. i obligationer utfärdade av staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller Skeppsfartens sekundärlånekassa eller av *kreditmarknadsbolag*;
2. i obligationer garanterade av staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet;	
3. i obligationer och andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar som offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag, *Sveriges investeringsbank aktiebolag* eller Nordiska investeringsbanken;	3. i obligationer och andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar som offentligen utbjudits av svenskt bankaktiebolag eller Nordiska investeringsbanken;
4. i andra skuldförbindelser utfärdade av staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet, Riksbanken, bankaktiebolag, sparbank, centralkassa för jordbrukskredit eller annan kreditinrättning, som regeringen godkänner, eller av bolag, förening eller stiftelse, i vilken staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet äger ett bestämmande inflytande, såvida staten, kommun eller därmed jämförlig samfällighet iklätt sig borgen för förbindelserna;	
5. i skuldförbindelser, för vilka fond äger säkerhet genom inteckning i fast egendom eller tomträtt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde; dock skall åbyggnad, för att inteckning i fastigheten eller tomträtten må godkännas, vara brandförsäkrad i försäkringsbolag, som avses i lagen om försäkringsrörelse, eller i utländsk försäkringsanstalt med rätt att driva försäkringsrörelse här i riket; samt	
6. i sådana andra värdehandlingar, vilka regeringen i särskilt fall efter framställning av fondfullmäktige prövar erbjuda fullgod säkerhet.	

[1] Senaste lydelse 1982:1093.

Fondmedel tillhörande arbetsskadefonden må därjämte placeras

7. i skuldförbindelser utfärdade av företag, som har till syfte att befordra folkhälsan eller att medverka till att förhindra nedsättning av arbetsförmågan eller till att förbättra sådan förmåga och som enligt fondfullmäktiges prövning anses erbjuda godtagbar säkerhet; samt

8. med regeringens medgivande i fastigheter, som förvärvas för sådant ändamål, som under 7 omförmäles.

Placeras medel ur arbetsskadefonden i skuldförbindelse utfärdad av företag som avses i andra stycket 7, må utlåningen ske mot lägre ränta än som eljest skulle ha kunnat betingas.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. I fråga om placeringar av fondmedel som gjorts före ikraftträdandet gäller paragrafen i sin äldre lydelse.

15 Förslag till

Lag om upphävande av reglementet (1968:654) för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och för stadshypoteksföreningar

Härigenom föreskrivs att reglementet (1968:654) för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och för stadshypoteksföreningar skall upphöra att gälla den dag regeringen bestämmer.

Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:262) om understödsföreningar[1]

dels att i 2, 3, 5-7, 19, 21, 23, 25-27, 30-33, 35, 37, 40, 41, 44, 45, 47-49, 53, 54, 56, 58, 63, 64, 67-72, 74, 75, 78 och 79 §§ ordet "försäkringsinspektionen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "Finansinspektionen" i motsvarande form,

dels att 24 och 73 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

24 §[2]

Vid varje tidpunkt skall ett belopp, som täcker summan av dels försäkringsfonder, dels understödsföreningens övriga skulder, annan fond än försäkringsfond ej medräknad, vara redovisat i följande slag av tillgångar, nämligen

1. obligationer eller andra skuldförbindelser som utfärdats eller garanterats av staten,

2. obligationer som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Skeppsfartens sekundärlånekassa, Nordiska investeringsbanken *eller av kreditaktiebolag*, eller andra skuldförbindelser som utfärdats av sådan kreditinrättning, dock ej sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),	2. obligationer som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Skeppsfartens sekundärlånekassa *eller av* Nordiska investeringsbanken, eller andra skuldförbindelser som utfärdats av sådan kreditinrättning, dock ej sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),

3. obligationer som utfärdats eller garanterats av bankaktiebolag, sparbank eller central föreningsbank eller andra fordringsbevis som utfärdats av sådant bankinstitut eller Riksbanken, dock ej förlagsbevis,

4. obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av kommun,

[1]Senaste lydelse av

2 § 1976:149	32 § 1973:228
6 § 1979:1054	64 § 1987:690
25 § -"-	67 § 1980:1108
26 § 1982:1082	68 § 1976:149
27 § 1987:1254	74 § 1982:1082
30 § 1980:1180	75 § 1976:149.
31 § -"-	

[2]Senaste lydelse 1987:625.

5. obligationer som utfärdats av svenskt näringsföretag och som offentligen utbjudits av bankaktiebolag, sparbank, föreningsbank, *Sveriges investeringsbank aktiebolag* eller Nordiska investeringsbanken,

5. obligationer som utfärdats av svenskt näringsföretag och som offentligen utbjudits av bankaktiebolag, sparbank, föreningsbank eller Nordiska investeringsbanken,

6. skuldförbindelser, för vilka föreningen har säkerhet i form av panträtt på grundval av

inteckning i jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet inom fyra femtedelar eller i annan fastighet inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, eller

inteckning i tomträtt, till vilken hör byggnad som är avsedd för bostads-, kontors- eller affärsändamål, inom fyra femtedelar eller i annan tomträtt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, med den ytterligare begränsning som *försäkringsinspektionen* kan komma att föreskriva med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller annan omständighet,

inteckning i tomträtt, till vilken hör byggnad som är avsedd för bostads-, kontors- eller affärsändamål, inom fyra femtedelar eller i annan tomträtt inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, med den ytterligare begränsning som *Finansinspektionen* kan komma att föreskriva med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller annan omständighet,

dock att, utom i fråga om sådant lån till kommun för vilket inspektionen medgett undantag, byggnad skall, för att säkerheten skall få godtas, vara brandförsäkrad i svenskt försäkringsbolag eller i utländskt försäkringsföretag som har rätt att driva försäkringsrörelse här i riket,

7. andra svenska eller utländska värdehandlingar utom sådana som skall infrias i främmande valuta, om de till art och säkerhet kan anses jämförliga med värdehandlingar som avses i någon av punkterna 1-6,

8. lån mot säkerhet i föreningens försäkringsbrev inom återköpsvärdet,

9. föreningen tillhörig fastighet eller tomträtt intill de gränser och med de brandförsäkringsvillkor som enligt 6 gäller beträffande inteckning, eller

10. värdet av svenskt försäkringsbolags ansvarighet på grund av försäkringar, som övertagits i återförsäkring.

Förening, som enligt sina stadgar huvudsakligen är avsedd för anställda i visst eller vissa företag, får även fullgöra i första stycket föreskriven redovisning i sådana av ett eller flera av företagen utfärdade skuldförbindelser, för vilka föreningen äger säkerhet i värdehandlingar som avses i samma stycke 1-5 och 7.

Vid tillämpning av första stycket 6 ersätts, om *försäkringsinspektionen* har medgett det

Vid tillämpning av första stycket 6 ersätts, om *Finansinspektionen* har medgett det

fyra femtedelar av taxeringsvärdet med sjuttio procent av det uppskattade värdet av fastigheten respektive av byggnad eller annan egendom som hör till tomträtten eller, om pantvärde fastställts för egendomen

enligt gällande bestämmelser om lån av statsmedel till främjande av bostadsbyggandet, med sjuttiofem procent av pantvärdet, samt

två tredjedelar av taxeringsvärdet med sextio procent av egendomens uppskattade värde.

Med uppskattat värde avses det värde som understödsföreningen har bestämt på grundval av särskild värdering. Har medgivande enligt tredje stycket lämnats får belopp som dittills har redovisats enligt första stycket 6 dock redovisas på samma sätt även i fortsättningen.

Utan hinder av första och andra styckena får ett belopp, som svarar mot högst en femtedel av förenings försäkringsfonder, redovisas i andra värdehandlingar än som förut sagts, dock ej i aktier eller andelar i aktiefond, och i tillgångar som nämns i första stycket 9 utöver där angiven gräns.

73 §[3]

Varje understödsförening skall årligen betala bidrag för att täcka kostnaderna för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen. Bidraget skall bestämmas till ett belopp som, räknat på intäkterna under nästföregående räkenskapsår, svarar mot högst två promille av föreningens hela inkomst av avgifter och en promille av föreningens nettokapitalavkastning. Bidraget får dock inte understiga två procent av det enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring bestämda basbeloppet som gällde vid utgången av nästföregående räkenskapsår, avrundat till närmast högre femtiotal kronor.

Understödsförening skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som utfärdats av kreditaktiebolag före lagens ikraftträdande. De äldre föreskrifterna gäller även i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som efter ikraftträdandet utfärdas av kreditaktiebolag som driver verksamhet enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag eller av sådana

[3]Senaste lydelse 1982:1082.

kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag.

Lag om ändring i lagen (1978:403) om beslutanderätt för svenskt kreditaktiebolag i fråga om exportkredit i vissa fall

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1978:403) om beslutanderätt för svenskt kreditaktiebolag i fråga om exportkredit i vissa fall samt lagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag (1987:403) om beslutanderätt för *svenskt kreditaktiebolag* i fråga om exportkredit i vissa fall	**Lag (1987:403) om beslutanderätt för *kreditmarknadsbolag* i fråga om exportkredit i vissa fall**
1 §	
Regeringen får överlämna till *svenskt kreditaktiebolag*, vari staten äger del, att pröva fråga om exportkredit för vilken statligt räntebidrag eller statligt stöd till kursrisktäckning för bolagets upplåning utgår eller kan utgå.	Regeringen får överlämna till *kreditmarknadsbolag*, vari staten äger del, att pröva fråga om exportkredit för vilken statligt räntebidrag eller statligt stöd till kursrisktäckning för bolagets upplåning utgår eller kan utgå.
2 §	
Den som hos *kreditaktiebolag* som avses i 1 § har tagit befattning med fråga som anges i paragrafen får ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit om affärs- eller driftförhållanden.	Den som hos *kreditmarknadsbolag* som avses i 1 § har tagit befattning med fråga som anges i paragrafen får ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit om affärs- eller driftförhållanden.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. I fråga om svenskt kreditaktiebolag som driver verksamhet enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag gäller äldre föreskrifter.

Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 § och 19 kap. 15 § försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1992/93:19	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
9 §	
Ett belopp motsvarande försäkringstekniska skulder för livförsäkringar skall alltid redovisas i följande slag av tillgångar:	
1. obligationer eller andra skuldförbindelser som utfärdats eller garanterats av staten,	
2. obligationer, som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges hypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Skeppsfartens sekundärlånekassa, Nordiska investeringsbanken *eller av ett kreditaktiebolag*, eller andra av nu angivna kreditinstitut utfärdade skuldförbindelser, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),	2. obligationer, som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges hypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Skeppsfartens sekundärlånekassa *eller av* Nordiska investeringsbanken, eller andra av nu angivna kreditinstitut utfärdade skuldförbindelser, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),
3. obligationer, utfärdade eller garanterade av ett svenskt bankaktiebolag, en svensk sparbank eller en central föreningsbank, eller av ett sådant bankinstitut eller av Riksbanken utfärdade andra fordringsbevis, med undantag av förlagsbevis,	
4. obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av en svensk kommun,	
5. av ett svenskt näringsföretag utfärdade obligationer som offentligen utbjudits av ett svenskt bankaktiebolag, *Sveriges investeringsbank aktiebolag* eller Nordiska investeringsbanken,	5. av ett svenskt näringsföretag utfärdade obligationer som offentligen utbjudits av ett svenskt bankaktiebolag eller Nordiska investeringsbanken,
6. skuldförbindelser för vilka bolaget äger säkerhet genom	
panträtt i en jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet inom 70 procent av fastighetens uppskattade värde eller, om pantvärdet har fastställts för fastigheten enligt gällande bestämmelser om lån av statsmedel till främjande av bostadsbyggandet, inom 75 procent av pantvärdet,	
panträtt i tomträtt, till vilken hör en byggnad som är avsedd för bostads-, kontors- eller affärsändamål, inom 70 procent av det uppskatta-	

de värdet av byggnaden eller någon annan egendom som hör till tomträtten eller, om pantvärde har fastställts för egendomen enligt nämnda bestämmelser, inom 75 procent av pantvärdet, allt med den ytterligare begränsning som Finansinspektionen föreskriver med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller någon annan omständighet eller

panträtt i en fastighet, som helt eller delvis är inrättad för industriell verksamhet, eller i en tomträtt till vilken hör byggnad som helt eller delvis är inrättad för sådan verksamhet, inom 60 procent av det uppskattade värdet av egendomen, såvitt avser tomträtt med den ytterligare begränsning Finansinspektionen föreskriver med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller någon annan omständighet,

varvid dock en förutsättning för att panträtt i fastigheten eller tomträtten skall godkännas - utom i fråga om sådant lån till en svensk kommun för vilket Finansinspektionen har medgett undantag - är att tillhörande byggnader skall vara brandförsäkrade i försäkringsbolag som avses i denna lag eller i utländskt försäkringsföretag med rätt att driva försäkringsrörelse här i landet,

7. inhemska eller utländska värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuder kan anses jämförliga med några av de under 1-6 nämnda, varvid dock värdehandlingar, som enligt sin lydelse skall inlösas i främmande valuta, får användas för redovisning endast i den mån de motsvarar försäkringstekniska skulder för egen räkning för försäkringar i samma valuta,

8. lån mot säkerhet i bolagets försäkringsbrev inom återköpsvärdet,

9. värdet av återförsäkringsgivarnas ansvarighet på grund av de livförsäkringar som har övertagits i form av återförsäkring, i den mån ansvarigheten överstiger värdet av reservdeposition som har ställts av återförsäkringsgivare hos det avgivande bolaget, varvid dock värdet av utländskt försäkringsföretags ansvarighet inte får användas till redovisning av försäkringstekniska skulder i större omfattning än vad Finansinspektionen medger med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet,

10. försäkringsbolagets egna fastigheter och tomträtter,

11. aktier i dotterbolag, som har till ändamål att äga fastigheter eller tomträtter (fastighetsbolag),

12. medel på konto i bank.

Om ett försäkringsbolag har hållit kvar tillgångar som motsvarar en avgiven liväterförsäkring, får återförsäkringsgivaren använda sin fordran hos det avgivande bolaget för redovisning av försäkringstekniska skulder för den mottagna liväterförsäkringen.

Med det uppskattade värdet avses det värde som försäkringsbolaget bestämt på grundval av en särskild värdering.

Utan hinder av första stycket får ett belopp motsvarande högst 20 procent av de försäkringstekniska skulderna för egen räkning redovisas i andra tillgångar än som avses i första stycket, dock inte i aktier.

Med försäkringstekniska skulder för egen räkning förstås den del av dessa skulder som överstiger värdet av återförsäkringsgivarnas ansvarighet.

19 kap.

15 §[1]

Varje försäkringsbolag skall *årligen betala ett bidrag för att täcka kostnaderna för* Finansinspektionens *organisation och* verksamhet enligt de närmare *bestämmelser* som *meddelas av* regeringen. *Detta bidrag skall bestämmas till högst en femtedels procent av bolagets hela inkomst av avgifter för det nästföregående räkenskapsåret för försäkringar som tillhör bolagets rörelse i Sverige. Bidraget får dock inte understiga fyra procent av det enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring bestämda basbesloppet som gällde vid utgången av nästföregående räkenskapsår, avrundat till närmast högre femtiotal kronor.*

Varje försäkringsbolag skall *med årliga avgifter bekosta* Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare *föreskrifter* som regeringen *meddelar.*

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som utfärdats av kreditaktiebolag före lagens ikraftträdande. De äldre föreskrifterna gäller även i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som efter ikraftträdandet utfärdas av kreditaktiebolag som driver verksamhet enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag eller av sådana kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag.

[1]Senaste lydelse 1991:1767.

Lag om ändring i lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §	
Varje fondstyrelse får placera de medel som styrelsen förvaltar	
1. i obligationer utfärdade av staten, kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller Skeppsfartens sekundärlånekassa eller av *kreditaktiebolag som står under tillsyn av finansinspektionen*,	1. i obligationer utfärdade av staten, kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan eller Skeppsfartens sekundärlånekassa eller av *kreditmarknadsbolag*,
2. i obligationer garanterade av staten, kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter,	
3. i obligationer och andra för den allmänna rörelsen avsedda skuldförbindelser som har offentligen utbjudits av svenska bankaktiebolag, värdepappersbolag, *Sveriges investeringsbank aktiebolag* eller Nordiska investeringsbanken med undantag av konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning och sådana obligationer med längre löptid än ett år, som har utfärdats av bankaktiebolag, sparbanker eller centrala föreningsbanker,	3. i obligationer och andra för den allmänna rörelsen avsedda skuldförbindelser som har offentligen utbjudits av svenska bankaktiebolag, värdepappersbolag eller Nordiska investeringsbanken med undantag av konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning och sådana obligationer med längre löptid än ett år, som har utfärdats av bankaktiebolag, sparbanker eller centrala föreningsbanker,
4. i andra skuldförbindelser utfärdade av	
a) staten, kommuner eller därmed jämförliga samfälligheter, Riksbanken, bankaktiebolag, sparbanker, centrala föreningsbanker eller andra kreditinrättningar som regeringen godkänner,	
b) bolag, föreningar eller stiftelser som i 2 § första stycket 1 sägs, såvida staten, en kommun eller en därmed jämförlig samfällighet har iklätt sig borgen för förbindelserna,	

[1] Lagen omtryckt 1991:1857.

c) svenska aktiebolag eller ekonomiska föreningar utan borgensåtaganden enligt b), till belopp som sammanlagt motsvarar högst fem procent av anskaffningsvärdet av de tillgångar som styrelsen förvaltar,

5. i skuldförbindelser utfärdade av en annan fondstyrelse,

6. i fordringar hos kreditinrättningar i enlighet med bestämmelserna om återlån,

7. i aktier utgivna av PenningmarknadsCentralen PmC Aktiebolag samt

8. i obligationer och andra för den allmänna rörelsen avsedda skuldförbindelser som är utställda i utländsk valuta och som har offentligen utbjudits av ett emissionsinstitut, dock med undantag av konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning.

Det sammanlagda värdet av varje fondstyrelses innehav av tillgångar som förvärvats enligt första stycket 8 får uppgå till ett belopp som motsvarar högst tio procent det totala anskaffningsvärdet av de tillgångar som styrelsen förvaltar.

---

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2. I fråga om placeringar av medel som gjorts före ikraftträdandet gäller paragrafen i sin äldre lydelse.

Lag om ändring i insiderlagen (1990:1342)

Härigenom föreskrivs att 7 § insiderlagen (1990:1342) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

7 §[1]

Utan hinder av 4 § får

1. befattningshavare hos *värdepappersinstitut* fullgöra köp- eller säljorder i rörelsen,	1. befattningshavare hos *någon som driver värdepappersrörelse med stöd av 1 kap. 3 eller 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse* fullgöra köp- eller säljorder i rörelsen,

2. köp ske av annat än option eller termin då den icke offentliggjorda omständigheten är ägnad att sänka kursen eller försäljning ske av annat än option eller termin då omständigheten är ägnad att höja kursen,

3. uppgifter fullgöras som åligger någon på grund av vad som föreskrivits i lag eller annan författning,

4. köp ske i fall som avses i 5 § 1 för den juridiska personens räkning av aktier i aktiebolaget,

5. innehavare av option när optionens löptid går ut köpa eller sälja den underliggande tillgången eller sälja optionen,

6. utfärdare av option i samband med lösen sälja eller köpa den underliggande tillgången som optionen avser,

7. köpare och säljare av termin vid slutdag fullgöra avtalet.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

[1] Senaste lydelse 1991:1005.

Lag om ändring i lagen (1992:551) om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande

Härigenom föreskrivs

dels att 15 § lagen (1983:890) om allemanssparande i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:551) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (1992:551) om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 1992:551	*Föreslagen lydelse*
15 §	
Fondbolag får till en allemansfond förvärva endast följande slag av värdepapper, nämligen	
1. sådana svenska aktier och av svenskt aktiebolag utfärdade konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning som är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad,	
2. sådana svenska aktier och av svenskt aktiebolag utfärdade konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning som utbjuds till försäljning under sådana förhållanden att sannolika skäl finns för antagande att de inom ett år från förvärvet kommer att noteras vid svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad,	
3. andra svenska aktier samt andra av svenskt aktiebolag utfärdade konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning,	
4. förlagsandelsbevis i svensk ekonomisk förening,	
5. bevis om rätt att teckna eller erhålla aktier eller andra värdepapper som avses i 1-4,	
6. obligationer och andra skuldförbindelser, utfärdade av staten, svenska hypoteksinstitut *och svenska kreditaktiebolag*.	6. obligationer och andra skuldförbindelser, utfärdade av staten *och* svenska hypoteksinstitut.
Har värdepapper som förvärvats enligt första stycket 2 ej noterats inom ett år från förvärvet, skall de avyttras så snart det lämpligen kan ske, om de inte vid något tillfälle under ettårsperioden kunnat inrymmas inom tioprocentsgränsen enligt fjärde stycket.	
Ett fondbolag får inte till en allemansfond förvärva aktier i bolaget.	
Ett fondbolag får inte till fonden mot vederlag förvärva värdepapper som avses i första stycket 3 och 4 eller bevis om rätt att teckna eller erhålla sådana värdepapper i sådan omfattning att värdet av värdepapperen och bevisen genom förvärvet kommer att överstiga tio procent av fondens värde. Ej heller får ett fondbolag till fonden mot vederlag förvärva värdepapper enligt första stycket 6 i sådan omfattning att värdet av de värdepapper som där avses genom förvärvet kommer att överstiga	

tjugofem procent av fondens värde. Den sistnämnda begränsningen gäller dock inte förrän ett år efter det att fondbolaget erhållit Finansinspektionens tillstånd att bedriva fondverksamhet. Finansinspektionen kan, om det finns särskilda skäl, medge att de procenttal, som anges i detta stycket, överskrids.

---

1. Denna lag träder i kraft, såvitt avser första stycket 6, den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som utfärdats av kreditaktiebolag före lagens ikraftträdande. De äldra föreskrifterna gäller även i fråga om obligationer och andra skuldförbindelser som efter ikraftträdandet utfärdas av kreditaktiebolag som driver verksamhet enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:000) om kreditmarknadsbolag eller av sådana kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag.

22 Lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

Härigenom föreskrivs att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2. Genom lagen upphävs lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar.	2. Genom lagen upphävs lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar. *Låntagares skyldighet att erlägga förvaltnings- och fondbidrag enligt 37 § den upphävda lagen kvarstår i fråga om sådana lån som överlåtits till det kreditaktiebolag som avses i 3 § lagen (1992:700) om ombildning av stadshypoteksinstitutionen, varvid bidraget skall anses bestämt till den procentsats som före ombildningen fastställts av den långivande stadshypoteksföreningen. I fråga om lån där löptiden är indelad i villkorsperioder gäller skyldigheten fram till den villkorsändringsdag som infaller närmast efter överlåtelsen.*

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet Lundgren

Proposition om ändrad lagstiftning för banker och andra kreditinstitut med anledning av EES-avtalet, m.m.

1 Inledning

En promemoria med utkast till lagrådsremiss om EES-anpassad lagstiftning om banker och kreditmarknadsbolag m.m. utarbetades under våren 1992 inom Finansdepartementet. Promemorian har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas en förteckning över remissinstanserna som *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Finansdepartementet, diarienummer 3566/92).

Till grund för de i promemorian föreslagna reglerna om lämplighetsprövning låg, förutom EES-avtalet, en tidigare remissbehandlad departementspromemoria Ds 1991:39 Lämplighetsprövning av ägare i banker.

Delar av kreditupplysningsutredningens tidigare remissbehandlade betänkande (SOU 1992:22) EES-anpassning av kreditupplysningslagen beaktades i promemorian vid utformningen av regler om rätt för kreditinstitut från EES-länder att etablera sig och driva verksamhet i Sverige.

Promemorians förslag till lag om kreditmarknadsbolag utgick från Kreditmarknadskommitténs tidigare remissbehandlade betänkande (SOU 1988:29) Förnyelse av kreditmarknaden. Innehållet i betänkandet har tidigare tagits upp bl.a. i prop. 1989/90:116 om ägande i banker och andra kreditinstitut, m.m. och i prop 1990/91:154 om rörelseregler för bank m.m. I och med de förslag som nu läggs fram anser jag att betänkandet är slutbehandlat.

Regeringen beslutade den 24 september 1992 att inhämta Lagrådets yttrande över inom Finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om kreditmarknadsbolag,

3. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618),
4. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
5. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620),
6. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
7. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
8. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
9. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
10. lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
11. lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342),
12. lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
13. lag om ändring i föräldrabalken.

Lagrådet har i yttrande den 20 oktober 1992 lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Propositionen innehåller, utöver de lagrådsgranskade förslagen, ytterligare några förslag till lagändringar, föranledda av att lagen (1963:76) om kreditaktiebolag nu föreslås upphävd.

Vissa redaktionella ändringar har gjorts i de till Lagrådet remitterade lagförslagen. Dessutom har ett tillägg gjorts i övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om kreditmarknadsbolag. Vissa förändringar i förhållande till det remitterade förslaget har också gjorts i 7 kap. 14 § BRL (se närmare specialmotiveringen till detta lagrum) samt i motsvarande bestämmelse (5 kap. 15 §) i lagen om kreditmarknadsbolag.

Slutligen föreslås i propositionen *dels* vissa ändringar med anledning av den tidigare beslutade ombildningen av Stadshypotek, *dels* ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713) och lagen (1972:262) om understödsföreningar med anledning av att principerna för avgiftsuttag från de institut som står under Finansinspektionens tillsyn har ändrats.

2 EES-regler om banker och andra kreditinstitut

2.1 Allmänt om EES-regler

Avtalet mellan Europeiska gemenskapen (EG), Gemenskapens medlemsstater och EFTA-staterna om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) undertecknades den 2 maj 1992. Genom avtalet har Sverige och övriga EFTA-stater åtagit sig att införa regler om etableringsfrihet och om rätt att tillhandahålla tjänster, motsvarande vad som enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (Romfördraget) gäller för medlemsstaterna i EG. De grundläggande bestämmelserna om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster över gränserna finns i artiklarna 31 och 36 i EES-avtalet. Dessa artiklar hänvisar i sin tur till preciserade regler i särskilda bilagor till avtalet. Av dessa hänför sig

bilaga IX till området för finansiella tjänster, omfattande bl.a. bankverksamhet.

Bilaga IX är i likhet med andra motsvarande bilagor disponerad så att ett antal EG-rättsakter (direktiv, förordningar etc.) räknas upp. Referenserna till rättsakterna innebär att dessa skall tillämpas inom hela EES-området. I några fall har förteckningen kompletterats med särskilda regler, enligt vilka ett eller flera EFTA-länder ges rätt att avvika från det för EG gällande regelverket. Det kan då vara fråga om temporära lättnader i tillämpningen eller om utsträckt tid för införlivande ("implementation") i nationell lagstiftning av de relevanta bestämmelserna. I den mån sådana övergångsregler inte gäller för något särskilt land, skall varje EFTA-stat införliva EG-reglerna för ikraftträdande den 1 januari 1993 eller den senare tidpunkt då EES-avtalet blir gällande.

I propositionen om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (prop. 1991/92:170 bil. 6) har jag lämnat en översiktlig redogörelse för de principer som ligger till grund för EG:s regelverk på det finansiella tjänsteområdet. I korthet innebär dessa principer att en auktorisation som ett finansiellt företag fått i det medlemsland där företaget hör hemma skall ha giltighet i hela EG-området. Företaget skall med stöd av denna enda auktorisation ("single licence") obehindrat kunna erbjuda tjänster till mottagare i andra medlemsländer ("cross border trade"), utan att det där ställs krav på etablering eller särskilt tillstånd. Hemlandsauktorisationen skall också ge rätt till fri filialetablering i andra medlemsländer. Verksamheten skall, var den än bedrivs inom Gemenskapen, i princip stå under hemlandstillsyn ("home country control"), dvs. hemlandets myndigheter skall ha huvudansvaret för övervakning även av filialer etablerade i andra medlemsländer. En ordning med en enda auktorisation och hemlandstillsyn förutsätter i princip att varje medlemsland godtar övriga medlemsländers regler för finansiell rörelse och offentlig tillsyn som tillräckliga för att tillgodose det egna landets anspråk på sundhet i rörelsen ("mutual recognition"). Därför har i direktivform lagts fast minimiregler syftande till harmonisering ("approximation") av grundläggande regler för verksamheten i olika typer av finansiella företag. Detta gäller bl.a. i fråga om kapitaltäckning och redovisningsrutiner. För att de integrerade finansiella marknaderna skall kunna fungera störningsfritt har också antagits regler om rutiner för administrativt samarbete mellan medlemsländernas tillsynsmyndigheter.

De EG-direktiv som innehåller regler för verksamhet i banker gäller även för andra typer av kreditinstitut. En gemensam definition av "kreditinstitut" finns i artikel 1 i Rådets direktiv av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (77/780/EEG). I direktivet, vanligen - något oegentligt - benämnt *första banksamordningsdirektivet*, avses med kreditinstitut ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel och att bevilja kredit för egen räkning. I ingressen till direktivet förtydligas att definitionen omfattar företag som tar emot medel från allmänheten, "antingen genom insättningar eller i annan form, såsom fortlöpande

utgivning av obligationer eller andra jämförbara värdepapper". Därigenom står det klart att definitionen träffar både banker och sådana institut som svenska kreditaktiebolag och finansbolag, vilka finansierar sig på allmänna marknaden. Från direktivets tillämpningsområde har undantagits dels centralbanker och postgiroinstitut, dels vissa namngivna kreditinstitut i olika medlemsstater.

Den avgränsning av begreppet kreditinstitut som gjorts i EG:s regelverk medför att lagstiftningsåtgärder som vidtas i Sverige i princip måste göras enhetliga för banker och den kategori av företag som i dag verkar under beteckningarna kreditaktiebolag, finansbolag och hypoteksinstitutioner. Detta har tidigare kommit till uttryck, exempelvis då likformiga kapitaltäckningsregler, anpassade till EG:s direktiv 89/299/EEG och 89/647/EEG, infördes år 1990.

Överhuvudtaget är den svenska lagstiftningen för banker och andra kreditinstitut redan i väsentliga delar harmoniserad med EG:s regler. Det som återstår att införliva av rättsakter som omfattas av EES-avtalet rör i huvudsak systemet med en enda auktorisation och hemlandstillsyn. Reglerna kommer till uttryck i denna lagrådsremiss, dels i förslaget till ändring i bankrörelselagen (1987:617, BRL), dels i förslaget till en ny lag om kreditmarknadsbolag, tänkt att reglera verksamheten i samtliga kreditinstitut utanför banksfären. De centrala EES-regler som nu är aktuella för införlivande återfinns i första banksamordningsdirektivet och i Rådets direktiv av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (*"andra banksamordningsdirektivet"*, 89/646/EEG).

I detta avsnitt tar jag upp de lagstiftningsåtgärder som direkt baseras på direktivregler och som har relevans för både bankrörelselagen och lagen om kreditmarknadsbolag. Jag har strävat efter att så långt möjligt åstadkomma parallella lydelser av lagförslagen.

De båda banksamordningsdirektiven 77/780/EEG och 89/646/EEG bör i svensk översättning fogas till denna lagrådsremiss som *bilaga 3 och 4*.

2.2 Obligatorisk auktorisation av kreditinstitut, minsta startkapital, m.m.

Mitt förslag: Krav på auktorisation införs för alla svenska företagstyper som faller under EG:s definition av kreditinstitut.

En uttrycklig regel införs i lag om att auktorisation inte får vägras på den grunden att marknaden bedöms sakna behov av ytterligare kreditinstitut.

Som huvudregel gäller att auktorisation får beviljas en bank eller annat kreditinstitut endast om aktiekapitalet eller motsvarande grundkapital tillsammans med övrigt bundet eget kapital uppgår till ett belopp motsvarande fem miljoner ecu vid verksamhetens igångsättande. För sparbanker behöver dock sådant startkapital inte uppgå till mer än motsvarande en miljon ecu. Även för kreditmarknadsbolag vars nettotillgångar inte överstiger 100 milj. kr. kan startkapitalet bestämmas till lägre belopp, dock minst motsvarande en miljon ecu.

Kapitalbasen i en bank eller annat kreditinstitut får inte understiga den lägsta nivå för startkapital som krävs för auktorisation. Banker och andra kreditinstitut som verkar vid lagens ikraftträdande får dock, enligt övergångsbestämmelser, fortsätta sin rörelse med lägre kapitalbas.

Förutsättningarna för återkallelse av en auktorisation preciseras i enlighet med EES-regler. Nuvarande bestämmelser om förverkande av bankoktroj ersätts av enhetliga återkallelseregler.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inga förslag till uttryckliga regler om förbud mot behovsprövning och om krav på kapitalbas i nivå med obligatoriskt startkapital. Startkapitalet skall utgöras av aktiekapital eller motsvarande grundkapital och skall för samtliga banker uppgå till minst ett belopp motsvarande fem miljoner ecu. I övrigt överensstämmer promemorians förslag med mitt.

Remissinstanserna: Remissinstanserna lämnar över lag förslaget om obligatorisk auktorisation av kreditinstitut utan erinran. *Konkurrensverket* anser det önskvärt att kriterierna för auktorisation preciseras i lagtexten; åtminstone bör det tas in en bestämmelse om att sundhetsprövningen inte får göras beroende av marknadens ekonomiska behov. *Finansinspektionen* och *Sparbankernas Bank* pekar på behovet av en föreskrift om att kapitalbasen inte får understiga nivån för det föreskrivna startkapitalet. *Finansinspektionen* anser dock, i likhet med *Kammarrätten i Göteborg*, att det för i vart fall små banker behövs en övergångsregel enligt vilken dessa banker kan få verka med en lägre kapitalbas. En sådan övergångsregel begärs också av *Sparbankernas Bank*, som vidare anser att det för sparbankernas del inte bör ställas generellt krav på högre startkapital än motsvarande en miljon ecu. *Kammarrätten i Göteborg* och *Finansbolagens förening* anser att startkapitalet bör relateras till bundet eget

kapital, däri inräknat reservfond. *Kammarrätten i Göteborg* ställer frågan om det inte finns behov av undantagsbestämmelser för det fall ett kreditinstituts kapital uttryckt i svenska kronor har nedgått under vissa värden till följd av valutakursförändringar i förhållande till ecun.

EES-avtalet: Enligt artikel 3 i första banksamordningsdirektivet skall det krävas *obligatorisk auktorisation* av ett kreditinstitut, innan det får påbörja verksamhet. I artikeln anges vilka minimikrav som skall vara uppfyllda för att en auktorisation skall kunna beviljas. Det sökande kreditinstitutet skall ha en kapitalbas ("own funds") av viss minsta storlek. Verksamheten skall effektivt ledas av minst två personer, vilkas lämplighet skall prövas. En auktorisation skall inte få vägras på den grunden att marknaden saknar behov av ytterligare institut.

I andra banksamordningsdirektivet har kriterierna för auktorisation ytterligare preciserats. Enligt en huvudregel i artikel 4 får auktorisation inte beviljas om *startkapitalet* ("initial capital") är mindre än fem miljoner ecu. Medlemsstaterna skall dock ha möjlighet att sätta kravet lägre för vissa kategorier av kreditinstitut. Startkapitalet får dock aldrig vara mindre än motsvarande en miljon ecu. I direktivets artikel 5 föreskrivs att auktorisation inte får beviljas förrän prövningsmyndigheten fått uppgifter om vilka personer, fysiska eller juridiska, som äger s.k. *kvalificerade innehav* ("qualifying holdings") i kreditinstitutet. Ett kvalificerat innehav definieras i direktivets artikel 1 p. 10 som ett direkt eller indirekt ägande vilket representerar 10 % eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller som annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget. Prövningsmyndigheten skall, enligt artikel 5, vägra auktorisation om den bedömer att lämpligheten inte är tillfredsställande hos någon som har ett kvalificerat innehav.

I fall då det är fråga om auktorisation av ett kreditinstitut som är dotterföretag, antingen till ett kreditinstitut auktoriserat i ett annat EES-land, eller till moderföretaget till ett sådant EES-institut, skall enligt artikel 7 i andra banksamordningsdirektivet prövningsmyndigheten obligatoriskt samråda med behöriga myndigheter i det andra berörda landet. Sådant samråd skall också ske när auktorisation har sökts för ett kreditinstitut som står under ägarkontroll ("control") av samma fysiska eller juridiska personer som kontrollerar ett kreditinstitut auktoriserat i ett annat EES-land. Med ägarkontroll menas då en relation som motsvarar förhållandet mellan moder- och dotterföretag i en koncern.

I första banksamordningsdirektivets artikel 8 anges förutsättningarna för *återkallelse* av en auktorisation. Återkallelse får ske om kreditinstitutet

- inte utnyttjat auktorisationen inom tolv månader, eller uttryckligen avstått från auktorisationen,
- inte har bedrivit någon verksamhet under minst sex månader,
- har utverkat auktorisationen på grundval av oriktiga uppgifter,
- inte längre uppfyller villkor som uppställts för auktorisationen,
- inte längre har tillräcklig kapitalbas eller inte längre kan förväntas komma att fullgöra sina skyldigheter gentemot dem som har fordringar på institutet,

- omfattas av något annat fall då återkallelse får ske enligt nationell lag.

Enligt artikel 10 i andra banksamordningsdirektivet gäller som huvudregel att ett kreditinstituts kapitalbas inte får understiga beloppet för det startkapital som enligt artikel 4 krävts vid tidpunkten för auktorisation av institutet. Enligt övergångsbestämmelser, som modifierats genom EES-avtalet, får Sverige och övriga EFTA-länder tillåta de kreditinstitut som verkar vid avtalets ikraftträdande, och vars kapitalbas inte uppnår miniminivån för startkapital, att ändå fortsätta verksamheten. I sådant fall får kapitalbasen inte tillåtas understiga den högsta beloppsnivå som uppnåtts efter dagen för EES-avtalets undertecknande, dvs. den 2 maj 1992. Om ett kreditinstituts kapitalbas understigit den lägsta nivå som är tillåten - enligt huvudregeln eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av övergångsregeln - får behöriga myndigheter i stället för att återkalla auktorisationen medge institutet att vidta rättelse inom viss tid.

Skälen för mitt förslag: Den svenska lagstiftningen som reglerar bankers och andra kreditinstituts verksamheter bygger i princip på att verksamheterna utförs på basis av etablering i någon form vilken är underkastad tillståndskrav. Detta innebär dock inte att utomlands lokaliserade aktörer skulle vara ovillkorligen förhindrade att sälja tjänster direkt till Sverige. Sådana aktiviteter bör inte möta några hinder från myndigheternas sida så länge lagstiftningens grundläggande skyddsintressen och tillsynskrav kan anses uppfyllda. Denna tolkning av rättslaget är förenlig med de liberaliseringsåtaganden ifråga om bank- och andra finansiella tjänster som Sverige gjort i förhållande till OECD. I dessa åtaganden ingår också att inte behandla OECD-länder utanför EES-området sämre än EES-länderna när det gäller möjligheten att från utlandet sälja tjänster direkt i Sverige. Skydds- och tillsynsintressena fordrar dock en speciell uppmärksamhet när det gäller tjänsteproducenter utanför EES-området och dess institutionaliserade samarbetsarrangemang. Särbehandling på denna grund är legitim.

Av 1 kap. 2 § bankrörelselagen (1987:617, BRL) följer att alla i Sverige bildade banker, inklusive dotterföretag till utländska bankföretag, skall ha regeringens tillstånd i form av s.k. oktroj. Sedan den 1 augusti 1990 är det möjligt för utländska banker att etablera sig i Sverige genom filial. För sådan filialverksamhet krävs också, enligt 1 kap. 4 § 1 BRL, regeringens tillstånd.

Vad gäller andra här etablerade kreditinstitut än banker är den svenska lagstiftningens krav på auktorisation inte heltäckande. Som nämnts kommer de nuvarande kreditaktiebolagen att träffas av EG-definitionen av kreditinstitut. Detsamma gäller finansbolagen, i vart fall de finansbolag som utnyttjar den möjlighet till obligationsupplåning som år 1991 infördes i 10 a § lagen (1988:606) om finansbolag. Lagen (1963:76) om kreditaktiebolag ställer inte upp något formellt krav på auktorisation, och finansbolagslagens tillämpningsområde har avgränsats så att vissa företag, som är att hänföra till kreditinstitut i EG:s mening, faller utanför lagens krav på auktorisation. Jag kommer längre fram att redovisa ett förslag till

en helt ny lag om kreditmarknadsbolag, avsedd att ersätta de nuvarande lagarna om kreditaktiebolag resp. finansbolag (avsnitt 4). Lagförslaget innehåller bl.a. bestämmelser om obligatorisk auktorisation av sådana kreditmarknadsbolag.

Vad gäller filialer till utländska kreditinstitut finns i dag bestämmelser om svensk tillståndsprövning. Till följd av EES-bestämmelserna om etableringsfrihet med stöd av hemlandsauktorisation kan dessa auktorisationsregler inte upprätthållas i fråga om etablering i Sverige av filialer till kreditinstitut från andra EES-länder. Jag återkommer till denna fråga (avsnitt 2.4). När det däremot gäller filialer till kreditinstitut hemmahörande i tredje land, utanför EES, ger EES-bestämmelserna inte anledning att ändra de nuvarande reglerna om särskild svensk auktorisation. Dessa regler bör därför bibehållas i princip oförändrade.

Den svenska auktorisationsprövningen tillgodoser i huvudsak de minimikrav som ställts upp i första och andra banksamordningsdirektiven. Väsentligt är att möjligheten till behovsprövning avskaffades år 1990, då förutsättningarna för auktorisation av banker och filialer till utländska bankföretag formulerades i termer av ett generellt sundhetskrav. Som exempel kan tas bestämmelsen i 2 kap. 3 § bankaktiebolagslagen (1987:618, BAL), där det nu anges att regeringen skall bevilja oktroj "om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund bankverksamhet". I propositionen kommenterade föredragande statsrådet innebörden av sundhetskriteriet. Det betonades att oktrojprövningen i fortsättningen skulle få en renodlat kvalitativ inriktning: "Med stöd av sundhetskriteriet i bankrörelselagen skall bl.a. bankens organisation, verksamhet enligt bolagsordningen, inre kontroll- och säkerhetsuppbyggnad prövas. Aktiekapitalet skall uppgå till ett belopp som är väl avvägt i förhållande till den planerade verksamheten. Vidare skall bankens verkställande ledning och större ägare bedömas uppfylla de kunskapsmässiga krav och vara så omdömesgilla i sitt handlande som erfordras för att de skall kunna på ett långsiktigt och stabilt sätt driva en sund bankverksamhet" (prop. 1989/90:116 s. 60).

Det kan diskuteras om auktorisationskriterierna inte borde komma till uttryck i lagtext på annat sätt än genom ett allmänt krav på sundhet i rörelsen. Man kunde tänka sig en föreskrift, som säkerställer att auktorisation ges när EES-kraven på startkapital och på lämplighetsprövning av företagsledning och större ägare är uppfyllda samt när, därutöver, verksamheten kan antas komma att bedrivas så att den tillgodoser de särskilda intressen som motiverar lagstiftning och tillsyn, i första hand insättarskydd, allmänt konsumentskydd, kapitalförsörjning och stabilitet i betalningssystemet. Jag är emellertid inte beredd att nu föreslå mer ingripande ändringar i auktorisationsbestämmelserna än som direkt föranleds av EES-reglerna. Dessa gör det nödvändigt att beloppsprecisera startkapitalet för de olika kategorierna av kreditinstitut, något som lämpligen kan ske i de lagar som reglerar verksamheten i bankaktiebolag, sparbanker, föreningsbanker och kreditmarknadsbolag. För att undvika missförstånd om innebörden i sundhetskriterierna kan det också vara lämpligt att i lagtexten uttryckligen ange att behovsprövning inte är

tillåten. En regel om att prövningsmyndigheten alltid skall ha tillgång till uppgifter om kvalificerade innehav behöver enligt min mening tills vidare inte tas in i lag, utan kan fogas till förordningsföreskrifter som anger vad en auktorisationsansökan skall innehålla. I fråga om EES-regler som gäller obligatorisk ägarprövning i andra fall återkommer jag i följande avsnitt.

Andra banksamordningsdirektivets regler om minsta startkapital reser som nämnts krav på en beloppsbestämning i lag av det egna kapitalet i svenska kreditinstitut. Vad gäller innebörden av begreppet startkapital innehåller artikel 1.11 i andra banksamordningsdirektivet en hänvisning till artikel 2.1.1 och 2.1.2 i direktivet 89/299/EEG om kapitalbasen i kreditinstitut. I dessa bestämmelser anges, i allmänna termer och med vidare hänvisning till artiklarna 22 och 23 i direktivet 86/635/EEG om årsbokslut m.m. för banker och andra finansiella institut, vad som normalt får hänföras till primärt kapital i kapitalbasen. Hit hör dels vad som enligt nationell lag skall räknas som inbetalt eget kapital, dels vissa reserver.

Såvitt gäller införande av regler om obligatoriskt minsta startkapital i svenska banker och andra kreditinstitut har i departementspromemorian uttalats att det, eftersom fråga är om det kapital som skall finnas när verksamheten påbörjas, vore naturligt att utgå från grundkomponenterna i vad som skall utgöra bundet eget kapital, dvs, aktiekapital i bankaktiebolag och kreditmarknadsbolag, grundfond i sparbanker och medlemsinsatser i föreningsbanker. *Kammarrätten i Göteborg* har anmärkt att i vart fall reservfond i allmänhet torde tillskapas redan när ett bolag bildas. Kammarrätten har därför inte kunnat finna någon anledning varför reservfond inte skall tillmätas samma värde som aktiekapital. Liknande synpunkter har framförts av *Finansbolagens förening*. Enligt föreningen bör det under alla förhållanden räcka med att ett enskilt kreditmarknadsbolag uppfyller kraven på fem miljoner resp. en miljon ecu på sådant sätt att därmed avses aktiekapital inklusive övrigt bundet kapital.

I likhet med de nu nämnda remissinstanserna anser jag det rimligt att knyta kravet på startkapital till vad som enligt 4 kap. 7 § BRL resp. 11 kap. 7 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall utgöra bundet eget kapital. Utgångspunkten för lagstiftning bör vara att normalkravet på startkapital om minst fem miljoner ecu skall gälla för alla banker och kreditinstitut som är verksamma på den svenska marknaden. Med hänsyn till de större bankernas roll och marknadsstruktur bör det inte komma i fråga att för något bankaktiebolag ta i anspråk möjligheterna till lägre startkapital än motsvarande fem miljoner ecu (ca 37,5 milj. kr.). Lättnader bör däremot kunna medges för vissa andra företagskategorier. *Sparbankernas Bank* har erinrat om att så många som 60 sparbanker vid mitten av år 1992 hade en kapitalbas understigande 37,5 milj. kr. och att kapitalbasen för 23 av dessa sparbanker understiger 7,5 milj. kr. Den nyligen genomförda omstruktureringen inom sparbankssfären har resulterat i att de tidigare största sparbankerna inte längre verkar under den särskilda associationsform som sparbankslagen tillhandahåller utan i stället har inlemmats i en ny bankaktiebolagskoncern, Sparbanken Sverige. De kvarvarande

sparbankerna, totalt ca 90 st, varierar i storlek men utmärkande för dem är att var och en har sitt geografiskt avgränsade verksamhetsområde inom Sverige. Mot den bakgrunden, och då det inte finns tungt vägande skäl för att hindra tillkomsten av nya regionala banker inom en väl fungerande sparbanksstruktur, anser jag att minsta startkapital vid auktorisation av en sparbank bör kunna generellt bestämmas till motsvarande en miljon ecu. Jag vill dock framhålla att detta auktorisationsvillkor har karaktär av minimiregel. Vid oktrojprövningen skall alltså liksom hittills beaktas att sparbankens grundfond är väl avvägd i förhållande till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen.

Vad gäller de nya kreditmarknadsbolagen kan det i vissa fall finnas anledning att vid tillståndsprövningen godta lägre startkapital än motsvarande fem miljoner ecu. Jag går i avsnitt 4 närmare in på vilka kriterier som skulle kunna föranleda undantag från normalkravet.

I överensstämmelse med andra banksamordningsdirektivet bör en regel införas om att kapitalbasen hos banker och andra kreditinstitut inte får tillåtas understiga den beloppsnivå för startkapital som generellt krävts för auktorisation av institutet, dvs. motsvarande fem miljoner resp. en miljon ecu. En ovillkorlig regel av sådant innehåll medför uppenbarligen svårigheter för de minsta sparbankerna och vissa av de företag som faller under lagen om kreditmarknadsbolag. EES-avtalet medger dock avvikelser i fråga om kreditinstitut som är verksamma vid tiden för avtalets ikraftträdande. Sådana institut kan som nämnts tillåtas fortsätta sin verksamhet med lägre kapitalbas, vilken dock inte annat än temporärt får understiga den högsta nivå som kapitalbasen uppnått i tiden efter den 2 maj 1992, dvs. den dag då EES-avtalet undertecknades. De författningsförslag som jag nu lämnar innehåller sådana övergångsbestämmelser.

Kammarrätten i Göteborg har väckt frågan om det inte i föreslagen lag borde finnas undantagsbestämmelser av innebörd att, om kapitalet uttryckt i ecu har minskat till följd av valutakursförändringar, detta inte automatiskt skall medföra konsekvenser som följer av att institutets kapital uttryckt i svenska kronor har nedgått under vissa värden. Kopplingen till ecun bör enligt kammarrätten göras vid auktorisation av en bank eller kreditmarknadsbolag. Kammarrättens uppfattning svarar mot ordalydelsen i aktikel 10.1 i andra banksamordningsdirektivet. Jag anser därför att lagtexten bör utformas så att den minsta nivå för kapitalbas som skall upprätthållas hänför sig till det belopp i svenska kronor som *vid tidpunkten* för auktorisationsbeslutet motsvarade fem miljoner resp. en miljon ecu. För de banker och andra kreditinstitut som har beviljats auktorisation enligt äldre lag, bör referensnivån motsvara den växelkurs som gäller då de nya bestämmelserna träder i kraft.

De svenska reglerna om återkallelse av bankoktrojer och av auktorisationer för övriga kreditinstitut bör enligt min mening ges en sådan utformning att de speglar motsvarande bestämmelser i första banksamordningsdirektivet.

Mitt förslag: Finansinspektionens tillstånd krävs för förvärv av s.k. kvalificerade innehav av bankaktier, som motsvarar 10 % eller mer av aktiekapitalet eller av samtliga röster eller som annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget. Tillstånd krävs även beträffande förvärv, som innebär att den som redan har ett kvalificerat innehav ökar detta så att det når upp till eller överskrider 20, 33 eller 50 %, eller som innebär att banken får ställning av dotterföretag. Inspektionen kan motsätta sig förvärvet, om lämpligheten hos förvärvaren inte bedöms som tillfredsställande med hänsyn till behovet av en sund och ansvarsfull ledning av banken. På samma grund kan inspektionen ingripa mot den som har ett kvalificerat innehav i en bank, bl.a. genom förbud att utöva rösträtt och, i sista hand, föreläggande att avyttra aktierna.

Anmälan skall ske till Finansinspektionen av avyttringar av dels kvalificerade innehav, dels innehav som medför att innehavet går ned under någon av de nämnda nivåerna.

Promemorians förslag: Förslaget i promemorian med utkast till lagrådsremiss överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till promemorians förslag. *Riksbanken* framhåller vikten av att tillämpningen av reglerna tar sikte endast på situationer där grava missförhållanden kan befaras. *Svenska Bankföreningen* anser det inte befogat att i fråga om avyttringar föreskriva anmälningsskyldighet före själva avyttringen. *Finansinspektionen* anser att det bör ställas samma kvalitativa krav på en aktieägare oavsett vid vilket tillfälle lämplighetsprövningen sker, och att det därför bör finnas ett utrymme för inspektionen att ingripa mot en ägare redan innan denne faktiskt har utövat sitt inflytande till men för en sund utveckling. *Riksskatteverket* förordar en uttrycklig föreskrift enligt vilken Finansinspektionen i ett ärende om förvärvstillstånd får rätt att begära upplysningar från andra myndigheter.

Vid tidigare remissbehandling av departementspromemorian Lämplighetesprövning av ägare i banker (Ds 1991:39) har flera remissinstanser ansett att kriterierna för när ingripanden skall få ske bör preciseras, så att utrymmet för godtycke minskas. Flera instanser har också framhållit vikten av att inspektionens beslut fattas med stor skyndsamhet för att ägarfrågan inte skall hållas svävande under längre tid.

EES-avtalet: Som nämnts i föregående avsnitt föreskrivs i artikel 5 i andra banksamordningsdirektivet att auktorisation för ett kreditinstitut inte får beviljas förrän prövningsmyndigheten fått information om vilka ägare, fysiska eller juridiska personer, som har kvalificerade innehav i institutet. Storleken av sådana kvalificerade innehav skall också uppges. Myndigheten skall vägra auktorisation om den, med hänsyn till behovet av en

sund och ansvarsfull ledning ("taking into account the need to ensure the sound and prudent management") av institutet, bedömer att lämpligheten hos sådana ägare inte är tillfredsställande.

Med kvalificerat innehav avses ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, där innehavet representerar 10 % eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Enligt artikel 11.1 i andra banksamordningsdirektivet skall det föreskrivas en skyldighet för varje fysisk eller juridisk person, som avser att förvärva ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, att underrätta behöriga myndigheter om storleken av det tilltänkta innehavet. En sådan underrättelse skall lämnas även av den som avser att öka ett kvalificerat innehav så att hans andel av kapitalet eller rösterna kommer att nå upp till eller överskrida 20, 33 eller 50 % eller så att kreditinstitutet kommer att få ställning av dotterföretag.

Om förvärvaren av ett kvalificerat innehav är ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat, skall, enligt artikel 11.2, den myndighet som tar emot anmälan samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten, när det kreditinstitut som förvärvet gäller därigenom får ställning av dotterföretag. Under samma förutsättning skall myndighetssamråd äga rum när förvärvaren är moderföretag till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat (jfr. artikel 7).

När en myndighet fått en anmälan skall den enligt artikel 11.1 andra stycket ha rätt att inom en tid av tre månader motsätta sig förvärvet. Detta får ske om förvärvaren bedöms olämplig. Endast i det fall obligatoriskt myndighetssamråd skall ske får tremånadersfristen förlängas. I det fall myndigheten beslutar att inte motsätta sig förvärvet får den föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall ha genomförts.

Enligt artikel 11.3 skall anmälan till myndighet ske även av fysiska och juridiska personer som avser att avyttra, direkt eller indirekt, ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut. Också i det fall en avyttring innebär att ett kvalificerat innehav minskas i sådan mån att andelen av kapitalet eller rösterna nedgår under 20, 33 eller 50 %, eller så att kreditinstitutet förlorar sin ställning av dotterföretag, skall anmälan ske.

En skyldighet att underrätta behöriga myndigheter skall enligt artikel 11.4 åvila kreditinstitut som, i samband med årsredovisning eller på annat sätt, får kännedom om förvärv eller avyttringar som nu sagts. Kreditinstituten skall också löpande, minst en gång om året, underrätta myndigheterna om vilka personer som har kvalificerade innehav i institutet, och om storleken på sådana innehav.

Enligt artikel 11.5 skall det finnas en rätt och en skyldighet för behöriga myndigheter att ingripa mot dem som har kvalificerade innehav, när dessa ägare utövar sitt inflytande på ett sätt som är ägnat att motverka en sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitutet. Sådana ingripanden skall kunna ske exempelvis i form av föreläggganden, sanktioner gentemot styrelsen och den verkställande ledningen samt genom upphävandet av rösträtt som är knuten till innehavet. Åtgärder av samma slag skall kunna vidtas gentemot dem som underlåter att lämna före-

skrivna underrättelser om förvärv. Om ett förvärv genomförs i strid med myndighetens beslut, skall det, vilka ingripanden som än sker i övrigt, förordnas att rösträtterna för innehavet inte får utövas eller att avgivna röster skall vara ogiltiga eller får förklaras ogiltiga.

Skälen för mitt förslag: De bestämmelser om prövning av större ägares lämplighet som redovisas i den nu remissbehandlade promemorian och i departementspromemorian Ds 1991:39 uppfyller vad som krävs enligt artikel 11 i andra banksamordningsdirektivet. Jag föreslår därför att dessa bestämmelser införs i lag. Eftersom ägarprövningen är en del av den tillsyn som Finansinspektionen skall utöva anser jag det lämpligast att bestämmelserna såvitt avser banker tas in i 7 kap. BRL.

När det gäller förfarandet anser jag det lämpligare att ha ett renodlat ansöknings- och tillståndsförfarande än en ordning innebärande att en förvärvare i förväg anmäler ett förvärv. I båda fallen ankommer det på Finansinspektionen att pröva om det planerade förvärvet är godtagbart. För tydlighets skull bör inspektionens ställningstagande alltid komma till uttryck i ett explicit beslut. Jag föreslår därför att en förvärvare i förväg skall ansöka om tillstånd hos inspektionen till ett förvärv som innebär att hans innehav kommer att bli ett kvalificerat innehav eller kommer att överskrida de nämnda gränsvärdena.

Syftet med bestämmelserna om lämplighetsprövning av större ägare är att söka förhindra att en ägare får möjlighet att missbruka sin ställning och sitt inflytande över bankens verksamhet på sådant sätt att skyddet för insättarna riskeras eller allmänhetens förtroende för stabiliteten i banken äventyras. Detta intresse väger tungt mot intresset att inte tvångsmässigt ingripa i befogenheter som följer med äganderätten till aktierna i ett bankaktiebolag. Samma bedömning av ägarlämpligheten bör därför göras oavsett vid vilken tidpunkt den görs - före förvärvet eller under aktieägandets bestånd. Inspektionen skall enligt lagförslaget vägra tillstånd till ett förvärv om det kan antas att den tilltänkte förvärvaren kommer att motverka en sund utveckling av bankens verksamhet. Endast grava missförhållanden (såsom t.ex. meddelat näringsförbud) skall kunna diskvalificera förvärvaren. Om det, efter det att förvärvstillstånd getts, inträffar en omständighet, såsom att ägaren drabbas av näringsförbud eller döms för ett i detta sammanhang allvarligt brott, kan det finnas skäl för Finansinspektionen att ingripa t.ex. genom att förhindra att aktierna företräds vid bolagsstämma. Jag anser därför, i likhet med Finansinspektionen, att det bör framgå av lagtexten att inspektionen får ingripa även när en ägare till ett kvalificerat innehav av aktier kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av banken.

När det gäller förslaget från Riksskatteverket att i lagen införa en sekretessbrytande bestämmelse liknande den i 20 kap. 9 § lagen (1962:381) om allmän försäkring gör jag följande bedömning. Eftersom endast allvarliga missförhållanden skall kunna medföra att en förvärvare av bankaktier inte godkänns som ägare kan det inte förutses att uppgifter från många myndigheter kommer att behöva inhämtas av Finansinspektionen. Utdrag från kriminalregistret och möjligen centrala person- och

belastningsregistret (PBR) hos Rikspolisstyrelsen samt från näringsförbudsregistret kan bli aktuella. Rätt för Finansinspektionen att inhämta uppgifter från kriminalregistret och PBR kan åstadkommas genom förordningsändringar. Uppgifter från näringsförbudsregistret återfinns bl.a. i aktiebolagsregistret, bankregistret och försäkringsregistret. Något större behov av en generell lagregel om rätt för Finansinspektionen att inhämta uppgifter från andra myndigheter synes därmed inte finnas. Jag föreslår därför inte nu någon sådan bestämmelse.

2.4 Etableringsfrihet för kreditinstitut inom EES

2.4.1 En enda auktorisation tillräcklig i EES

Mitt förslag: Kreditinstitut som auktoriserats i ett land inom EES har rätt att etablera filial i Sverige utan tillstånd av svensk myndighet. Sådana kreditinstitut har också rätt att med stöd av hemlandsauktorisationen bedriva verksamhet genom att tillhandahålla tjänster utan etablering i Sverige.

Andra finansiella institut än kreditinstitut har, om de ägs och är på visst sätt kontrollerade av kreditinstitut som auktoriserats inom EES-området, samma rätt att utan tillstånd etablera filial och tillhandahålla tjänster i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med mitt förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i allmänhet förslaget eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anser det erforderligt med lagbestämmelser enligt vilka sådana företag, som är dotterbolag till svenska kreditinstitut och som faller under EG-definitionen av "finansiella institut", uttryckligen ges rätt att med stöd av moderinstitutets svenska auktorisation bedriva verksamhet i andra EES-länder. *Svenska Bankföreningen* anför att de föreslagna bestämmelserna i 1 kap. 8 § BRL och 2 kap. 13 § lagen om kreditmarknadsbolag har formulerats alltför restriktivt, dels på så sätt att de innebär en skyldighet för svenska kreditinstitut att underrätta Finansinspektionen om gränsöverskridande aktiviteter i allmänhet, alltså inte bara sådana som är att hänföra till verksamhet i egentlig mening, dels så till vida att de svenska instituten åläggs en skyldighet att *löpande* underrätta inspektionen om de tjänster de riktar mot EES-länder.

EES-avtalet: De viktiga reglerna om frihet för kreditinstitut att etablera sig och tillhandahålla tjänster med stöd av hemlandsauktorisation har i EG-rätten införts genom andra banksamordningsdirektivet. Detta direktiv ingår, som nämnts, i EES-avtalet.

I direktivets artikel 6 anges att ett värdland inom gemenskapen inte längre skall få förbehålla sig att särskilt auktorisera filialer till kreditinstitut som är auktoriserade och underkastade tillsyn av behöriga myndigheter i något annat medlemsland. Enligt artikel 18.1 skall sådana

kreditinstitut få utöva verksamhet i andra medlemsländer, antingen från en i resp. land etablerad filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster. Som förutsättning för denna frihet gäller dels att verksamheten i fråga hänför sig till tjänster som är upptagna på en lista som är bifogad direktivet, dels att verksamheten omfattas av den auktorisation som kreditinstitutet fått i sitt hemland. Vilka verksamhetsgrenar som på så sätt skall vara tillåtna framgår närmare av nästa avsnitt.

Den rätt till fri filialetablering och tillhandahållande av tjänster utan etablering som nu nämnts skall gälla inte endast för kreditinstitut utan även, enligt artikel 18.2, för vissa s.k. *finansiella institut* ("financial institutions") som är dotterföretag till ett i gemenskapen auktoriserat kreditinstitut eller som ägs av flera sådana kreditinstitut gemensamt. Detsamma gäller för sådana finansiella instituts dotterföretag. Ett finansiellt institut definieras i artikel 1 p. 6 som ett företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att utföra en eller flera av de verksamheter som är upptagna i punkterna 2-12 i direktivbilagan. Hänvisningen till bilagan innebär att bl.a. verksamhet som innefattar inlåning och upplåning från allmänheten undantagits. Det är alltså här fråga om andra institut än sådana som har rätt att driva egentlig bankverksamhet.

Som ytterligare förutsättning för att finansiella institut skall ha etablerings- och tjänstefrihet som nu sagts gäller

- att ägarföretagen är auktoriserade som kreditinstitut i den medlemsstat vars lag gäller för det finansiella institutet,
- att de ifrågavarande verksamheterna bedrivs inom samma stats territorium,
- att ägarföretagen innehar minst 90 % av rösterna i det finansiella institutet,
- att ägarföretagen är skyldiga att underkasta sig behöriga myndigheters krav på sund förvaltning av det finansiella institutet och att de därutöver har utfäst sig att solidariskt svara för institutets åtaganden, samt
- att det finansiella institutet omfattas av konsolidering av ägarföretagens kapitaltäckning, större engagemang (enhandsengagemang) och begränsning av ägande i verksamheter som är främmande för den finansiella verksamheten (jämför artikel 12 i direktivet).

För finansiella institut som har etablerings- och tjänsterätt enligt de nu redovisade reglerna skall direktivets bestämmelser om bl.a. tillsyn, minsta startkapital och obligatorisk ägarprövning gälla. Om ett finansiellt institut faller under reglerna i artikel 18.2 gäller samma rätt att etablera filial och att tillhandahålla tjänster för dotterföretag till det finansiella institutet.

Artikel 19 innehåller bestämmelser om det förfarande som skall iakttas när ett kreditinstitut eller finansiellt institut önskar etablera filial i en annan EG-medlemsstat. Institutet skall underrätta behöriga myndigheter i sitt hemland om sina avsikter. En sådan underrättelse skall innehålla ett visst minimum av uppgifter, bl.a. om den tilltänkta verksamheten och om hur den skall organiseras. I andra fall än då hemlandsmyndigheten har anledning att ifrågasätta institutets administrativa struktur eller finansiella

ställning skall myndigheten översända de ingivna uppgifterna till behörig myndighet i det tilltänkta värdlandet. En sådan underrättelse, som skall åtföljas av uppgifter om bl.a. kapitalbas och kapitaltäckning samt, beträffande finansiella institut, moderföretagets konsoliderade kapitaltäckning, skall översändas till värdlandsmyndigheten inom tre månader. En vägran eller underlåtenhet att vidarebefordra informationen skall kunna göras till föremål för domstolsprövning (jämför avsnitt 2.5).

En värdlandsmyndighet som mottagit underrättelse om filialetablering har två månader på sig att, som det heter i direktivet, förbereda tillsyn av kreditinstitutet i enlighet med artikel 21 samt, om det behövs, ange under vilka villkor, "motiverade av hänsyn till det allmänna bästa", som filialverksamheten får bedrivas. Det förtjänar redan här påpekas att filialen i princip skall stå under tillsyn av myndighet i hemlandet och att den värdlandstillsyn som skall "förberedas" alltså hänför sig till den restkompetens som värdlandsmyndigheten har. Mera om hemlandstillsyn i avsnitt 2.4.3.

Så snart värdlandsmyndigheten har givit klartecken kan filialen etableras och verksamheten påbörjas. Detsamma gäller om värdlandsmyndigheten inte uttryckligen har reagerat två månader efter det att underrättelsen från hemlandsmyndigheten mottagits.

Ett förenklat förfarande gäller enligt artikel 20 beträffande rätten att driva verksamhet genom tillhandahållande av tjänster utan etablering i värdlandet. Ett kreditinstitut eller finansiellt institut som önskar utnyttja denna rätt skall underrätta hemlandsmyndigheten om vilka verksamhetsgrenar som institutet önskar utöva i värdlandet. Hemlandsmyndigheten har i sådant fall att inom en månad översända underrättelsen till behörig myndighet i värdlandet. I direktivet har inte angivits några förutsättningar under vilka vare sig hemlands- eller värdlandsmyndigheter skulle kunna motsätta sig ett marknadstillträde av detta slag.

Andra banksamordningsdirektivet innehåller i artikel 9 bestämmelser som innebär vissa begränsningar av EG-medlemsstaternas rätt att lämna auktorisation för kreditinstitut som är dotterföretag till företag hemmahörande i ett land utanför EG (tredje land). Om det visar sig att ett tredje land vägrar kreditinstitut från något EG-land motsvarande möjligheter att etablera sig och utöva verksamhet som inom EG-området gäller för kreditinstitut från det aktuella tredje landet, får ministerrådet eller, i vissa fall, EG-kommissionen besluta att medlemsstaterna skall begränsa eller skjuta upp prövning av ansökningar som ett företag i det berörda landet gjort om auktorisation för ett dotterbolag som är kreditinstitut eller om tillstånd att förvärva aktier eller innehav i ett existerande kreditinstitut.

Denna bestämmelse, innebärande att EG-medlemsstaterna gentemot tredje land skall iaktta en gemensam hållning betingad av krav på reciprok behandling, har undantagits från det för EES gällande regelverket. EFTA-länderna har alltså en suverän rätt att bevilja auktorisation för kreditinstitut vilkas moderföretag hör hemma i ett tredje land. I gengäld gäller enligt EES-avtalet att sådana auktorisationer inte skall behöva godtas av övriga EG-länder och EFTA-länder, om dessa är utsatta för etableringsrestriktioner i det ifrågavarande tredje landet. I

sådana fall har således principen om en enda auktorisation inte tillämpning.

Skälen för mitt förslag: Andra banksamordningsdirektivets regler om etableringsfrihet och rätt att tillhandahålla tjänster utan etablering har giltighet för verksamhet som bedrivs utan att en självständig juridisk person bildas eller förvärvas i "värdlandet". Reglerna är alltså inte tillämpliga på ett utländskt kreditinstituts etablering av dotterföretag. Sådana formellt fristående företag regleras i princip helt och hållet av lagstiftningen i det land där etableringen sker. Rätten att etablera dotterföretag i annat land följer bl.a. av de skyldigheter ett land har att tillåta kapitalöverföringar i form av direktinvesteringar. Vad gäller fri rörlighet för kapital inom EES finns bestämmelser i bilaga XII till avtalet, särskilt i det där intagna s.k. slutliberaliseringsdirektivet 88/361/EEG.

Vad det nu är fråga om är verksamhet som, direkt eller via filial, utgår från ett institut auktoriserat i ett annat land.

Enligt 1 kap. 2 § andra stycket BRL gäller i dag att bankrörelse får, förutom av Sveriges riksbank, bedrivas endast av bankaktiebolag, sparbanker och centrala föreningsbanker, som har fått regeringens oktroj. Bestämmelsen är, trots sin lydelse, inte heltäckande, sedan det år 1990 i 1 kap. 4 § 1 tagits in bestämmelser om att ett utländskt bankföretag kan få regeringens tillstånd att driva bankrörelse från avdelningskontor med självständig förvaltning, dvs. filial. För sådan filialverksamhet gäller enligt paragrafens femte stycke bl.a. bestämmelserna i bankrörelselagen i tillämpliga delar.

I 2 a § finansbolagslagen infördes år 1991 en bestämmelse som ger utländska företag möjlighet att driva finansieringsverksamhet från filial i Sverige. För en sådan filialetablering krävs Finansinspektionens tillstånd.

Den svenska lagstiftningen för banker och andra kreditinstitut ställer i princip krav på etablering i någon form. Som nämnts i avsnitt 2.2 finns det emellertid i lagstiftningen inte något uttryckligt förbud för utländska kreditinstitut att tillhandahålla tjänster i Sverige direkt från utlandet, låt vara att det i vissa fall kan råda osäkerhet om huruvida en aktivitet är av sådan natur att den kan hänföras till tillståndspliktig "verksamhet".

Fram till dess att möjligheten öppnades för utländska finansiella företag att etablera filial i Sverige har här bedriven verksamhet varit uteslutande reglerad av svensk lag. Även sedan filialmöjligheten öppnades har det varit svenska myndigheter förbehållet att besluta om auktorisation. Det ligger sedan i sakens natur att en filialverksamhet, som ju organisatoriskt är en integrerad del av ett utomlands hemmahörande företag, delvis får styras av rörelseregler som avviker från vad som gäller enligt svensk rätt. Förhållanden som hänger samman med exempelvis ägande, kapitalkrav och begränsning av enhandsengagemang kan - och skall - visserligen beaktas vid svensk auktorisation av en filial, men faller i övrigt tillbaka på den utländska lagstiftning som gäller där företaget har sitt säte och grundläggande verksamhetstillstånd (jämför avsnitt 2.4.3).

Det nya med EES-reglerna om frihet för kreditinstitut att etablera filialer och tillhandahålla tjänster är att svenska myndigheter har att godta utländska auktorisationer som legitimerande för rätten att verka i Sverige. På samma sätt skall svenska banker och kreditmarknadsbolag kunna verka fritt i andra EES-länder. Den ordning som skall gälla enligt andra banksamordningsdirektivet bygger på en harmonisering av deltagande länders regler om grundläggande verksamhetsbetingelser och på en samsyn i fråga om vad som krävs vid tillsyn av finansiell verksamhet. Den omdaning av svensk lagstiftning för kreditinstitut som successivt genomförts under senare år har banat väg för sådana lagändringar jag nu föreslår. EES-reglerna i dessa delar kan med i huvudsak oförändrad lydelse infogas i bankrörelselagen och i lagen om kreditmarknadsbolag.

Direktivbestämmelserna utgår från att varje värdland obligatoriskt skall medge att vissa uppräknade "verksamheter" ("activities") får bedrivas ("may be carried on") av kreditinstitut från andra EES-länder. Det underrättelse- och anmälningsförfarande som anvisas för rätten att verka inom sådana tjänstegrenar innebär enligt min uppfattning inte att varje form av kommersiell aktivitet över gränserna faller inom direktivets tillämpningsområde. Traditionellt har exempelvis större utländska banker kunnat ingå enskilda affärsförbindelser i Sverige utan att detta har behövt ses som auktorisationspliktig verksamhet här. Marknadsföringens intensitet och omfattning bör, liksom frågan om vem som tagit initiativ till ett kundförhållande, rimligen vara avgörande för hur en viss aktivitet skall bedömas. Olika länders lagstiftare och myndigheter kan naturligtvis här ha olika synsätt. Jag har tolkat direktivbestämmelserna så att de tar fasta på fortlöpande, egentlig *verksamhet* i respektive värdland. Ett utländskt kreditinstituts enstaka eller tillfälliga engagemang i Sverige liksom ett svenskt instituts motsvarande utlandsengagemang skall alltså inte självklart anses kräva föregående underrättelse till behörig myndighet. Vissa gränsdragningsproblem kan dock uppkomma.

Ett kreditinstitut som i ett annat EES-land vill driva sådan verksamhet som avses i direktivet skall givetvis inte behöva underrätta Finansinspektionen löpande. Vad som krävs enligt direktivet, och enligt mitt förslag till lagreglering, är att underrättelse- och anmälningsproceduren iakttas innan utlandsverksamheten påbörjas.

De direktivregler, enligt vilka vissa dotterföretag till utländska kreditinstitut skall ha en från moderföretagets auktorisation härledd rätt att driva verksamhet, behöver enligt min uppfattning inte komma till uttryck i bankrörelselagen. Sådana s.k. finansiella institut kan definitionsmässigt inte bedriva bankrörelse i bankrörelselagens mening. Även i det fall ett sådant institut är dotterföretag till en bank, är det tillräckligt att rätten till marknadstillträde i Sverige regleras i lagen om kreditmarknadsbolag, vars lista över tillåtna verksamhetsgrenar täcker in vad ett "finansiellt institut" får ägna sig åt (jämför följande avsnitt 2.4.2).

Vad gäller frågan om motsvarande möjligheter för "finansiella institut" som är dotterföretag till svenska kreditinstitut att med stöd av moderföretagets hemlandsauktorisation driva verksamhet i andra EES-länder så bedömer jag det inte nu nödvändigt, eller ens meningsfullt, att föreslå

särskilda lagbestämmelser om procedurerna för sådant marknadstillträde. Som framgått av min redovisning av direktivreglerna skall för en sådan etablerings- och tjänstefrihet förutom krav på en omfattande tillsyn gälla strikta villkor, bl.a. innebärande en utfästelse från moderföretaget att solidariskt svara för dotterföretagets åtaganden. Med hänsyn till den svenska associationsrättsliga lagstiftningen kommer, såvitt jag kan bedöma, svenska kreditinstituts dotterföretag inte annat än i mycket sällsynta fall att i andra länder befinnas kvalificerade för marknadstillträde med stöd av moderföretagets auktorisation som kreditinstitut. Skulle det ändå visa sig att något svenskt företag uppfyller de uppställda villkoren, eller att något land tillämpar en mer liberal regim, bör Finansinspektionen utan särskilt lagstöd kunna förse vederbörande utlandsmyndighet med de uppgifter som behövs.

Det jag nu sagt skall självfallet inte uppfattas så att dotterföretag till svenska kreditmarknadsbolag är förhindrade enligt svensk lag att driva verksamhet utomlands. Jag har blott gjort den bedömningen att sådana dotterbolag inte uppfyller villkoren för förenklat marknadstillträde i andra EES-länder och att det mot den bakgrunden vore felaktigt och vilseledande att ställa upp regler om underrättelse och anmälan i enlighet med direktivreglerna.

De föreslagna reglerna om rätt för kreditinstitut att verka i Sverige med stöd av hemlandsauktorisation har relevans för EES-området. I fråga om filialer till institut hemmahörande i tredje land, utanför EES, bör de nuvarande reglerna med krav på särskild svensk auktorisation fortsätta att gälla.

2.4.2 Tillåten verksamhet

Mitt förslag: Den för banker tillåtna verksamheten anges i form av en förteckning över verksamhetsgrenar. Till komplettering av förteckningen anges att banker får driva annan verksamhet i den mån den har naturligt samband med uppräknade verksamhetsgrenar.

I lagen om kreditmarknadsbolag införs en exemplifierande förteckning över verksamhetsgrenar som är hänförliga till finansieringsverksamhet.

Ett i Sverige verksamt utländskt kreditinstitut, hemmahörande inom eller utom EES, har rätt att bedriva verksamhet inom sådana förtecknade verksamhetsgrenar, i den mån dessa omfattas av hemlandsauktorisationen.

Ett kreditinstitut hemmahörande i ett annat EES-land har rätt att bedriva valutahandel, värdepappersverksamhet och kreditupplysningsverksamhet utan sådant särskilt tillstånd som krävs för svenska kreditinstitut, förutsatt att sådan verksamhet omfattas av hemlandsauktorisationen.

Promemorians förslag: Verksamhetsreglerna för banker och andra kreditinstitut utformas så att det i lag räknas upp vilka verksamheter som är tillåtna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller godtar att verksamhetsområdet bestäms enligt en positiv förteckning över tillåtna verksamhetsgrenar. *Svenska Bankföreningen*, *Sparbankernas Bank* och *TCO* anser det däremot olämpligt att en sådan lista tas in i lag och förordar att nuvarande rambestämmelse bibehålls, eventuellt kompletterad med en exemplifierande verksamhetsförteckning. Liknande synpunkter framförs av *Finansinspektionen*. *Konkurrensverket* förordar att en rätt för svenska banker och andra kreditinstitut att driva värdepappersrörelse, kreditupplysningsverksamhet och valutahandel skall följa direkt av oktrojen och att det alltså inte skall behövas något särskilt tillstånd i annan lagstiftning. *Finansbolagens förening* framför liknande synpunkter särskilt för finansbolagens del. *Svenska Bankföreningen* anmärker att en svensk banks skyldighet att ta emot inlåning på räkning från allmänheten inte bör vara absolut, eftersom det måste gå att vägra inlåning vid t. ex. misstanke om penningtvätt.

EES-avtalet: Som nämnts i föregående avsnitt skall enligt artikel 18.1 i andra banksamordningsdirektivet ett kreditinstitut med stöd av sin hemlandsauktorisation ha rätt att driva verksamhet inom sådana verksamhetsgrenar som finns upptagna i en lista som bifogats direktivet. Denna lista omfattar ett brett utbud av finansiella tjänster, typiskt hänförliga till s.k. universal banking. I punkt 1 finns den verksamhet som utgör ett nödvändigt rekvisit i definitionen av kreditinstitut, nämligen mottagande av insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten. I övrigt upptar listan utlåning i olika former, finansiell leasing, betalningsförmedling, tillhandahållande av betalningsmedel i form av t.ex. kreditkort, vidare utställande av garantiförbindelser, värdepappershandel för egen eller andras räkning, handel med utländsk valuta, medverkan i värdepappersemissioner, finansiell rådgivning, penningmarknadsmäkling, portföljförvaltning och värdepappersförvaring. De två sista punkterna i listan, 13 och 14, avser kreditupplysningstjänster och värdeförvaringstjänster ("bankfack").

I föregående avsnitt har också nämnts att vissa s.k. finansiella institut som är dotterföretag eller på annat visst sätt knutna till ett eller flera auktoriserade kreditinstitut skall ha samma rätt att driva verksamhet utomlands. Rätten för ett sådant finansiellt institut att ägna sig åt verksamheter enligt direktivbilagan är dock mera begränsad. Ett finansiellt institut är nämligen definierat som ett institut som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att utföra en eller flera av de verksamheter som är upptagna i punkterna 2-12 i bilagan. Härav följer att ett finansiellt institut inte har rätt att självständigt ta emot inlåning eller på annat sätt låna upp medel från allmänheten och inte heller att driva kreditupplysning eller tillhandahålla värdeförvaringstjänster.

Skälen för mitt förslag: EES-avtalet medför en skyldighet för Sverige att tillåta kreditinstitut - resp. vissa finansiella institut - från andra EES-

länder att driva verksamhet inom de tjänstegrenar som anges i direktivets lista, vare sig det sker från en här etablerad filial eller direkt från utlandet. För att det för utländska aktörer skall stå klart att Sverige uppfyllt sina åtaganden i dessa delar bedömer jag det nödvändigt att i lag ta in en motsvarighet till direktivets lista över tillåtna verksamhetsgrenar. Det bör med andra ord klargöras vilket handlingsutrymme som här ges ett kreditinstitut hemmahörande i ett annat EES-land.

I gällande svensk rätt finns ingen motsvarande beskrivning av vad banker och andra kreditinstitut får ägna sig åt. I 2 kap. 1 § första stycket BRL föreskrivs en skyldighet för banker att ta emot inlåning på räkning från allmänheten. Denna verksamhet är också enligt 1 kap. 2 § BRL, det som specifikt utmärker bankrörelse. I övrigt har den för banker tillåtna verksamheten angivits i allmänt hållna termer. En bank får således, enligt 2 kap. 1 § andra stycket, driva dels sådan finansieringsverksamhet och annan finansiell verksamhet som är förenlig med inlåning, dels verksamhet som har nära samband med inlåning eller med verksamhet som nu sagts. I paragrafens tredje stycke anmärks att lagen (1991:981) om värdepappersrörelse innehåller bestämmelser om rätt för banker att driva värdepappersrörelse. Slutligen gäller enligt fjärde stycket att regeringen eller Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet en bank får driva.

Den citerade bestämmelsen i 2 kap. 1 § BRL fick sin lydelse genom en ändring av lagen år 1991. I lagmotiven anförde föredragande statsrådet bl.a. att det föreslagna bankverksamhetsbegreppet ger utrymme för bl.a. kreditförmedling, betalningsförmedling, ställande av garantiförbindelser, factoring, finansiell leasing av lös egendom samt rådgivning och, efter särskilt tillstånd, värdepappersrörelse. Föredraganden hänvisade också till andra banksamordningsdirektivets lista över tillåtna verksamheter och anmärkte att de verksamheter som där förtecknats alla är förenliga med det föreslagna svenska bankverksamhetsbegreppet, även om det i vissa fall skulle krävas särskilt tillstånd.

Den nuvarande finansbolagslagens definition av finansieringsverksamhet är allmänt hållen. Några klara avgränsningar av det tillåtna verksamhetsområdet för finansbolag saknas i lagen. Inlåningsverksamhet är som nämnts förbehållen banker och enligt lagen om värdepappersrörelse kan tillstånd enligt den lagen ges endast banker och särskilda värdepappersinstitut. I övrigt torde de i direktivlistan upptagna verksamheterna stå till buds för finansbolagen.

Det är enligt min mening olämpligt att välja en lagstiftningsteknik som innebär att den för svenskauktoriserade institut tillåtna verksamheten beskrivs enbart med hänvisning till allmänt hållna begrepp som bankrörelse resp. finansieringsverksamhet, medan det tydligt preciseras vad utländska kreditinstitut får ägna sig åt. En sådan, åtminstone skenbart olikformig lösning kan lätt kritiseras för att brista i konkurrensneutralitet. Med hänsyn till att de svenska kreditinstituten i dag faktiskt har möjlighet att driva de flesta verksamheter som räknats upp i direktivbilagan, om än i några fall först efter särskilt tillstånd, anser jag det naturligt att omforma reglerna så att det klart kommer till uttryck att det tillåtna

verksamhetsområdet i grunden är detsamma för alla här verksamma kreditinstitut, vare sig de auktoriserats i Sverige eller uppträder med stöd av auktorisation från ett annat EES-land. En sådan utformning av lagen gör det för övrigt lättare för Finansinspektionen att i en underrättelse till en utlandsmyndighet klargöra vad auktorisationen omfattar för ett svenskt kreditinstitut som vill etablera filial eller verka direkt i ett annat EES-land.

Mot denna bakgrund anser jag att bestämmelsen om tillåten verksamhet i kreditinstitut, utöver skyldigheten för banker att ta emot inlåning, bör utformas med direktivbilagans verksamhetslista som utgångspunkt.

Av remissinstanserna har bl.a. *Svenska Bankföreningen och Sparbankernas Bank* kritiserat de föreslagna verksamhetsbestämmelserna och pekat på risken att verksamhetsgrenar som nu är tillåtna faller utanför listan. Enligt dessa remissinstanser försvårar en sådan lista också en dynamisk utveckling på det finansiella området därigenom att en komplettering av det tillåtna verksamhetsområdet inte utan vidare kan göras. Jag har förståelse för de synpunkter som nu förts fram. Ändå menar jag att nackdelarna med att hålla fast vid en alltför allmänt hållen verksamhetsdefinition väger över. För att en sådan vid rambestämmelse skall vara ändamålsenlig krävs mer eller mindre omfattande anvisningar i form av lagmotivuttalanden eller utfyllande myndighetsföreskrifter. I ett europeiskt perspektiv anser jag att en sådan normgivningsteknik bör undvikas. Det bör i stället så långt som möjligt tydliggöras i själva lagtexten vad banker och andra kreditinstitut får ägna sig åt. På så sätt ges både svenska och utländska aktörer på marknaden bättre möjligheter att bedöma tillåtligheten av viss verksamhet. De kan också därigenom konstatera att rörelsebetingelserna gäller lika för inhemska och utländska institut.

Med detta vill jag dock inte ha sagt att de i lagförslagen intagna verksamhetslistorna skall ses som uttömmande. Som Bankföreningen och Sparbankernas Bank anmärkt går det inte att i en situation med snabbt föränderliga marknadsförhållanden en gång för alla detaljbestämma den tillåtna verksamheten för banker och andra kreditinstitut. Detta är inte heller avsikten.

Till en början bör det i detta sammanhang göras åtskillnad mellan banker och företag som driver finansieringsverksamhet enligt lagen om kreditmarknadsbolag. De senare företagen omfattas inte av samma långtgående skyddsintressen som banker. Kreditmarknadsbolagen kommer att verka inom ett vitt fält och med olikartad inriktning. Det är enligt min mening önskvärt att kreditmarknadsbolagen inte får sitt handlingsutrymme alltför snävt avgränsat och att de ges förutsättningar för att att utveckla nya finansiella produkter. Av detta skäl bör det tillåtna verksamhetsområdet inte strikt definieras i lag. Viktigare är att marknadsaktörer och avnämare får upplysning om det enskilda bolagets affärspolicy och risknivå. Jag går senare, i avsnitt 4.3, närmare in på betydelsen av att sådan information kommer till tydligt uttryck i bolagsordningar. Den lista över verksamhetsgrenar som jag föreslår för kreditmarknadsbolagens del skall således ses som exemplifierande och som en vägledning för svenska

och utländska kreditinstitut om vad som typiskt sett ingår i begreppet finansieringsverksamhet.

Vad sedan gäller den för banker tillåtna verksamheten har jag åsyftat en lista som, med utgångspunkt i bilagan till andra banksamordningsdirektivet, lägger fast *basverksamheterna*. Det är visserligen av största vikt att denna uppräkning görs så fullständig som möjligt och Bankföreningen och Sparbankernas Bank har här lämnat värdefulla förslag till kompletteringar som beaktats i författningsförslagen. Men enligt min mening kan listan utformas så att den ger tillräckligt utrymme för flexibilitet. För det första kan flera av de upptagna verksamhetsgrenarna beskrivas så att det dit går att hänföra ett vitt spektrum av tjänster. Vissa av de upptagna punkterna i lagförslaget är således exemplifierande. Detta är fallet beträffande upplåning och kreditgivning. I så måtto kan listan sägas ha karaktär av rambestämmelse. För det andra har i lagförslagen tagits med en kompletterande bestämmelse av innebörd att olika slags ej närmare beskriven verksamhet får bedrivas, i den mån verksamheten har *naturligt samband* med uppräknade tjänstekategorier. En sådan kompletterande regel ger till en början utrymme för kundservice i form av bl.a. revisionsverksamhet, redovisningsverksamhet, värdetransporter och boutredningsuppdrag. Även sådana tjänster som vanligtvis hänförs till notariatverksamhet kan utan vidare hänföras till denna tilläggskategori. Uppsamlingsregeln skall dock inte ses som strikt begränsad till sådana renodlade sidoverksamheter. I den mån det framöver tillskapas nya finansiella tjänster som kan anses ha ett naturligt samband med traditionell verksamhet, sådan den räknats upp i baslistan, bör det vara möjligt att inordna dessa tjänster under den kompletterande punkten. I förekommande fall bör regeringen eller Finansinspektionen ha tolkningsföreträde, så att det i förordning eller myndighetsföreskrifter kan närmare anges om en viss verksamhet är tillåten. Sammanfattningsvis kan det inte anses att den föreslagna lagstiftningen otillbörligt begränsar bankernas handlingsfrihet, än mindre medför några inskränkningar i den verksamhet som i dag är tillåten i Sverige.

Det har tidigare påpekats att det beträffande vissa verksamheter i direktivlistan krävs särskilt tillstånd för svenska kreditinstitut. Det gäller för det första rätten att driva *kreditupplysningsverksamhet* för vilken banker och andra kreditinstitut kan få tillstånd enligt 3 § kreditupplysningslagen (1973:1173). I betänkandet (SOU 1992:22) EES-anpassning av kreditupplysningslagen har kreditupplysningsutredningen föreslagit att lagens nuvarande förbud mot utländsk etablering upphävs. Samtidigt har utredningen, med hänvisning till reglerna i andra banksamordningsdirektivet, föreslagit att kreditupplysningsverksamhet skall få drivas i Sverige utan särskilt tillstånd av Datainspektionen, då fråga är om kreditinstitut som auktoriserats i ett annat EES-land. Efter remissbehandling av betänkandet har regeringen i prop. 1992/93:12 lämnat förslag till ändringar i 1, 4 och 17 §§ kreditupplysningslagen. Föredragande statsrådet har därvid uttalat att den ytterligare ändring av kreditupplysningslagen som utredningen föreslagit är så nära knuten till pågående arbete inom Finansdepartementet att ändringen lämpligen borde behandlas

i samband med de övriga lagändringar som påkallas för att anpassa svensk rätt till andra banksamordningsdirektivets regler.

De remissinstanser som yttrat sig över kreditupplysningsutredningens betänkande har tillstyrkt eller lämnat utan erinran utredningens förslag att kreditupplysningsverksamhet skall få drivas utan särskilt tillstånd av Datainspektionen av kreditinstitut, vars auktorisation i ett annat EES-land omfattar sådan verksamhet. Jag föreslår i detta lagstiftningsärende en ändring av sådan innebörd i 3 § kreditupplysningslagen.

För rätten att driva *värdepappersrörelse* krävs Finansinspektionens tillstånd enligt 1 kap. 3 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Tillstånd får enligt 1 kap. 5 § meddelas svenska aktiebolag, bankinstitut och utländska företag. Enligt 1 kap. 3 a §, vilken träder i kraft senast den 1 januari 1993, krävs inte tillstånd för verksamhet som drivs med stöd av en auktorisation som börs eller marknadsplats enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet. I ett förslag till särskilt direktiv om investeringstjänster ("investment services") har EG-kommissionen föreslagit regler om hemlandsauktorisation och hemlandstillsyn motsvarande vad som gäller enligt andra banksamordningsdirektivet. Direktivförslaget, som alltså har avseende på företag vilka inte har formen av kreditinstitut, omfattas för närvarande inte av EES-avtalet men har uppmärksammats i samband med tillkomsten av lagen om värdepappersrörelse (prop. 1990/91:142 s. 137). I den mån ett EES-land har en lagstiftning som medger kreditinstitut att driva värdepappersrörelse kommer andra banksamordningsdirektivets regler om tillåten verksamhet att bli tillämpliga här i och med EES-avtalets ikraftträdande. Enligt min mening bör det i 1 kap. 3 a § göras en ändring motsvarande den i 3 § kreditupplysningslagen, så att det där framgår att värdepapperstjänster hör till det som ett kreditinstitut får ägna sig åt med stöd av hemlandsauktorisation.

Slutligen krävs, under de förutsättningar som anges i 22 b § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, tillstånd av Riksbanken för rätten att driva *valutahandel*. Av EES-avtalet följer att Sverige måste tillåta utländska kreditinstitut att med stöd av hemlandsauktorisation driva även sådan verksamhet. En ändring i riksbankslagen bör därför göras, så att även utländska kreditinstitut som med stöd av hemlandsauktorisation bedriver valutahandel med allmänheten får ställning av auktoriserade valutahandlare.

Mot bakgrund av vad som nu sagts kan det ifrågasättas om inte den grundläggande auktorisationen för svenska banker och andra kreditinstitut borde innefatta rätt att driva värdepappersrörelse, kreditupplysningsverksamhet och valutahandel. Jag vill dock inte i detta skede föreslå sådana lagändringar. Svenska banker och kreditinstitut får således tills vidare ansöka om särskilt tillstånd enligt nuvarande regler. Enligt dessa gäller för närvarande att tillstånd enligt lagen om värdepappersrörelse kan ges endast banker och särskilda värdepappersbolag.

Mitt förslag: En i Sverige etablerad filial till ett kreditinstitut som är auktoriserat i ett annat EES-land står i första hand under tillsyn av myndighet i hemlandet. Finansinspektionen har dock huvudansvar för övervakningen av att sådana filialer har en tillfredsställande likviditet.

Finansinspektionen har i övrigt sådana tillsynsbefogenheter som behövs för kontroll av att den verksamhet som kreditinstitut auktoriserade i ett annat EES-land utövar i Sverige bedrivs i sunda former. Om missförhållanden konstateras skall inspektionen samråda med hemlandsmyndigheten och vid behov självständigt ingripa mot verksamheten.

Hemlandsmyndigheten för ett kreditinstitut auktoriserat i ett annat EES-land får inom ramen för sina tillsynsbefogenheter, och efter anmälan till Finansinspektionen, företa inspektion på platsen av en i Sverige etablerad filial.

Regeringen eller Finansinspektionen kan medge avvikelser från svenska redovisningsregler, så att filialer till utländska kreditinstitut inte behöver ge in fullständig redovisning särskilt för den svenska filialverksamheten.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna godtar över lag förslagen i denna del. *Riksbanken* och *Finansinspektionen* anför att likviditeten i en utländsk filial inte kan ses isolerad från bankens övriga verksamhet och att det därför bör komma till uttryck i lagtexten att Finansinspektionen har ett vidsträckt tillsynsansvar vilket skall fullgöras i samarbete med hemlandsmyndigheterna. *Riksbanken* efterlyser lagregler om dels obligatorisk samråds- och upplysningsskyldighet mellan Riksbanken och Finansinspektionen, dels rätt för Riksbanken att begära in uppgifter från alla typer av företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. *Datainspektionen* pekar på att utländska kreditinstitut som bedriver kreditupplysningsverksamhet kan vara skyldiga att inhämta tillstånd enligt datalagen för förande av personregister, även om tillstånd för verksamheten inte behövs enligt de föreslagna EES-reglerna i kreditupplysningslagen. *Riksskatteverket* uttalar farhågor för att skattekontrollen försämras till följd av bl.a. de förenklade reglerna om redovisningsskyldighet för filialer till utländska kreditinstitut. *Finansinspektionen* anser att det med hänsyn till EG-direktivens regler om sekretess hos tillsynsmyndigheter bör införas bestämmelser i svensk lag om absolut sekretess för inspektionens verksamhet i fråga om banker och andra kreditinstitut. *Datainspektionen* anser att det av samma skäl finns anledning att överväga skärpt sekretess hos Datainspektionen.

Fördelningen av tillsynen

Enligt artikel 13 i andra banksamordningsdirektivet skall ansvaret för tillsyn över kreditinstitut, inklusive den verksamhet som instituten med stöd av hemlandsauktorisation driver i andra länder, väsentligen åvila myndigheterna i det land där resp. institut är auktoriserat. Bestämmelsen är dock inte utan förbehåll. Enligt artikel 14.2 skall värdlandsmyndigheterna, i samarbete med hemlandsmyndigheterna, svara för tillsynen såvitt avser likviditeten hos filialer. Ett värdland skall också, oberoende av huvudregeln om hemlandstillsyn, ha rätt att vidta penningpolitiskt betingade åtgärder. Sådana åtgärder får dock inte utformas så att filialerna diskrimineras i förhållande till inhemska institut.
Enligt artikel 7.1 i första banksamordningsdirektivet skall de behöriga myndigheterna i olika berörda stater verka i nära samarbete såvitt gäller tillsynen av kreditinstitut som driver verksamhet i andra länder än det där huvudkontoret finns. I artikeln, som fått sin nu gällande lydelse genom artikel 14.1 i andra banksamordningsdirektivet, föreskrivs att myndigheterna skall förse varandra med dels all den information om ledningen och ägarförhållandena i kreditinstitutet som behövs för underlättande av tillsynen och för kontroll av att auktorisationsvillkoren uppfylls, dels all information som är ägnad att underlätta övervakningen av institutens likviditet, soliditet, inlåningsgaranti, begränsning av större engagemang samt rutiner för administration, redovisning och intern kontroll. Därutöver skall, enligt artikel 14.3 i andra banksamordningsdirektivet, i fråga om tillsyn avseende risker som följer med öppna marknadsoperationer som ett kreditinstitut företar på kapitalmarknader i en annan stat, den statens behöriga myndigheter samarbeta med hemlandets myndigheter för att säkerställa att institutet vidtar åtgärder för att möta riskerna.

Enligt artikel 12 i första banksamordningsdirektivet skall strikt sekretess gälla för "förtrolig" information som erhållits inom ramen för tillsynsmyndigheternas verksamhet. Sekretessen skall dock inte hindra sådant informationsutbyte mellan myndigheter som är föreskrivet i direktiv som gäller för kreditinstitut. Beträffande det närmare innehållet i sekretessbestämmelsen, som fått sin nuvarande lydelse genom artikel 16 i andra banksamordningsdirektivet, hänvisar jag till *bilaga 4*.

En förutsättning för att det föreskrivna myndighetssamarbetet skall kunna fungera väl är att även värdlandsmyndigheterna har rätt och skyldighet att skaffa sig insyn i filialer och i övrigt övervaka verksamhet som bedrivs inom det egna landet. I artikel 21.1 i andra banksamordningsdirektivet anges uttryckligen att ett värdland för statistiska ändamål får föreskriva skyldighet för kreditinstitut med filial i landet att lämna periodiska rapporter om verksamheten där.

Möjligheter till ingripanden

Reglerna om hemlandstillsyn innebär inte att värdlandets lagar saknar tillämpning på kreditinstitut som verkar med stöd av auktorisation i annat

land. Som nämnts i avsnitt 2.4.1 skall en värdlandsmyndighet, innan filialverksamhet inleds, ha viss tid på sig att ange under vilka villkor som verksamheten får bedrivas. Sådana villkor skall, som det heter i artikel 19.4, vara motiverade av hänsyn till det allmänna bästa. Värdlandsmyndigheten skall enligt samma bestämmelse ha rätt att förbereda tillsyn i enlighet med reglerna i artikel 21.

Artikel 21 ger också värdlandsmyndigheter rätt att ingripa mot utländska kreditinstitut som överträder föreskrifter som utfärdats i värdlandet. Föreskrifterna måste då naturligtvis vara utfärdade inom ramen för de befogenheter som värdlandsmyndigheterna har beträffande tillsynen över utländska institut enligt direktivet. Ingripande kan ske både mot de institut som driver verksamhet genom filial och mot dem som driver verksamhet direkt från hemlandet. Vid ingripande skall värdlandsmyndigheten följa en viss procedur som anges i artikeln.

Det i artikel 21 anvisade förfarandet innebär att värdlandsmyndigheten i första hand skall förelägga det felande institutet att vidta rättelse. Om föreläggandet inte följs skall myndigheten underrätta behörig hemlandsmyndighet som har att ingripa mot institutet. Om missförhållandena inte upphör, trots att hemlandsmyndigheten vidtagit åtgärder eller till följd av att ett ändamålsenligt ingripande inte kan ske i hemlandet, får värdlandsmyndigheterna självständigt vidta de åtgärder som behövs för att fortsatta överträdelser skall förhindras. Vid behov får myndigheterna då hindra det tredskande institutet att göra nya åtaganden i värdlandet. I brådskande fall får värdlandsmyndigheterna ingripa direkt, utan föregående samråd med hemlandet. Straffbelagda gärningar får också beivras omedelbart. Om auktorisationen för ett kreditinstitut återkallas i hemlandet skall underrättelse ske till värdlandsmyndigheterna som är skyldiga att agera för att institutet inte skall göra ytterligare åtaganden.

Bestämmelserna i artikel 21 ger ingen tydlig vägledning om vilka slags nationella regler som i olika situationer kan åberopas till stöd för ingripanden mot ett utländskt kreditinstitut. Bilden blir knappast klarare av att det i artikel 21.11 anges att bestämmelserna i artikeln inte skall lägga hinder i vägen för ett kreditinstitut med huvudkontor i annat land att marknadsföra sina tjänster i värdlandet, "i överensstämmelse med bestämmelser om formen och innehållet i sådan reklam, vilka antagits i det allmännas intresse".

Enligt artikel 15.1 i andra banksamordningsdirektivet skall hemlandstillsynen bl.a. innefatta rätt för vederbörande myndighet att, självständigt eller med anlitande av särskilt utsedda personer, företa inspektion på platsen av filialer etablerade i andra länder. Värdlandet skall ge en sådan rätt åt hemlandsmyndigheterna sedan dessa underrättat behöriga värdlandsmyndigheter om sin avsikt. Den inspektionsrätt som gäller för hemlandsmyndigheterna är inte exklusiv. Även värdlandsmyndigheterna skall, för fullgörande av det tillsynsansvar som direktivet medger, ha befogenhet att företa inspektion av filialer som etablerats av utländska kreditinstitut.

I EES-avtalet ingår ett *direktiv om skyldigheter angående offentliggörande av årsredovisningshandlingar för i en medlemsstat inrättade filialer till kreditinstitut och finansiella institut med huvudkontor i en annan medlemsstat* (89/117/EEG). Enligt direktivet skall som huvudregel gälla att filialer till institut med huvudkontor i andra medlemsländer inte av värdlandet får åläggas att avlämna särskilt årsbokslut för filialverksamheten. Denna huvudregel har dock i stora delar satts ur spel, därigenom att värdländerna givits rätt att tills vidare kräva en tämligen omfattande särredovisning av filialerna. Dessa regler innebär att varje stat tills vidare får ålägga redovisning för filialer avseende

dels tillgångar som hänför sig till statsskuldförbindelser, fordringar på andra kreditinstitut, utlåning till allmänheten, obligations- och aktieinnehav,

dels skulder till andra kreditinstitut, inlåning från allmänheten samt skulder som representeras av värdepapper,

dels ansvarsförbindelser och övriga åtaganden utanför balansräkningen,

dels ränteintäkter och liknande intäkter, intäkter från värdepapper, provisionsintäkter, nettoresultat av finansiella transaktioner, övriga rörelseintäkter, administrationskostnader och skatt på resultatet av den ordinarie rörelsen,

dels samtliga till filialen hänförliga fordringar och skulder, uppdelade på kreditinstitut och kunder, jämte sammantaget belopp för sådana fordringar och skulder, uttryckt i värdlandets valuta,

dels det genomsnittliga antalet anställda vid filialen.

Det visar sig alltså att ett värdland, trots huvudregeln i filialredovisningsdirektivet, har rätt att ställa krav på så gott som fullständiga balans- och resultaträkningar för filialverksamheten.

Enligt direktivet skall filialerna därutöver i resp. värdland offentliggöra fullständiga räkenskaper för hela institutet i form av årsbokslut, koncernredovisning, förvaltningsberättelse, koncernförvaltningsberättelse samt revisionsberättelse över årsbokslut och koncernredovisning.

Om ett värdland utnyttjar möjligheterna att kräva särredovisning av filialer skall redovisade uppgifter kontrolleras av revisorer i värdlandet.

Enligt filialredovisningsdirektivet skall redovisningshandlingar vara upprättade i överensstämmelse med *direktivet om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut* (86/635/EEG), vilket i sin tur kompletterar bestämmelser i dels *fjärde bolagsdirektivet om årsbokslut i vissa typer av bolag* (78/660/EEG), dels *sjunde bolagsdirektivet om sammanställd redovisning* (83/349/EEG). Samtliga dessa direktiv ingår i EES-avtalet, men enligt en särregel i avtalet har Sverige fått förlängd tid att införliva direktiven, fram till den 1 januari 1995. Även andra EFTA-länder har fått utsträckt tid, Schweiz och Liechtenstein ända till den 1 januari 1996. Under detta övergångsskede skall årsbokslut, som avtalsslutande parters kreditinstitut offentliggör med avseende på filialer, godtas ömsesidigt av de avtalsslutande parterna.

Gruppbaserad tillsyn

När det tidigare, med hänvisning till reglerna i andra banksamordningsdirektivet, har talats om hemlandstillsyn, avses endast verksamheten i ett och samma kreditinstitut. Hemlandstillsynen sträcker sig alltså över filialer och annan verksamhet i andra länder som är hänförlig till institutet som sådant, men inte till dess dotterföretag. Ett sådant dotterföretag är i egenskap av självständig juridisk person underkastat regler och tillsyn i det land där auktorisationen givits, detta oavsett om institutet ägs av ett kreditinstitut hemmahörande i annat land.

I vissa avseenden kommer emellertid ett sådant kreditinstitut att inordnas under den tillsyn som gäller för moderföretaget. I EES-avtalet ingår ett *direktiv om s.k. gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut* (83/350/EEG). Enligt en huvudregel i direktivet skall övervakning av ett kreditinstituts finansiella ställning ske genom konsolidering med andra kreditinstitut och finansiella institut som är dotterföretag till kreditinstitutet eller i vilka kreditinstitutet har ett ägarintresse. Med ägarintresse avses ett direkt eller indirekt innehav motsvarande minst 25 % av företagskapitalet. Det har i stor utsträckning överlämnats åt nationell lagstiftning att föreskriva metoderna för och omfattningen av konsolideringen. Enligt artikel 4 skall fullständig eller partiell konsolidering obligatoriskt gälla när ett kreditinstitut har ett ägarintresse som överstiger 50 %, dvs. är moderföretag. I fall då kreditinstitutet har ett ägarintresse motsvarande högst 50 % och utövar en effektiv ägarkontroll skall konsolidering också ske. Varje stat har i sådant fall att självständigt bestämma hur konsolideringen skall ske. När ett kreditinstitut har ett ägarintresse om högst 50 % och effektiv ägarkontroll inte föreligger får resp. stat avstå från konsolidering. Enligt artikel 5 skall varje stat se till att behöriga myndigheter i de olika länderna kan utbyta den information som behövs för utövande av tillsyn enligt direktivet. Om en tillsynsmyndighet i ett särskilt fall önskar kontrollera uppgifter om ett kreditinstitut eller finansiellt institut i ett annat land, skall den begära biträde av behörig myndighet i det landet.

I andra banksamordningsdirektivet har gjorts hänvisningar till de tillsynsbefogenheter som följer av direktiv 83/350/EEG.

I april 1992 antog EG:s ministerråd ett nytt direktiv (92/30/EEG) om gruppbaserad tillsyn av kreditinstitut. Direktivet, som kommer att ersätta 1983 års direktiv per den 1 januari 1993, innebär att det generella kravet på konsolidering utvidgas till att avse även andra finansiella företagsgrupper än sådana som har ett kreditinstitut som moderföretag. Konsolidering skall således ske i fall då moderföretaget är s.k. finansiellt holdingbolag, dvs. ett finansiellt institut med endast finansiella dotterföretag. Om moderföretaget är ett företag med blandad verksamhet skall i stället gälla en upplysningsskyldighet för företaget. I det nya direktivet klargörs att konsolideringen skall beaktas i fråga om tillsyn av solvens, större engagemang och begränsningar i rätten att förvärva aktier.

Direktivet 92/30/EEG ingår ännu inte i EES-samarbetet.

Skälen för mitt förslag:

Allmänt om fördelningen av tillsynen

Regler om att ansvaret för tillsyn över utlandsfilialer till kreditinstitut skall vara delat mellan behöriga myndigheter i hemland och värdland är ingen nyhet i svensk rätt. När det år 1990 infördes en möjlighet för utländska banker att etablera filial i Sverige infördes en bestämmelse i 7 kap. 9 a § BRL med innebörd att missförhållanden i en filial skulle anmälas till tillsynsmyndighet i filialens hemland. I lagmotiven hänvisades till riktlinjerna i det s.k. Baselkonkordatet, som år 1975 antogs av den banktillsynskommitté vilken inrättats av tiogruppens länder, bland vilka Sverige ingår. I konkordatet har bl.a. förutsatts

- att tillsyn över utländska banketableringar är ett gemensamt ansvar för värdlandets och hemlandets myndigheter,
- att övervakning av likviditeten i första hand skall åvila värdlandet,
- att övervakning av solvens i utländska filialer skall åvila hemlandets myndigheter; ansvaret för dotterbolag skall i första hand ligga på värdlandet men hemlandet skall ta hänsyn även till sina inhemska bankers dotterbolag och konsortiebanker utomlands, samt
- att praktiskt samarbete skall underlättas genom överförande av information mellan värdlandets och hemlandets myndigheter och genom beviljande av tillstånd till inspektioner eller utförande av sådana på uppdrag av hemlandets myndigheter i värdlandet (prop. 1989/90:116 s. 41 f).

Baselkonkordatets riktlinjer har i väsentliga avseenden kommit till uttryck i andra banksamordningsdirektivet och i direktiven om gruppbaserad tillsyn. Andra banksamordningsdirektivet går dock ett stycke längre, i det att tillsynsansvaret för ett kreditinstituts utlandsverksamhet huvudsakligen skall ligga hos hemlandsmyndigheten.

Principen enligt vilken värdlandet skall ha tillsynsansvar med avseende på likviditeten i en filial till ett utländskt kreditinstitut kan visserligen framstå som ändamålsenlig. Ändå är det, som Riksbanken och Finansinspektionen framhållit, inte givet hur principen skall tillämpas i praktiken. En bedömning av likviditetssituationen förutsätter rimligtvis en god överblick av institutets finansiella ställning sammantagen. I motsvarande mån måste den primärt ansvariga tillsynsmyndigheten i hemlandet hålla sig fortlöpande underrättad om det ekonomiska skeendet i filialer utomlands. För att markera behovet av informationsutbyte föreslår jag att lagbestämmelserna om likviditetstillsyn utformas som en skyldighet för Finansinspektionen att fullgöra denna uppgift i samarbete med hemlandsmyndigheterna. Det får också förutsättas att berörda tillsynsmyndigheter i olika EES-länder lojalt förser varandra med upplysningar om kreditinstitutens sammantagna finansiella ställning, i enlighet med artikel 7.1 i första banksamordningsdirektivet. För Finansinspektionens del kan föreskrifter om sådan informationsskyldighet gentemot utlandsmyndigheter lämpligen tas in i förordning.

Även om det inte i direktivet sägs klart ut måste bestämmelserna om hemlandstillsyn förstås så att inte endast den egentliga tillsynen utan även vissa delar av hemlandets relevanta lagstiftning blir gällande för kreditinstitutens utlandsverksamhet. Det blir därför av vikt att i samband med ett svenskt införlivande av direktivet göra en bedömning av i vad mån det svenska regelverket kan göras tillämpligt på utländska kreditinstitut som driver verksamhet i Sverige. Utgångspunkten måste vara att föreskrifter som i Sverige utfärdats till skydd för insättare, konsumenter och betalningssystemet som sådant skall gälla för alla här verksamma aktörer.

Vad först gäller verksamhet som utövas oberoende av etablering ligger det i sakens natur att sådan cross-borderverksamhet i allt väsentligt faller under hemlandets lagar. Det utländska kreditinstitutets aktivitet i Sverige manifesterar sig främst genom marknadsföringsåtgärder. I den mån ett utomlands stationerat institut erbjuder sina tjänster i Sverige genom t.ex. ovederhäftig reklam måste Finansinspektionen kunna ingripa mot verksamheten med biträde av hemlandsmyndighet. Det måste också vara möjligt för Konsumentombudsmannen att hos Marknadsdomstolen ansöka om förbudsföreläggande enligt marknadsföringslagen (1975:1418).

Svensk lags tillämplighet på verksamhet som utgår från här etablerade filialer är svårare att bestämma. När filialbestämmelserna i bankrörelselagen infördes gjordes ingen definitiv avgränsning i lagen. I 1 kap. 4 § BRL sägs nu endast att bestämmelserna i bankrörelselagen gäller i tillämpliga delar för verksamhet i filialer till utländska banker. I lagmotiven anmärktes, med hänvisning till andra banksamordningsdirektivet, att banker och andra kreditinstitut inom EG inte skall vara bundna av värdlandets rörelseregler, i den mån dessa innehåller förbud mot någon av de verksamheter som enligt direktivet skall hänföras till elementär bankrörelse och som institutet enligt hemlandets regler får bedriva. I avvaktan på ett EES-avtal borde utgångspunkten för regleringen av bankfilialers verksamhet vara att samma regler skall gälla för filialerna som för de svenska bankerna. Detta skulle innebära att i första hand bankrörelselagens regler i tillämpliga delar skulle komma till användning. En genomgång i lagmotiven av dessa regler ledde till slutsatsen att merparten av dessa kunde göras gällande mot filialerna (se prop. 1989/90:116 s. 66 f).

Enligt min mening finns det skäl att nu anlägga ett delvis annorlunda synsätt såvitt gäller de svenska rörelsereglernas tillämplighet på filialer till utländska kreditinstitut. Det som kännetecknar en filial är att den utgör en integrerad gren av ett företag. Det säger sig självt att det i första hand är lagstiftningen i det land där företaget har sitt legala hemvist som sätter gränserna för vad utomlands etablerade filialer får ägna sig åt. Regler, som i ett visst land har ställts upp med syfte att trygga exempelvis en banks finansiella stabilitet, kan inte få avsedd verkan, om de inte upprätthålls av banken som helhet. Av detta skäl har behöriga tillsynsorgan i hemlandet ett legitimt intresse av att effektivt kunna övervaka verksamheten i utlandsfilialer. För EG-rättens del har detta intresse kommit till uttryck i andra banksamordningsdirektivets bestämmelser om

hemlandskontroll och om skyldighet för värdländer att begränsa en filials handlingsutrymme till vad som gäller enligt hemlandsauktorisationen.

Å andra sidan gäller enligt direktivet ett krav på värdländer att tillåta viss angiven verksamhet i filialer till utländska kreditinstitut, även om verksamheten inte är tillåten för inhemska institut enligt den egna lagstiftningen. Denna ordning kan sägas innebära en utvidgning av hemlandets jurisdiktion.

Principen om ömsesidigt godtagande av viss verksamhet genom filialer eller genom direkt tillhandahållande av tjänster från utlandet skulle i högre eller lägre grad kunna sättas ur spel, om ett värdland ställde krav på filialer till utlandsinstitut att i alla delar följa de regler som gäller för värdlandets egna kreditinstitut. En filials direkta utlandsanknytning gör det också ofta mindre ändamålsenligt att tillämpa värdlandets lag. Exempelvis ter det sig främmande att ålägga utländska banker exakt samma begränsningar för kreditgivning som annars gäller enligt 2 kap. 13-19 §§ BRL och 3 kap. 8-10 §§ i den föreslagna lagen om kreditmarknadsbolag. Dessa regler har tillkommit i första hand för att garantera solvensen. Det ligger i linje med andra banksamordningsdirektivets regler om fördelning av tillsynsbefogenheter att utländska instituts kreditgivning får ske efter de säkerhetsnormer som bedömts erforderliga i hemlandet, även i det fall verksamheten utövas från en filial i ett annat land eller genom direkt tillhandahållande av tjänster där.

Det är inte heller i praktiken möjligt att för filialer till utländska kreditinstitut upprätthålla sådana nationella regler om placeringsbegränsningar som för svensk del tagits in i 2 kap. 4, 6, 6 a och 15 a §§ BRL resp. 3 kap. 5 § i den föreslagna lagen om kreditmarknadsbolag. Handlingsutrymmet för ett utländskt kreditinstitut att förvärva olika slag av egendom måste naturligen bestämmas av reglerna i det land där institutet har sitt säte. Jag vill påminna om att det i andra banksamordningsdirektivet finns bestämmelser som innebär skyldighet för medlemsstaterna att begränsa ett kreditinstituts ägande i icke-finansiella företag till viss andel av institutets kapitalbas. Även om dessa bestämmelser är mer liberala än motsvarande i bankrörelselagen, motiverar de inte att de svenska förvärvsreglerna utsträcks till att omfatta utländska kreditinstitut med verksamhet här i landet. Sådana begränsningsregler skulle i realiteten ändå kunna sättas ur spel, i den mån det utländska kreditinstitutet direkt från sitt huvudkontor i hemlandet har möjlighet att förvärva egendom i Sverige.

Även i fråga om kapitaltäckning kommer hemlandets regler att gälla för filialerna. Solvenskontrollen skall, enligt såväl andra banksamordningsdirektivet som Baselkonkordatet, handhas av hemlandsmyndigheterna. EG-direktivens krav på harmonisering av medlemsstaternas normer för kapitalbas och kapitalkrav innebär för övrigt att i stort sett ensartade regler tillämpas inom hela EES.

I andra avseenden kommer dock svenska rörelseregler att kunna göras gällande för filialer till utländska kreditinstitut. I överensstämmelse med principen om värdlandets ansvar för tillsyn i fråga om likviditet skall Finansinspektionen se till att även filialer till utländska banker har en

tillfredsställande betalningsberedskap (2 kap. 12 § BRL). Vad gäller likviditetskontrollen är det som nämnts av vikt att Finansinspektionen kan få tillgång till uppgifter från behöriga utlandsmyndigheter för att få en helhetsbild av kreditinstitutets ställning.

Också bestämmelserna i 2 kap. 21-23 §§ BRL om motbokens värdepappersrättsliga status, bankkontorsetablering och bankernas behandling av omyndigas bankmedel bör tillämpas för utländska bankfilialer.

Det jag nu sagt om svenska resp. utländska reglers tillämplighet för här verksamma filialer utgår från förhållandena inom EES. Jag anser emellertid att gränsdragningen i huvudsak har giltighet även för filialer till kreditinstitut hemmahörande i tredje land. För att en sådan filial skall få driva verksamhet i Sverige krävs särskilt tillstånd av svensk myndighet. Som förutsättning för tillstånd gäller att kreditinstitutet står under betryggande tillsyn i hemlandet och att regelverket där är likvärdigt med det som gäller i Sverige, särskilt i fråga om kapitalkrav och verksamhetens bedrivande. Under sådana förhållanden bör svenska rörelseregler tillämpas på dessa filialer med i stort sett samma begränsningar som skall gälla för filialer till kreditinstitut från EES-länder.

När en för kreditinstitut tillåten verksamhet regleras i särskild lag, får bestämmelserna där tillämplighet på filialerna i motsvarande mån som bestämmelserna i bankrörelselagen resp. i den lag som nu föreslås om kreditmarknadsbolag. Det innebär bl.a. att de villkor och krav på rapportering som Riksbanken ställer upp för valutahandlare skall uppfyllas av filialerna. Likaså måste filialerna iaktta vad som gäller enligt kreditupplysningslagen resp. lagen om värdepappersrörelse.

Reglerna i lagen om värdepappersrörelse är så konstruerade att de i endast begränsad utsträckning blir tillämpliga på utländska kreditinstitut som med stöd av hemlandsauktorisation driver värdepappersverksamhet i Sverige. Finansinspektionens tillsynsbefogenheter gentemot sådana kreditinstitut kommer i huvudsak att utövas med stöd av bankrörelselagen resp. lagen om kreditmarknadsbolag. De bestämmelser i lagen om värdepappersrörelse som kan komma att göras gällande mot filialer till kreditinstitut från andra EES-länder har avseende på det allmänna sundhetskravet (1 kap. 7 §), rapporteringsskyldighet till börs (1 kap. 7 a §), kommissionsförhållanden (1 kap. 9 och 10 §§), avbrytande av handel i vissa fall (3 kap. 8 §) och kravet på avräkningsnota (3 kap. 9 §).

Vad gäller rätten för kreditinstitut från EES-länder att idka valutahandel i Sverige bör Riksbanken ha rätt att tillämpa riksbankslagens bestämmelser. Riksbanken skall således med stöd av lagens 22 b § kunna meddela villkor för utländska filialers valutahandel.

Enligt EES-reglerna gäller en skyldighet för Sverige att tillåta behöriga myndigheter från andra EES-länder att inom ramen för sina tillsynsbefogenheter företa inspektion på platsen av här i landet etablerade filialer till kreditinstitut från resp. land. Lagförslagen innehåller sådana bestämmelser. Det slags inspektionsverksamhet som det här är fråga om torde kunna innefatta myndighetsutövning som avses i 10 kap. 5 § sista stycket regeringsformen.

Särskilt om tillsyn över kreditupplysningsverksamhet m.m.

När det gäller kreditupplysningsverksamhet som utövas av en filial till ett kreditinstitut hemmahörande i ett annat EES-land har kreditupplysningsutredningen i sitt betänkande (SOU 1992:22) uttalat att alla utländska kreditinstitut i princip bör vara underkastade kreditupplysningslagens allmänna regler då de bedriver kreditupplysning i Sverige. Jag har för egen del ingen annan uppfattning. Eftersom kreditupplysningslagens tillämpningsområde omfattar även filialer till utländska kreditinstitut behövs ingen särskild reglering för att uppnå en sådan ordning.

Filialer till kreditinstitut med säte i ett annat land, inom eller utom EES, kommer således att vara skyldiga att iaktta reglerna om verksamhetens bedrivande i 5-14 §§ kreditupplysningslagen. Likaså kommer att gälla att Datainspektionen, enligt bestämmelserna i 15 och 16 §§ utövar tillsyn och har rätt att företa inspektion m.m. även beträffande filialer. Lagens straff- och skadeståndsregler kommer likaså att gälla i motsvarande utsträckning för verksamhet som bedrivs av utländska och svenska företag.

Däremot blir bestämmelserna i 17 § kreditupplysningslagen inte tillämpliga på utländska kreditinstitut, eftersom dessa regler tar sikte bara på den som fått Datainspektionens tillstånd att driva verksamhet. Den sanktion som består i att Datainspektionen kan dra in ett meddelat tillstånd kommer alltså inte att bli aktuell för utländska filialer från ett annat EES-land. Här kommer i stället reglerna om myndighetssamarbete över gränserna att gälla. I motsvarande mån som Finansinspektionen har rätt att ingripa mot egentlig bankverksamhet i filialer till kreditinstitut från andra EES-länder bör det vara möjligt för Datainspektionen att, med iakttagande av den samrådsprocedur som skall gälla enligt andra banksamordningsdirektivet, i sista hand förbjuda kreditinstitutet att göra nya åtaganden här i landet. En bestämmelse om detta kan lämpligen tas in som en ny 17 a § i kreditupplysningslagen. Datainspektionen bör i förekommande fall samråda med Finansinspektionen. En föreskrift härom kan meddelas genom förordning.

Som Datainspektionen påpekat kommer, oberoende av den frihet som den föreslagna lagstiftningen ger utländska kreditinstitut att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige, datalagens bestämmelser att gälla likformigt för sådan verksamhet. I den mån denna innefattar användning av personregister, kommer således särskilt tillstånd att krävas av filialer till utländska kreditinstitut under samma förutsättningar som gäller för svenska aktörer.

Redovisningsregler

När det i bankrörelselagen infördes regler om filialetablering från utlandet uttalades i lagmotiven att bankfilialerna liksom andra företagsfilialer borde ha en egen bokföring skild från det utländska företagets bokföring i övrigt (prop. 1989/90:116 s. 76). Enligt nu gällande bestämmelser i 1 kap. 4 § BRL gäller för utländska bankers verksamhet

genom filial i Sverige lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. (filiallagen) i tillämpliga delar. I fråga om filialer till utländska finansieringsföretag finns en motsvarande bestämmelse i 5 a § lagen om finansbolag. Hänvisningarna i bankrörelselagen och finansbolagslagen innebär att bl.a. bokföringsreglerna i 11-14 §§ filiallagen blir tillämpliga för berörda kreditinstitut. Enligt 11 § filiallagen skall en filial ha en egen bokföring, som är skild från det utländska företagets bokföring i övrigt. I 12 § föreskrivs att filialräkenskaperna skall granskas av auktoriserad eller godkänd revisor eller auktoriserat eller godkänt revisionsbolag. Verkställande direktören för en filial skall, enligt 13 §, varje år ge in filialredovisningshandlingar och revisionsberättelse samt, därutöver, motsvarande handlingar för företaget i dess helhet, om de gjorts offentliga i företagets hemland. För filialens bokföring och revision gäller i tillämpliga delar detsamma som för ett svenskt företag av motsvarande slag.

För utländska filialer som regleras av finansbolagslagen gäller, till följd av hänvisningen via filiallagen, redovisningsreglerna i dels 11 kap. aktiebolagslagen, dels bokföringslagen (1976:125). För bankerna finns särskilda redovisningsregler i 4 kap. BRL. Dessa bestämmelser fyller ut reglerna i bokföringslagen till vilka hänvisas i bankrörelselagen. Enligt 4 kap. 1 § tredje stycket får regeringen eller Finansinspektionen utfärda närmare föreskrifter om bankernas löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning. Sådana föreskrifter får avvika från bokföringslagen om särskilda skäl föreligger.

EES-avtalet innebär att de svenska redovisningsreglerna inte längre kan upprätthållas fullt ut beträffande filialer till kreditinstitut från andra EES-länder. Dels gäller ett åtagande att i fråga om redovisning av filialverksamhet godta utländska redovisningshandlingar. Dels kan det inte ställas krav på fullständig särredovisning för filialerna. Det kan inte undvikas att redovisningskraven på de i Sverige verksamma kreditinstituten till viss del blir olikformiga. Enligt min bedömning behöver olägenheterna dock inte bli särskilt stora. I och med att Sverige med stöd av direktiv 89/117/EEG kan kräva in en omfattande redovisning särskilt för filialverksamheten och att dessa uppgifter skall av svenska revisorer kontrolleras mot den fullständiga redovisning som det utländska institutet alltid är skyldigt att offentliggöra, kommer det att bli möjligt att få den överblick över räkenskaperna som behövs för att tillgodose bl.a. svenska intressen av skattekontroll.

De redovisningslättnader som skall gälla för filialer till kreditinstitut från EES-länder bör kunna medges också i fråga om filialer från tredje land. Jag ser inget hinder emot att tillämpa en sådan ordning för alla kreditinstitut, vilkas redovisning bedöms vara tillräckligt omfattande och genomsynlig.

Det framstår som ändamålsenligt att regeringen eller, efter bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om i vad mån lättnader i redovisningskrav skall gälla för filialer till kreditinstitut hemmahörande i en viss krets av länder, ej nödvändigtvis identisk med EES. I samband med tillkomsten av lagen (1992:543) om börs- och

clearingverksamhet behandlade Lagrådet frågan om de konstitutionella förutsättningarna för delegation av rätten att utfärda redovisningsföreskrifter. Trots vissa betänkligheter godtog Lagrådet ett sådant bemyndigande, som då föreslagits i 11 kap. 2 § lagen om börs- och clearingverksamhet (Prop. 1991/92:113 s 469 ff). Mot bakgrund av Lagrådets övervägande, och med hänsyn till att riksdagen tidigare godkänt bemyndigandet i 4 kap. 1 § BRL, anser jag att den bestämmelsen bör kunna kompletteras med ett bemyndigande som innebär rätt för regeringen eller Finansinspektionen att föreskriva avvikelser från vad som annars skall gälla i fråga om krav på redovisning för filialer. Jag vill erinra om att förslaget syftar till att åstadkomma lättnader för berörda företag. Bemyndigandet skall alltså inte kunna utnyttjas för att föreskriva en mer betungande redovisningsskyldighet än vad som nu gäller.

En skyldighet att ge in fullständiga redovisningshandlingar för det utländska kreditinstitutet i sin helhet bör gälla lika för samtliga i Sverige etablerade filialer. Bestämmelsen i 13 § filiallagen tillgodoser detta behov.

Gruppbaserad tillsyn

Reglerna i 1983 års direktiv om gruppbaserad tillsyn har i svensk rätt sin motsvarighet i gällande bestämmelser om konsoliderad kapitaltäckning och om begränsning av stora engagemang. Bestämmelserna i 2 kap. 11 § BRL innebär att lagens bestämmelser om kapitalkrav skall tillämpas på en koncern till den del den består av en bank med finansiella dotterföretag. Motsvarande bestämmelser om konsoliderat kapitalkrav finns i dag bl.a. i 11 c § finansbolagslagen och i 4 d § lagen om kreditaktiebolag. Av koncerndefinitionen i bankaktiebolagslagen och aktiebolagslagen (1975:1385) följer att även företag i vilka ägandet motsvarar mindre än 50 % av röstetalet räknas som dotterföretag, om ägarföretaget har ett bestämmande inflytande och en betydande andel av resultatet i företaget. Med hänsyn till att dotterföretagsbegreppet givits en så vidsträckt definition får bestämmelserna om konsoliderad kapitaltäckning anses tillgodose minimireglerna i 1983 års direktiv.

Enligt 2 kap. 16 § BRL gäller en skyldighet för banker att begränsa s.k. enhandsengagemang. Finansinspektionen har utfärdat allmänna råd (FFFS 1991:9) om kreditinstitutens rapportering av stora exponeringar (engagemang). Dessa allmänna råd innebär bl.a. att rapportering skall ske två gånger årligen av enhandsengagemang som motsvarar minst 10 % av kapitalbasen och att rapporteringen skall ske för den långivande koncernen som helhet. Inspektionen kommer inom kort att med stöd av regeringens bemyndigande ersätta dessa allmänna råd med bindande föreskrifter.

Avsikten är att konsolideringsreglerna senare skall anpassas såväl till det nya direktivet 92/30/EEG om gruppbaserad tillsyn som till ett ännu inte antaget EG-direktiv om begränsning av större engagemang.

För att tillsynen över kreditinstitut som verkar i olika länder skall bli effektiv är det av största vikt att EES-avtalets regler om obligatoriskt utbyte av information och fortlöpande samarbete mellan prövnings- och tillsynsmyndigheter fungerar väl. Till en del kommer sådant utbyte av information att ske enligt rutiner som i dag tillämpas EG-medlemsstaterna emellan. Beroende på sakens natur kommer myndighetskontakterna att i vissa fall vara mindre formaliserade. Jag bedömer det inte ändamålsenligt att i lag ta in detaljerade föreskrifter om i vilka situationer och under vilka förutsättningar Finansinspektionen skall förse tillsynsorgan i andra länder - inom och utom EES - med uppgifter om i Sverige verksamma institut. I den mån det behövs kan regeringen lämpligen lämna närmare föreskrifter genom förordning.

Den informationsskyldighet för Finansinspektionen som följer av EES-avtalet avser till stor del sådana uppgifter som åsyftas i 8 kap. 5 § första stycket sekretesslagen (1980:100). Enligt denna bestämmelse gäller sekretess i statlig myndighets verksamhet, som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bl.a. bank- och kreditväsendet, för uppgifter om dels affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att han lider skada om uppgiften röjs, dels ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser.

Frågan i vad mån EES-avtalet föranleder ändringar i sekretesslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. I det sammanhanget övervägs om bestämmelserna i 8 kap. 5 § kan anses tillräckliga för att tillgodose banksamordningsdirektivens anspråk på sekretess hos behöriga tillsynsmyndigheter. Jag utgår från att de sekretessfrågor som Datainspektionen väckt också beaktas i Justitiedepartementets lagstiftningsärende.

En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet regleras i 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen. Uppgift som är sekretessbelagd enligt sekretesslagen får enligt bestämmelsen inte lämnas ut till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation i annat fall än om utlämnandet sker i enlighet med föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. Bestämmelsen ger således Finansinspektionen goda möjligheter att i tillsynsarbetet lämna ut handlingar och uppgifter till behöriga utländska myndigheter.

Vad gäller myndighetssamråd på det inhemska planet är det givetvis av största betydelse för övervakningen av ett väl fungerande betalningsväsende att Riksbanken och Finansinspektionen verkar i nära och förtroendefullt samarbete. Bestämmelserna i sekretesslagens 14 kap. lägger i dag inte hinder i vägen för sådant utbyte av information som de

båda myndigheterna behöver för fullgörande av de uppgifter som ålagts dem. Mot den bakgrunden, och då jag inte har erfarit att några väsentliga praktiska svårigheter föreligger, anser jag att frågan om föreskrifter i lag beträffande obligatoriskt samråd mellan Riksbanken och inspektionen bör anstå i avvaktan på resultatet av det arbete som för närvarande pågår i riksbanksutredningen (Fi 1991:02).

I 22 § riksbankslagen anges att Riksbanken får begära in vissa uppgifter från kreditinstitut. De uppgifter som avses är sådana som Riksbanken anser nödvändiga för att följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna (jämför prop. 1989/90:135 s. 69). Med "kreditinstitut" åsyftas i sammanhanget rättssubjekt som faller inom den vida krets som definierats i 3 § andra stycket riksbankslagen, dvs. banker, kreditaktiebolag, finansbolag, värdepappersinstitut, allmänna pensionsfonden, försäkringsföretag med svensk koncession, lands- och stadshypoteksinstitutionerna samt Svenska skeppshypotekskassan. Till följd av kreditinstitutsbegreppets avgränsning i riksbankslagen finns å andra sidan ingen lagstadgad skyldighet för vissa finansiella aktörer att lämna uppgifter till Riksbanken. Det förhållandet att t.ex. värdepappersfonder och börser faller utanför kategorierna av uppgiftsskyldiga framstår som mindre befogat. Enligt 18 § andra stycket riksbankslagen får Riksbanken under vissa villkor bevilja kredit till alla företag som står under tillsyn av Finansinspektionen. Jag anser det naturligt att bestämmelsen i 22 § utformas så att motsvarande företag och institutioner kan åläggas skyldighet att lämna information till Riksbanken. Mitt förslag i denna del innebär inte mer än en begränsad utvidgning av kretsen uppgiftsskyldiga. Närliggande frågor om vilka upplysningar som Riksbanken faktiskt har rätt att begära in med stöd av 22 § kan komma att belysas av riksbanksutredningen. Detsamma gäller frågan om fördelningen av befogenheter mellan Finansinspektionen och Riksbanken.

2.5 Rätt till domstolsprövning av vissa förvaltningsbeslut

Mitt förslag: Om ett beslut angående oktroj eller auktorisation av kreditmarknadsbolag inte har fattas inom sex månader, eller om en sådan underrättelse som krävs för filialetablering i ett annat EES-land inte har avsänts inom tre månader, har sökanden rätt att begära förklaring av kammarrätt att ärendet onödigt uppehålls. Har beslutet inte meddelats eller underrättelsen inte avsänts inom viss tid efter det att domstolen avgett en sådan förklaring, skall det anses som att ansökningen avslagits.

I lagen om kreditmarknadsbolag införs regler om att Finansinspektionens beslut överklagas hos kammarrätt.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna godtar i huvudsak förslaget. *Kammarrätten i Göteborg* förordar att fråga om onödigt uppehållande prövas av Regeringsrätten i stället för av kammarrätt. *Konkurrensverket* och *Svenska Bankföreningen* anser att Finansinspektionens beslut i allmänhet, således även i fråga om tillsyn över banker, bör överklagas till kammarrätt.

EES-avtalet: Enligt artikel 13 i första banksamordningsdirektivet skall myndighetsbeslut som fattats med stöd av lagar och andra författningar, som utfärdats i enlighet med direktivet, kunna göras till föremål för prövning av domstol. Detsamma skall gälla då inget beslut har fattats inom sex månader från det att en auktorisationsansökan innehållande alla nödvändiga uppgifter har givits in.

Som nämnts i föregående avsnitt skall ett kreditinstitut auktoriserat i ett EES-land ha rätt att etablera filial i andra EES-länder. Den procedur som då skall iakttas finns beskriven i artikel 19.3 i andra banksamordningsdirektivet och innebär att kreditinstitutet anmäler sitt önskemål till hemlandsmyndigheten, vilken i sin tur underrättar behörig myndighet i det tilltänkta värdlandet. Om hemlandsmyndigheten vägrar att underrätta värdlandsmyndigheten, skall skälen för detta lämnas till det sökande kreditinstitutet inom tre månader från det att institutet givit in alla nödvändiga uppgifter i ärendet. En vägran att översända underrättelse till värdlandsmyndigheten eller en underlåtenhet att lämna besked till sökanden inom tremånadersperioden skall kunna göras till föremål för domstolsprövning.

I föregående avsnitt har redogjorts för de möjligheter som värdlandsmyndigheter har att ingripa mot filialer till kreditinstitut från andra EES-länder. Sådana ingripanden skall normalt, enligt artikel 21.6 i andra banksamordningsdirektivet, kunna göras till föremål för domstolsprövning.

Skälen för mitt förslag: Sådana beslut som avses i de nu nämnda direktivreglerna meddelas i Sverige av regeringen och Finansinspektionen. Enligt nu gällande banklagstiftning ankommer det på regeringen att pröva frågor om bankoktroj och om återkallande av oktroj. Enligt kreditaktiebolagslagen skall regeringen godkänna ett kreditaktiebolags bolagsordning och den kan i vissa fall förbjuda bolaget att fortsätta sin verksamhet samt förordna att det skall träda i likvidation. Däremot gäller enligt finansbolagslagen att Finansinspektionen är prövningsmyndighet i ärenden om tillstånd för finansbolag. Finansinspektionen har behörighet att meddela beslut i olika tillsynsangelägenheter, såväl vad gäller banker som andra typer av kreditinstitut.

Beslut som Finansinspektionen fattat i ärenden om tillsyn av banker och andra kreditinstitut överklagas enligt gällande rätt hos regeringen. Regeringens beslut kan göras till föremål för rättsprövning hos Regeringsrätten.

Genom lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut, som trädde i kraft den 1 juni 1988, infördes en möjlighet till överprövning i Regeringsrätten av vissa beslut som regeringen och andra förvaltningsmyndigheter meddelar i förvaltningsärenden. Lagen tillkom

för att säkerställa att svensk rätt motsvarade Europakonventionens krav på tillgång till domstolsprövning av enskildas "civila rättigheter och skyldigheter".

En ansökan om rättsprövning hos Regeringsrätten kan göras av en enskild part. En förutsättning för prövning är att beslutet innebär myndighetsutövning mot den enskilde och att ärendet rör något förhållande som avses i 8 kap. 2 eller 3 § regeringsformen, dvs. enskildas personliga ställning eller deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes eller förhållandet mellan enskilda och det allmänna som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Härtill kommer att rättsprövning kan ske endast i fall då beslutet annars kan prövas av domstol endast efter ansökan om resning och inga andra överprövningsmöjligheter står till buds. Vissa typer av beslut är generellt undantagna.

Regeringsrätten skall pröva om beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden angett eller som i övrigt klart framgår av omständigheterna i ärendet. Vad gäller räckvidden av Regeringsrättens prövning föreskrivs i lagens 5 § att beslutet skall upphävas - och vid behov återförvisas - om rätten finner att beslutet strider mot någon rättsregel och det inte är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Det är alltså i princip inte möjligt för Regeringsrätten att ge ett klandrat beslut ett ändrat materiellt innehåll.

Regeringsrättens prövning kan vara mer eller mindre omfattande, beroende på beslutets karaktär. I förarbetena till rättsprövningslagen uttalades att överprövningen inte alltid bör vara begränsad till att avse rättstillämpningen i den mening detta begrepp anses ha i t.ex. regeln om resning i 58 kap. 1 § första stycket 4 rättegångsbalken. Regeringsrätten bör kunna överpröva också den faktabedömning som ligger till grund för tillämpningen av föreskrifter. Prövningen skall överhuvud taget avse ett besluts förenlighet med rättsordningen i enlighet med principen om all maktutövnings lagbundenhet. I lagmotiven anmärktes att vissa bestämmelser är utformade så att den administrativa prövningen kan utfalla på mer än ett sätt utan att något av besluten kan sägas strida mot bestämmelserna. Det exemplet anfördes att lagstiftaren, genom att ge en myndighet rätt att välja mellan flera lagligen tänkbara beslut, har överlåtit åt myndigheten att forma en policy vid beslutsfattandet. Även bestämmelser av detta slag sätter dock ofta vissa gränser för myndighetens handlingsfrihet. I sådana fall bör möjligheten till domstolsprövning omfatta frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten. Slutligen framhölls att prövningen naturligen fick komma att ske med beaktande av att domstolar inte kan förutsättas göra bedömningar av utpräglat skönsmässig eller politisk karaktär (prop. 1987/88:69 s. 23 f).

Lagen om rättsprövning har gjorts tidsbegränsad och gäller, i avvaktan på en slutlig utvärdering av den, enligt SFS 1991:1825 beträffande beslut som meddelas under tiden från ikraftträdandet till utgången av år 1994. I prop. 1987/88:69 uttalades också att det bör vara en riktlinje för utvecklingen på längre sikt att man områdesvis överväger i vilken mån

det är ändamålsenligt att ersätta den överprövning som i dag sker i administrativ ordning med domstolsprövning.

Den utveckling som förutskickades vid rättsprövningslagens tillkomst har kommit ett stycke på väg inom området för finansiell lagstiftning. Vissa beslut av Finansinspektionen skall numera överklagas direkt till förvaltningsdomstol. Enligt såväl lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument som lagen (1991:981) om värdepappersrörelse gäller som huvudregel att Finansinspektionens beslut skall överklagas hos kammarrätten.

Mot denna bakgrund kan det diskuteras om inte tiden är mogen för en motsvarande reform i banklagstiftningen. Utrymmet för näringspolitiska överväganden i samband med auktorisation av banker och andra kreditinstitut har i stort sett försvunnit i och med att möjligheten till behovsprövning tagits bort. När jag nu lämnar förslag till en helt ny, moderniserad lagstiftning om kreditmarknadsbolag anser jag det naturligt att förorda att besluten enligt den nya lagen, bl.a. i fråga om auktorisation, skall fattas av Finansinspektionen och att inspektionens beslut generellt överklagas hos kammarrätt. En sådan ordning innebär för kreditmarknadsbolagens del att de i banksamordningsdirektiven uppställda kraven på domstolsprövning av meddelade beslut tillgodoses.

När det däremot gäller beslut som fattas med stöd av bankrörelselagen och de övriga banklagarna ställer sig saken något annorlunda. Det kan enligt min bedömning väl tänkas att oktrojgivningen i ett senare skede anförtros Finansinspektionen, med rätt till överklagande hos kammarrätt, men för en sådan ändring av regelsystemet krävs ytterligare överväganden som också bör omfatta andra delar av regelsystemet. Jag anser det inte heller ändamålsenligt att nu föreslå några mera begränsade ändringar av överklaganderegleрna i banklagstiftningen.

Frågan kan dock ställas om rättsprövningen är tillräcklig för att tillgodose direktivreglernas krav på rätt till domstolsprövning av beslut som regeringen fattat i ett ärende som rör t.ex. bankoktroj. Vad som främst påkallar uppmärksamhet är om Regeringsrättens prövning är tillräckligt omfattande. Det kan då påpekas att frågan om domstolsprövningens *kvalitativa innehåll* inte finns behandlad i direktiven. Det kan ses som en fråga för nationell lagstiftning att bestämma om överprövningen av ett förvaltningsbeslut skall begränsas i något avseende. Det väsentliga måste vara att domstolsprövningen tillgodoser de rättssäkerhetsintressen som ligger till grund för direktivbestämmelsen. Min bedömning är att rättsprövningsinstitutet uppfyller dessa krav. Jag föreslår därför inte nu någon förändring i överklagandebestämmelserna i banklagstiftningen.

Den i direktiven föreskrivna ordningen att ett uteblivet beslut i vissa fall skulle kunna föranleda domstolsprövning saknar motsvarighet i gällande svensk rätt. Här är det i än högre grad på sin plats att fråga sig vad domstolen egentligen skall ta ställning till. Det är knappast ändamålsenligt att en förvaltningsdomstol skall överta en auktorisationsansökan i dess helhet från en senfärdig myndighet och i dess ställe göra en materiell prövning av alla föreliggande omständigheter. Det lämpligaste torde i stället vara en procedur som framtvingar att den myndighet som

det åligger att göra denna prövning verkligen gör det och fattar ett explicit beslut.

Detta syfte kan enligt min mening bäst vinnas genom att sökanden får rätt att begära domstolens förklaring att ärendet onödigt uppehålls. Har domstolen väl anslutit sig till sökandens uppfattning och avgett en sådan förklaring finns det inte längre något giltigt försvar för myndigheten att ytterligare dröja med beslutet. Domstolen skall således i första hand endast pröva om ärendet är färdigt för avgörande, om samtliga handlingar och uppgifter som behövs som underlag för beslutet har lämnats till myndigheten och om, i förekommande fall, alla nödvändiga samrådsförfaranden har iakttagits. Mitt förslag till införlivande av direktivreglerna innebär att sökanden får en ovillkorlig rätt att vända sig till domstol när den föreskrivna tiden om sex resp. tre månader har gått från det att ansökningen gavs in. Finner domstolen att ärendet inte är färdigt för avgörande och att detta förhållande inte kan lastas myndigheten, kan sökanden när som helst begära en ny förklaring om onödigt uppehållande. När domstolen väl har kommit fram till att ärendet är moget för avgörande börjar en ny period om sex resp. tre månader löpa. Föreligger det vid utgången av denna frist fortfarande inget beslut, får det anses som att ett avslagsbeslut meddelats samma dag. I denna situation tillämpas de generella reglerna om överklagande. Sannolikt kommer denna utväg inte att behöva tillgripas annat än i utomordentligt sällsynta fall.

Frågan om onödigt uppehållande bör prövas av kammarrätten.

Det förtjänar påpekas att frågan om domstols överprövning av förvaltningsbeslut har vidare räckvidd. Kommittén med uppdrag att utreda frågan om grundlagsskydd för äganderätten m.m. samt frågan om vidgade möjligheter till domstolskontroll (Fri- och rättighetskommittén; Ju 1992:01) har till uppgift att bl.a. utreda behovet av ändringar i svensk lag om rätt till domstolsprövning av förvaltningsbeslut. I denna uppgift ingår att ta ställning till hur den svenska domstolskontrollen av sådana beslut bör förbättras så att en generell möjlighet till domstolsprövning införs. Kommitténs senare överväganden kan komma att föranleda en annorlunda utformning av reglerna i bankrörelselagen och lagen om kreditmarknadsbolag såvitt gäller instansordning för överprövning av olika myndighetsbeslut. Instansordningen kan också komma att påverkas av Domstolsutredningens förslag. Domstolsutredningen har nämligen i sitt betänkande (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet föreslagit att i princip all domstolsprövning av förvaltningsbelsut skall börja i länsrätt. Betänkandet bereds för närvarande.

2.6 Övriga frågor med anknytning till EES-avtalet

Vid remissbehandlingen av departementspromemorian har från olika håll begärts ytterligare lagändringar i anslutning till genomförandet av promemorians förslag. Remissinstansernas önskemål kommenteras i detta avsnitt.

Riksbanken anser det olyckligt att begreppet kreditinstitut får olika innebörd i riksbankslagen och i t.ex. lagen om kreditmarknadsbolag, särskilt med hänsyn till att riksbankslagens definition omfattar fler institut än vad som följer av EG:s definition. Eventuellt kunde i riksbankslagen begreppet kreditinstitut ersättas med en ny term, "finansföretag".

Jag kan hålla med om att begreppet kreditinstitut i lagstiftningen lämpligen borde vara förbehållet sådana företag som faller under EG-direktivens definition, dvs. i princip banker och kreditmarknadsbolag. Jag konstaterar också att beteckningen kreditinstitut inte är särskilt välfunnen för den vida krets av rättssubjekt som faller under definitionen i 3 § andra stycket riksbankslagen. Begreppet kreditinstitut förekommer emellertid även i andra författningar. I vissa av dessa har begreppet givits särskilda, oenhetliga, definitioner. I andra används det utan referens till någon särskild krets av företag. Detta är naturligtvis inte något idealiskt förhållande. En genomgång av de aktuella bestämmelserna ger dock vid handen att de praktiska olägenheterna vid tillämpningen är begränsade. I avvaktan på en vidare översyn av alla de författningsföreskrifter som innehåller ordet kreditinstitut kan enligt min mening den gällande definitionen i 3 § riksbankslagen stå kvar.

Friare placerings- och rörelseregler för banker

Svenska Bankföreningen anser att utrymmet för svenska bankers rätt att förvärva placeringsaktier bör vidgas i överensstämmelse med vad som är tillåtet enligt andra banksamordningsdirektivet. Bankföreningen anser vidare att svenska banker bör få större möjligheter att förvärva fast egendom för bl.a. fastighetsleasingändamål. Liknande önskemål framförs av *Sparbankernas bank*.

Svenska bankföreningen har i en särskild framställning, som givits in till regeringen efter remisstidens utgång, upprepat sin begäran om lagändringar för möjliggörande av bankers förvärv av fast egendom för såväl fastighetsleasingverksamhet som i placeringssyfte. Bankföreningen har härvid även hemställt att en arbetsgrupp bildas för att närmare utreda frågan om under vilka förutsättningar ett fastighetsrentingbolag skall kunna inrymmas i en bankkoncern.

Frågan om ändrade regler för bankers placeringar har inte berörts i den remissbehandlade departementspromemorian och redan av det skälet ser jag mig förhindrad att nu lägga fram förslag i enlighet med bankorganisationernas önskemål. Oavsett vad som krävs i fråga om formell beredning vill jag göra några kommentarer. Det är riktigt att andra banksamordningsdirektivet medger ett större utrymme för bankers innehav av aktier än vad som nu är tillåtet enligt svensk lag. Dock skall påpekas att de aktuella direktivreglerna är resultatet av diskussioner mellan EG:s medlemsstater, i vilka råder olika syn på säkerhetskrav. Direktivets placeringsbegränsningar har alltså karaktär av minimiregler och det är inte självklart att den svenska lagstiftningen skall anpassas till den mest liberala regim som direktivet tillåter. Som framhållits i prop.

1990/91:154 måste lättnader i den svenska inställningen vila på vår egen bedömning av frågor om risk och intressekonflikter (prop. s. 56).
Det jag nu sagt gäller i huvudsak också bankorganisationernas anspråk på vidgad rätt att förvärva fast egendom.

Även om jag inte är beredd att nu lägga fram förslag med det innehåll som bankorganisationerna efterlyser, vill jag hålla öppet om det framöver bör medges lättnader i regelverket för bankernas placeringsmöjligheter. Frågor om bl.a. fastighetsrentingbolag i bankkoncerner bör kunna göras till föremål för närmare överväganden.

Frågor om kapitaltäckning

Svenska Bankföreningen anser att den nuvarande gränsen för vad som i fråga om en banks kapitaltillskott till företag utanför den egna koncernen skall få räknas med i bankens kapitalbas bör höjas från motsvarande 5 % till 10 % av bankens eget kapital.

Bankföreningen anser vidare att bankers kapitaltillskott till försäkringsbolag inte skall avräknas utan i stället omfattas av det generella kravet på åtta procent kapitaltäckning.

Bankföreningen anser också att det inte bör ställas krav på särskild kapitaltäckning för utländska dotterföretag till svenska banker utan att det i sådant fall bör vara tillräckligt att kapitalkravet är uppnått på konsoliderad nivå.

Sparbankernas Bank har instämt i Svenska Bankföreningens synpunkter i nu redovisade delar.

Jag konstaterar att det även i dessa frågor saknas formella förutsättningar för omedelbara lagförslag.

Vad gäller den högsta gränsen för avräkningsfria kapitaltillskott i företag som inte är dotterföretag, så kan jag konstatera att de av Bankföreningen åberopade EG-reglerna faktiskt beaktats, då regeln infördes år 1990 (prop. 1989/90:43, s. 98 f).

Frågan om avräkning från kapitalbasen för tillskott till försäkringsbolag diskuterades i prop. 1990/91:154 (s. 71 f). Enligt min bedömning har de skäl som där anfördes till stöd för fullständig avräkning alltjämt giltighet.

Frågor om konsolidering av olika finansiella företagskonstellationer kommer att belysas i samband med senare införlivande av EG-direktivet 92/30/EEG.

Mitt förslag: I syfte att göra sanktionssystemet inom Finansinspektionens ansvarsområde mer enhetligt ersätts gällande regler i bankrörelselagen om erinringar m.m. med bestämmelser efter förebild i den lagstiftning som under senare år införts på värdepappersområdet. Likadana bestämmelser införs i kreditmarknadsbolagslagen.

De särskilda straffbestämmelserna i 9 kap. BRL tas bort. Straffbestämmelser föreslås inte bli införda i kreditmarknadsbolagslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna lämnar förslaget i allt väsentligt utan erinran. *Sveriges Bankkunders Riksförbund* anser att Finansinspektionen bör få möjlighet att förelägga en bank att göra rättelse när kunder blivit felbehandlade.

Skälen för mitt förslag: *Kreditmarknadskommittén (KMK)* föreslog i sitt betänkande SOU 1988:29 att det i bankrörelselagen skulle införas en möjlighet för inspektionen att i särskilt beslut meddela skriftlig erinran och anmärkning, vilket även skulle kunna ske med tillämpning av sundhetsparagrafen. Bankrörelselagens nuvarande möjligheter till erinringar skulle finnas kvar men i fortsättningen benämnas påpekanden, vilka inte skulle utgöra särskilda beslut utan endast råd från inspektionen i samband med tillsynens utövande. Förutom återkallande av tillstånd skulle således tillskapas följande instrument för inspektionen: skriftlig erinran, anmärkning och påpekande. Motsvarande bestämmelser föreslogs införda i den tilltänkta kapitalmarknadslagen.

Finansinspektionen har i en skrivelse till Finansdepartementet den 9 januari 1992 framfört att det finns väsentliga både formella och sakliga olikheter i de lagar, som gäller för de olika instituten på finansmarknaden, vad avser inspektionens befogenheter att ingripa mot instituten och att kräva rättställande åtgärder. Inspektionen hemställer därför om lagstiftning i syfte att få enhetliga regler om sanktioner inom inspektionens tillsynsområde. Inspektionen framför också önskemål om att KMK:s förslag skall antas på så sätt att inspektionen får möjlighet att genomdriva rättställande åtgärder hos ett institut, vars verksamhet inte motsvarar kraven på en sund utveckling av densamma. I ett sådant fall skulle inspektionen få meddela varning eller föreläggande vid vite att göra rättelse. Finansinspektionen har slutligen uttalat att kommitténs förslag om påpekanden bör genomföras.

I samband med lagstiftningen om värdepappersfonder (prop. 1989/90:153, bet. 1990/91:NU4, rskr. 1990/91:47) ersattes straffbestämmelserna i den senare upphävda aktiefondslagen (1974:931) med möjligheter att förelägga vite, vilket ansågs vara mer effektivt för att beivra ett visst förfarande än polisanmälan, brottsutredning och ett

eventuellt allmänt åtal. Samtidigt infördes en möjlighet för inspektionen att utfärda varning som en sanktion, om det är tillräckligt, i stället för att återkalla tillstånd. Vidare infördes en regel att inspektionens beslut enligt den aktuella lagen får överklagas hos kammarrätten.

Samma system för sanktioner m.m. har därefter införts i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse samt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet och kan därmed sägas vara etablerat inom lagstiftningen på värdepappersområdet.

Sanktionssystemet för inhemska *banker* återfinns i 7 kap. 8, 9 och 18 §§ BRL. Bestämmelserna innebär följande. Finansinspektionen får meddela de *erinringar* i fråga om verksamheten i en bank som inspektionen finner påkallade. Inspektionen får *förelägga bankens styrelse att vidta erforderliga åtgärder* "om verksamheten i en bank till följd av allvarliga missförhållanden i bankens ledning kan befaras komma att bli till skada för det allmänna". Har styrelsen eller bolagsstämman i en bank fattat ett författningsstridigt beslut får inspektionen *förbjuda verkställighet av beslutet* eller, om beslutet redan gått i verkställighet, *förelägga styrelsen att göra rättelse*. Om ett sådant beslut på ett allvarligt sätt avviker från författning skall inspektionen anmäla detta till regeringen som kan *förklara oktrojen förverkad*. Inspektionens beslut i dessa hänseenden får överklagas till regeringen.

Enligt 7 kap. 18 § BRL skall inspektionen, om någon tar emot inlåning på räkning från allmänheten utan att ha tillstånd till det, *förelägga honom att upphöra med verksamheten*. Föreläggandet kan förenas med vite. Beslut enligt denna paragraf kan överklagas hos kammarrätten.

Beträffande *kreditaktiebolag* finns sanktionsregler i 3 och 7 §§ kreditaktiebolagslagen. Finansinspektionen får meddela de erinringar i fråga om bolagets verksamhet som inspektionen finner påkallade. Har styrelse, verkställande direktör eller bolagsstämma fattat ett beslut som står i strid med lag eller bolagsordning får inspektionen förbjuda verkställighet av beslutet eller, om beslutet redan gått i verkställighet, förelägga styrelsen eller verkställande direktören att göra rättelse där så kan ske. Även regeringen kan förelägga bolaget att vidta rättelse om bolaget driver verksamhet i strid med lag eller annan författning eller bestämmelse i bolagsordningen. Vidtas inte rättelse kan regeringen förbjuda bolaget att fortsätta verksamheten och *förordna att bolaget skall träda i likvidation*. Enligt 11 § kan Finansinspektionen förelägga vite vid meddelande av föreskrift eller förbud enligt lagen.

Sanktionssystemet beträffande *finansbolagen* finns i 15, 16 och 23 §§ finansbolagslagen. Bestämmelserna innebär följande. Finansinspektionen får meddela ett finansbolag skriftlig erinran om bolaget inte följer meddelade föreskrifter och beslut eller om annat förhållande råder som menligt inverkar på bolagets säkerhet eller som kan äventyra en sund utveckling av bolagets finansieringsverksamhet. Inspektionen får även meddela ett finansbolag erinran om bolaget överträtt lagen eller uppenbart åsidosatt kundernas intressen eller om annars förutsättningarna för tillstånd inte längre föreligger. Bedöms erinran inte vara tillräckligt i de sistnämnda fallen får inspektionen *återkalla* bolagets tillstånd. En skriftlig

erinran får förenas med föreläggande om rättelse. Om ett finansbolag har fattat ett beslut som strider mot lag eller annan författning, föreskrift eller bolagsordningen får inspektionen förbjuda verkställighet av beslutet eller, om beslutet redan gått i verkställighet, förelägga bolaget att göra rättelse om det kan ske.

Om någon utan tillstånd driver tillståndspliktig verksamhet skall Finansinspektionen förelägga honom att upphöra med verksamheten. Föreläggandet kan, liksom övriga förelägganden och förbud som meddelas med stöd av lagen, förenas med vite.

I syfte att på sikt åstadkomma enhetlighet i sanktionssystemet avseende de institut som Finansinspektionen har tillsyn över föreslås nu att reglerna i 7 kap. BRL om ingripanden mot banker ändras så att de liknar motsvarande regler för värdepappersinstitut och värdepappersfonder. I lagen om kreditmarknadsbolag föreslås infört ett liknande sanktionssystem beträffande kreditmarknadsbolagen. I samma syfte kommer sanktionssystemet avseende försäkringsbolag att i ett senare skede ses över.

Regeringsrätten har i ett beslut år 1990 om rättsprövning av ett regeringsbeslut enligt försäkringsrörelselagen (1982:713) uttalat att en allmän hänvisning till sundhetskravet inte bör får utgöra den enda grunden när det gäller åtgärder av så ingripande natur som erinringar eller förelägganden enligt försäkringsrörelselagen. Konkreta brister, av rättslig eller annan natur, måste enligt regeringsrätten vara en förutsättning för sådana åtgärder. Regeringsrättens inställning leder till bedömningen att inte heller ingripanden enligt bankrörelselagen bör kunna ske med hänvisning *enbart* till ett sundhetskrav. Det måste därutöver kunna konstateras att brister föreligger i förhållande till vad som krävs enligt de författningar och föreskrifter som gäller inom bankområdet.

Finansinspektionen har redan i dag, i de informella diskussioner och samråd med banker och andra institut som inspektionen fortlöpande har, möjlighet att ge sin mening till känna. Något behov av att därutöver kunna komma med mer formaliserade påpekanden anser jag inte nödvändig för att inspektionen skall kunna fullfölja sin uppgift. Inspektionen får ju också med det föreslagna systemet möjlighet att meddela varning i mer allvarliga fall.

Det regelsystem som sålunda föreslås innebär i huvudsak följande. Finansinspektionen kan till en början, som i dag, *förbjuda verkställighet* av ett beslut som strider mot någon författning eller bolagsordningen. Om beslutet redan verkställts får inspektionen *förelägga banken eller kreditmarknadsbolaget att vidta rättelse* om det är möjligt. Om en bank eller ett kreditmarknadsbolag, t.ex. genom att överträda bestämmelserna i den lagstiftning som reglerar dess verksamhet eller på annat sätt visat sig olämplig att driva verksamhet får Finansinspektionen *återkalla* bankens oktroj resp. kreditmarknadsbolagets tillstånd att driva finansieringsverksamhet. Rätten att återkalla en bankoktroj har hittills varit förbehållen regeringen. Med den strävan, som jag tidigare givit uttryck för, att skapa så enhetliga regler som möjligt, ser jag inget som hindrar

att denna rätt delegeras till Finansinspektionen trots att beslutet att bevilja oktroj tills vidare ligger kvar hos regeringen.

Om det är tillräckligt får Finansinspektionen i stället, som nämnts, meddela *varning*.

Bestämmelsen om ingripanden mot verksamhet bedriven utan erforderligt tillstånd behålls i bankrörelselagen, och en motsvarande bestämmelse införs i lagen om kreditmarknadsbolag.

När det gäller svenska bankers och kreditmarknadsbolags verksamhet genom filial eller direkt tillhandahållande av tjänster i något annat land inom EES, får åtgärderna varning och återkallande av tillstånd samt förbud mot verkställighet av beslut eller föreläggande om rättelse vidtas även i det fall banken eller bolaget har överträtt en föreskrift som gäller för verksamheten i det landet.

Det krävs också möjligheter att ingripa mot utländska banker och andra kreditinstitut hemmahörande inom EES. Finansinspektionen får i sista hand, efter upprepade överträdelser, förbjuda en sådan bank eller annat kreditinstitut att driva verksamheten vidare i Sverige (jämför avsnitt 2.4.3). Regler härom bör införas i bankrörelselagen och i lagen om kreditmarknadsbolag.

Finansinspektionens förelägganden och förbud meddelade med stöd av bankrörelselagen får, som i dag, förenas med vite. Detsamma föreslås gälla enligt lagen om kreditmarknadsbolag. *Sveriges Bankkunders riksförbund* har framfört att Finansinspektionen bör få en möjlighet att genom t.ex. vitesföreläggande ålägga bankerna att göra rättelse även när kunder blivit felbehandlade. Finansinspektionens tillsyn omfattar institutens efterlevnad av de bestämmelser som reglerar bankernas verksamhet. I detta arbete förekommer även vissa etikfrågor. När det gäller kundernas förhållanden till banken i enskilda ärenden ankommer det däremot på allmän domstol att fälla avgöranden som kan innefatta en förpliktelse för banken. En regel som ger Finansinspektionen möjlighet att förelägga en bank att vidta rättelse gentemot en enskild kund och förena föreläggandet med vite hör därför inte hemma i banklagstiftningen.

När det slutligen gäller frågan om prövningsinstans vid överklagande av inspektionens beslut så föreslås, som jag anfört i avsnitt 2.5, inte nu några ändringar av bestämmelserna i banklagstiftningen. Samtliga beslut enligt lagen om kreditmarknadsbolag bör däremot, som jag också nämnt tidigare, överklagas till kammarrätt.

Straffbestämmelser

Enligt den nuvarande lagstiftningen är vissa förfaranden straffbelagda. Bestämmelserna finns i 9 kap. BRL, 13 § kreditaktiebolagslagen och 27 § finansbolagslagen. Det kan emellertid ifrågasättas om en straffrättslig reglering är den mest effektiva för att se till att bestämmelser på de områden som dessa lagar reglerar efterlevs. Den innebär att tillsynsmyndigheten för att beivra ett visst förfarande måste polisanmäla en händelse eller ett pågående skeende för polisutredning och eventuellt allmänt åtal.

En sådan utredning kan befaras ta lång tid. En mer effektiv ordning torde vara att förena ett föreläggande med vite. En sådan generell möjlighet att förelägga vite när inspektionen meddelar ett föreläggande eller ett förbud föreslås införd i 7 kap. 23 § BRL och i 5 kap. 24 § lagen om kreditmarknadsbolag. Vitesföreläggande kan redan i dag ske mot den som utan tillstånd tar emot inlåning på räkning från allmänheten (7 kap. 18 § BRL). En allmän bestämmelse om rätt för inspektionen att förena ett föreläggande med vite finns också i 9 kap. 3 § BRL. Denna bestämmelse föreslås upphävd i och med att regeln om vite införs i 7 kap. Liknande bestämmelser finns i kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen.

Bestämmelsen i 9 kap. 1 § andra stycket BRL, som gäller straffrihet enligt 20 kap. 3 § BrB, föreslås flyttad till bestämmelsen om tystnadsplikt i 1 kap. BRL. I lagen om kreditmarknadsbolag föreslås en motsvarande bestämmelse om straffrihet införd i 1 kap. 5 §.

4 Ny lag om kreditmarknadsbolag

4.1 Gemensam lag

Mitt förslag: Kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen upphävs. Verksamhet som idag bedrivs av kreditaktiebolagen och finansbolagen regleras i en ny gemensam lag, lagen om kreditmarknadsbolag.

Kreditmarknadskommittén (KMK) ansåg att arbetsförutsättningarna för de finansiella instituten borde göras så likformiga som skyddsintressena tillåter. För att åstadkomma en större systematik i regelverket föreslog KMK därför att reglerna för instituten utanför banksystemet skulle inordnas i en gemensam lag, kallad kapitalmarknadslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Med undantag för *Finansbolagens Förening* och, i någon mån, *Sparbankernas Bank* har inga remissinstanser något att erinra mot att en gemensam lag införs för de nuvarande kreditaktiebolagen och finansbolagen. Finansbolagens Förening anför bl.a. att såväl mellanhandsinstituten som finansbolagen är heterogena grupper när det gäller t.ex. ägare och verksamhetsinriktning. Finansbolagen som är organiserade inom Finansbolagens Förening känner därför ingen "frändskap" med mellanhandsinstituten och begränsad sådan med de bankägda finansbolagen. Föreningen anser att den möjlighet till upplåning genom utgivande av obligationer som finansbolagen numera har kommer att utnyttjas endast av ett fåtal större finansbolag. Vidare är finansbolag internationellt en etablerad form av kreditinstitut. Sammanfattningsvis blir den föreslagna lagen med dess tillkommande föreskrifter för detaljerad och därmed olämplig för finansbolagen.

Stadshypotekskassan anför att det bl.a. med anledning av EG:s regler om riskspridning i placeringsportföljer är angeläget att bostadsobligationerna även fortsättningsvis klart kan urskiljas från företagsobligationer i gemen. Det bästa sättet vore att behålla en i lag särskild beteckning för företag som motsvarar dagens bostadsinstitut. Lämpligen kunde dessa företag regleras i ett särskilt kapitel i lagen där vissa strängare krav på betryggande säkerhet och snävare gränser för vilken annan verksamhet som får bedrivas vid sidan om låneverksamheten ställs upp.

Sparbankernas Bank anför att om en och samma lagstiftning skall reglera företag som företer betydande skillnader i bl.a. kvalitativt hänseende, så kan de utländska kapitalmarknaderna, i varje fall på sikt, få ökade svårigheter när det gäller möjligheterna att göra en riktig bedömning av enskilda svenska kreditinstituts kvalitet. Sparbankernas Bank är emellertid beredd att godta en gemensam lagstiftning för bostadsinstitut och finansbolag under förutsättning att man genom olika åtgärder, bl.a. särredovisning i offentliga statistiksammanhang, eliminerar de osäkerhetsrisker som den gemensamma lagstiftningen kan ge upphov till såvitt avser bostadsinstitutens kreditvärdighet och status i övrigt.

Skälen för mitt förslag: Lagstiftningen för finansiella institut vid sidan om bankerna kännetecknas inte av någon enhetlig systematik. Regleringen för de olika instituten har tillkommit för att möta behov av lagstiftning som uppstått under utvecklingens gång. Det är historiskt betingade faktorer som gör att hypoteksinstituten, kreditaktiebolagen och finansbolagen regleras i särskilda lagar. Det har tidigare i olika sammanhang - bl.a. vid tillkomsten av finansbolagslagen - ansetts olämpligt att samordna lagarna.

Finansbolagslagen innehåller i stora drag en definition av begreppet finansieringsverksamhet, regler om när tillstånd krävs, förutsättningar för tillstånd, kapitaltäcknings- och tillsynsregler. Utöver en regel om obligationsutgivning, samt en bestämmelse om tillståndsplikt för förvärv av s.k. organisationsaktier och vid inrättande av filial utomlands, innehåller inte lagen några närmare regler om upp- och utlåningsverksamheten eller finansieringsverksamheten i övrigt. De bankägda finansbolagen blir dock "smittade" av flera av rörelsereglerna för banker.

I *kreditaktiebolagslagen* definieras kreditaktiebolagen som aktiebolag som har till ändamål att driva låneverksamhet och att genom utgivande av obligationer eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar upplåna erforderliga medel utan att driva bankrörelse. Kreditaktiebolagslagen är en "ramlag" och innehåller, utöver definitionen av kreditaktiebolag, endast bolagsrättsliga regler och regler om kapitaltäckning och tillsyn. I övrigt regleras dessa bolags verksamhet genom bolagsordningarna där rörelseregler m.m. finns intagna. Ett kreditaktiebolags bolagsordning och varje ändring däri måste godkännas av regeringen.

Av flera olika skäl anser jag att det nu är lämpligt att införa en gemensam lag för kreditaktiebolag och finansbolag. De verksamheter som bedrivs av de två typerna av bolag kan visserligen vara av olika karaktär. Mellanhandsinstituten, till vilka kreditaktiebolagen räknas, har rent allmänt ansetts ha vissa särdrag, framför allt den specialdestinerade

utlåningen och kapitalanskaffningssättet. Specialiseringen av utlåningen sker inte främst genom typen av kredit utan är närmast beroende av att varje institut har sitt begränsade område för kreditgivning, t.ex bostäder, näringslivet eller kommunerna. Upplåningen sker genom utgivande av obligationer och certifikat samt upptagande av reverslån. Finansbolagens verksamheter, som kan sägas utgöra ett komplement till bankernas kreditgivning, består till en del i att finansiera mindre och medelstora företag. Finansbolagen lämnar då kredit eller medverkar till finansiering genom att överta kundfordringar eller genom uthyrning av produktionsutrustning. När utlåningstaket för banker och finansbolag slopades år 1985 expanderade finansbolagens kreditgivning kraftigt under några år. Till betydande del hänförde sig denna expansion till hushållssektorn. Det rörde sig främst om lån i form av reverskrediter vilka i stor utsträckning användes för köp av fastigheter och värdepapper. Som komplement till kreditgivningen erbjuder finansbolagen också administrativa tjänster. Till en del består således verksamheten av olika servicetjänster och rådgivning, t.ex. likvidmottagning, betalningspåminnelser, reskontraföring, försäljningsstatistik, solvensbevakning och inkassering. Finansbolagen var tidigare hänvisade till att finansiera sin verksamhet på penningmarknaden genom att ge ut enkla skuldebrev med kort löptid i form av finansbolagsreverser, marknadsbevis och finansväxlar eller genom att utnyttja checkräkningskredit hos bank. Detta förde med sig att bolagen var tvungna att finansiera såväl kort som lång utlåning med kortfristig upplåning. Det kan antas att detta varit en bidragande orsak till den s.k. finansbolagskrisen under de senaste åren. Den 1 augusti 1991 fick finansbolagen emellertid samma rätt som kreditaktiebolagen att ge ut obligationer och andra fordringsrätter som är avsedda för allmän omsättning. I och med detta föreligger, trots att finansbolagen och kreditaktiebolagen driver olikartade verksamheter, ur lagteknisk synvinkel inte längre några formella skillnader mellan de två företagsformerna. Detta talar för införandet av en gemensam lagstiftning.

Ett annat skäl för gemensam lagstiftning är, som jag behandlat i avsnitt 2, att ett antal EG-direktiv som reglerar kreditinstitut skall införlivas i svensk rätt till följd av EES-avtalet. Begreppet kreditinstitut definieras i det första banksamordningsdirektivet som företag vilkas verksamhet består i att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, antingen genom insättningar eller genom fortlöpande utgivning av obligationer och andra jämförbara värdepapper, och att bevilja kredit för egen räkning. Definitionen omfattar således inte endast banker som tar emot insättningar utan även institut som uteslutande finansierar sin utlåningsverksamhet genom att ge ut värdepapper avsedda för allmän omsättning. Såväl kreditaktiebolagen som flertalet finansbolag faller därmed under definitionen av kreditinstitut. Det lämpligaste är då att så långt som möjligt försöka samla de svenska regler som blir följden av införlivandet av direktiven i en gemensam lag.

Sammanfattningsvis anser jag således, trots de skillnader som föreligger mellan de verksamheter som bedrivs av kreditaktiebolag respektive finansbolag och i viss mån även mellan olika typer av

finansbolag, att det mest ändamålsenliga är att nu införa en ny gemensam lag för dessa institut. De rörelseregler som föreslås införda i den nya lagen är i huvudsak så pass vida och flexibla att det inte skall behöva innebära några större inskränkningar eller förändringar för de olika typer av finansieringsverksamhet som bedrivs av de företag som finns på marknaden i dag.

Att som Stadshypotekskassan föreslagit införa särskilda regler för vissa institut finner jag för närvarande varken nödvändigt eller ändamålsenligt. Syftet med att införa en gemensam lag för de nuvarande kreditaktiebolagen och finansbolagen är ju att regleringen av instituten skall vara så likartad som möjligt. Enskilda företags profilering får ske genom de mer eller mindre strikta bestämmelser för verksamheten som resp. företag beslutar införa i bolagsordningen. Jag återkommer till detta i avsnitt 4.3. Om Sverige med anledning av EG:s regler om riskspridning i placeringsportföljer skulle finna det erforderligt och önskvärt att hårdare reglera vissa institut får frågan tas upp igen i annat sammanhang.

4.2 Startkapital m.m.

Mitt förslag: All yrkesmässig finansieringsverksamhet skall kräva tillstånd. Det bundna egna kapitalet vid verksamhetens igångsättande skall som regel motsvara minst fem miljoner ecu. En möjlighet införs dock för vissa bolag att ha ett bundet eget kapital motsvarande en miljon ecu.

Promemorians förslag överenstämmer i huvudsak med mitt förslag förutom att startkapitalet definieras som aktiekapital i stället för bundet eget kapital.

Remissinstanserna: *Finansbolagens Förening* anför, utöver de synpunkter som jag redovisat i avsnitt 2.2, att även andra omständigheter än nettovärdet av tillgångarna bör kunna motivera ett lägre aktiekapital än motsvarande fem miljoner ecu, t.ex. finansieringsverksamhetens natur.

Skälen för mitt förslag: Som jag anfört ovan (avsnitt 2.2) så skall det enligt artikel 3 i första banksamordningsdirektivet krävas obligatorisk auktorisation av ett kreditinstitut innan det får påbörja verksamhet. Detta får konsekvenser för vissa mindre finansbolag. Enligt 2 § finansbolagslagen krävs nämligen inte tillstånd för finansieringsföretag som har ett nettovärde av tillgångar i verksamheten understigande 50 miljoner kr. Undantag gäller dock för bolag som är bankägda eller driver finansieringsverksamhet riktad mot konsumenter. Sådana bolag måste alltid söka tillstånd. Kravet i direktivet på obligatorisk auktorisation för alla kreditinstitut gör att det fria utrymmet att driva finansieringsverksamhet nu måste tas bort.

Som jag också angett ovan är huvudregeln i andra banksamordningsdirektivet (artikel 4) att ett kreditinstitut skall ha ett startkapital på minst fem miljoner ecu (ca 37 miljoner kr.) men att det finns en möjlighet att

sätta kravet lägre för vissa kategorier av kreditinstitut. Startkapitalet får dock aldrig vara lägre än en miljon ecu (ca 7,5 miljoner kr). Med startkapital avses, som jag berört tidigare, bundet eget kapital såsom det definieras i 11 kap. 7 § aktiebolagslagen.

Enligt finansbolagslagen måste ett bolag för att erhålla tillstånd enligt lagen ha ett aktiekapital på minst fem miljoner kr. Ett bolag som driver verksamhet inom det fria utrymmet och inte är tillståndspliktigt behöver endast uppfylla aktiebolagslagens generella krav att aktiekapitalet skall uppgå till minst 50 000 kr. Om Sverige i detta avseende skulle hålla sig endast till EG:s huvudregel med ett ovillkorligt krav på fem miljoner ecu i startkapital skulle detta medföra stora förändringar vad gäller möjligheten att driva finansieringsverksamhet i mindre skala. Enligt min mening bör därför den möjlighet som EG:s direktiv ger att för särskilda kategorier av kreditinstitut tillåta ett startkapital på endast en miljon ecu utnyttjas. Bolag av viss begränsad storlek bör tillåtas driva tillståndspliktig verksamhet med det lägre startkapitalet. Att som Finansbolagens Förening föreslår även undanta andra kategorier av bolag från huvudregeln om motsvarande fem miljoner ecu i bundet eget kapital finner jag däremot inte motiverat. Införande av en möjlighet till undantag på grund av finansieringsverksamhetens natur kan dessutom ställa till svåra gränsdragningsproblem vilket torde strida mot EG-direktivets krav på att undantag bara får beviljas särskilda, klart urskiljbara kategorier av kreditinstitut.

Värdet på tillgångarna i finansieringsverksamheten används i finansbolagslagen som måttstock för verksamhetens omfattning. Gränsen vid vilken finansieringsföretag måste söka tillstånd enligt finansbolagslagen är som nämnts 50 miljoner kr. När det nu gäller att bestämma storleken av de företag som skall kunna driva verksamhet med ett lägre bundet eget kapital bör värdegränsen kunna sättas högre. Det är ju inte som tidigare fråga om en gräns under vilken bolagen skall kunna driva oreglerad verksamhet utan samtliga bolag är tillståndspliktiga och står under tillsyn. En gräns för balansomslutningen på 100 miljoner kr. finner jag väl avvägd. Därmed uppnås också en lämplig relation mellan kravet på bundet eget kapital och kapitaltäckningskravet.

Det bör här anmärkas att det nya kravet på bundet eget kapital inte omedelbart berör de bolag som redan i dag driver finansieringsverksamhet. Ett sådant bolag kan fortsätta sin verksamhet med den kapitalbas som bolaget hade den 2 maj 1992 (dagen för undertecknandet av EES-avtalet) så länge ägarförhållandena i bolaget är oförändrade. Detta framgår av artikel 10 i andra banksamordningsdirektivet och av en bestämmelse med motsvarande innehåll, som föreslås införd under punkten 6 i övergångsbestämmelserna till lagen.

Mitt förslag: Kreditmarknadsbolagen skall vara underkastade vissa rörelseregler. Det ställs ett grundläggande sundhetskrav på verksamheten och bestämmelser om förvärv av placeringsaktier, enhandsengagemang och kreditjäv införs. I övrigt skall det av kreditmarknadsbolagens bolagsordningar framgå bl.a. inom vilka sektorer av finansieringsmarknaden bolaget verkar och på vilken risknivå bolaget avser att hålla sig.

KMK hade, i enlighet med sina direktiv, bankrörelsereglerna som förebild vid utformningen av förslaget till rörelseregler för kreditmarknadsbolagen. Bland de föreslagna bestämmelserna fanns bl.a. ett formellt krav på säkerhet vid all kreditgivning och ett förbud, med vissa undantag, att förvärva aktier och andelar m.m.

Även i departementspromemorian Ds 1991:47 (Finansbolagskrisen En förstudie) föreslog utredaren att rörelseregler av det slag som gäller för bankerna borde införas för finansbolagen.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: *Finansbolagens Förening* anför att de föreslagna rörelsereglerna är alltför detaljrika för i alla fall de produktfinansierande finansbolagen. De regler som i dag finns i finansbolagslagen är tillräckliga.

Svenska Bankföreningen och *Finansbolagens Förening* befarar att utformningen av sundhetskravet ger tillsynsmyndigheten större möjlighet till ingripande än vad EG:s direktiv ger. De föreslår att sundhetskriteriet i lagen knyts närmare direktivtexten och avser endast de däri angivna områdena, nämligen kreditinstitutens ledning, administration, redovisning och internkontroll.

Finansbolagens Förening motsätter sig också att begränsningar såvitt gäller enhandsengagemang tas in i lagen. Risk finns för att lagstadgade regler på detta område kan begränsa risktagandet i större utsträckning än vad som är önskvärt med hänsyn till finansbolagens roll.

Skälen för mitt förslag: Enligt min mening bör vissa grundläggande rörelseregler införas i lagen om kreditmarknadsbolag. Att, som en reaktion på de förluster som finansbolagen gjort under senare år, införa i stort sett samma rörelseregler för kreditmarknadsbolagen som för bankerna är emellertid att gå för långt. Dels skiljer sig skyddsintressena i kreditmarknadsbolagen från dem i bankerna eftersom bolagen inte får ta emot inlåning på räkning, dels är det önskvärt att det finns alternativ på marknaden till bankernas kreditgivning. Alltför detaljrika rörelseregler för kreditmarknadsbolagen riskerar att föra med sig att utrymmet för finansieringsverksamhet utanför bankerna i stort sett försvinner och det i sin tur kan försvåra näringslivets finansieringsmöjligheter. De rörelseregler som föreslås har, med några få anmärkningar, godtagits av alla remissinstanser utom Finansbolagens Förening som finner dem alltför

detaljerade. Enligt min mening bör emellertid de begränsade regler som nu föreslås inte innebära alltför stora hinder för det stora flertalet finansbolag. Bestämmelserna angående exempelvis bolagsordningens innehåll är mycket flexibla och bör kunna tillämpas för vitt skilda verksamheter.

Sundhetskriteriet

Ett krav på rörelsen bör vara att den skall drivas på ett sunt sätt med syftet att upprätthålla förtroendet för de finansiella marknaderna och därmed bidra till deras stabilitet. Det föreslås därför att det i lagen införs en särskild sundhetsparagraf. Svenska Bankföreningen och Finansbolagens Förening har föreslagit att sundhetskravet uttryckligen knyts till de områden som anges i EG:s första och andra banksamordningsdirektiv. Jag anser det emellertid lämpligt att formulera sundhetskravet så att det så nära som möjligt knyter an till motsvarande krav inom Finansinspektionens övriga tillsynsområden, t.ex. på värdepapperssidan. För att ett bolag skall få tillstånd bör det således krävas att den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet. I den fortsatta verksamheten, efter det att tillstånd har meddelats, bör naturligtvis detta krav på sundhet hela tiden vara uppfyllt. Det åligger Finansinspektionen att vid sin tillsyn övervaka att så verkligen är fallet.

Kravet på en sund verksamhet innebär att kreditmarknadsbolagen skall se till att deras organisation, arbetsmetoder och beslut baseras på noggranna och tillräckligt långsiktiga bedömningar. De måste också se till att deras exponering för olika typer av risker ligger inom rimliga gränser. Det betyder inte att kreditmarknadsbolagen inte kan engagera sig i verksamheter som är förknippade med risker, utan snarare att de risker som bolagen utsätter sig för skall kunna bäras utan att bolagen äventyrar sitt kapital eller på annat sätt skadar dem som är beroende av bolagens verksamhet. Exempelvis bör bolagen lägga upp en viss strategi för hur upplånings-och utlåningsportföljen skall sammansättas för att motverka effekterna av ränteförändringar.

Det faktum att upplåningen numera till en stor del sker i utländsk valuta ställer också krav på att bolagen beaktar valutakursriskerna och ser till att dessa hålls på en rimlig nivå.

Enligt EG:s direktiv skall tillsynsmyndigheterna ha huvudansvaret för övervakning av kreditinstitutens likviditet. I jämförelse med banker har kreditmarknadsbolagen mindre omfattande variationer i kassaflödet. Ett kreditmarknadsbolag får inte ta emot inlåning från allmänheten för att finansiera sin verksamhet. Därför finns det inga kvantitativa regler, som t.ex. kassareservregler, som syftar till att skapa garantier för att kreditmarknadsbolagen håller en tillfredsställande likviditetsnivå. Det torde allmänt sett vara svårt att säga viken grad av likviditet som skall krävas i ett kreditmarknadsbolag. Likviditetskravet varierar i hög grad beroende på vilken art och omfattning bolagets verksamhet har.

I kravet på sund verksamhet ligger också ett krav på att ta skälig hänsyn till kundernas, och då främst konsumenternas, intressen. Bolagen

måste naturligtvis i sin verksamhet bl.a. beakta konsumentkreditlagens bestämmelser om information etc.

Kreditmarknadsbolags bolagsordning

För att framför allt obligationsköpare skall kunna bedöma karaktären hos ett kreditmarknadsbolag föreslår jag att det i lagen tas in en bestämmelse om att det i bolagens bolagsordningar skall ges vissa grundläggande upplysningar. Det bör bl.a. i stora drag framgå inom vilka sektorer av finansieringsmarknaden som bolaget avser att hålla sig och på vilken risknivå man planerar att hålla utlåningen, dvs. om säkerhet skall krävas och, om så är fallet, vilken form av säkerhet som skall godtas. Kreditmarknadsbolagen bör liksom finansbolagen ha möjlighet att verka över hela kreditmarknaden. Inget bör emellertid hindra att de, såsom kreditaktiebolagen i dag, koncentrerar sin verksamhet och därmed får karaktären av rena specialinstitut. Denna specialisering kan då framgå av bolagsordningen. Som Bankföreningen påpekat bör en lägre grad av utförlighet i bolagsordningen kunna accepteras för de bolag som inte refinansierar sig på obligations- eller certifikatsmarknaden. Alltför detaljerade krav på bolagsordningens innehåll såvitt gäller verksamhetsinriktning m.m. skulle annars lätt kunna verka låsande.

Ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall enligt mitt förslag godkännas av Finansinspektionen vid tillståndsprövningen. Varje ändring i bolagsordningen skall också prövas av inspektionen.

Den föreslagna lagen innehåller inte något formellt krav på säkerhet vid kreditgivning. Däremot stadgas att kredit får beviljas endast om låntagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra låneförbindelsen. Inte heller i finansbolagslagen finns någon regel om säkerhet. I flertalet av kreditaktiebolagens bolagsordningar finns däremot bestämmelser om säkerhetskrav. Enligt min mening bör kreditmarknadsbolagen ha möjlighet att lämna blancokrediter och därför bör inte något formellt säkerhetskrav införas i lagen. Att ett bolag kan lämna krediter utan säkerhet skall framgå av dess bolagsordning. De bolag som i dag är kreditaktiebolag och som avser att fortsätta med oförändrad verksamhet skall naturligtvis även fortsättningsvis i bolagsordningen närmare ange de säkerhetskrav som ställs för utlåningen.

Förvärv av placeringsaktier

I finansbolagslagen finns inga regler som begränsar finansbolags förvärv av s.k. placeringsaktier. Däremot krävs Finansinspektionens tillstånd för förvärv av organisationsaktier. I kreditaktiebolagens bolagsordningar finns regelmässigt intaget bestämmelser som begränsar bolagens möjligheter att förvärva aktier. EG:s andra banksamordningsdirektiv innehåller i artikel 12 en bestämmelse om begränsningar av kreditinstituts s.k. kvalificerade innehav av aktier och andelar i företag som inte driver finansiell verksamhet. Med kvalificerat innehav förstås innehav i ett företag som motsvarar tio procent eller mer av kapitalet eller av rösterna eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Enligt direktivet får ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier eller andelar i icke-finansiella företag uppgå till högst ett belopp motsvarande sextio procent av institutets kapitalbas och innehav i ett enskilt sådant företag till högst femton procent av kapitalbasen. Sverige skall, såsom jag redogjort för tidigare, anta lagstiftning i överensstämmelse med direktivet och måste således införa en begränsningsregel avseende aktie- och andelsförvärv som görs av kreditmarknadsbolag. Jag finner inte några skäl att införa en strängare regel än den som lagts fast i direktivet och föreslår därför en bestämmelse med motsvarande innehåll.

Jag föreslår också att de begränsningar som stadgas får överskridas när det krävs för att bolaget skall kunna skydda en fordran. Aktier eller andelar som förvärvats med stöd av denna regel skall avyttras så snart det kan ske utan förlust för bolaget.

Enhandskrediter

KMK föreslog att en bestämmelse om enhandskrediter motsvarande den i 2 kap. 16 § BRL skulle införas i den av kommittén föreslagna kapitalmarknadslagen.

För att minska de risker som ett kreditmarknadsbolag utsätts för bör bolaget inte få ha fordringar på samma låntagare eller på låntagare som är förbundna med varandra i väsentlig ekonomisk intressegemenskap i sådan omfattning att fara kan uppkomma för kreditmarknadsbolagets solvens.

En ensidigt sammansatt kreditportfölj som består av endast ett fåtal större engagemang kan vara oförenlig med ett kreditmarknadsbolags sunda utveckling. Bolaget kan i hög grad bli beroende av kredittagarens ekonomiska utveckling och dennes ekonomiska svårigheter kan drabba bolaget i sådan utsträckning att dess stabilitet kommer i fara. Stora krediter till en och samma låntagare kan även medföra risk att kreditmarknadsbolaget lockas eller anser sig tvingat att bevilja ytterligare krediter till denne för att på så sätt försöka undgå hotande förluster avseende den tidigare kreditgivningen.

Av denna anledning bör enligt min mening, såsom KMK föreslagit, en bestämmelse om enhandskrediter motsvarande den som finns i bankrörelselagen införas även i lagen om kreditmarknadsbolag. Även om riskspridningsregler av detta slag är ett av de viktigaste inslagen i regelverket till skydd för de finansiella företagen bör största tillåtna engagemang inte nu fixeras till något bestämt belopp, viss andel av omslutningen eller liknande, utan på samma sätt som i bankrörelselagen ges en allmänt hållen beskrivning. Finansinspektionen utfärdar redan i dag allmänna råd och föreskrifter om bl.a. finansbolags enhandskrediter. Att en lagregel nu införs innebär inte i sig någon förändring av vad som hittills gällt, även om inspektionen av andra skäl kan finna anledning att skärpa sina föreskrifter. Inom EG arbetar man för närvarande med att ta fram ett direktiv om s.k. "large exposures" som skall reglera kreditinstituts enhandsengagemang, eller stora exponeringar. När direktivet

skall införlivas i svensk rätt kan det antas medföra förändringar av de svenska reglerna på området.

Kreditjäv

Kreditmarknadsbolagen skall enligt mitt förslag vara aktiebolag. Det innebär att låneförbudet i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen kommer att träffa kreditmarknadsbolagen på samma sätt som det i dag träffar kreditaktiebolagen och finansbolagen, om inget annat sägs i lagen om kreditmarknadsbolag.

Innebörden av aktiebolagslagens låneförbud är i korthet följande. Enligt 12 kap. 7 § första stycket aktiebolagslagen får ett aktiebolag inte lämna penninglån till vare sig aktieägare, styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller i annat bolag inom den koncern bolaget tillhör. Som en följd av 8 kap. 1 § fjärde stycket och 8 kap. 3 § andra stycket aktiebolagslagen gäller förbudet även penninglån till styrelsesuppleant och vice verkställande direktör i bolag inom koncernen. För att hindra ett kringgående av förbudet har lagstiftaren utsträckt det till att gälla också penninglån till fysiska eller juridiska personer som är närstående till en person i den nyss angivna primärkretsen. I paragrafens andra stycke finns vissa undantag från låneförbudet. Vid sidan om det nu beskrivna låneförbudet finns i paragrafens tredje stycke ett särskilt förbud mot penninglån i syfte att förvärva aktier i det långivande bolaget. Detta förbud gäller i princip envar. I fjärde stycket finns dock ett undantag även från detta senare förbud.

I 2 kap. 17 § BRL finns i stället en bestämmelse enligt vilken en bank inte får, på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp, lämna kredit till vissa i paragrafen uppräknade fysiska och juridiska personer som står banken nära.

Redan i förarbetena till finansbolagslagen (1980:2) anförde departementschefen att frågan om låneförbudets tillämpning på finansbolag kunde komma att omprövas i annat sammanhang (prop. 1978/79:170 s. 26). Därefter föreslog värdepappersmarknadsutredningen i sitt betänkande Värdepappersmarknaden (1984:2) att kreditjävsbestämmelser skulle införas i finansbolagslagen och kreditaktiebolagslagen. Även KMK har föreslagit att kreditmarknadsbolagen skall vara undantagna från låneförbudet i aktiebolagslagen och att en kreditjävsbestämmelse skall införas i stället.

Som skäl för sitt ställningstagande anförde KMK, i överensstämmelse med vad värdepappersmarknadsutredningen anfört, bl.a. följande. Kreditgivning är ett normalt inslag i kreditmarknadsbolagens verksamhet och det bör vara naturligt att utgå från att erhållande av lån från det egna bolaget är ett fullt legitimt och naturligt utnyttjande av bolagets tjänster. Härtill kommer att bolagen har svårt att förebygga att låneförbudet överträds, vilket är följden dels av mängden kreditärenden och dels den vittomfattande krets som enligt 12 kap. 7 § aktiebolagslagen är utestängd från lån. En ytterligare väsentlig aspekt är att det inte finns anledning att för kreditmarknadsbolagens kreditgivning uppställa längre gående

restriktioner än som gäller för bankerna. Med hänsyn till likheterna och beröringspunkterna mellan bolagens och bankernas verksamhet är det tvärtom naturligt att en sådan reglering av bolagens kreditgivningsrätt väljs som står i nära överensstämmelse med banklagstiftningen.

Jag instämmer i dessa överväganden och föreslår därför att kreditmarknadsbolagen skall undantas från låneförbudet i aktiebolagslagen och att en kreditjävsbestämmelse motsvarande den i bankrörelselagen införs i lagen.

4.4 Koncerntillsyn

Mitt förslag: När ett kreditmarknadsbolag ingår i en koncern skall övriga bolag i koncernen, även om de inte står under Finansinspektionens tillsyn, lämna inspektionen de upplysningar som behövs för tillsynen över kreditmarknadsbolaget.

Finansinspektionens tillstånd krävs för att ett kreditmarknadsbolag skall få lämna koncernbidrag.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

I departementspromemorian Ds 1991:47 (Finansbolagskrisen En förstudie) konstaterar utredaren att finansbolagslagen inte innehåller några bestämmelser som mera detaljerat anger omfattningen av den företagskrets som skall vara föremål för Finansinspektionens tillsyn. Bestämmelsernas utformning har medfört att inspektionen i något eller några fall vägrats insyn i företag som stått ett auktoriserat finansbolag nära. I syfte att effektivisera tillsynen och göra den mer meningsfull föreslås därför i promemorian att finansbolagslagen kompletteras med bestämmelser avseende omfattningen av tillsynen när det gäller finansbolag som ingår i koncerner.

Remissinstanserna: *Finansbolagens Förening* anser att Finansinspektionen redan i dag har tillräckliga möjligheter att utöva tillsyn över koncerner. Bestämmelser om koncerntillsyn bör införas först när det antagna EG-direktivet på området är tillämpligt för svensk del.

Finansinspektionen anför att man lägger synnerlig vikt vid att inspektionen, för att kunna fullgöra en effektiv tillsyn, erhåller insyn i samtliga bolag i en koncern. Den föreslagna upplysningsplikten är ett nödvändigt första steg i riktning mot en utvidgad tillsyn över finansiella koncerner. Finansinspektionen framför vidare att interna transaktioner kan ha stor betydelse för ett företags stabilitet, säkerhet och sundhet. En regel motsvarande den föreslagna 1 kap. 11 § BRL, som förbjuder koncernbidrag utan medgivande av Finansinspektionen, bör därför enligt inspektionens mening införas i den nya lagen.

Skälen för mitt förslag: De s.k. banksmittoreglerna finns i dag i 1 kap. 5 § bankaktiebolagslagen och skall enligt mitt förslag flyttas till 1 kap. 11 § BRL. Bestämmelserna innebär att om ett bankaktiebolag ingår i en koncern så skall bestämmelserna i bankrörelselagen om banks

rörelse och om tillsyn av bank gälla i tillämpliga delar för övriga företag i koncernen. Begränsningar i fråga om banks rörelse skall avse företagen gemensamt.

Som jag angett i avsnitt 2.4.3 så antog EG:s ministerråd i april 1992 ett nytt direktiv (92/30/EEG) om gruppbaserad tillsyn av kreditinstitut. Direktivet ingår inte i EES-samarbetet men kan förväntas komma att i framtiden bli gällande för bl.a. kreditmarknadsbolagen. Det kommer då att innebära förändringar av de svenska tillsynsreglerna beträffande företagsgrupper i vilka det ingår kreditinstitut.

Enligt min mening skulle det föra för långt att nu införa bestämmelser i lagen om kreditmarknadsbolag motsvarande banksmittoparagrafen i bankaktiebolagslagen. Finansinspektionen bör emellertid få större möjlighet än i dag till insyn i koncerner där det förutom kreditmarknadsbolag ingår bolag som inte står under inspektionens tillsyn. Jag föreslår därför, som ett första steg, att det införs en paragraf i lagens tillsynskapitel som stadgar en upplysningsskyldighet för de företag som, vare sig de omfattas av Finansinspektionens tillsyn eller ej, ingår i en koncern tillsammans med ett kreditmarknadsbolag. Upplysningsskyldigheten bör gälla oavsett om företaget är svenskt eller utländskt och oavsett om det driver verksamhet i Sverige eller utomlands. Ett sådant företag skall lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för tillsynen över kreditmarknadsbolaget.

Finansinspektionen bör även få möjlighet att stoppa koncernbidrag, om en sådan transaktion hotar kreditmarknadsbolagets stabilitet eller i övrigt kan anses stå i strid med kravet på en sund verksamhet i bolaget. Jag föreslår därför att det, efter förebild i banklagstiftningen, införs ett krav på inspektionens medgivande innan koncernbidrag lämnas. Medgivande bör dock krävas endast när det är kreditmarknadsbolaget som lämnar koncernbidrag. Bidrag inom koncernen som kommer kreditmarknadsbolaget till godo eller inte alls berör detta bör således inte kräva inspektionens tillstånd.

4.5 Kreditmarknadsbolagen och kreditupplysningslagen

Mitt förslag: Den s.k. frikretsen i kreditupplysningslagen skall tills vidare inte omfatta kreditmarknadsbolagen. Genom en övergångsbestämmelse får emellertid de kreditmarknadsbolag som vid den nya lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt kreditaktiebolagslagen fortsatt ingå i frikretsen.

Promemorians förslag överenstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: *Bankföreningen* och *Finansbolagens Förening* anser att kreditmarknadsbolagen bör ingå i frikretsen.

Skälen för mitt förslag: I 1 § andra stycket kreditupplysningslagen avgränsas den s.k. frikrets inom vilken kreditupplysningar får förmedlas

utan krav på tillstånd av Datainspektionen. I frikretsen ingår för närvarande Riksbanken och sådana kreditinrättningar eller för kreditupplysning inrättade företag som står under Finansinspektionens tillsyn och inte är finansbolag. Det undantag som gjorts för finansbolag har på senare tid blivit föremål för kritik. Kreditupplysningsutredningen har i sitt betänkande EES-anpassning av kreditupplysningslagen (SOU 1992:22) också ifrågasatt om det fortfarande finns anledning att, när det gäller frikretsen, dra en gräns mellan finansbolag och andra kreditinstitut (bland vilka kreditaktiebolagen ingår). Utredningen har uppmärksammat det pågående arbetet med utarbetande av en ny lag om kreditmarknadsbolag. Det förhållandet att en ny typ av företag skulle komma att tillskapas i stället för de hittillsvarande finansbolagen och kreditaktiebolagen skulle enligt utredningen uppenbarligen försvåra en särbehandling av finansbolagen. En annan iakttagelse som kreditupplysingsutredningen gjort är att begreppet kreditinstitut enligt den definition som ges i andra banksamordningsdirektivet omfattar alla institut vars verksamhet består i att låna medel från allmänheten och lämna kredit i egen räkning. Under kreditinstitutsbegreppet faller därmed också sådana företag som motsvarar de svenska finansbolagen. Utredningen har gjort bedömningen att, när det gäller här etablerade filialer till kreditinstitut från andra EES-länder, dessa filialer kommer att stå under Finansinspektionens tillsyn på sådant sätt att de enligt kreditupplysningslagens nuvarande bestämmelse inkluderas i frikretsen.

Kreditupplysningsutredningen har övervägt om det inte kunde finnas skäl att helt avskaffa frikretsen. Det har dock bedömts att ett definitivt ställningstagande kräver ytterligare underlag och att frågan därför får behandlas i ett kommande betänkande. Enligt utredningens mening kan det inte anses lämpligt att nu utvidga frikretsens omfattning, så att den kommer att inkludera de svenska finansbolagen och sådana utländska kreditinstitut som är att betrakta som finansbolag. Inte heller bör frikretsen nu vidgas till att omfatta sådana banker och andra kreditinstitut från EES-området som bedriver verksamhet här i landet endast via crossborderhandel.

Jag kan i allt väsentligt ansluta mig till kreditupplysningsutredningens bedömning. Intill dess utredningen ytterligare behandlat frågan om frikretsens vara eller inte vara anser jag det således olämpligt att utvidga frikretsen i förhållande till vad som gäller i dag. Jag ser det inte möjligt att i detta hänseende göra åtskillnad mellan svenskauktoriserade företag och utländska filialer inom samma företagskategori. Följden blir att ett utländskt bankföretag som - med svenskt tillstånd eller med stöd av auktorisation i ett EES-land - verkar från filial i Sverige inte kan förvägras att ingå i frikretsen, då denna omfattar svenska banker. Däremot bör kategorin kreditmarknadsbolag tills vidare undantas. Det är dock rimligt att företag som i dag har rätt att driva verksamhet som kreditaktiebolag även fortsättningsvis får ingå i frikretsen. För den skull behövs en övergångsbestämmelse. Enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna till lagen om kreditmarknadsbolag får bl.a. kreditaktiebolag fortsätta sin hittillsvarande verksamhet under viss tid. I sådant fall gäller

äldre lag. För dessa kreditaktiebolag behövs ingen särskild övergångsbestämmelse i kreditupplysningslagen, eftersom de inte faller under undantagsbestämmelsen i 1 § andra stycket.

4.6 Övriga frågor om kreditmarknadsbolag

BOFAB

Svenska Bankföreningen har i sitt remissvar tagit upp situationen för kreditaktiebolaget Svensk Bostadsfinansiering Aktiebolag, BOFAB och därvid anfört bl.a. följande.

BOFAB bedriver inte längre någon nyutlåningsverksamhet och dess tillgångar är under avveckling i en takt som motsvarar avvecklingen av dess utelöpande obligationsskuld. För tillgångarna, som förutom vissa kassamedel numera utgörs av reverser, utfärdade av svenska kreditaktiebolag, måste BOFAB hålla en kapitaltäckning på 8 % från och med den 31 december 1992. För att uppfylla detta kapitalkrav skulle BOFAB behöva ett kapitaltillskott på ca 650 milj.kr. från de nuvarande ägarna Skandinaviska Enskilda Banken och Svenska Handelsbanken. BOFAB:s ursprungliga lånefordringar på kunderna omfattas av kapitalkrav i de andra kreditaktiebolag, som har övertagit BOFAB:s krediter. Vidare skyddas BOFAB:s borgenärer genom de garantier för bolagets upplåning på sammanlagt 960 miljoner kronor, som utfärdats av det tidigare ägarkonsortiet (affärsbankerna).

Bankföreningen har erinrat om att riksdagen nyligen beslutat, i enlighet med prop. 1991/92:119, att Stadshypotekskassan efter sin ombildning inte längre skall åläggas kapitalkrav. Det finns uppenbara paralleller mellan Stadshypotekskassans och BOFAB:s situation. För båda gäller att ingen nyutlåning förekommer, verksamheten/tillgångarna är under avveckling och de har därför mycket begränsade uppgifter. Bankföreningen anser att denna parallell är ett starkt skäl för att inte heller BOFAB skall omfattas av kapitalkrav.

Bankföreningen föreslår, mot bakgrund av vad ovan anförts, att i den kommande propositionen medtas förslag om lagbestämmelser enligt vilka regeringen, när särskilda skäl föreligger, kan medge undantag från kapitalkrav för kreditaktiebolag och kreditmarknadsbolag.

Jag vill med anledning av vad Bankföreningen framfört erinra om de uttalanden som gjordes vid införandet av kapitaltäckningsbestämmelserna. I prop. 1989/90:43 om kapitalkravet i banker och andra kreditinstitut betonades vikten av att kapitaltäckningsreglerna i största möjliga utsträckning utformas enhetligt samt baseras på Baselkommitténs regler och de regler som föreslås gälla inom EG. Även om det i ett snävt nationellt perspektiv kunde uppnås vissa fördelar med ett lägre kapitalkrav för verksamheter enbart inriktade på hemmamarknaden, ansågs det varken möjligt eller önskvärt att införa sådana regler (prop. s. 89 f). Beträffande ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ansågs det att den mjuka utformningen av övergångsreglerna för andra kreditinstitut än bankerna ger utrymme för tillräcklig flexibilitet för att olika effekter av omställningen skall kunna beaktas (prop. s. 109).

Att beträffande kreditaktiebolag eller andra institut, för vilka kapitalkrav gäller, införa en möjlighet att medge undantag från kapitalkravet skulle bryta den sålunda uppnådda enhetligheten i systemet. Det skulle inte heller vara förenligt vare sig med Baselkommitténs rekommendationer eller reglerna i EG-direktivet om kapitaltäckning för kreditinstitut. Enligt min mening saknas det också från saklig synpunkt anledning att göra undantag för BOFAB.

Ackordslagen

Av 48 § ackordslagen (1970:847) framgår att vissa företagskategorier är undantagna från lagens tillämpningsområde. Däribland ingår kreditaktiebolagen vilka alltså inte kan bli föremål för ackordsförfarande enligt lagen. Något motsvarande undantag beträffande finansbolagen har däremot aldrig införts. I och med att kreditaktiebolagslagen nu föreslås upphävd måste paragrafen ändras. Enligt min mening är det därvid naturligt att ackordslagen görs tillämplig på kreditmarknadsbolagen.

För de i dag verksamma kreditaktiebolagen bör emellertid förutsättningarna inte ändras i detta avseende. Jag föreslår därför att en övergångsbestämmelse införs av innebörd att de kreditmarknadsbolag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt kreditaktiebolagslagen även fortsättningsvis skall undantas från ackordslagens tillämpning.

Föräldrabalken

15 kap. föräldrabalken handlar om förmyndares, gode mäns och förvaltares egendomsförvaltning. I kapitlets 4 § anges på vilka sätt en förmyndare får göra en omyndigs medel räntebärande utan att inhämta särskilt samtycke av överförmyndaren. En möjlighet är därvid att förvärva skuldförbindelser som har en löptid på mer än ett år och som har utfärdats av bl.a. kreditaktiebolag. Denna möjlighet infördes genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1983 (prop. 1982/83:62, bet. 1982/83:LU14, rskr. 1982/83:124, SFS 1982:1259).

I och med att kreditaktiebolagslagen nu föreslås upphävd blir det inte längre möjligt att ur den nya kreditmarknadsbolagsgruppen skilja ut de nuvarande kreditaktiebolagen. Det förefaller inte lämpligt att utvidga placeringsrätten enligt 4 § andra stycket 2 till att gälla skuldförbindelser som har utfärdats av varje kreditmarknadsbolag. Enligt min mening bör därför en återgång ske till den ordning som gällde före den 1 januari 1983. Det innebär att 15 kap. 5 § i fortsättningen blir tillämplig vid förvärv av skuldförbindelser utfärdade av kreditmarknadsbolag, dvs. det ställs ett krav på överförmyndarens samtycke.

Övriga författningsändringar

Upphävandet av kreditaktiebolagslagen medför ändringar i ytterligare ett antal författningar.

I *lagen (1978:403) om beslutanderätt för svenskt kreditaktiebolag i fråga om exportkredit i vissa fall* görs ändringar av endast teknisk natur.

I *7 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713)* och i *24 § lagen (1972:262) om understödsföreningar* finns bestämmelser om att ett belopp motsvarande vissa skulder skall vara redovisat i de i paragraferna angivna tillgångarna. Bland dessa tillgångar finns obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade av kreditaktiebolag. En översyn kommer i annat sammanhang att ske av dessa lagar. I avvaktan på den översynen föreslås nu ingen annan ändring än att möjligheten till placering i obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade av kreditaktiebolag tas bort och att en övergångsbestämmelse införs, som innebär att placeringar får göras i sådana obligationer och andra skuldförbindelser som utfärdas *dels* av sådana kreditaktiebolag som driver verksamhet med stöd av punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen om kreditmarknadsbolag och *dels* av kreditmarknadsbolag som hittills haft rätt att driva verksamhet enligt kreditaktiebolagslagen. Bestämmelser med motsvarande innehåll föreslås införda i *lagen (1983:890) om allemansspärande*. Även dessa regler kan komma att ändras efter en framtida översyn. Beträffande lydelsen av 7 kap. 9 § försäkringsrörelselagen kan anmärkas att den ändring som gjordes i paragrafen genom lagen (1991:204) om ändring i försäkringsrörelselagen (1987:713) inte trätt i kraft och att det i prop. 1992/93:19 föreslås att ändringsförfattningen skall upphävas.

Vad slutligen gäller bestämmelserna om placering av medel i *12 § lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden* och *9 § reglementet (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder* anser jag att en ändring som innebär att det blir tillåtet att placera medel i obligationer utfärdade av kreditmarknadsbolag bör införas.

5 Finansiella koncerner

Mitt förslag: Om det finns synnerliga skäl får en bank tillåtas ingå som dotterbolag i en icke-finansiell koncern. Finansinspektionen prövar frågan om tillstånd till en sådan koncernbildning inom ramen för de föreslagna reglerna om tillståndsplikt för och lämplighetsprövning av större ägare till bank.

Den s.k. banksmittobestämmelsen flyttas från bankaktiebolagslagen till 1 kap. BRL. En upplysningsplikt för övriga företag i koncernen fogas till bestämmelsen.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag utom så tillvida att endast särskilda skäl krävs för att en bank skall få ingå i en icke-finansiell koncern samt att banksmittobestämmelsen inskränks till att omfatta bankens dotterföretag.

Remissinstanserna: *Riksbanken, LO* och *TCO* avstyrker promemorians förslag. *Finansinspektionen* förklarar att den inte motsätter sig förslaget

under förutsättning att det för tillstånd skall krävas synnerliga skäl i stället för särskilda skäl. *Riksgäldskontoret* ställer sig positivt till promemorians förslag. *Svenska Bankföreningen* anför att den föreslagna lagstiftningen ger alltför stort utrymme för skönsmässiga bedömningar. Övriga remissinstanser har förklarat sig inte ha någon erinran mot förslaget eller avstått från att yttra sig.

Skälen för mitt förslag: Före den 1 juli 1987 fanns det inte några regler som förbjöd koncernbildningar med bankbolag som dotterföretag. Sedan riksdagen antagit prop. 1986/87:148 om finansiella koncerner m.m., som behandlades parallellt med prop. 1986/87:12 om ny banklagstiftning, kom den nya bankaktiebolagslagen att innehålla följande bestämmelse (1 kap. 4 §).

> Ett bankaktiebolag får ingå som dotterbolag i en koncern endast om ett annat bankbolag är moderbolag.
> Om det finns särskilda skäl får regeringen medge undantag från första stycket.

I propositionen åberopades principen om att ägande och kreditgivning skall hållas isär. Om en bank skulle ingå som dotterföretag i en koncern skulle banken kunna utnyttja andra koncernbolag för verksamheter som är förbjudna för banker. Andra koncernbolag skulle för egen del eller i sin affärsverksamhet kunna dra fördel av att banken ingår i koncernen. Allmänhetens förtroende för banken skulle kunna rubbas med hänsyn till det nära organisatoriska sambandet. Enligt propositionen måste det allmänna ha möjlighet att påverka en sådan koncerns sammansättning och verksamhet. En koncern som inrymmer en bank måste präglas av stabilitet, säkerhet och sundhet och det allmänna måste kunna ställa krav på koncernen i dess helhet och få rätt till insyn i koncernen.

Detta var bakgrunden till att det infördes ett förbud för bankaktiebolag att ingå som dotterbolag i en koncern i vilken moderföretaget inte är bank.

Från huvudregeln kan undantag medges så att en bank kan ingå i en s.k. finansiell koncern. Enligt propositionen får undantag medges av regeringen endast om samtliga koncernföretag driver sådan finansiell verksamhet som en bank tillåts driva eller i övrigt utgör sådana företag som en bank skulle kunna äga. Därmed utesluts industri- och handelsföretag från att kunna ingå i en koncern som moder- eller systerföretag till bank. Efter en lagändring år 1991 kan numera även försäkringsföretag tillåtas vara moderföretag till en bank (prop. 1990/91:154, bet. 1990/91:NU 41, rskr. 1990/91:367). En förutsättning för undantag är vidare att moderföretaget till banken inte i sin tur är dotterföretag.

Om regeringen medgett undantag för en finansiell koncern skall, enligt 1 kap. 5 § BAL, bestämmelserna i bankrörelselagen om banks rörelse och om tillsyn av banker samt bankaktiebolagslagens bestämmelser om en banks ledning i tillämpliga delar gälla för företagen i koncernen. Regeringen eller Finansinspektionen får medge undantag från dessa bestämmelser. Tidigare gällde särskilda kapitaltäckningsregler för

moderföretaget men numera gäller bestämmelserna i 2 kap. 11 § BRL om konsoliderad kapitaltäckning. Slutligen får koncernbidrag ges endast efter medgivande av Finansinspektionen.

Syftet med gällande bestämmelser om finansiella koncerner är att skyddsintressena i bankverksamheten inte skall äventyras genom att regelsystemen kring bankverksamhet kringgås.

I avsnitten om lämplighetsprövning av större ägare föreslås bestämmelser som syftar till att säkerställa att en bank eller ett annat kreditinstitut inte skall kunna utsättas för otillbörlig påverkan från mindre lämpliga ägare. Reglerna om lämplighetsprövning är därför utformade så att det krävs tillstånd till förvärv av kvalificerade andelar i en bank. Tillståndsplikten är - i enlighet med andra banksamordningsdirektivet - generell, dvs. den gäller vid alla slags förvärv och träffar alltså såväl finansiella som icke-finansiella företag liksom privatpersoner. Prövning av lämpligheten sker också löpande av ägare till kvalificerade innehav.

I *promemorian* fördes följande resonemang. Det nuvarande förbudet mot icke-finansiella företag att verka som dominerande ägare till en bank eller annat kreditinstitut kan ifrågasättas. De skäl som vanligen anförts till stöd för det nuvarande förbudet har gällt kravet på bankernas oberoende ställning och risken att kreditgivningsfunktionen sammanblandas med olika ägarförhållanden. I ljuset av senare års ekonomiska påfrestningar för de svenska bankerna med en mer ansträngd situation för kapitalförsörjningen är det emellertid inte givet att den strikta syn på ägande i banker som tillämpats har samma relevans som tidigare allmänt antagits. Mot bakgrund härav och med hänsyn till de utökade regler som nu föreslås angående lämplighetsprövning av större ägare samt upplysningsskyldighet gentemot tillsynsmyndighet, bör det under vissa förutsättningar kunna tillåtas att icke-finansiella företag äger banker. Det bör emellertid inte föreslås en lösning som öppnar vägen helt för dessa typer av koncerner innan de nya reglerna om ägarprövning visat sig tillräckligt effektiva. En sådan möjlighet att bilda koncerner i vilka såväl banker som icke-finansiella företag får ingå skulle kunna försvåra myndigheternas riskövervakning och tillsyn i övrigt inom den finansiella sektorn. En lämplig lösning är därför att det i den föreslagna bestämmelsen om när tillstånd skall ges till större förvärv av aktier i ett bankaktiebolag krävs särskilda skäl för att ett företag, som inte står under Finansinspektionens tillsyn, skall få förvärva så stor del av aktierna att banken får ställning av dotterföretag. Förbudsbestämmelsen i 1 kap. 4 § BAL kan därmed upphävas.

Mot den föreslagna lösningen har främst *Riksbanken* haft invändningar. Riksbanken framför att ägarprövningsbestämmelserna inte löser de problem med speciella ägarrisker och intressekonflikter som kan uppstå vid ett majoritetsägande av en bank. Blandade koncernbildningar skulle medföra ökade risker för att banklagstiftningens rörelse- och tillsynsregler får en begränsad verkan och blir föremål för kringgående. I en koncern är det naturligt att företagen samverkar för att uppnå bästa möjliga resultat för koncernen som helhet. En bank kan därmed få svårigheter att hävda sin oberoende ställning. Överföringar och transak-

tioner mellan koncernbolagen kan vara svåra att kontrollera. Riksbanken motsätter sig emellertid inte att bestämmelserna om ägandet av banker blir föremål före en mindre genomgripande bearbetning och anpassning enligt följande. Det bör av lagstiftningens huvudregel framgå att tillstånd till ett förvärv som innebär att en bank blir dotterföretag i en koncern får ges endast om det tilltänkta moderföretaget står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande myndighet i utlandet. Moderföretaget får i sin tur inte ha ställning av dotterföretag i en icke-finansiell koncern. Tidsbegränsade undantag skall kunna ges om det föreligger synnerliga skäl. Det kan exempelvis uppstå ett akut läge då en bank snabbt behöver tillföras kapital för att dess fortlevnad skall kunna säkras eller för att den skall bli i stånd att uppfylla gällande krav på kapitaltäckning. Lagstiftningen bör under sådana omständigheter inte utesluta att någon som är beredd att tillföra banken kapital också kan få tillstånd att för en begränsad tid inneha aktiemajoriteten i en bank. En sådan tolkning av vad som kan utgöra grund för undantag och tillstånd skulle framför allt kunna underlätta rekonstruktionsförfaranden på bankmarknaden. Det kan kanske därvid vara lämpligt att i första hand en större ägare tillfälligt bistår med extra kapital till bankens rörelse.

Även *Finansinspektionen* diskuterar riskerna med att en bank tillåts ingå i en koncern med företag som driver icke-finansiell verksamhet. Följande synpunkter har framförts. Den föreslagna ändringen kan innebära att de grundläggande villkoren för att allmänhetens förtroende för bankerna och bankväsendet bevaras blir svårare att upprätthålla. Det kan bl.a. uppkomma risk för bankens självständighet vid hotande fallissemang i ett annat koncernföretag. Därutöver finns på grund av ägarmakten risk för medelsöverföringar från banken genom indirekta metoder som t.ex. internprissättning till icke marknadsmässiga priser. Ett annat problemkomplex är bankens kreditexponering m.m. på andra koncernföretag. Det finns inte några tillsynsregler som kan eliminera dessa risker. Några skyddsregler som kan förhindra att en bank tar skada om dess moderbolag kommer på obestånd finns enligt inspektionen inte heller. Även en bank med god kapitaltäckningsgrad kan drabbas av stora svårigheter om ägarens vilja eller förmåga att finansiellt stödja banken ifrågasätts. En sådan bank får omedelbart svårigheter att finansiera sin verksamhet och kan inte agera på samma sätt som tidigare t.ex. på valutamarknaden. Emellertid måste vid bedömningen av ändringsförslaget även vägas in internationella förhållanden, vilka kan göra det möjligt att en svensk bank ingår i en utländsk bankkoncern där icke-finansiella företag ingår. Finansinspektionens slutsats är att internationaliseringen leder till en nödvändig ändring i möjligheterna att äga en bank. Ändringen får emellertid inte innebära att banker annat än undantagsvis ingår i en icke-finansiell koncern. Det måste därför krävas synnerliga skäl som förutsättning för ett tillstånd. Med denna utformning motsätter sig inspektionen inte den föreslagna ändringen.

I likhet med förslaget i promemorian anser jag att det bör kunna tillåtas att ett icke-finansiellt företag under vissa förutsättningar blir moderföretag till en bank. Med hänsyn till de synpunkter som framförts av

Riksbanken och Finansinspektionen beträffande riskerna för ett obehörigt utnyttjande av en bank, som ingår i en koncern med icke-finansiella företag, är det emellertid befogat med stor återhållsamhet vid tillståndsgivningen. Det bör därför krävas synnerliga skäl för att tillåta ett icke-finansiellt företag att förvärva mer än 50 % av aktierna i ett bankaktiebolag. Den av Riksbanken beskrivna situationen med en bank som i ett akut läge behöver tillföras externt kapital kan tjäna som ett exempel på en situation där synnerliga skäl föreligger. Jag anser emellertid inte att det är nödvändigt att upprätthålla en huvudregel innebärande förbud för den aktuella typen av koncernbildning. Det eftersträvade resultatet kan lika väl uppnås med den i promemorian föreslagna lösningen att låta tillståndsprövningen i detta fall utgöra en del av reglerna om prövningen av större ägares lämplighet. Kopplingen till ägarprövningsbestämmelserna får betydelse även för tiden efter det att tillstånd getts. Inspektionen får härigenom möjlighet att ingripa mot ägaren om denne utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande så att en sund utveckling av verksamheten är i farozonen. Dessa möjligheter att förhindra ett obehörigt utnyttjande av en ställning som stark ägare samt banksmittobestämmelsen minskar betänkligheterna mot att tillåta att en bank ingår som dotterföretag i en icke-finansiell koncern. Det kan emellertid, som Riksbanken och Finansinspektionen påpekat, finnas vissa svårigheter bl.a. när det gäller att utöva tillräcklig tillsyn i förhållande till banken i en sådan koncern. Riksbanken har föreslagit att tillstånd i dessa fall därför alltid skall tidsbegränsas. Jag har förståelse för att en ordning med tidsbegränsning i vissa fall kan vara ändamålsenligt. Å andra sidan kan ett krav på tidsbegränsning antas minska villigheten att tillföra friskt kapital till en bank som befinner sig i svårigheter. En lämplig lösning är därför enligt min mening att Finansinspektionen får möjlighet att tidsbegränsa ett tillstånd om detta framstår som lämpligt i det enskilda fallet.

Med begreppet icke-finansiella företag bör avses sådana företag som inte står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande utländsk tillsynsmyndighet. Är det tilltänkta moderföretaget ett företag som driver bank- eller försäkringsverksamhet eller faller under EG:s kreditinstitutsbegrepp kan det normalt förväntas att det också står under en kvalitativt god tillsyn. Det skall då inte krävas synnerliga skäl för koncernbildningen utan förvärvet får bedömas enligt de vanliga ägarprövningsreglerna. Gäller det däremot ett företag som inte står under tillsyn av Finansinspektionen eller vars verksamhet inte är föremål för tillsyn eller granskning liknande den som utövas av Finansinspektionen skall det krävas synnerliga skäl för förvärvet. Möjligheterna att tillämpa viktiga bankbestämmelser på moderföretaget och övriga icke-finansiella koncernföretag, liksom organisationen och ledningen av dessa företag, får också betydelse vid tillståndsprövningen.

Banksmittobestämmelserna i 1 kap. 5 § BAL har en generell karaktär och föreslås därför bli flyttade till 1 kap. BRL. De regler som blir tillämpliga på övriga koncernföretag (inklusive moderföretag till banken) är rörelsereglerna (kapitaltäckning, enhandsengagemang, kreditgivning

m.m.) och tillsynsreglerna i bankrörelselagen. Enligt den nuvarande lydelsen av 1 kap. 5 § BAL blir även bestämmelserna om banks ledning i bankaktiebolagslagen tillämpliga på övriga koncernföretag. Enligt prop. 1986/87:148 om finansiella koncerner avsågs här närmast reglerna om offentliga styrelseledamöter och regeringens godkännande av styrelseordförande. Med hänsyn till att dessa regler nu föreslås bli upphävda och till att banksmittobestämmelserna föreslås få tillämpning på alla koncerner där en bank (även sparbanker och föreningsbanker) ingår finns det enligt min mening inte skäl att låta banksmittobestämmelsen omfatta reglerna om banks ledning i 7 kap. BAL.

Banksmittobestämmelsen bör som i dag omfatta alla företag utom försäkringsföretag som ingår i en koncern där också en bank ingår. För finansiella företag bör det inte uppstå svårigheter att sådana bankspecifika regler som tillsyns- och rörelsebestämmelser tillämpas. För företag som driver en annan typ av verksamhet och som inte enligt lag eller annan författning står under Finansinspektionens tillsyn kan reglerna däremot i vissa fall tänkas passa mindre bra. Möjligheten för Finansinspektionen att medge undantag får då utnyttjas. Så kan också ske när det, med hänsyn till förhållandena i banken, inte kan anses erforderligt att t.ex. bankrörelseregler tillämpas på ett annat koncernföretag eller det av andra skäl inte går att tillämpa de svenska reglerna. Så kan vara fallet om banken ingår i en koncern som också omfattar företag i andra länder. Med tanke på dessa situationer bör det inte längre krävas synnerliga skäl för undantag. Bestämmelsen föreslås därför ändrad så att undantag får medges om det finns särskilda skäl.

Med tanke på att det nu kan bli möjligt för ett företag, som inte driver finansiell verksamhet och som inte står under Finansinspektionens tillsyn, att bli moderföretag till en bank bör det åvila ett sådant moderföretag en *upplysningsskyldighet* i förhållande till Finansinspektionen. Skyldigheten bör avse uppgifter om företagets verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för att kunna fullgöra tillsynen över banken. Denna upplysningsskyldighet bör omfatta alla företag - även de som själva står under tillsyn - i en koncern där en bank ingår.

Beträffande förbudet att ge koncernbidrag utan Finansinspektionens medgivande föreslås ingen ändring.

Riksbanken har också begärt att frågan om att tillåta en bank att ingå i en icke-finansiell koncern blir föremål för utredning. Såsom mitt förslag slutligt utformats kan denna typ av koncernbildning antas komma att bli sällsynt. Något omedelbart behov av en närmare utredning om konsekvenserna för en bank av att ingå i en icke-finansiell koncern anser jag inte föreligga. Jag avser däremot att följa utvecklingen i denna fråga för att ta ställning till behovet av en utredning.

6 Vissa övriga frågor

6.1 Offentliga styrelseledamöter i bank m.m.

Mitt förslag: Möjligheten för regeringen och kommuner att utse styrelseledamöter i bankaktiebolag tas bort.
Bestämmelsen att regeringen skall godkänna valet av styrelseordförande i bankaktiebolag tas bort.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna, utom *LO*, tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *TCO* framför att regeringen borde bibehålla möjligheten att resa invändningar mot en föreslagen styrelseordförande i ett bankaktiebolag.

Skälen för mitt förslag: För att ge samhället direkt medverkan i och inflytande över besluten i de privatägda affärsbankerna infördes år 1971 en bestämmelse i lagen (1955:183) om bankrörelse som gav regeringen möjlighet att utse tre styrelseledamöter, *offentliga styrelseledamöter*, med uppgift att särskilt verka för att samhällets intressen beaktas i bankens verksamhet (prop. 1971:166, bet. 1971: NU51, rskr. 1971:354). Efter samgåendet mellan Skandinaviska banken och Stockholms Enskilda bank utvidgades, genom en lagändring år 1972, antalet ledamöter till fem. Ett formlöst samrådsförfarande mellan regeringen och banken föregår tillsättningsbeslutet. De av regeringen utsedda offentliga styrelseledamöterna skall vid votering m.m. inräknas i det antal styrelseledamöter som bestämts i bolagsordningen.

I prop. 1971:166 anfördes bl.a. följande.

> Samhällets behov av inflytande och kontroll över affärsbankernas verksamhet är i vissa avseenden väl tillgodosett genom de befogenheter som tillagts bankinspektionen och riksbanken. I två väsentliga avseenden föreligger emellertid skäl att skapa ytterligare instrument för en direkt insyn och medverkan från samhällets sida i de privatägda affärsbankernas beslut och politik.
> För det första har affärsbankerna tilldelats betydelsefulla uppgifter såsom exekutiva organ för statens politik. Det gäller framför allt bankernas verksamhet inom ramen för valutaregleringen, kontrollen av obligationsemissioner samt särskilt reglerade kreditområden, främst bostadsbyggandet.
> För det andra har affärsbankernas roll i den näringspolitiska utvecklingen successivt ökat under efterkrigstiden. De medverkar genom sin kreditgivning i beslut som har betydande återverkningar på sysselsättning, produktion, struktur- och branschutveckling samt regionala förhållanden. Detta beror på företagens sjunkande självfinansieringsnivå, större investeringar och kapitalkrävande utlandsinriktad verksamhet.

Efter några år byggdes systemet med offentliga styrelseledamöter ut ytterligare (prop. 1975/76:53, bet. 1975/76:NU37, rskr. 1975/76:200). För det första fick regeringen rätt att tillsätta offentliga styrelseledamöter i de privata storbankernas regionala styrelser i den mån så redan inte kunde ske. För det andra vidgades rätten för en offentlig styrelseledamot i en banks huvudstyrelse att närvara när ett ärende behandlas i direktion eller annan persongrupp med särskilda uppgifter inom banken. En offentlig ledamot fick sålunda möjlighet att delta i sammanträden i t.ex. ett särskilt kreditutskott och i utlandsförvaltningen inom banken, när där behandlas ärende som det finns anledning att bevaka därför att samhällsintressen berörs. För det tredje infördes regler om kommunal representation i affärsbankernas lokala kontorsstyrelser. Kommunerna får själva bestämma om de vill utnyttja denna rätt. Antalet kommunvalda ledamöter i varje kontorsstyrelse bestämdes till två. Ledamöterna utses av kommunfullmäktige.

I 7 kap. 11 § andra - femte stycket BAL finns bestämmelser om regeringens *godkännande av styrelsens eller bolagsstämmans val av styrelseordförande* i ett bankaktiebolag. Beträffande dessa bestämmelser anfördes i prop. 1984/85:35 bl.a. följande.

> Systemet med offentlig representation i affärsbankernas styrelser har enligt min mening i stort sett fungerat tillfredsställande. Genom de offentliga ledamöterna har sålunda från samhällets sida skapats en viss insyn och medverkan i affärsbankernas verksamhet. De offentliga ledamöterna har också kunnat tillföra bankstyrelserna kunskap och information från sina intresseområden till gagn för bankernas verksamhet. Med hänsyn till den roll som affärsbankerna har inom samhällsekonomin anser jag emellertid att samhällets inflytande över styrelsernas sammansättning bör stärkas.
>
> ---
>
> I affärsbankernas styrelser har ordföranden en central roll. Detta gäller oavsett om han är "arbetande" styrelseordförande eller ej, dvs. oavsett om han mer eller mindre på heltid tar del i skötseln av banken eller ej. Ett lämpligt sätt att vidga det allmännas insyn och inflytande i affärsbankernas verksamhet är att det allmänna får en bestämmande roll vid val av ordförande i affärsbankernas styrelser.

Således infördes den 1 januari 1985 en ordning innebärande att banken väljer ordförande och underställer regeringen valet för godkännande. Ett formlöst samrådsförfarande mellan banken och regeringen, liksom inhämtande av synpunkter från dåvarande bankinspektionen, förutsattes äga rum före beslutet.

Systemen med offentliga styrelseledamöter och regeringens godkännande av valet av styrelseordförande i bankaktiebolag infördes under en tid när kreditmarknaden fortfarande var starkt reglerad. Det byggde på övertygelsen att skyddsintressen bäst tillgodosågs om verksamhetsförutsättningarna på kreditmarknaden var mer eller mindre hårt styrda av

det allmänna genom lagstiftning m.m. Under senare delen av 1980-talet skedde en omsvängning i denna syn och en friare marknad har uppstått. I stället har tillsynen fått en allt större betydelse. Det är viktigt att det allmänna har kontroll över bankväsendet, men man bör skilja på ägarrollen och kontrollfunktionen. Bankerna skall drivas av sina ägare medan det allmänna skall utöva sin kontroll genom lagstiftning och tillsyn. Det kan dessutom ifrågasättas om systemen med offentliga styrelseledamöter och regeringsgodkända styrelseordförande gett det allmänna något större mått av insyn eller inflytande i bankerna. De skäl som anfördes för att utse offentliga styrelseledamöter i bankaktiebolag saknar alltså i allt väsentligt aktualitet på dagens avreglerade kreditmarknad. Detta gäller även för regeringens godkännade av valet av styrelseordförande i dessa banker. Dessa båda system bör därför avskaffas. De förordnanden som meddelats offentliga styrelseledamöter med stöd av 7 kap. 1 eller 8 § BAL bör upphöra att gälla samtidigt med att lagändringarna träder i kraft.

Bestämmelser om offentliga styrelseledamöter finns även i lagen (1983:890) om allemanssparande. I försäkringsrörelselagen (1982:713) finns bestämmelser om att minst en av styrelseledamöterna i försäkringsaktiebolag har till uppgift att särskilt vaka över att försäkringstagarnas intressen beaktas. Denna ledamot kan utses av regeringen. Frågan om också dessa system bör avskaffas får övervägas i ett senare sammanhang.

6.2 Samverkan mellan bank, post och butik

Mitt förslag: Regeringen eller Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl tillåta att en bank i ett lokalt bankkontor på en mindre ort tillhandahåller posttjänster.

Regeringen eller inspektionen får också möjlighet att, om det finns särskilda skäl, tillåta att en bank låter sin verksamhet bedrivas av annan än bankens egen personal och i andra än bankens egna lokaler.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. För *Finansinspektionen* är tillstyrkan förenad med vissa reservationer i fråga om bl.a. organisationsform för bankservice i butik. *Sparbankernas Bank* anför att samverkan av ifrågavarande slag bör vara möjlig även utanför glesbygdsområden och i större orter.

Bakgrund: I olika sammanhang har frågan om samverkan mellan bank, post och butik på mindre orter aktualiserats. Syftet har varit att söka bibehålla service av bank- och posttjänster till allmänheten på dessa orter.

Av 2 kap. 1 § BRL framgår att en bank är skyldig att ta emot inlåning på räkning från allmänheten. Därutöver får en bank, enligt vad som föreslås i följande paragraf, bedriva olika beskrivna verksamheter.

Regeringen eller Finansinspektionen kan därutöver meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet en bank får bedriva.

Någon uttrycklig regel om *var* bankverksamhet får bedrivas finns inte i lagen. Att det finns ett visst utrymme för att bankverksamhet kan drivas utanför bankens egna lokaler eller av andra än bankens anställda inom ramen för nuvarande lagstiftning framgår dock av att statsmakterna har verkat för avtalen om samarbete mellan Posten och Nordbanken. Det har dock krävts att beslut om kreditgivning skall fattas av banken själv.

Frågorna om samverkan mellan bank, post och butik har, som nämnts, behandlats vid olika tillfällen. I en riksdagsmotion (mot. 1990/91:N107) med anledning av prop. 1990/91:154 om rörelseregler för bank m.m. föreslogs att riksdagen i en framställning till regeringen skulle uttala sig för att Postverket får möjlighet att sluta avtal med bank om posthantering.

I ett yttrande till utskottet i denna fråga hävdade Finansinspektionen att den del av Postverkets verksamhet som inte avser betalningsförmedling inte ryms inom den definition av bankverksamhet som finns i bankrörelselagen. Inspektionen ansåg det inte heller, med hänsyn till skyddsintressena i bank, lämpligt att tillåta full postverksamhet i ett bankkontor.

Näringsutskottet ansåg i sitt betänkande 1990/91 NU:41 att det borde vara möjligt för bankkontor i glesbygd och på mindre orter att åta sig att i viss utsträckning sköta postala göromål. Regeringen borde, enligt utskottet, pröva vilken ändring i författningsregleringen på bankområdet som en sådan ordning kan förutsätta och därefter snarast lägga fram förslag för riksdagen. Riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört (rskr. 1990/91:367).

Frågan om postärenden på bankkontor och postgiro- och bankärenden i butik har också tagits upp av Postverket i en skrivelse till Kommunikationsdepartementet. Härvid har Postverket framhållit att det, för att möjliggöra en fortsatt rationalisering av post- och bankkontorsnätet, är angeläget att postärenden kan utföras även på bankkontor i glesbygd. Postverket har också framfört önskemålet att postverksamhet bedriven på entreprenad i en butik även skall kunna innefatta vissa enklare banktjänster, i enlighet med de avtal som tecknats med Nordbanken och (dåvarande) Sparbanksföreningen, samt postgirorörelse.

I handläggningen av frågorna om att på mindre orter *dels* ge bankkontor möjlighet att sköta postverksamhet, *dels* tillåta att vissa banktjänster (främst insättningar och uttag) kan tillhandahållas i butik, bereddes följande myndigheter och organisationer tillfälle att yttra sig: fullmäktige i Sveriges riksbank, Finansinspektionen, Glesbygdsmyndigheten, Svenska Bankföreningen, Sparbanksgruppen AB, Sveriges Föreningsbank, Köpmannaförbundet och Kooperativa Förbundet (KF).

Remissinstanserna var i huvudsak positiva till möjligheten för bank i glesbygd att bedriva viss postverksamhet. När det gäller att tillåta att vissa banktjänster utförs i en butik tillstyrkte alla remissinstanser utom Finansinspektionen att vissa enklare banktjänster, såsom insättning och uttag på konto samt betalningsförmedling, skulle kunna utföras i en butik.

Skälen för mitt förslag: Att bedriva bankverksamhet genom bankkontor är förknippat med höga kostnader. Bl.a. gäller det de fasta kostnaderna i form av lokal-och inventariekostnader samt löner. Det krävs en viss miniminivå på efterfrågan på banktjänster för att verksamheter skall kunna bedrivas lönsamt. På en ort där efterfrågan på banktjänster sjunker under den nivå som krävs för att bära kostnaderna läggs därför bankkontoret ofta ned.

Ökade kostnader och hårdare konkurrens från moderna kommunikationssystem (datakommunikation, telefax, etc.) har under senare år tvingat Postverket att rationalisera sin verksamhet. Postverket avvecklar ett stort antal kontor som är etablerade i de orter där antalet transaktioner är för lågt.

Avsaknad av geografisk närhet till post- och bankkontor medför praktiska svårigheter och höga kostnader för invånarna. Samtidigt påverkas lokalisering av nya näringsverksamheter i sin tur negativt. En viss "dominoeffekt" uppstår när en central funktion, som exempelvis bank eller post, läggs ned. Detta bidrar till utarmning av glesbygden.

Genom att göra det möjligt för banker och Postverket att öka den lokala samverkan med varandra och med butiker på orter där efterfrågan på bank- och posttjänster är låg, kan stordriftsfördelar och samhällsekonomiska vinster uppstå. En kombination av tjänster erbjuds till en lägre kostnad än om varje tjänst erbjuds separat. Samtidigt kan en sådan lösning bidra till att stimulera utvecklingen av glesbygden och mindre orter vilket på sikt kan motivera etablering av fristående bank- och postkontor.

Alla remissinstanser är positiva till post i bank. Konkurrensverket har framhållit att om det finns fler än en bank på den aktuella orten så bör Postverket använda sig av anbudsupphandling när det gäller uppdrag att bedriva viss postverksamhet.

När det gäller "bank i butik" har Finansinspektionen uttryckt farhågor för att säkerheten i bankverksamheten eftersätts. Ett antal åtgärder kan dock, enligt min mening, vidtas för att tillgodose säkerhetskraven. Verksamheten kan exempelvis begränsas till att avse enklare banktjänster - insättning, uttag och betalningsförmedling. Däremot hör t.ex. kreditupplysningsverksamhet inte till de verksamheter som naturligen skall få utföras i en butik. Beslut om kreditgivning skall, som i dag, fattas av banken själv. Banken och inte bankens ombud, butiksföretaget, måste i alla transaktioner vara den som är rättsligt ansvarig gentemot kunden. Höga krav måste också ställas på de butiker som erbjuder banktjänster. Butikens personal bör genomgå den utbildning som krävs för en professionell handläggning av bankärenden innefattande bl.a. att erforderlig sekretess iakttas. Kontroll av redovisning måste ske. Butiken skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för skydd mot brott som t.ex. rån och inbrott. Den bank som anlitar en butik måste följa upp butikens arbetsmetoder och verksamhet. Föreskrifter i dessa avseenden kan ges som villkor när tillstånd till bankverksamhet i en butik ges eller inom ramen för Finansinspektionens allmänna föreskriftsrätt. Det borde därmed

gå att uppfylla nödvändiga säkerhetskrav även i en butik som tillhandahåller banktjänster.

Jag föreslår därför att det i 2 kap. 2 § BRL i anslutning till bestämmelserna om den verksamhet en bank får bedriva förs in en möjlighet för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att tillåta att en bank tillhandahåller vissa posttjänster efter avtal med Postverket. Verksamheten kan begränsas efter det aktuella behovet på orten.

För att göra det möjligt för en bank att träffa avtal med en butik på en mindre ort om att det i butikslokalen skall tillhandahållas vissa enklare banktjänster (inklusive insättning på bankkonto) föreslår jag vidare att det i en ny paragraf (2 kap. 3 a § BRL) ges möjlighet för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att tillåta att en banks verksamhet bedrivs av annan än bankens egen personal och i andra än bankens egna lokaler. De säkerhetsarrangemang som inspektionen kräver bör kunna anpassas efter omfattningen av bankverksamheten.

Riksskatteverket har anfört följande. I vissa fall skall ombudet betala ut räntor och andra belopp för vilka skyldighet att lämna kontrolluppgift och att dra preliminär skatt föreligger. Det är mindre lämpligt att dessa skyldigheter ligger på ombuden. RSV föreslår därför att lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter förtydligas så att dessa skyldigheter även i fortsättningen kommer att åvila banken.

Enligt 3 kap. 22 § nämnda lag skall kontrolluppgift om ränta och fordran lämnas av bl.a. den som yrkesmässigt bedrivit inlåning. Skyldigheten att göra avdrag för preliminär skatt är kopplad till kontrolluppgiftsskyldigheten; se 39 § 3 mom. uppbördslagen (1953:272). Inlåningsverksamhet kräver tillstånd och får bedrivas endast av bank. Det förhållandet att en bank låter ett ombud för banken utföra vissa göromål för bankens räkning påverkar inte bankens skyldighet att lämna kontrolluppgift eller dra preliminär skatt. Jag anser därför att ett förtydligande i lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter är obehövligt.

Jag vill framhålla att jag nu har behandlat frågan om samverkan mellan bank, post och butik bara med avseende på glesbygd och mindre orter. Frågan är emellertid av principiell betydelse och förtjänar därför att bli föremål för djupare och bredare behandling. Den strukturella förändringen inom den finansiella sektorn, som har skett under de senaste åren till följd av bl.a. rationaliseringsåtgärder och introduktion av ny teknologi, kan nödvändiggöra en ny syn på bankernas organisationsformer och verksamheter. Denna fråga får dock behandlas i ett senare sammanhang.

6.3.1 Tillstånd till fusion mellan bankaktiebolag och allmänt aktiebolag

Mitt förslag: Enligt ett avtal om fusion kan ett allmänt aktiebolag (det överlåtande bolaget) gå upp i ett bankaktiebolag (det övertagande bolaget). Vid en sådan fusion skall bestämmelserna i 11 kap. BAL vara tillämpliga. En begränsad möjlighet att förvärva egna aktier i samband med fusion öppnas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag. Bestämmelsen i bankaktiebolagslagen om förbud att äga egna aktier berörs inte.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Enligt 11 kap. 1 och 2 §§ BAL kan fusion ske mellan bankaktiebolag. Enligt 11 kap. 9 § BAL kan fusion ske mellan ett bankaktiebolag och ett helägt dotterbolag. Ett sådant dotterbolag kan vara allmänt aktiebolag. Däremot kan ett bankaktiebolag inte fusionera med ett moderbolag som är allmänt aktiebolag. Skälet till att en sådan möjlighet inte finns enligt bankaktiebolagslagen är att man vid tiden för lagens tillkomst inte räknade med att en bank skulle kunna vara dotterföretag till ett allmänt aktiebolag. Ett förbud med denna innebörd infördes sedan i 1 kap. 4 § BAL.

I det omstrukturerings- och rekonstruktionsarbete som pågår inom sparbankssektorn är avsikten att Sparbankernas Bank under innevarande år genom fusion skall överta de tio systerbankerna inom koncernen liksom Sparbanken Första AB. Därefter är avsikten att Sparbankernas Bank genom fusion med moderaktiebolaget Sparbanksgruppen AB skall överta även detta bolags rörelse.

Det finns enligt min mening inte någon anledning att motsätta sig att ett bankaktiebolag genom fusion övertar moderbolagets rörelse, även när detta är ett allmänt aktiebolag. I detta lagstiftningsärende föreslås lättnader i möjligheterna för ett sådant aktiebolag att bli moderföretag till ett bankaktiebolag. Bestämmelsen i 1 kap. 4 § BAL ersätts med bestämmelserna i bankrörelselagen om tillståndsförfarande och ägarprövning. Det bör därmed också bli tillåtet för bankaktiebolag att fusionera med andra allmänna aktiebolag än helägda dotterbolag. Tillstånd skall - liksom tidigare - krävas för att få verkställa en beslutad fusion även om det överlåtande bolaget inte är en bank. Någon risk för att för bankväsendet eller enskilda banker olämpliga fusioner skall verkställas finns därför inte.

Det väsentliga vid prövning av en ansökan att få tillstånd att verkställa ett fusionsavtal där det överlåtande bolaget inte är bank bör vara att banken inte genom fusionen övertar egendom eller rörelse som en bank inte får äga resp. bedriva.

Sparbankernas Bank har tagit upp en fråga om möjligheten att medge undantag från det principiella förbudet för ett bankaktiebolag att äga aktier i det egna bolaget.

Enligt 7 kap. 1 § andra stycket aktiebolagslagen är det tillåtet att förvärva egna aktier vid övertagande av affärsrörelse. Ett fall när övertagande av affärsrörelse sker är vid fusion. Om det övertagande bolaget är dotterbolag till det överlåtande bolaget kan det komma att bli ägare till egna aktier. Förvärvad aktie skall avyttras så snart det kan ske utan förlust eller senast två år efter förvärvet. Tillstånd att behålla aktierna under längre tid kan ges.

Motsvarande bestämmelse i 6 kap. 9 § BAL medger inte innehav av egna aktier efter övertagande av affärsrörelse. Eftersom avtal i strid mot förbudet att äga egna aktier är ogiltiga enligt huvudregeln bör bestämmelsen kompletteras för att inte omöjliggöra en fusion där ett dotterbolag, som är bankaktiebolag, övertar sitt moderbolag. Förvärvad aktie bör avyttras snarast. I praktiken torde de egna aktierna kunna utgöra fusionsvederlag vilket skall utges till det överlåtande företagets aktieägare. Därmed blir innehavet av egna aktier kortvarigt. Det bör, enligt min mening, i 6 kap. 9 § BAL tas in en bestämmelse som tillåter ett vid en fusion övertagande bankaktiebolag att inneha egna aktier till dess fusionsvederlaget skiftats.

I fallet med fusion genom kombination skall de fusionerande bolagen upplösas utan likvidation. Därefter skulle oktroj för den nybildade banken beviljas. Det ter sig främmande att kunna begagna den möjligheten när ett av de i fusionen ingående bolagen inte är bank. Skäl saknas därför att införa motsvarande möjlighet till fusion mellan bankaktiebolag och allmänt aktiebolag i fallet med fusion genom kombination.

Genom en följdändring i aktiebolagslagen bör bestämmelserna i 11 kap. BAL göras tillämpliga på en fusion i vilken ett allmänt aktiebolag går upp i ett bankaktiebolag. I denna fråga har jag samrått med chefen för Justitiedepartementet.

Inom aktiebolagskommittén pågår en översyn av bestämmelserna om bl.a. förvärv av egna aktier och fusioner av aktiebolag. Härvid tas hänsyn till EG:s bestämmelser i de s.k. andra och tredje bolagsdirektiven (77/91/EEG och 78/855/EEG). Som en följd av detta kan även de aktuella reglerna i bankaktiebolagslagen komma att ändras.

6.3.2 En firmafråga

Mitt förslag: Ett bankaktiebolag som har övertagit ett annat bankaktiebolags rörelse får, om det överlåtande bolaget uppkommit vid ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen (1987:619), efter tillstånd av Finansinspektionen använda ordet sparbank i sin firma.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Enligt 6 kap. 2 § BRL får ett bankaktiebolag som har övertagit en sparbanks rörelse vid ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda ordet sparbank i sin firma. Bestämmelsen infördes som ett led i den lagstiftning som gjorde det möjligt för sparbank att byta associationsform till bankaktiebolag. Motivet till bestämmelsen var att de till bankaktiebolag ombildade sparbankerna bedömdes ha ett berättigat intresse av att, tillsammans med de kvarvarande sparbankerna, utåt kunna framstå som ett samlat alternativ på marknaden, oberoende av den associationsform i vilken verksamheten bedrivs (prop. 1990/91:136 s. 24).

Inom sparbankssektorn pågår en fortsatt omstrukturering av verksamheten. Nu planeras att de dotterbanker som ingår i Sparbanksgruppen skall fusioneras till en enda bank med arbetsnamnet Sparbanken Sverige AB. Eftersom avsikten för närvarande inte är att den nya banken vid fusionen skall överta någon *sparbanks* rörelse vid ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen, så hindrar lagstiftningen att den nya banken använder ordet sparbank i sin firma.

Av samma skäl som de till bankaktiebolag ombildade sparbankerna fick möjlighet att använda ordet sparbank i sin firma, bör denna möjlighet utsträckas till att gälla ett bankaktiebolag som övertagit ett sådant bankaktiebolags rörelse vare sig övertagandet sker genom fusion eller direkt förvärv. På samma sätt som tidigare måste emellertid en koppling till ägandet göras för att tillstånd skall ges. Det bör förutsättas att bankaktiebolaget ingår i sparbankssektorn. Skulle bankaktiebolaget till mer än 50 % av röstetalet komma att ägas av andra än sparbanker eller sådana stiftelser som anges i 8 kap. sparbankslagen och av andra organisatoriska eller marknadsmässiga skäl ej längre ha stark anknytning till sparbankssektorn bör rätten för bankaktiebolaget att använda ordet sparbank i sin firma omprövas. Detsamma gäller om bankaktiebolaget ingår i en koncern och moderbolaget till mer än 50 % av röstetalet kommer att ägas av andra än sådana stiftelser eller sparbanker eller på annat sätt förlorar sin starka anknytning till sparbankssektorn. Jag har i denna fråga samrått med chefen för Justitiedepartementet.

6.4 Bankaktiebolags förvärv av aktier i moderbolag

Mitt förslag: Bankaktiebolag ges rätt att som säkerhet för kredit som pant ta emot inte bara en mindre del egna aktier utan även, i motsvarande mån, aktier i bankens moderbolag.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Gota Bank har i skrivelser den 13 maj 1991 och den 11 juni 1992 hemställt om ändring av 6 kap. 9 § BAL. Enligt ändringsförslagen i skrivelserna bör bankaktiebolag ges rätt att, i samma

omfattning som gäller för egna aktier, förvärva och ta emot som pant aktier i moderbolaget.

6 kap. 9 § BAL reglerar ett bankaktiebolags förvärv av egna aktier. I första stycket stadgas att ett bankaktiebolag inte får förvärva eller som pant ta emot egna aktier och att ett dotterföretag inte heller får förvärva eller som pant ta emot aktier i moderbolaget. I andra stycket sägs att om aktier lämnas som säkerhet för kredit och ingår som en mindre del bland dessa aktier även aktier i bankaktiebolaget, så utgör förbudet i första stycket inte hinder för bolaget att ta emot även de egna aktierna. Enligt Finansinspektionens föreskrifter angående tillämpningen av 6 kap. 9 § andra (tidigare tredje) stycket BAL får det nominella värdet av de egna aktierna inte överstiga 10 % av pantens nominella värde. De egna aktierna får inte heller inräknas i pantens värde, utan krediten skall, med beaktande av Bankföreningens belåningskurser, anpassas till pantens belåningsvärde i övrigt.

Av paragrafens lydelse följer således att det inte finns någon möjlighet för ett bankaktiebolag att som pant ta emot aktier i dess moderbolag.

Före den 1 augusti 1991 fanns i 6 kap. 9 § BAL ett andra stycke med en bestämmelse som gjorde det möjligt för ett bankaktiebolag som hade tillstånd att driva fondkommissionsrörelse att i viss begränsad omfattning förvärva egna aktier för att underlätta sådan rörelse.

I och med införandet den 1 augusti 1991 av lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, upphävdes det då gällande andra stycket i 6 kap. 9 § BAL. I stället infördes i 4 kap. 5 § lagen om värdepappersrörelse en bestämmelse som innebär att ett svenskt bankinstitut som har tillstånd att driva värdepappersrörelse får, trots förbudet i 6 kap. 9 § BAL, förvärva egna aktier *och aktier i moderbolaget* för att underlätta rörelsen. Med denna lagändring har således skapats en möjlighet för bankaktiebolag att, på motsvarande sätt som gäller beträffande egna aktier, förvärva aktier i moderbolaget.

Enligt min mening bör motsvarande regler gälla beträffande ett bankaktiebolags möjlighet att som pant ta emot aktier i bankens moderbolag. Jag föreslår att 6 kap. 9 § andra stycket BAL ändras i enlighet härmed.

6.5 En redovisningsfråga

Mitt förslag: Värderingsregeln i 4 kap. 4 § 1 BRL, som innebär att en banks räntebärande obligationer vid redovisningen får tas upp till ett medeltalsvärde, upphävs.

Finansinspektionen har i en skrivelse till Finansdepartementet den 12 februari 1992 hemställt att 4 kap. 4 § i BRL upphävs. Genom remiss har Fullmäktige i Sveriges riksbank, Svenska Bankföreningen, Sparbanksgruppen AB och Sveriges Föreningsbank beretts tillfälle att yttra sig över innehållet i skrivelsen.

Finansinspektionens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: *Riksbanken* tillstyrker förslaget. *Svenska Bankföreningen* anför att föreningen inte har någon erinran mot förslaget. *Sparbanksgruppen AB* delar Finansinspektionens uppfattning.

Skälen för mitt förslag: Huvudregeln för värdering av omsättningstillgångar i bokslut finns i 14 § bokföringslagen (1976:125). Enligt denna paragraf får omsättningstillgångar tas upp till högst det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet (lägsta värdets princip). Om särskilda omständigheter föreligger och det kan anses tillåtet enligt god redovisningssed får omsättningstillgång dock tas upp över anskaffningsvärdet.

Som ett komplement till bokföringslagens värderingsregler har bankerna möjlighet att för vissa obligationer som utgör omsättningstillgångar utnyttja en alternativ värderingsprincip. Bestämmelsen, som återfinns i 4 kap. 4 § 1 BRL, har följande lydelse.

> Räntebärande obligationer som omfattas av 2 kap. 10 § första stycket A2 och B1 får tas upp till ett värde (medeltalsvärde) som grundas på ett medeltal av emissionsräntorna under de senaste tio åren på obligationer som utfärdats av Konungariket Sveriges Stadshypotekskassa, Svensk Bostadsfinansiering Aktiebolag BOFAB och Sparbankernas Inteckningsaktiebolag Spintab och som avser kreditgivning för nyproduktion av bostäder eller, i den mån bostadslån enligt statliga bestämmelser lämnas, för annat byggande. Medeltalet fastställs av Finansinspektionen. Obligationer får dock inte tas upp över anskaffningsvärdet.

Enligt punkt 2 i lagrummet får omsättningstillgång i övrigt tas upp över anskaffningsvärdet om förutsättningarna enligt 14 § fjärde stycket bokföringslagen är uppfyllda och Finansinspektionen ger tillstånd till det.

Huvudsyftet med den alternativa värderingsregeln i första punkten är att bankerna vid en höjning av ränteläget skall kunna redovisa en mindre nedgång i obligationsportföljens bokförda värde än vad som skulle redovisats om bokföringslagens värderingsregler tillämpats. Ett motiv för att ge bankerna denna möjlighet synes ha varit att bankerna tidigare genom bestämmelser om likviditetskvoter tvingades ha större obligationsportföljer än man önskade. Likviditetskvoterna avskaffades år 1983 och sedan dess har bankerna valfrihet att anpassa sina obligationsportföljer till önskvärd storlek. Det finns därför inte längre några motiv att upprätthålla den särskilda värderingsregeln för bankernas obligationsinnehav.

De svenska bankerna har, enligt uppgift från Finansinspektionen, relativt stora obligationsinnehav. Deras resultat skulle vid en kraftig höjning av de långa räntorna därför kunna påverkas avsevärt. Målsättningen bör ändå vara att resultatredovisningen för banker liksom för andra företag grundas på att tillgångarna inte tas upp till värden som överskrider de marknadsmässiga. Enbart storleken på bankernas obligationsinnehav bör inte godtas som skäl att acceptera en redovisning som avviker från vad som gäller för andra företag. Det är även enligt

Riksbanken angeläget att resultatredovisningen för banker liksom för andra företag grundas på enhetliga principer och på verkliga bakomliggande värden. Konstruktionen med ett schablonmässigt medeltal grundat på flera års emissionsräntor innebär att bankernas resultatredovisningar inte rättvisande återspeglar de kursförändringar som uppkommer om räntorna på obligationsmarkaderna stiger. Om obligationsinnehavet värderas för högt kan vidare omplaceringar inte ske med mindre förluster realiseras och öppet redovisas. Detta innebär risk för inlåsningseffekter i bankernas obligationsportföljer, något som skulle kunna motverka en väl fungerande obligationsmarknad.

Bankernas obligationsportföljer omsätts efter avregleringen snabbare än tidigare vilket, allt annat lika, minskar skillnaderna mellan anskaffningsvärden och marknadsvärden. Detta minskar effekten av en medeltalsvärdering. Behovet av en värderingsregel baserad på en medeltalsränta bör bl.a. därför successivt ha minskat över tiden. År 1990 utnyttjade elva banker medelvärdesmetoden. Dessa banker undvek därmed, enligt Finansinspektionen, en nedskrivning av sina obligationsinnehav på sammanlagt 24,8 milj. kr.

Med hänsyn till det anförda föreslår jag att bestämmelsen i 4 kap. 4 § första punkten BRL upphävs. Detta medför att vissa redaktionella ändringar får företas i bestämmelsen i övrigt.

Redovisningsreglerna för såväl bankerna som allmänna aktiebolag kommer att ses över till följd av EES-avtalet. Av detta skäl avstod regeringen från att lägga fram förslag om avskaffande av medeltalsvärderingsregeln i prop. 1990/91:40 om ändrade kapitaltäckningsregler med anledning av skattereformen, m.m. (prop. s. 29). Medeltalsvärderingen överensstämmer emellertid inte med allmän redovisningspraxis inom EG. Det finns därför inte någon anledning att anta att den nu aktuella bestämmelsen skulle kvarstå efter en EG-anpassning av redovisningsreglerna. Bestämmelsen bör därför upphävas redan nu.

6.6 Aktiekapital i utländsk valuta

Svenska Bankföreningen har i en skrivelse till Finansdepartementet den 26 juni 1992 hemställt att Finansdepartementet medverkar till att lagstiftningen ändras så att det blir möjligt för bankaktiebolag och andra finansiella institut, som omfattas av kapitalkrav, att emittera aktier i en annan valuta än svenska kronor.

Bankföreningen anför bl.a. följande. Till kommittén för översyn av aktiebolagslagen (aktiebolagskommittén, Ju 1990:08) har tilläggsdirektiv (Dir. 1991:85) utfärdats avseende möjligheten för ett svenskt aktiebolag att emittera aktier i utländsk valuta. Det är emellertid inte troligt att en generell lösning för aktiebolag kan åstadkommas inom i vart fall det närmaste året. En emission i utländsk valuta skulle underlätta för instituten att tillgodose sin riskkapitalförsörjning. Möjligheten att ställa ut aktier i utländsk valuta är nära förbunden med kapitaltäckningsreglerna för den finansiella sektorn. Andelen valutadenominerade belopp i de svenska bankernas balansräkningar har ökat kraftigt sedan slutet av 1980-

talet. För närvarande kan kapitaltäckningsgraden variera bara som en följd av valutakursförändringar. Problemet kan lösas endast genom en lagändring.

Bankaktiebolagslagen följer i stort de regler som gäller för allmänna aktiebolag. En särreglering finns även för försäkringsbolag. Övriga finansiella institut följer aktiebolagslagens regler. Med hänsyn till att frågan om aktiekapital i utländsk valuta får anses vara en grundläggande aktiebolagsrättslig fråga och till att den är föremål för utredning inom aktiebolagskommittén är det *enligt min mening* inte lämpligt att nu föreslå ändringar bara för bankaktiebolagen. Jag vidtar därför inte någon åtgärd med anledning av Bankföreningens skrivelse.

6.7 Ändringar med anledning av ombildningen av Stadshypotek samt ändring i två lagar på försäkringsområdet

I detta ärendet tar jag slutligen upp ytterligare två ämnen.

Riksdagen har beslutat att Stadshyptek skall ombildas till ett kreditaktiebolag (prop. 1991/92:119, bet. 1991/92:NU32, rskr. 1991/92:323). I samband med ombildningen skall utestående lånefordringar mot medlemmar överlåtas till kreditaktiebolaget. I lånevillkoren hänvisas - såvitt gäller fastställande av förvaltnings- och fondbidrag - till lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar, som skall upphöra att gälla i samband med ombildningen. Övergångsbestämmelserna till lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa bör kompletteras med en bestämmelse som tryggar kreditaktiebolagets rätt till sådana bidrag.

I samband med ombildningen skall vidare nu gällande reglemente för stadshypotekskassan och hypoteksföreningarna upphävas. Reglementet innehåller vissa bestämmelser som är av civilrättslig karaktär. Ett upphävande kräver därför riksdagens medverkan.

I 19 kap. 15 § försäkringsrörelselagen (1982:713) och 73 § lagen (1972:262) om understödsföreningar finns bestämmelser om hur försäkringsbolag och understödsföreningar skall bidra till kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet. Sedan försäkringsinspektionen och bankinspektionen sammanslagits till en myndighet år 1991 eftersträvas enhetliga bestämmelser för avgiftsuttag. Reglerna för bidragets storlek kommer genom de föreslagna ändringarna i fortsättningen att bestämmas av regeringen.

7 Ikraftträdande m.m.

De flesta av lagförslagen är föranledda av EES-avtalet, som är avsett att träda i kraft den 1 januari 1993. De föreslagna bestämmelserna om etableringsfrihet och tjänstefrihet på grundval av hemlandsauktorisation och hemlandskontroll är direkt beroende av att avtalet blir gällande. Eftersom det inte kan uteslutas att EES-avtalet träder i kraft vid senare tidpunkt än den 1 januari 1993 föreslår jag att lagförslagen skall träda i

kraft den dag regeringen bestämmer. Med sådan befogenhet kan regeringen vid behov förordna om särskilt ikraftträdande för sådana lagändringar som inte har direkt samband med EES-avtalet.

Behovet av övergångsbestämmelser i vissa fall kommenteras i den allmänna motiveringen och i specialmotiveringarna.

Mina här framlagda förslag innebär att Finansinspektionens beslut enligt den föreslagna lagen om kreditmarknadsbolag skall kunna överklagas hos kammarrätt i stället som enligt motsvarande gällande rätt till regeringen. Dessa lagändringar torde medföra endast ringa ökning i förvaltningsdomstolarnas arbetsbelastning varför inga ytterligare resurser nu bedöms erforderliga. Avskaffandet av straffsanktioner i bankrörelselagen bör i viss mån också avlasta de allmänna domstolarna.

Finansinspektionen åläggs enligt förslaget nya uppgifter. Frågan i vad mån detta skall föranleda att inspektionen skall tillföras ytterligare resurser får prövas i budgetprocessen.

8 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om kreditmarknadsbolag,
3. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618),
4. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
5. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620),
6. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
7. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
8. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
9. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
10. lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342),
11. lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
12. lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
13. lag om ändring i föräldrabalken,
14. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder,
15. lag om upphävande av reglementet (1968:654) för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och för stadshypoteksföreningar,
16. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
17. lag om ändring i lagen (1978:403) om beslutanderätt för svenskt kreditaktiebolag i fråga om exportkredit i vissa fall,
18. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
19. lag om ändring i lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden,
20. lag om ändring i insiderlagen (1990:1342),

21. lag om ändring i lagen (1992:551) om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande samt

22. lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Samråd har skett med chefen för Justitiedepartementet beträffande lagförslag 6.

Samråd har skett med statsrådet Laurén beträffande lagförslagen 7, 8 och 13.

Samråd har skett med chefen för Näringsdepartementet beträffande lagförslagen 12 och 17.

Samråd har skett med statsrådet Könberg beträffande lagförslag 14.

Lagrådet har granskat lagförslagen 1-13. Övriga lagförslag är av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

9 Specialmotivering

9.1 Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

I samband med att andra banksamordningsdirektivets regler om etableringsfrihet och hemlandstillsyn introducerats i bankrörelselagen har en genomgripande omdisposition företagits av lagens 1 och 7 kap. Strävan har varit att åstadkomma en lagteknisk modernisering och att tydliggöra innebörden av de nya bestämmelser som föranletts av EES-avtalet.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 kap. 1 §

Till ett nytt *fjärde stycke* har flyttats den bestämmelse som i dag finns i 4 § fjärde stycket. Den nya 4 § har i praktiken relevans endast för etablering av filialer till bankföretag från länder utanför EES. Syftet med att redan i början av kapitlet ta in hänvisningen till lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. är att klargöra att dess bestämmelser är i princip tillämpliga för alla i Sverige etablerade filialer till utländska banker, vare sig de hör hemma inom eller utom EES.

I den nu gällande bestämmelsen i 2 § andra stycket anges att bankrörelse får drivas av bl.a. Sveriges riksbank. Bestämmelsen framstår som missvisande mot den bakgrunden att Riksbankens verksamhet regleras i särskild lag, nämligen lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. I ett nytt *femte stycke* i 1 § anges uttryckligen att bankrörelselagen inte gäller för verksamhet som bedrivs av Riksbanken.

1 kap. 2 §

Någon möjlighet till bankfilialetablering från utlandet fanns inte enligt bankrörelselagen i ursprunglig lydelse. Den uppräkning i 2 § andra stycket av vilka företag som fick bedriva bankrörelse var således uttömmande. När det år 1990 öppnades möjlighet för utländska banker

att inrätta filialer i Sverige bibehölls bestämmelsen oförändrad. Den kom därmed formellt att bli oförenlig med den nya filialetableringsregeln i 4 §. *Andra stycket* kompletteras nu med en mening som klargör att bankverksamhet får drivas av filialer till utländska banker under förutsättningar som anges i 4 och 5 §§.

1 kap. 3 §

Paragrafen har fått ett helt nytt innehåll. Den nu gällande bestämmelsen i första stycket om att en bank skall stå under Finansinspektionens tillsyn har flyttats till 7 kap. 1 §. Nuvarande hänvisning i andra stycket har utmönstrats som obehövlig. Den åsyftade bestämmelsen har flyttats från 7 kap. 17 § till 7 kap. 28 §.

I punkterna 1 och 2 har av praktiska skäl tagits in två av de definitioner som allmänt förekommer i andra banksamordningsdirektivet och på annat håll i EES-regelverket.

Enligt *punkt 2* avses med ett kvalificerat innehav ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, där innehavet representerar 10 % eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget. Bestämmelserna om ägarprövning i 7 kap. 10-14 §§ hänför sig till situationer då kvalificerade innehav föreligger.

Uttrycket "kvalificerat innehav" motsvaras i direktivtext av engelskans "qualifying holding" resp. danskans "kvalificeret andel". Den svenska legaldefinitionen har hämtats från den svenska översättningen av andra banksamordningsdirektivet.

Definitionen av filialbegreppet *i punkt 3* har sin grund i nuvarande 1 kap. 4 § 1. Det tillägg som nu gjorts föranleds av ett motsvarande förtydligande i artikel 1 i första banksamordningsdirektivet. Av bestämmelsen följer att en utländsk bank som en gång fått rätt att etablera filial i Sverige inte skall behöva söka nytt tillstånd enligt 1 kap. 4 § eller, om det är fråga om en bank från ett EES-land, iaktta en procedur motsvarande den som föreskrivs i 1 kap. 7 §, då banken önskar öppna ett nytt kontor. I sådant fall är det tillräckligt att göra anmälan till Finansinspektionen enligt den allmänt gällande ordningsregeln i 2 kap. 22 § första stycket.

Det kan förutses behov av ytterligare definitioner i samband med att ytterligare EES-rättsakter senare införlivas i svensk rätt. Sådana definitioner kan lämpligen tas in i denna paragraf.

1 kap. 4 §

I den nu gällande paragrafen finns samlade de bestämmelser som gäller etablering av bankfilialer. Det gäller då såväl rätten till utländsk etablering i Sverige som rätten för svenska banker att öppna filial utomlands. Vid införande av regler om särskilda etableringsförutsättningar inom EES (jämför avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen) är det lämpligt att dela upp bestämmelserna på skilda lagrum. I 4 § behålls således de bestämmelser som innehåller krav på auktorisation av

ingående bankfilialetableringar, medan det i 5 § anges vad som särskilt gäller i fråga om rätten för banker från EES-länder att verka i Sverige. På motsvarande sätt görs i 6, 7 och 8 §§ åtskillnad i fråga om svenska bankaktiebolags rätt att verka utom resp. inom EES.

4 § innebär med sin nya lydelse en huvudregel, enligt vilken utländska banker måste söka tillstånd av regeringen eller Finansinspektionen, innan en filial får etableras i Sverige. Formellt träffas även EES-ländernas kreditinstitut av denna bestämmelse, även om dessa institut i praktiskt taget samtliga fall kommer att kunna utnyttja undantagsregeln i 5 § om förenklad etableringsprocedur. Huvudregeln innebär också ett krav på filialetablering för rätten att bedriva verksamhet i Sverige. Liksom hittills gäller att en anmälan till Finansinspektionen är tillräcklig för rätten att öppna representationskontor i Sverige.

Paragrafens nuvarande sista stycke har förts till 1 §.

1 kap. 5 §

Firmabestämmelserna har flyttats från 5 § till 9 §.

I paragrafen har tagits in bestämmelser innebärande att banker från andra EES-länder har rätt att med stöd av auktorisation i hemlandet driva bankrörelse från filial i Sverige och även bedriva verksamhet genom att direkt från hemlandet tillhandahålla banktjänster i Sverige. Dessa från andra banksamordningsdirektivet hämtade bestämmelser har närmare beskrivits i avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen. Väsentligt är att svenska myndigheter normalt inte har rätt att vägra sådant marknadstillträde för EES-banker. Det är den behöriga myndigheten i bankens hemland som prövar om banken skall få verka i ett annat EES-land. Finansinspektionen har att godta det lämplighetsintyg som hemlandsmyndigheten utfärdat (jämför specialmotiveringen till 1 kap. 7 §).

1 kap. 6 §

Sekretessbestämmelserna har, med visst tillägg, flyttats från 6 § till 10 §. Till paragrafen har förts bestämmelser om svenska bankaktiebolags etablering av filialer utomlands; jämför specialmotiveringen till 4 §. Bestämmelsen gäller all filialetablering utomlands. Om etableringen skall ske i ett annat EES-land tillämpas de kompletterande reglerna i 7 §.

1 kap. 7 §

Paragrafen, som är helt ny, kan sägas spegla bestämmelsen i 5 § 1. Här anges nämligen den procedur som skall följas i det fall ett svenskt bankaktiebolag vill etablera filial i ett annat EES-land. Reglerna har närmare beskrivits i avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen.

Den underrättelse, eller lämplighetsintyg, som Finansinspektionen enligt *första stycket* skall lämna behöriga myndigheter i det tilltänkta värdlandet skall bl.a. innehålla uppgifter om gällande inlåningsgaranti. Det kan sägas att denna bestämmelse saknar relevans för Sverige fram till dess system för inlåningsgaranti ("insättarförsäkring") introducerats.

Eftersom det emellertid ansetts lagtekniskt ändamålsenligt att i 5 § 1 göra en hänvisning till formaliabestämmelserna i 7 § har bestämmelsen om inlåningsgaranti tagits med bland de uppgifter som skall ingå i underrättelsen. Därmed säkerställs att Sverige får besked av utländska myndigheter om vilka former av inlåningsgaranti som gäller för banker som med stöd av EES-auktorisation vill öppna filial här.

I fall det sker någon ändring av de förhållanden som Finansinspektionen har lämnat uppgift om till den utländska myndigheten, skall inspektionen på nytt underrätta den behöriga utlandsmyndigheten. Denna skyldighet framgår, såvitt avser uppgifter om filialorganisationen, verksamhetsplanen, filialverksamhetens förenlighet med oktrojen, inlåningsgaranti och ledningsförhållanden, av *andra stycket*, där det hänvisas till punkterna 1-4 i första stycket. Vad däremot gäller förändringar i kapitalbas och kapitaltäckning (punkt 5 i första stycket) har det inte ansetts ändamålsenligt att föreskriva en motsvarande formaliserad underrättelseskyldighet. Som framgått av avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen ankommer det på Finansinspektionen att löpande förse behöriga utlandsmyndigheter med uppgifter om bl.a. den finansiella ställningen för sådana banker och andra kreditinstitut som med stöd av svensk auktorisation bedriver verksamhet i ett annat EES-land.

1 kap. 8 §

I paragrafen, som är helt ny, anges vad Finansinspektionen skall iaktta när ett svenskt bankaktiebolag vill rikta sin verksamhet till ett annat EES-land, utan etablering där (jämför avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen). I samma mån som en bank auktoriserad i EES får driva verksamhet genom att direkt tillhandahålla tjänster till Sverige enligt 5 § 2, skall svenska bankaktiebolag få börja verka i ett annat EES-land, så snart myndigheterna där fått underrättelse av Finansinspektionen. Att märka är att inspektionen i detta fall inte förutsätts göra någon prövning av det lämpliga i att den svenska banken på så sätt verkar mot utlandet. Bestämmelsen har alltså karaktär av ordningsregel.

1 kap. 9 §

Den nya paragrafen motsvarar i huvudsak nuvarande 5 §.

1 kap. 10 §

Första och *andra styckena* i den nya paragrafen motsvarar nuvarande 6 §. I *tredje stycket* har tagits in en bestämmelse motsvarande den som i dag finns i 9 kap. 1 § andra stycket. Tillägget här föranleds av att 9 kap. i övrigt upphävs.

1 kap. 11 §

Bestämmelserna i denna nya paragraf, såvitt avser de fyra första styckena, motsvarar i stort den s.k. banksmittobestämmelsen i 1 kap. 5 § BAL. En ändring som gjorts är att banksmittan har utvidgats till att gälla

alla banker, inte bara bankaktiebolag. Bestämmelsen kommer därmed att innebära att samtliga företag som ingår i en koncern där också en bank ingår träffas av de aktuella bankbestämmelserna (i den mån undantag enligt andra eller tredje stycket inte gäller). En annan ändring som gjorts innebär att bestämmelserna i 7 kap. BAL inte längre skall tillämpas på koncernföretagen.

När en bank efter tillstånd enligt 2 kap. 6 § förvärvat aktier eller andelar i företag så att dessa kommer att få ställning av dotterföretag till banken gäller bestämmelserna i denna lag om rörelse (2 kap.) och tillsyn (7 kap.) för alla dotterföretagen.

Banksmittobestämmelsen kan ofta tillämpas utan svårigheter för en banks dotterföretag, både de som driver finansiell verksamhet (t.ex. kreditmarknadsbolagen) och de som driver s.k. banknära verksamhet (t.ex. dataföretag). En möjlighet finns dock enligt *tredje stycket* att medge undantag från bestämmelserna i första stycket. Undantag får ges från t.ex. rörelsereglerna om det kan ske utan att skyddsintressena i banken kommer i fara. Det framstår också som naturligt att medge undantag för ett företag som står under tillsyn i ett annat land. Bestämmelsen om banksmitta kommer också att bli tillämplig om banken får ställning av dotterföretag i en koncern. Beroende bl.a. på arten av verksamhet i övriga koncernföretag kan möjligheten att medge undantag komma att behöva tillgripas även här.

En ny regel om upplysningsskyldighet finns i *femte stycket*. Den är avsedd att underlätta för inspektionen att utöva tillsyn över banken. Övriga företag i koncernen skall lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för att kunna utöva tillsyn över banken.

Bestämmelsen om koncernbidrag i *fjärde stycket* är oförändrad.

2 kap. 1-3 a §§

1 § innehåller i dag dels en bestämmelse om *skyldighet* för banker att ta emot inlåning på räkning från allmänheten, dels bestämmelser om den verksamhet som bankerna i övrigt *får* bedriva. Som anmärkts i avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen är området för tillåten bankverksamhet inte närmare avgränsat i paragrafen.

Som också nämnts i avsnitt 2.4.2 följer av EES-avtalet att ett kreditinstitut som i ett EES-land auktoriserats att bedriva viss verksamhet skall ha rätt att i de övriga länder som är bundna av avtalet tillhandahålla motsvarande tjänster, i den mån dessa finns upptagna på den lista som fogats till andra banksamordningsdirektivet. För att klargöra att Sverige uppfyllt avtalsförpliktelserna i denna del behövs en bestämmelse i bankrörelselagen där det preciseras vilka verksamhetsområden som står öppna för utländska banker. Därutöver är det av intresse för de svenska banker, som vill utnyttja möjligheten att verka i andra EES-länder, att myndigheterna där får ett tydligt begrepp om vad den svenska oktrojen omfattar.

Av dessa skäl har bankverksamhetsdefinitionen i bankrörelselagen gjorts om och utformats på grundval av andra banksamordningsdirektivets förteckning över obligatoriskt tillåtna tjänster. Dessa bestämmelser har förts till *första stycket av en ny 2 §*. Reglerna, vars innebörd närmare kommenterats i den allmänna motiveringen, är utformade så att de i grunden gäller lika för svenskauktoriserade banker och alla utländska banker som har rätt att driva verksamhet i Sverige.

Reglerna kompletteras med en, likaledes ny, *3 §* i vilken det slås fast att en utländsk bank inte på grund av de svenska verksamhetsreglerna har större frihet än vad som följer av auktorisationen i hemlandet.

Den i 2 § första stycket intagna listan över tillåtna verksamheter upptar under punkterna 15-17 tjänster som en svensk bank får bedriva först efter särskilt tillstånd, nämligen valutahandel, värdepappersrörelse och kreditupplysning. Som nämnts i avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen kan dessa tillståndskrav inte upprätthållas beträffande filialer till banker från EES-länder. Uttryckliga regler om sådana lättnader för banker hemmahörande i andra EES-länder har införts i 22 b § riksbankslagen, 1 kap. 3 a § lagen om värdepappersrörelse resp. 3 § kreditupplysningslagen. Vad gäller rätten att bedriva valutahandel har i lagen om Sveriges riksbank också tagits in bestämmelser som klargör riksbankens befogenheter gentemot banker och andra kreditinstitut som verkar med stöd av auktorisation i ett annat EES-land.

I 2 § *andra stycket* anges att en bank får bedriva även annan verksamhet, i den mån den har naturligt samband med inlåning eller med de andra verksamhetsgrenar som är särskilt nämnda. Bestämmelsen, som har kommenterats i den allmänna motiveringen, skall ses i förening med den regel som tagits in i paragrafens *tredje stycke*, enligt vilken regeringen eller Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om vilken verksamhet en bank får bedriva. Sådana föreskrifter får givetvis inte innebära inskränkningar i listan över explicit tillåtna verksamhetsgrenar. Å andra sidan har bemyndigandet gjorts vidare än vad som gäller enligt den likalydande bestämmelsen i sista stycket av nuvarande 1 §. I och med att det i 2 § andra stycket föreskrivs att en bank bl.a. får bedriva verksamhet som har naturligt samband med inlåning och andra uppräknade tjänster, blir det nämligen större frihet för regeringen eller inspektionen att bedöma om nya finansiella tjänster kan anses förenliga med sund bankverksamhet.

I *1* § kvarstår bestämmelsen om en grundläggande skyldighet för banker att ta emot inlåning på räkning från allmänheten. Denna bestämmelse har skilts ut i ett särskilt lagrum för att det tydligt skall komma till uttryck vad som är det utmärkande för bankrörelse. Den skall givetvis inte hindra en bank från att i enskilda fall vägra ta emot insättningar, om sådana restriktioner är föreskrivna i lag eller annan författning.

I den mån ett utländskt företag, som faller under EG-definitionen av kreditinstitut, inte har rätt att i hemlandet ta emot inlåning på räkning, kommer frågan om etablering i Sverige att behandlas med tillämpning av motsvarande bestämmelser i lagen om kreditmarknadsbolag.

I 2 § *fjärde stycket* och den nya *3 a* § finns bestämmelser tänkta att underlätta för bank, post och butik att samverka på orter där dessa har svårigheter att driva lönsam verksamhet. För att i första hand bibehålla servicefunktionerna bank och post på mindre orter får Finansinspektionen tillåta att en bank *dels* efter avtal med Postverket tillhandahåller vissa posttjänster (2 § fjärde stycket), *dels* efter avtal med en butik låter denna utföra vissa banktjänster med butikens egen personal (3 a §). I båda fallen bör det av Finansinspektionens tillstånd klart framgå vilka tjänster som omfattas. Det är viktigt att en tillräcklig säkerhet i verksamheten (särskilt i fallet "bank i butik") åstadkoms. Ansvaret för de ingångna förbindelserna (t.ex. mottagande av insättning på bankkonto) förblir ju också hos banken, även om transaktionen skett i en butik. Det förtjänar även påpekas att det vid tillståndsprövningen inte skall ske någon egentlig behovsprövning. Det bör i första hand vara bankens bedömning, vilken verksamhet som kan komma i fråga, förutsatt att tillräcklig säkerhet kan åstadkommas. Bestämmelserna gäller för svenska banker såväl som för filialer till utländska banker.

2 kap. 9 §

I paragrafen har ett nytt andra stycke införts. Bestämmelsen är föranledd av EES-avtalet och innebär skyldighet för en bank att upprätthålla en kapitalbas minst i nivå med det startkapital som obligatoriskt krävts för oktroj. Enligt nya regler i 1 kap. 2 § andra stycket BAL och 1 kap. 4 § tredje stycket föreningsbankslagen skall bankaktiebolag och föreningsbanker när rörelsen påbörjas ha ett sådant startkapital i form av bundet eget kapital som vid tidpunkten för oktrojbeslutet motsvarar minst fem miljoner ecu. För sparbanker skall, enligt nya regler i 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen, startkapitalet uppgå till fonder av en storlek som motsvarar minst en miljon ecu. Innebörden av bestämmelserna jämte särskilda övergångsregler har närmare kommenterats i avsnitt 2.2 av den allmänna motiveringen.

Oberoende av bestämmelsen i det nya andra stycket gäller en skyldighet för bankerna att hela tiden prestera en kapitaltäckning om åtta procent. Bestämmelsen i första stycket om ett visst *förhållande* mellan kapitalbas och placeringar kan således i enskilda fall komma att resa krav på en höjning av kapitalbasen, även om denna är i nivå med *beloppet* fem miljoner resp. en miljon ecu.

3 kap. 1 §

I fjärde stycket har nuvarande hänvisning till bestämmelser om skyldighet för Finansinspektionen att utse revisorer utmönstrats som obehövlig. De åsyftade bestämmelserna har flyttats från 7 kap. 3 § till 7 kap. 5 §.

3 kap. 14 §

I andra stycket har hänvisningen till 1 kap. 6 § ändrats till att avse 1 kap. 10 §. Ändringen är föranledd av att banksekretessbestämmelsen flyttats.

4 kap. 1 §

I tredje stycket har ett tillägg gjorts angående möjligheten för regeringen eller Finansinspektionen att meddela särskilda föreskrifter om redovisning för filialer till utländska banker. Tillägget är föranlett av dels en bestämmelse i direktiv 89/117/EEG, varav följer att ett värdland för en filial till ett kreditinstitut auktoriserat i ett annat EES-land inte skall vara skyldig att avge fullständig särredovisning för filialverksamheten, dels en särskild bestämmelse i EES-avtalet om att sådana filialredovisningar skall få vara upprättade i enlighet med hemlandets regler. Bestämmelserna har närmare behandlats i den allmänna motiveringen i avsnitt 2.4.3.

4 kap. 3 §

Andra stycket innehåller i nuvarande lydelse en hänvisning till 7 kap. 6 §, där det bl.a. (i punkt 3) föreskrivs skyldighet att sända in redovisningshandlingar till Finansinspektionen. 7 kap. 6 § innehåller ett antal föreskrifter om bankstyrelsens åligganden i olika fall. När det nu har ansetts lämpligt att ersätta dessa detaljregler med ett mera allmänt hållet bemyndigande i 7 kap. 2 § för regeringen eller Finansinspektionen att närmare föreskriva vilka upplysningar som skall lämnas in, måste hänvisningar i olika lagrum till 7 kap. 6 § tas bort.

Det har övervägts om inte skyldigheten att sända in redovisningshandlingar till Finansinspektionen skulle kunna omfattas av det allmänna bemyndigandet i nya 7 kap. 2 §. Eftersom det emellertid är av grundläggande betydelse att inspektionen i egenskap av såväl registrerings- som tillsynsmyndighet får tillgång till redovisningshandlingar och revisionsberättelser, har det ansetts lämpligt att i redovisningskapitlet nu föra in en uttrycklig föreskrift som särskilt gäller plikten att sända in årsredovisningshandlingar, dvs. resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse. Bestämmelsen kommer därmed också att bättre överensstämma med motsvarande lagrum i 11 kap. 2 § aktiebolagslagen.

Till följd av den hänvisning till 3 § som redan finns i 4 kap. 10 § kommer det också att gälla en obligatorisk skyldighet för bankerna att i förekommande fall sända in koncernredovisningshandlingar till inspektionen. I 10 § har ett tillägg gjorts som innebär att bestämmelsen i 3 § blir tillämplig även för koncernrevisionsberättelser.

Bestämmelsen i 7 kap. 6 § 3 har, till den del den avser skyldighet att sända in delårsrapporter, ersatts av en ny bestämmelse i 4 kap. 12 §.

4 kap. 4 §

Bestämmelsen i en första punkt i paragrafen, vilken i dag innebär en möjlighet för bankerna att vid redovisningen utnyttja en alternativ värderingsprincip baserad på en medeltalsränta för vissa obligationer som utgör omsättningstillgångar, upphävs. Smärre redaktionella ändringar har gjorts i paragrafens kvarvarande lydelse (jämför avsnitt 6.5 av den allmänna motiveringen).

4 kap. 10 §

Till hänvisningen i andra stycket har gjorts ett tillägg, som innebär att 3 § blir tillämplig också på koncernrevisionsberättelser (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 §).

4 kap. 12 §

I andra stycket har hänvisningen till 7 kap. 6 § 3 ersatts med en föreskrift om skyldighet att sända in delårsrapporter till Finansinspektionen. Beträffande skälet för detta hänvisas till specialmotiveringen till 4 kap. 3 §.

5 kap. 9 §

Paragrafen är ny. Dess innehåll är identiskt med nuvarande 7 kap. 10 §.

6 kap. 2 §

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att om ett bankaktiebolag övertagit ett annat bankaktiebolags rörelse och det överlåtande bankaktiebolaget i sin tur övertagit en sparbanks rörelse vid ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen (1987:619), så får det övertagande bankaktiebolaget efter tillstånd av Finansinspektionen använda ordet sparbank i sin firma.

När möjlighet öppnades för sparbanker att byta associationsform till bankaktiebolag tillmätte företrädare för sparbankssektorn firmafrågan mycket stor betydelse. Genom en ändring i 6 kap. 2 § BRL fick de ombildade bankerna möjlighet att använda ordet sparbank i sin firma (prop. 1990/91:136 s. 23 f.). Arbetet med att omstrukturera sparbankssektorn har fortsatt och avsikten är nu att de i Sparbanksgruppen ingående dotterbankerna skall fusionera och bilda en enda bank med arbetsnamnet Sparbanken Sverige AB. Den redan genomförda ändringen av firmabestämmelsen i bankrörelselagen ger emellertid inte den nya banken möjlighet att använda ordet sparbank i sin firma eftersom det inte är fråga om ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen. Som jag berört i avsnitt 6.3.2. av den allmänna motiveringen bör en sådan möjlighet öppnas, varvid samma villkor som hittills bör gälla för tillstånd.

7 kap. Tillsyn

I detta kapitel återfinns tillsynsbestämmelserna för banker. De motsvarar i stor utsträckning tidigare tillsynsregler men har systematiserats och redigerats i enlighet med vad som gäller för värdepappersfonder, värdepappersinstitut och kreditmarknadsbolag. Härigenom har enhetlighet uppnåtts med avseende på t.ex. sanktionssystemet.

Vidare återfinns i detta kapitel de bestämmelser som utgör grunden för genomförandet av "single licence-systemet", vilket innebär att banker och andra kreditinstitut som auktoriserats att driva verksamhet i ett av länderna inom EES inte behöver söka tillstånd för att etablera en filial i

något annat EES-land. Ett anmälningsförfarande krävs dock. Detsamma gäller om en bank vill tillhandahålla tjänster i ett annat EES-land utan att ha ett fast driftställe där. Denna rätt att driva verksamhet utan tillstånd kräver ett omfattande samarbete mellan Finansinspektionen och de övriga EES-ländernas tillsynsmyndigheter. Grundläggande regler för detta samarbete finns också i 7 kap.

Regler för prövning av lämpligheten hos större ägare till banker har också förts in i detta kapitel.

Slutligen finns i kapitlet bestämmelser om avgifter, vite och överklagande.

Hur tillsynen över banker skall bedrivas

7 kap. 1 §

Paragrafen motsvarar delvis nuvarande lydelse av 1 kap. 3 § samt 7 kap. 2 och 6 §§.

I *första stycket* föreskrivs att en bank står under tillsyn av Finansinspektionen och att den skall vara registrerad där. Inspektionen är som tidgare både tillsynsmyndighet och registreringsmyndighet för bankerna. I 8 kap. finns de närmare bestämmelserna om bankregister.

Av 1 kap. 1 § fjärde stycket följer att bankrörelselagens regler, i tillämpliga delar, gäller även för utländska bankers verksamhet genom filial i Sverige. På grund av EES-avtalet (andra banksamordningsdirektivet) kommer Finansinspektionens tillsynsansvar och svenska rörelsereglers tillämplighet att begränsas i fråga om filialer till banker hemmahörande i något av EES-länderna. Frågor om fördelning av tillsynsansvar har behandlats i avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen.

Vidare fastslås i paragrafen bankens skyldighet att lämna de upplysningar som inspektionen behöver för att fullgöra tillsynen. Bestämmelsen ger inspektionen stöd för att begära in nödvändiga upplysningar från de enskilda bankerna.

Andra stycket, som handlar om undersökning hos en bank, motsvarar innehållet i andra stycket av den nuvarande 2 §. En sådan undersökning kan omfatta både en särskild genomgång av infordrade handlingar och en undersökning på stället.

7 kap. 2 §

Bestämmelser om rätt för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att utfärda föreskrifter för tillsynsändamål finns för närvarande på olika håll i bankrörelselagen. Exempelvis får enligt 4 kap. 1 § föreskrifter meddelas om bankernas löpande bokföring samt om årsbokslut och årsredovisning. Enligt 7 kap. 5 § gäller en föreskriftsrätt i fråga om förvaring av värdehandlingar och om brottsförebyggande åtgärder hos en bank. Och enligt 7 kap. 6 § har bankstyrelserna en skyldighet att periodiskt lämna vissa uppgifter till Finansinspektionen. Bl.a. skall månadsrapporter sändas in efter formulär som

inspektionen fastställer. I paragrafen föreskrivs också att sedvanliga redovisningshandlingar skall sändas in.

Den föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 2 § syftar till en förenkling av gällande regler. I *punkt 1* sägs nu endast att regeringen eller Finansinspektionen får meddela föreskrifter om vilka upplysningar som en bank skall lämna till inspektionen. Denna bestämmelse har utformats efter förebild i 6 kap. 2 § 1 lagen om värdepappersrörelse. En motsvarande allmänt hållen regel om rätt att föreskriva upplysningsskyldighet finns i 11 kap. 2 § lagen om börs- och clearingverksamhet.

Det är givetvis avgörande för en effektiv tillsyn att inspektionen hålls underrättad om ställningen i en bank. Med stöd av bestämmelsen i punkt 1 skall regeringen eller Finansinspektionen kunna utfärda generella föreskrifter om bl.a. skyldighet för bankerna att lämna ekonomiska rapporter.

Till *punkterna 2 och 3* har förts bestämmelserna i nuvarande 5 § första stycket, som har avseende på hantering av värdehandlingar samt brottsförebyggande åtgärder.

Den nuvarande bestämmelsen i 6 § 3 omfattas, såvitt avser skyldigheten att lämna in redovisningshandlingar, delårsrapporter och revisionsberättelser, inte av det allmänna bemyndigandet i nya 2 § 1. För sådant uppgiftslämnande skall, enligt nya bestämmelser i 4 kap. 3, 10 och 12 §§, alltjämt gälla en obligatorisk skyldighet (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 §).

Bestämmelser om föreskriftsrätt i fråga om löpande bokföring m.m. har likaså behållits i redovisningskapitlet (se vidare specialmotiveringen till 4 kap. 1 § och avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen).

7 kap. 3 §

Målet för inspektionens tillsyn skall vara att den verksamhet som bedrivs i en bank är sund. Bestämmelser med detta innehåll finns i nuvarande 1 §.

Verksamheten på kreditmarknaden styrs i dag i stor utsträckning av marknadens villkor. För att upprätthålla förtroendet för de finansiella marknadernas stabilitet regleras verksamheten för bankernas del bl.a. i bankrörelselagen. Förutom direkt verkande regler om t.ex. krav på kapitaltäckning och begränsning av stora engagemang finns det övergripande kravet på att verksamheten skall drivas på ett sunt sätt.

En banks organisation, arbetsmetoder och beslut bör vara baserade på bedömningar som präglas av långsiktighet och noggrannhet. Ett viktigt moment i detta avseende är att bankens exponering för olika slags risker skall ligga inom rimliga gränser. Detta betyder inte att banken inte får engagera sig i verksamheter som är förknippade med risker utan snarare att de risker som banken utsätter sig för skall kunna bäras utan att banken äventyrar sitt kapital och de inblandades ekonomiska situation.

I bevakningen av att sundhetskravet efterlevs måste skyddet för konsumenterna, i första hand insättarna, ha en framträdande plats. Krav måste också ställas på den information som banken tillhandahåller sina

kunder. Genom adekvat information kan kunderna få en god överblick över marknaden och de valmöjligheter som där finns. Genom en utförlig information om priser och andra villkor för banktjänster främjas konkurrensen mellan bankerna, vilket kan leda till ett bättre utbud av och en högre kvalitet på tjänsterna och lägre priser.

7 kap. 4 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 7 §.

7 kap. 5 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 3 § och 15 § andra stycket första meningen.

7 kap. 6 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 §.

7 kap. 7 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 12 §.

Särskilt om tillsynen över filialer till utländska bankföretag hemmahörande inom EES

7 kap. 8 §

I paragrafen finns ett antal bestämmelser som härrör från andra banksamordningsdirektivet. Det rör sig om de tillsynsuppgifter och därtill hörande frågor som åligger ett värdland inom EES.

Av *första stycket* framgår att det i första hand åvilar Finansinspektionen att utöva tillsyn med avseende på likviditeten hos bankfilialer. Inspektionen har, enligt 1 § rätt att erhålla uppgifter och företa undersökning beträffande filialerna.

Som tidigare, i avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen, angetts ligger huvudansvaret för tillsynen över filialerna till banker på tillsynsmyndigheten i bankens hemland. För att dessa myndigheter skall kunna skaffa sig all den information de behöver för att uppfylla sitt tillsynsansvar har en möjlighet införts i EG:s direktiv att inspektera filialerna efter anmälan till behörig myndighet i värdlandet. En regel med denna innebörd finns i *andra stycket*.

7 kap. 9 §

I paragrafen finns bestämmelser som, beträffande filialer till banker hemmahörande inom EES, skall underlätta för hemlandets behöriga myndigheter att utöva tillsyn över filialernas verksamhet. Således skall Finansinspektionen lämna de uppgifter som behövs för att kontrollera att verksamheten i en bankfilial stämmer överens med det aktuella verksamhetstillståndet. Uppgifter skall, i enlighet med artikel 7.1 i första

banksamordningsdirektivet, lämnas om bl.a. bankens soliditet och större engagemang samt om de rutiner som banker tillämpar för administration, redovisning och internkontroll.

Ägarprövning

7 kap. 10 §

Paragrafen bildar utgångspunkt för prövningen av större aktieägares lämplighet. Bestämmelser om ägarprövning finns i andra banksamordningsdirektivet artikel 11.

Den som avser att antingen förvärva en kvalificerad andel av aktierna i ett bankaktiebolag, eller öka sitt kvalificerade innehav så att det sammanlagda innehavet överstiger vissa angivna gränsvärden skall hos Finansinspektionen ansöka om tillstånd till förvärvet. Det görs inte skillnad mellan fysiska och juridiska personer eller mellan svenska och utländska rättssubjekt. Begreppet kvalificerat innehav finns definierat i 1 kap. 3 § 2.

Reglerna innebär att den som innehar ett kvalificerat innehav av aktier i ett bankaktiebolag blir föremål för inspektionens prövning beträffande sin lämplighet. Skyldigheten att söka tillstånd för förvärv av en kvalificerad andel av aktierna innebär att det inte är den förvärvade postens storlek i och för sig som är avgörande. Det avgörande är i stället om förvärvet ensamt eller tillsammans med de aktier, som förvärvaren redan har i bolaget, medför att gränsen på 10 % uppnås eller att förvärvaren på annat sätt får ett bestämmande inflytande över ledningen av bolaget. Vid förvärv av konvertibla skuldebrev eller skuldebrev med optionsrätt till nyteckning av aktier krävs inte något tillstånd. Skälet för detta är att innehavaren av sådana skuldebrev inte kan utöva något inflytande över bolaget. När skuldebreven byts mot aktier uppkommer däremot ett förvärv som omfattas av förevarande bestämmelser. Aktier som erhålls vid nyemission eller fondemission med företrädesrätt i förhållande till tidigare innehav förändrar inte de tidigare andelsförhållandena. Förvärv av ny- och fondemitterade aktier medför därför vanligen inte någon separat prövning. Det skall emellertid framhållas att lagtexten inte anvisar något undantag för aktier som förvärvas som gåva eller genom de familjerättsliga fången bodelning, arv och testamente. I dessa fall måste skyldigheten att söka tillstånd fullgöras snarast möjligt efter förvärvet. Undantag från kravet på tillstånd görs inte heller för aktier som inlöses på grund av hembudsskyldighet eller som förvärvas vid bolagsfusioner.

Med uttrycket "direkt eller indirekt förvärv" avses t.ex. det fallet att en person dels själv förvärvar fem procent av kapitalet eller rösterna i en bank, dels äger ett företag som i sin tur äger sju procent. Med indirekt ägande kan i vissa fall även avses det fallet att flera personer inom samma familj innehar aktier i den aktuella banken. Att det kan uppstå tveksamheter huruvida ägarprövningsbestämmelserna skall tillämpas på ett visst innehav eller inte bör tillmätas betydelse när Finansinspektionen överväger ett ingripande enligt 14 §.

Bestämmelsen anger grundförutsättningen för lämplighetsbedömningen. Om aktieförvärvaren kan antas komma att motverka en sund utveckling av bankverksamheten får inspektionen vägra tillstånd. Kriteriet anknyter till sundhetsbegreppet i 3 §. En bedömning av lämpligheten hos en innehavare av bankaktier måste ha som utgångspunkt att det är bankernas speciella funktioner som skall säkerställas. Den enskilda eller juridiska person som genom sitt agerande på ett eller annat sätt direkt motverkar en sund utveckling av verksamheten i en bank, skall inte heller kunna äga någon större aktiepost i banken.

När det gäller de omständigheter som kan föranleda att en person eller ett företag bedöms som "olämplig" i detta sammanhang kan hänsyn tas till t.ex. jävsförhållanden, allmän vandel och konkurstillstånd.

Jävsförhållanden

En väsentlig förutsättning för en banks verksamhet är att den utan ovidkommande hänsyn till olika ägargrupperingar kan handla fritt och oberoende inom de ramar som lagstiftningen har lagt fast. Detta måste respekteras från ägarnas sida så att de inte utnyttjar sitt inflytande till att försöka på ett obehörigt sätt påverka den löpande verksamheten. Banklagstiftningen innehåller också olika regler som är avsedda att hindra sådant maktmissbruk. Det främsta exemplet är bestämmelserna om kreditjäv i 2 kap. 17 § där det föreskrivs att en bank inte får uppställa gynnsammare villkor än som normalt tillämpas när det gäller kreditgivning till en viss angiven krets av personer och företag som står banken nära. Till denna krets hör bl.a. styrelseledamöter, viktigare befattningshavare och aktieägare som innehar minst tre procent av aktiekapitalet. Det finns däremot inte några formella hinder mot att enskilda aktieägare själva eller i samarbete med andra ägare, på andra sätt utövar ett allmänt inflytande som i sista hand kanske har till syfte att tillgodose egna intressen. En ägarprövning kan bli ett värdefullt komplement till de gällande reglerna när det gäller att motverka uppenbara jävsförhållanden.

Det skall emellertid framhållas att *enbart* det förhållandet, att en fysisk eller juridisk person genom aktieförvärv uppnår en starkt dominerande ställning eller kanske förvärvar egen aktiemajoritet i en bank, inte utgör något principiellt hinder för innehavet. Det finns - frånsett reglerna som rör koncernförhållanden - i dag inga generella begränsningar av möjligheterna att äga bankaktier. Reglerna om ägarprövning är inte heller avsedda att ändra detta förhållande i andra fall än då en enskild aktieägare med ett större aktieinnehav utövar påtryckningar på verksamheten i banken så att kravet på sundhet i banken eftersätts. En sådan ägare kan bedömas vara olämplig.

Vandelsprövning

Det är för ett väl fungerande banksystem av största vikt att allmänheten kan känna förtroende för bankerna. Det gäller då inte bara insättarnas

krav på att de skall ha trygghet mot förlust av sina insatta medel, utan även en allmän förvissning om att bankerna agerar seriöst på marknaden. Det finns ett samband mellan förtroendet för en bank och det förtroende man har för dess dominerande ägare.

Den som grovt åsidosatt sina åligganden som *näringsidkare* kan meddelas förbud enligt lagen (1986:436) om näringsförbud. Det är i dessa fall fråga om en enskild person som har gjort sig skyldig till brottslighet av icke ringa svårighetsgrad, underlåtit att betala skatter och avgifter till det allmänna eller som på olika sätt har förfarit grovt otillbörligt i samband med en konkurs.

En konsekvens av ett näringsförbud är att den som underkastats förbudet blir diskvalificerad som dominerande ägare i företag. Han får bl.a. inte äga så många aktier i ett aktiebolag, ett bankaktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag att det ger honom egen majoritet av röstetalet. Även ett mer begränsat innehav kan beläggas med förbud om det är tillräckligt stort för att ge en faktisk ledning över bolaget. En person som ålagts näringsförbud får inte heller utöva inflytande över verksamheten genom att inneha vissa befattningar i ledande ställning. En näringsidkare som har åsidosatt sina förpliktelser på ett så graverande sätt att näringsförbud har meddelats, är redan genom förbudets rättsverkningar fråntagen möjligheterna att på något avgörande sätt agera inom näringslivet. De allvarligaste formerna av oegentligheter i ekonomisk verksamhet får därför förutsättas bli undanröjda från marknaden inom ramen för näringsförbudsinstitutet.

Näringsförbud kommer dock inte i fråga enbart av den anledningen att någon har gjort sig skyldig till de grova åsidosättanden som räknas upp bland förutsättningarna för ett beslut om förbud. Det skall dessutom göras en helhetsbedömning för att utröna om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt. Det kan därvid visa sig att det rör sig om någon enstaka överträdelse eller att vederbörande kanske har tagit rättelse på annat sätt. I sådana och liknande fall skall det inte meddelas något förbud. Det är således en avsedd konsekvens att näringsförbud inte alltid skall utlösas även om det har förekommit ganska allvarliga överträdelser. Detta innebär att även om något näringsförbud inte har meddelats, bör man vid granskningen av en presumtiv ägare i en bank vara särskilt uppmärksam när det gäller de allvarliga typer av oegentligheter som tas upp i lagen om näringsförbud. Kan det konstateras att den ifrågavarande personen eller ett honom närstående företag ligger bakom sådana förfaranden, kan detta leda till antagandet att han som större ägare i en bank skulle påverka bankens skötsel på att otillbörligt sätt. Han kan då inte godkännas i rollen som betydande ägare i en bank.

När det gäller aktieägare med inflytande över en bank bör man beträffande dennes vandel vidga kraven utöver att vederbörande inte skall ha varit inblandad i någon form av ekonomisk brottslighet eller andra otillbörliga förfaranden som kan leda till näringsförbud. Bankernas verksamheter är, såsom tidigare framhållits, förknippade med en mängd särskilda villkor som inte förekommer inom näringslivet i övrigt. Den

som har ägarinflytande i en bank får förutsättas ikläda sig ett ansvar för att dessa skyldigheter iakttas.

När det gäller en fysisk person som under en tid har varit verksam inom näringslivet bör man kunna få en ganska god uppfattning vid en genomgång av dennes tidigare ageranden i andra sammanhang. Det kan därvid ses som en varningssignal om det kommer fram att personen i fråga har visat misskötsamhet med skatter, avgifter, tillståndsansökningar och liknande förpliktelser mot det allmänna. Om den tidigare verksamheten har varit underkastad någon speciell tillsyn från samhällets sida, finns det anledning att undersöka om det förekommit några särskilda anmärkningar från tillsynsmyndighetens sida. Vid bedömningen av förhållningssättet kan det också vara av intresse att se om det har förekommit misskötsamhet med bokföring eller andra åligganden som har med räkenskaperna att göra. Man kan dessutom fästa avseende vid beteenden som medfört att skador eller olägenheter har drabbat borgenärer, anställda, konkurrenter, kunder eller andra som stått i avtalsrättsliga förhållanden till vederbörande själv eller till dennes företag. För att slutligen ta ytterligare ett exempel bör man också väga in ageranden som står i påtaglig strid med marknads- och konsumenträttsliga normer.

Granskningen av de större aktieägarna kommer sannolikt många gånger att gälla personer och företag med välkänt gott renommé, t.ex. från tidigare verksamhet inom näringslivet, och i sådana fall torde det inte behövas någon mer ingående lämplighetsbedömning.

Gäller det däremot en för myndigheterna okänd person, blir det nödvändigt med en närmare utredning. Basen för en sådan utredning bör utgöras av uppgifter som inhämtas från vederbörande själv. Information från olika myndigheter kommer vidare att vara av betydelse. Som exempel kan nämnas de övriga myndigheter som har till uppgift att övervaka penningmarknaden och bank- och försäkringsområdena. De bör genom sin verksamhet kunna bidra med information. En möjlighet att få utdrag ur kriminalregistret bör tillskapas. Med tanke på de möjligheter som numera öppnats för ägande över gränserna, blir det nödvändigt att ha motsvarande informationsutbyte även med utländska myndigheter.

Ett *utländskt ägande* i bankerna ställer krav på tillsynsmyndigheterna att följa förändringar i ägarbilden, att lära känna de större ägarna i bankerna oavsett var de hör hemma och att vid behov kunna ingripa och samordna insatser med andra länders tillsynsmyndigheter. Syftet är att prövningen av utländska ägare i banker och andra finansinstitut skall vara densamma och bygga på samma slags information som i fråga om inhemska ägare. Sådan information bör kunna inhämtas dels genom ägarens eller bankens egna uppgifter, dels genom förfrågningar och kontroller hos den aktuella utländska myndigheten och eventuellt andra myndigheter och organisationer som kan bidra till att komplettera utredningen. Hur detta enklast och effektivast skall ske får utvecklas genom praktiska erfarenheter. Genom ett sådant samarbete bör man kunna få fram snabba och tillförlitliga uppgifter utöver sökandens egna. Det bör härigenom finnas möjligheter att hindra någon person eller något företag, som inte accepteras som ägare i ett land, att via ägande i

utländska företag eller på annat sätt försöka kringgå lämplighetsprövningen i sitt hemland.

Mot denna bakgrund bör det finnas goda förutsättningar att få fram ett informationsmaterial som kan ligga till grund för bedömningarna. Det är inte meningen att enstaka anmärkningar eller åsidosättanden av åliggan-den skall diskvalificera någon från att gå in som ägare i en bank. Detta gäller också om misskötsamheten framstår som mindre allvarlig och har inslag av rent förbiseende. Det är främst personer och företag som ägnat sig åt återkommande illojala förfaranden av något slag som bör bli ifrågasatta. Kan vederbörande emellertid visa att det inträtt en verklig förändring i positiv riktning, t.ex. genom att en för missförhållandena ansvarig ledning i ett företag har bytts ut, bör det leda till en mildare bedömning. Det bör dock inte ges någon "preskriptionstid" för det mera allvarliga slags åsidosättanden som kan få betydelse vid vandelsprövningen. Också förfaranden av gammalt datum bör kunna tillmätas betydelse även om det naturligtvis bör ges större tyngd åt nyligen inträffade händelser.

Det finns slutligen anledning att understryka att de förhållanden som läggs till grund för prövningen av fysiska och juridiska personers lämplighet som inflytelserika aktieägare i en bank, skall vara individuellt knutna till den ifrågavarande ägaren. Man skall alltså från myndigheternas sida göra en bedömning huruvida just denna aktieförvärvare kan stå för ett handlande som ligger i linje med både bankens och det allmännas intressen. Övergripande frågeställningar såsom lämpligheten av ägarkoncentration i bankerna och s.k. branschglidning mellan bank- och försäkringssektorerna, saknar relevans inom detta regelsystem.

Konkurstillstånd

Vid bedömningen av en fysisk eller juridisk persons lämplighet som större aktieägare i en bank, kan den omständigheten att vederbörande varit föremål för ett konkursförfarande tjäna som ett påtagligt rekvisit. Det ligger i sakens natur att den som försätts i konkurs, låt vara på grund av okunnighet eller till följd av omständigheter som ej kunnat förutses, ändå i ett eller annat avseende har missbedömt sina ekonomiska förhållanden så att borgenärer blir lidande. Frågan är då om ett konkurstillstånd skall ses som en diskvalifikationsgrund i samband med en lämplighetsprövning.

Under en pågående konkursutredning torde det sällan bli aktuellt för någon att etablera sig som stor ägare i en bank. Beträffande tidigare konkurser får man försöka utröna om det förekommit något som ger vid handen att konkursinstitutet har utnyttjats för ekonomiska oegentligheter. Det behöver inte bara gälla kriminaliserade förfaranden utan det kan också röra sig om illojal användning av en konkurssituation t.ex. i syfte att få till stånd en ren skuldsanering. Den omständigheten att någon har försatts i konkurs vid flera tillfällen kan också ses som en indikation på missbruk av institutet.

Inom ramen för lämplighetsprövningen bör det således göras en genomgång av ifrågavarande persons eller företags agerande i samband med en konkurs. Om det därvid inte framkommer några negativa omständigheter bör ett tidigare konkurstillstånd inte som ett enskilt rekvisit leda till ett underkännande av vederbörandes lämplighet.

Finansiella koncerner

Förbudet för bank att ingå som dotterföretag till annan än bank (nuvarande 1 kap. 4 § BAL) föreslås nu bli upphävt. I stället har i 11 § *första stycket andra meningen* införts en bestämmelse - som inte återfinns i andra banksamordningsdirektivets regler om ägarprövning - att tillstånd till ett förvärv som innebär att ett icke-finansiellt företag blir moderföretag till en bank får ges om det finns synnerliga skäl. I den allmänna motiveringen (avsnitt 5) har närmare beskrivits vad som kan utgöra synnerliga skäl. Vidare måste principen att kreditgivningsfunktionen inte skall sammanblandas med andra hänsynstaganden upprätthållas även under de nya ägarförhållandena. Det föreligger en viss risk för att en obeståndssituation i ett moderföretag, som inte står under inspektionens tillsyn, får effekter för banken som dotterföretag t.ex. vad gäller bankens möjligheter till dagsupplåning. Den finansiella situationen i moderföretaget kan således i detta fall få betydelse för om koncernbildningen skall godtas.

Vissa bokföringsmässiga problem uppstår i och med att ett bankaktiebolag blir dotterföretag till ett företag som inte regleras av någon av lagarna på kreditmarknaden. För vanliga aktiebolag eller ekonomiska föreningar gäller redovisningsregler i aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar. För banker däremot gäller särskilda redovisningsregler enligt bankrörelselagen. Finansinspektionen har därför möjlighet att, när ett tillstånd till ett aktieförvärv som innebär att banken blir dotterföretag till ett icke-finansiellt företag ges, som villkor föreskriva att regler om redovisning och revision, som enligt bankrörelselagen gäller för banker, också skall gälla för moderföretaget och övriga företag i koncernen.

När ett icke-finansiellt företag får ställning som moderföretag till en bank måste också en avvägning ske beträffande vilka regler om t.ex. banks rörelse som skall tillämpas på moderföretaget. Enligt den s.k. banksmittobestämmelsen i den föreslagna 1 kap. 11 § blir bl.a. reglerna om banks rörelse gällande för alla företag som ingår i en koncern där också en bank ingår. Ett icke-finansiellt moderföretag till en bank liksom övriga finansiella och icke-finansiella koncernföretag kommer därmed att få krav på kapitaltäckning och begränsningar beträffande enhandsengagemang, om Finansinspektionen inte medger undantag. Vare sig undantag medges eller ej så gäller i vart fall en upplysningsplikt för koncernföretagen.

Enligt andra stycket andra meningen får Finansinspektionen, när tillstånd ges till ett förvärv som innebär att banken blir dotterföretag i en icke-finansiell koncern, som villkor föreskriva en skyldighet att inom viss

tid avyttra så stor del av aktieinnehavet att banken upphör att vara dotterföretag. Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 5 av den allmänna motiveringen.

Förfarandet

Underlaget för Finansinspektionens prövning av en ansökan om tillstånd till aktieförvärv kommer huvudsakligen att utgöras av sökandens egna uppgifter. I vissa fall kan det tänkas vara lämpligt att prövningen kombineras med en informell förhandling mellan sökanden och inspektionen. Parterna kan då klarlägga sina positioner. Inspektionen har också enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer rätt att foga formella villkor till ett förvärvstillstånd.

Om det i ett tillståndsärende visar sig finnas skäl att ifrågasätta sökandens lämplighet skall det inte åligga denne att bevisa sin oförvitlighet. Finansinspektionen får genom egna utredningar granska förhållandena. Inspektionen får vägra tillstånd endast om de för aktieförvärvaren graverande omständigheterna blivit klarlagda. I detta hänseende ligger bevisbördan på inspektionen.

Av *andra stycket första meningen* framgår att inspektionen kan begränsa förvärvstillståndets giltighetstid. Förfarandet med ägargranskning bygger på att inspektionens prövning skall ske redan innan det ifrågavarande aktieförvärvet rättsligt sett är fullbordat. Om sökanden befinns lämplig innebär det naturligtvis inte någon skyldighet för honom att också fullfölja förvärvet. Genom att föreskriva en viss tid inom vilken förvärvet skall genomföras (utan att en ny ansökan måste göras), får man en gräns för hur länge ett aktieförvärv kan hållas svävande. Det har i lagtexten inte bestämts någon längsta tid. Inspektionen får från fall till fall avgöra vilken tid som kan anses rimlig. Hänsyn kan härvid tas till sökandens egna önskemål och synpunkter. Emellertid måste också vägas in att det kan vara till förfång för banken att det under en längre tid råder ovisshet om ägarförhållandena.

Beslut i ett tillståndsärende skall, enligt *tredje stycket*, meddelas inom tre månader, dvs. samma tidsgräns som gäller för bl.a. vissa beslut vid etablering av filialer inom EES. Inspektionen bör dock inom den angivna tidsgränsen handlägga ärendena med stor skyndsamhet. I klara fall bör besked kunna lämnas i det närmaste omgående.

7 kap. 12 §

Paragrafen föreskriver en anmälningsskyldighet för den som avyttrar ett kvalificerat innehav av aktier eller en så stor andel av sitt innehav att det återstående innehavet understiger något av de gränsvärden som anges i 10 §.

7 kap. 13 §

I paragrafen finns bestämmelser om en banks skyldighet att lämna uppgifter om aktieägare, vilka innehar en kvalificerad andel.

Principen att tillsynsmyndigheterna skall kunna ingripa mot en aktieägare som visar sig vara olämplig slås fast i artikel 11.5 i andra banksamordningsdirektivet. När det gäller sanktionerna mot en sådan ägare ges exempel på åtgärder som medlemsstaterna kan föreskriva. En sådan åtgärd är att rösträtten kan upphävas för de aktier som innehas av en aktieägare som har missbrukat sin ställning.

Ett ingripande från Finansinspektionen kan ske dels om en aktieförvärvare bryter mot förpliktelsen att ansöka om tillstånd enligt 10 § eller förvärvar aktier i strid mot inspektionens beslut enligt 11 §, dels om en ägare till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken. Här tillämpas alltså samma begrepp som vid ansökningsförfarandet, vilket i sin tur bygger på sundhetskravet i bl.a. 3 §. Likformigheten ger uttryck för principen att samma kvalitativa krav skall ställas på en aktieägare oavsett i vilket sammanhang som en fråga om personens lämplighet att vara aktieägare blir aktuell.

Bestämmelsen utgår från den grundläggande inställningen att inspektionen skall kunna ingripa endast i allvarliga fall. En händelse som att en aktieägare blir försatt i konkurs, åläggs näringsförbud eller döms för allvarligare brottslighet kan lätt konstateras men kan knappast ensam anses vara till skada för banken, i vart fall inte om ägandet motsvarar mindre än 50 % av kapitalet eller samtliga röster. Därutöver krävs att det finns anledning att anta att ägaren kommer att utöva sitt inflytande så att en sund utveckling av verksamheten är i farozonen. Det torde vara lättare att sätta in sanktioner om det blivit klarlagt att en ägare verkligen missbrukar sitt inflytande än om det bara finns ett antagande om att så kommer att bli fallet.

I paragrafen anvisas två åtgärder som inspektionen kan vidta mot en aktieägare som motverkar en sund utveckling av verksamheten i banken. För det första får inspektionen, om det bedöms nödvändigt för att bryta en ägares inflytande över bolagets verksamhet, besluta att ägarens aktier inte får företrädas vid bolagsstämman. Bestämmelsen är utformad så att rösträtten upphör redan i och med att inspektionen har förordnat om upphävande av rösträtten. Något lagakraftvunnet beslut krävs således inte. För det andra får Finansinspektionen förelägga aktieägaren att sälja den del av aktieinnehavet som medför att innehavet är kvalificerat. Samma åtgärder får vidtas mot en aktieägare som underlåtit att söka tillstånd enligt 10 § eller som genomfört ett förvärv i strid med inspektionens beslut. I dessa fall gäller vidare att röster som avgetts för sådana aktier kan förklaras ogiltiga. Paragrafens lydelse överensstämmer inte med den av *Lagrådet* granskade och godkända. I sak föreslås nu inte någon förändring annat än att redan avgivna röster kan förklaras ogiltiga endast i det fall en ägare förvärvat aktier i strid med inspektionens beslut eller underlåtit att söka vederbörligt tillstånd.

Om det uppkommer missförhållanden av så allvarlig art och beskaffenhet att man från inspektionens sida överväger att ingripa, är det lämpligt

att inspektionen i första hand försöker åstadkomma rättelse med andra medel än "frysning" av rösträtten. Det kan t.ex. visa sig vara tillräckligt om förhållandena påtalas för ägarna eller bolagets ledning. Blir det nödvändigt har inspektionen enligt 6 § formell rätt att sammankalla stämma och styrelse. Misslyckas förhandlingarna, kanske beroende på att ifrågavarande aktieägare inte är beredd att acceptera reglerna för verksamheten, finns inte längre samma skäl att försöka undvika ett beslut om att aktie inte får företrädas vid bolagsstämma i bolaget.

Att en större aktieägare inte kan utöva rösträtt för sina aktier kan naturligtvis också i sig få en inverkan på bankens skötsel. Om en "frysning" av en aktieägares möjligheter att utöva rösträtt gäller under en längre tid kan osäkerhet uppstå i ledningen, andra aktieägare får ett ökat inflytande osv. Det är därför angeläget att den aktiepost som innehas av en person, som utövat sitt inflytande på ett otillbörligt sätt, inte fråntas röstvärde under alltför lång tid. I vissa fall kan man tänkas komma till rätta med missförhållandena utan tidsutdräkt och förbudet att utöva rösträtt för aktierna kan upphävas. Ingripandet har då varit temporärt. I andra fall kan olämpligheten hos ägaren inte sägas vara av övergående natur. En aktieägare som fråntagits rösträtten för sina aktier kan finna detta vara anledning att sälja aktierna. I så fall upphör den osäkerhet för ledningen av bolaget som tidigare nämnts i och med försäljningen. För att komma till rätta med en situation där en aktieägare utövat sitt inflytande på ett så flagrant sätt att hans lämplighet för överskådlig framtid kan ifrågasättas men aktierna inte avyttras frivilligt får inspektionen förelägga ägaren att avyttra aktierna. En försäljning på grund av ett sådant föreläggande får genomföras i sådan takt att onödiga förluster undviks.

Ett föreläggande om avyttring kan bara avse det antal aktier som medför att innehavet är ett kvalificerat sådant. Inspektionen skall ju inte pröva lämpligheten hos aktieägare som inte kan utöva ett väsentligt inflytande över bolagets ledning.

Ingripanden mot banker

7 kap. 15 §

Innehållet i paragrafen motsvarar nuvarande 8 § första stycket. Ett föreläggande om rättelse får givetvis inte meddelas beträffande sådana föreskrifter i lag som det är straffbart att överträda.

7 kap. 16 §

Paragrafen motsvarar till vissa delar nuvarande 8 § andra stycket samt 9 och 11 §§.

Återkallelsefallet i *första stycket 1* motsvarar 11 §. De fall som sägs i första stycket *2 och 4* har sin grund i första banksamordningsdirektivet artikel 8.

En naturlig princip är att de krav som uppställs för oktroj också skall vara uppfyllda efter det att en sådan beviljats. Någon uttrycklig bestäm-

melse härom har inte ansetts nödvändig. Om banken överträder bestämmelser eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva sådan verksamhet som oktrojen avser kan i sista hand en återkallelse av oktrojen ske. *Första stycket 5* har fått en sådan utformning att den skall kunna tillämpas i fall verksamheten inte drivs på ett sätt som kan anses vara sunt. Regeln grundar sig på artikel 10 i andra banksamordningsdirektivet.

Enligt *första stycket 6* gäller att en banks oktroj skall återkallas i det fall kapitalbasen inte kan hållas i nivå med det startkapital som banken varit skyldig att uppvisa när rörelsen påbörjades (jämför avsnitt 2.2 av den allmänna motiveringen och specialmotiveringen till 2 kap. 9 §). I sådant fall skall återkallelse ske, om bristen inte har täckts inom tre månader. Som framgår av *andra stycket andra meningen* har dock Finansinspektionen givits vissa möjligheter att förlänga tremånadersfristen.

I *andra stycket första meningen* ges en möjlighet för Finansinspektionen att avstå från återkallelse i sådana fall som avses i första stycket 4 och 5. Även i fall av uppenbara överträdelser från bankens sida, kan återkallelsepåföljden framstå som alltför drakonisk. Inspektionen kan då i stället meddela varning, om det bedöms tillräckligt för att komma till rätta med missförhållandena.

En motsvarande möjlighet finns också i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder, lagen om värdepappersrörelse och den föreslagna lagen om kreditmarknadsbolag.

I de fall banken inte förmår vidmakthålla föreskriven nivå för kapitalbas är varningspåföljden inte ändamålsenlig. Om emellertid de finansiella problemen kan bedömas vara övergående, får Finansinspektionen, enligt *andra stycket andra meningen*, i stället för att återkalla oktrojen förlänga den tremånadersfrist inom vilken banken annars har att täcka bristen. Särskilda skäl för förlängning av tidsramen kan också föreligga exempelvis i det fall bristen har sin grund i ett omstrukturerings- eller rekonstruktionsförfarande.

Genom bestämmelsen i *tredje stycket* får Finansinspektionen möjlighet att från fall till fall utforma anvisningar om hur avvecklingen av rörelsen skall ske sedan oktrojen återkallats.

Fjärde stycket innebär att Finansinspektionen får förbjuda forsatt verksamhet när oktrojen återkallas. Av 23 § framgår att ett sådant förbud får förenas med vite.

7 kap. 17 §

Paragrafen, som gäller svenska bankers verksamhet i ett annat EES-land, är ny. Den kan till viss del sägas motsvara nuvarande 8 och 9 §§.

I artikel 21.2 i andra banksamordningsdirektivet anges att om ett kreditinstitut, som driver verksamhet genom filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster inom ett medlemslands territorium, inte efterlever de föreskrifter som värdlandet utfärdat med stöd av direktivet, så skall värdlandets behöriga myndigheter förelägga institutet att vidta

rättelse. Av punkten 3 i samma artikel framgår att om institutet trots föreläggandet inte upphör att bryta mot föreskrifterna så skall anmälan ske till hemlandets behöriga myndigheter, vilka har att vidta alla de åtgärder mot bolaget som erfordras för att åstadkomma rättelse.

Genom förevarande paragraf införs en uttrycklig möjlighet för Finansinspektionen att ingripa mot en svensk bank som, enligt uppgift från en tillsynsmyndighet i ett annat land inom EES, inte följer utfärdade förelägganden om rättelse som myndigheten är behörig att meddela. Finansinspektionen får för varje enskilt fall avgöra vilken åtgärd som kan vara lämpligast för att uppnå önskat resultat.

Av paragrafens sista led framgår att tillsynsmyndigheten i värdlandet skall hållas underrättad om de åtgärder som inspektionen vidtar.

Det kan anmärkas att med införandet av denna regel beträffande ingripandemöjligheter mot de svenska bankernas verksamhet inom EES avses ingen ändring vad beträffar inspektionens möjligheter till ingripanden mot svenska bankers filialverksamhet i länder utanför EES.

Särskilda bestämmelser om ingripanden mot utländska bankföretag

7 kap. 18 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 9 a §. Om en utländsk bank, som av regeringen eller Finansinspektionen fått tillstånd enligt 1 kap. 4 § att etablera en filial i Sverige, åsidosätter svenska förskrifter eller i övrigt visar sig olämplig att bedriva verksamhet från filialen, får Finansinspektionen ingripa genom att återkalla filialtillståndet eller meddela varning. Bestämmelsen, som i praktiken har tillämpning endast i förhållande till banker hemmahörande i länder utanför EES, svarar mot bestämmelserna i den föreslagna 16 § om återkallelse av oktroj.

7 kap. 19 §

Genom paragrafen införs i lagen de regler i andra banksamordningsdirektivet som rör proceduren för ingripanden mot kreditinstitut vilka inte följer värdlandets bestämmelser för verksamhet i en filial eller för verksamhet som sker genom direkt tillhandahållande av tjänster inom landets gränser.

Som framgår av bestämmelsens innehåll skall Finansinspektionen i första hand försöka komma till rätta med regelöverträdelser genom att utfärda förelägganden om rättelse. Om det inte hjälper skall inspektionen underrätta behörig myndighet i bankens hemland om överträdelsen så att den myndigheten kan vidta de åtgärder mot banken som krävs för att åstadkomma rättelse (jämför den föreslagna bestämmelsen i 17 §). Eftersom det är hemlandets myndigheter som har auktoriserat banken så har dessa myndigheter också normalt större möjligheter att på ett effektivt sätt ingripa mot regelstridiga förfaranden. Enligt direktivet skall hemlandets myndigheter hålla tillsynsmyndigheten i värdlandet underrättad om vilka åtgärder som vidtas mot banken. Skulle banken inte upphöra med överträdelserna trots de åtgärder som vidtagits av hemlandet

eller beroende på att sådana åtgärder visat sig otillräckliga eller av någon anledning inte kan genomföras i det landet, så får inspektionen gå vidare i försöken att stoppa överträdelserna. Vad som återstår är att förbjuda banken att göra nya åtaganden i Sverige. Innan förbud meddelas skall tillsynsmyndigheten i hemlandet underrättas.

I brådskande fall kan Finansinspektionen meddela förbud utan att först underrätta hemlandets behöriga myndighet. Även i brådskande fall måste emellertid inspektionen först försöka komma till rätta med en rättsstridig verksamhet genom ett föreläggande om rättelse. Följer inte banken detta föreläggande kan inspektionen omedelbart förbjuda banken att göra nya åtaganden. Underrättelse om att banken vägrat vidta erforderlig rättelse och att förbud meddelats skall därefter sändas så snart som möjligt till hemlandsmyndigheten.

7 kap. 20 §

Paragrafen grundar sig på en bestämmelse i artikel 21.9 i andra banksamordningsdirektivet som förskriver en skyldighet att vid återkallelse av auktorisation meddela myndigheterna i de länder där företaget som fått sin auktorisation återkallad driver verksamhet genom filial eller direkt tillhandahållande av tjänster. Värdländernas myndigheter skall då vidta de åtgärder som krävs för att hindra företaget att ingå nya åtaganden inom dessa länders gränser.

Ingripanden mot den som saknar tillstånd

7 kap. 21 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 18 §.

Avgifter till Finansinspektionen

7 kap. 22 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 15 § första stycket. Avgiftsskyldigheten omfattar alla svenska banker och de utländska banker, vare sig de är hemmahörande inom EES eller inte, som driver verksamhet genom filial här i landet.

Vite

7 kap. 23 §

Paragrafen motsvarar 9 kap. 3 § tredje stycket som enligt förslaget skall upphävas. Av 24 § följer att beslut om föreläggande av vite skall överklagas till regeringen. Om det skulle bli aktuellt att döma ut förelagt vite skall Finansinspektionen ansöka om detta hos länsrätten i enlighet med lagen (1985:206) om vite.

Överklagande

7 kap. 24 §

I *första stycket* anges två fall när Finansinspektionens beslut inte kan överklagas. Anledningen till detta är att inspektionens utredning inte skall kunna fördröjas i onödan genom oberättigade överklaganden. En motsvarande bestämmelse finns i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder, lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och den föreslagna lagen om kreditmarknadsbolag.

Andra stycket motsvarar nuvarande bestämmelser om överklagande i 14 och 18 §§.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen i brådskande fall kan meddela interimistiskt beslut. Det måste då särskilt anges i beslutet att det skall gälla omedelbart. Även denna bestämmelse har sin motsvarighet i lagarna om värdepappersfonder, värdepappersrörelse och kreditmarknadbolag. I dag gäller för bankerna att Finansinspektionens beslut får verkställas utan hinder av det överklagats, om regeringen inte förordnar annat.

7 kap. 25 §

Paragrafen är ny och grundar sig på bestämmelser i EG:s direktiv om att underlåtenhet att meddela ett beslut skall kunna bli föremål för prövning i domstol. I artikel 13 i EG:s första banksamordningsdirektiv stadgas bl.a. att möjlighet skall finnas att klaga till domstol då inget beslut har fattats inom sex månader från det en auktorisationsansökan, som innehåller alla de uppgifter som krävs enligt gällande bestämmelser, har getts in. I det andra banksamordningsdirektivet finns en liknande bestämmelse i artikel 19.3 såvitt gäller underlåtenhet att översända underrättelse om filialetablering inom EES. Tiden inom vilken beslut måste fattas är emellertid här tre månader i stället för sex. Bestämmelserna i paragrafen har behandlats ytterligare i den allmänna motiveringen, avsnitt 2.5.

Särskilda bestämmelser

7 kap. 26 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 13 §.

7 kap. 27 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 16 §.

7 kap. 28 §

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 17 §.

I första stycket 4 har hänvisningen till 9 kap. 3 § tagits bort i anledning av att 9 kap. utmönstrats ur lagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I 2 kap. 9 § andra stycket anges att en banks kapitalbas inte får understiga det belopp för startkapital som föreskrivs i nytillkomna bestämmelser i BAL, sparbankslagen resp. föreningsbankslagen. De åsyftade bestämmelserna innebär att en bank när rörelsen påbörjas skall ha så stort bundet eget kapital som motsvarar fem miljoner ecu - för sparbanker en miljon ecu - beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om oktroj. Normalt skall, enligt 7 kap. 16 § första stycket 6, oktrojen återkallas i fall när kapitalbasen under tre månaders tid inte kunnat hållas i nivå med det föreskrivna startkapitalet. Enligt 16 § andra stycket har Finansinspektionen dock vissa möjligheter att förlänga tiden för bristens täckande.

Dessa bestämmelser går inte att tillämpa för banker som auktoriserats och påbörjat sin rörelse innan lagändringarna trätt i kraft. I *punkt 2* av övergångsbestämmelserna har därför tagits in en kompletterande regel, enligt vilken referensnivån för kapitalbasen i stället skall motsvara fem resp. en miljon ecu, beräknat efter kursen per dagen för ikraftträdandet.

Som framgått av den allmänna motiveringen skulle ett antal nu verksamma mindre sparbanker inte klara av att fortsätta sin rörelse utan särskilda undantagsregler. I *punkt 3* har för deras skull föreskrivits att kapitalbasen tills vidare får vara lägre än motsvarande en miljon ecu. Bestämmelserna har, i enlighet med vad EES-avtalet medger, konstruerats så att kapitalbasen skall hållas på minst den nivå som vid något tillfälle uppnåtts efter dagen för avtalets undertecknande, dvs. den 2 maj 1992. När kapitalbasen väl har kommit upp i nivå med ett belopp som motsvarar en miljon ecu, skall huvudregeln enligt punkt 2 slå till. Sparbankens kapitalbas får med andra ord i tiden därefter fluktuera såväl uppåt som neråt, bara den inte går under det belopp i svenska kronor som på dagen för lagens ikraftträdande motsvarade en miljon ecu. Härutöver gäller det generella kravet på åtta procent kapitaltäckning (jämför specialmotiveringen till 2 kap. 9 §).

9.2 Förslaget till lag om kreditmarknadsbolag

1 kap. Inledande bestämmelser

Definitioner

1 kap. 1 §

Paragrafen innehåller definitioner av en rad begrepp som används i lagen.

Definitionen av *finansieringsverksamhet* överensstämmer med den som finns i 1 § lagen (1988:606) om finansbolag. I regeringens proposition 1987/88:149 om auktorisation av finansbolag diskuterades möjligheten

av att införa en mer heltäckande och generell definition. I den promemoria som låg till grund för de i propositionen föreslagna ändringarna hade fastighetsrenting/leasing av fast egendom inbegripits i definitionen av finansieringsverksamhet. Sedermera har även kreditmarknadskommittén (KMK) i sitt slutbetänkande Förnyelse av kreditmarknaden (SOU 1988:29) föreslagit en definition som innefattar fastighetsleasing. Föredragande statsrådet anförde emellertid i propositionen att p.g.a. vissa oklarheter beträffande fastighetsleasing så fanns det skäl att avvakta en utvidgning av definitionen till att omfatta även sådan verksamhet. *Bankföreningen* har i sitt remissvar till förslaget om en lag om kreditmarknadsbolag framfört att enligt deras mening fastighetsleasing bör omfattas av definitionen. Leasingutredningen, som har i uppdrag att utreda frågor om leasing av fast och lös egendom, har lämnat ett delbetänkande, Fastighetsleasing (SOU 1991:81), som främst behandlar s.k. sale and lease back av fast egendom. Med anledning av betänkandet övervägs för närvarande inom regeringskansliet bl.a. frågan hur fastighetsleasing skall behandlas ur kreditpolitisk synvinkel. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden införs här den definition av finansieringsverksamhet som finns i finansbolagslagen utan några ändringar. Detta innebär dock inte att kreditmarknadsbolagen inte skulle få ägna sig åt fastighetsleasing. I likhet med vad som gäller för finansbolagen i dag hör detta till de för bolagen tillåtna verksamheterna.

Definitionen har en sådan räckvidd att den omfattar inte bara sådan verksamhet som bedrivs av finansbolagen i dag utan även den typ av verksamhet som kreditaktiebolagen driver. I 3 kap. 1 § finns en exemplifierande uppräkning av de typer av verksamhet som ett kreditmarknadsbolag får ägna sig åt (se härom även avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen). Även hypoteksinstitutionerna och stora delar av bankernas verksamhet faller in under definitionen. Skälet till att finansieringsverksamhet som utövas av dessa sistnämnda kreditinstitut inte är tillståndspliktig enligt denna lag är givetvis att instituten redan omfattas av Finansinspektionens tillsyn enligt annan lag. En uttrycklig undantagsregel med denna innebörd finns i 3 § första stycket 7.

Av 2 § framgår att ett svenskt företag som önskar driva tillståndspliktig finansieringsverksamhet måste vara ett aktiebolag. Ett sådant bolag betecknas i lagen *kreditmarknadsbolag*. Att aktiebolaget skall vara svenskt innebär inte att bolaget måste vara ägt av svenska fysiska eller juridiska personer. Med svenskt menas här att bolaget bildats enligt svensk lag. Ett svenskt aktiebolag kan alltså helt eller delvis ägas av utländska personer.

Definitionen av *kvalificerat innehav* har hämtats från andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEG). Termen används i lagen när det gäller ett kreditmarknadsbolags innehav av placeringsaktier (3 kap. 6 §) och i ägarprövningsavsnittet (5 kap. 11-15 §§).

Av definitionen av *filial* framgår att ett utländskt företag som etablerar sig här i landet skall anses ha inrättat endast en filial även om företaget öppnar flera olika kontor inom landets gränser.

Definitionen av *kreditinstitut* är tagen från EG:s första banksamordningsdirektiv (77/780/EEG) och definitionen av *finansiellt institut* från andra banksamordningsdirektivet. Att definitionerna har tagits från EG:s direktiv har medfört att begreppet kreditinstitut har en något annan innebörd enligt denna lag jämfört med t.ex. lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Det kan anmärkas att begreppen kreditinstitut och finansiellt institut kommer till användning i lagen endast i samband med regleringen av förhållanden som rör utländska företag som önskar etablera filial här i landet eller, såvitt gäller företag med säte inom EES, tillhandahålla tjänster direkt från hemlandet.

Till *EES* hör förutom de tolv EG-länderna (Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland) de sju EFTA-länderna (Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige, Österrike).

Tillståndsplikt

1 kap. 2 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att svenska företag och utländska kreditinstitut, med vissa undantag, får driva finansieringsverksamhet endast efter tillstånd.

I likhet med vad som gäller enligt finansbolagslagen får tillstånd enligt lagen meddelas svenskt företag endast om finansieringsverksamheten drivs i aktiebolagsform.

Om Finansinspektionen inte meddelat beslut angående tillstånd inom sex månader kan sökanden enligt 6 kap. 2 § begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls.

Beträffande utländska företags möjligheter att driva verksamhet här i landet gäller 2 kap. 8-10 §§. I viss mån gäller olika bestämmelser för utländska företags verksamhet beroende på om de är hemmahörande i ett land inom EES eller inte. I paragrafen anges att för utländsk filialverksamhet gäller dels lagen om kreditmarknadsbolag i övrigt i tillämpliga delar och dels lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. Hänvisningen till filiallagen innebär att de utländska filialerna kommer att lyda under de regler som finns i den lagen om bl.a. filialens ledning, bokföring, revision m.m. Det bör dock observeras att särskilda föreskrifter kan meddelas beträffande bl.a. EES-filialers redovisning enligt 5 kap. 2 §. I avsnitt 2.4.3 i den allmänna motiveringen har frågan om svensk lags tillämplighet på utländska företags verksamhet i Sverige berörts.

1 kap 3 §

Paragrafen innehåller vissa av de undantag från tillståndskrav som för närvarande finns i 2 § sista stycket och 3 § finansbolagslagen.

Enligt finansbolagslagen behöver vissa typer av företag som driver finansieringsverksamhet inte söka tillstånd om nettovärdet av dess tillgångar understiger femtio miljoner kronor. I EG:s första banksamordningsdirektiv (artikel 3) föreskrivs emellertid att alla företag som faller

under den i direktivet angivna definitionen av kreditinstitut skall ha erhållit auktorisation innan de får inleda verksamhet. Det innebär, som anförts i den allmänna motiveringen, att den frizon som hittills funnits i Sverige för dessa mindre bolag försvinner. Kreditmarknadsbolag, som inte faller under något av undantagen i paragrafen, måste således oavsett storlek söka tillstånd. Av 2 kap. 4 § andra stycket framgår att bolag av viss begränsad storlek kan medges undantag från kravet på fem miljoner ecu i bundet eget kapital vid verksamhetens påbörjande.

I *första stycket 2* och *3* görs undantag för leverantörs- och köpkrediter. Dessa används av produktionsföretag för att underlätta avsättningen av egna produkter. Krediten kan ges i olika former, t.ex. anstånd med betalning eller genom att kunden använder ett särskilt kontokort. Finansieringsverksamheten kan äga rum i det producerande bolaget (fallet under punkten 2), i annat koncernbolag eller i bolag som annars är nära knutet till produktionsbolaget (fallen under punkten 3). Undantaget i punkten 3 förutsätter dessutom att medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten. Regeringen har nyligen gett direktiv till en utredning som bl.a. skall lämna förslag på hur vissa oreglerade krediter skall behandlas i framtiden (Dir. 1992:60). I avvaktan på resultatet av denna utredning föreslås således inte nu någon ändring av vad som gäller i dag för dessa krediter.

Även om leverantörs- och köpkrediter inte omfattas av lagen så följer av definitionen av finansieringsverksamhet i 1 § 1 att förvärv av en sådan fordran omfattas av den principiella tillståndsplikten.

Enligt *första stycket 4* gäller, liksom enligt finansbolagslagen, att tillstånd inte krävs om verksamheten bedrivs av ett företag som tillgodoser finansieringsbehov inom en grupp näringsidkare med ekonomisk intressegemenskap och medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten.

Undantaget i *första stycket 5* beträffande ett företags normala likviditetsförvaltning har ändrats något i förhållande till vad som gäller enligt finansbolagslagen. Det krävs inte längre Finansinspektionens medgivande för att ett företags normala likviditetsförvaltning skall undantas från tillståndskravet. Orsaken härtill är främst att den fria sektor som enligt finansbolagslagen ger alla en möjlighet att driva finansieringsverksamhet upp till ett nettovärde om 50 milj. kr. av tillgångarna i verksamheten försvinner. Att behålla dispenskravet skulle innebära den opraktiska ordningen att samtliga företag, oavsett storlek, måste söka dispens för sin normala likviditetsförvaltning. Om Finansinspektionen i ett visst fall skulle finna att likviditetsförvaltningen har ett självständigt syfte får inspektionen ingripa mot verksamheten.

Möjligheten till undantag enligt 3 § andra stycket 2 i finansbolagslagen för finansieringsverksamhet som bedrivs av föreningar i syfte att tillgodose medlemmars finansieringsbehov har tagits bort. Den verksamhet som dessa föreningar driver är närmast att jämställa med bankrörelse och bör därför i förekommande fall prövas enligt bankrörelselagen. Inom regeringskansliet övervägs för närvarande hur dessa föreningar skall

regleras i framtiden. Denna fråga kommer därför att tas upp i annat sammanhang.

Bestämmelserna i *första stycket 1* och *6-7* saknar motsvarighet i finansbolagslagen. De verksamheter som räknas upp under dessa punkter omfattas emellertid av de nuvarande undantagen från tillståndskravet i 2 och 3 §§ finansbolagslagen. Ändringen är främst föranledd av att paragrafen även gäller för utländska företag.

Sundhetskrav

1 kap 4 §

Genom paragrafen införs, efter förebild i bl.a. lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, en särskild bestämmelse om att finansieringsverksamhet skall bedrivas på ett sådant sätt att den kan anses sund.

I finansbolagslagen anges i 13 § tredje stycket att Finansinspektionen skall följa finansbolagens verksamhet för att hålla sig underrättad om förhållanden som har betydelse för en sund utveckling av verksamheten. När motsvarande bestämmelse infördes i den dessförinnan gällande finansbolagslagen (1980:2) angavs i motiven (prop. 1978/79:170 s. 49) att tolkningen av uttrycket borde göras mot bakgrund av att lagen främst syftade till att ge ett skydd för finansbolagens långivare och kunder.

Innebörden av rekvisitet sund finansieringsverksamhet är inte statisk utan kan variera beroende på hur finansieringsverksamheten utvecklas. När det gäller att fastställa innehållet i begreppet bör Finansinspektionens verksamhet i form av allmänna råd och tillsynspraxis spela en viktig roll. Av betydelse är naturligtvis också eventuella rekommendationer som ges ut av branschorganisationer. Vad gäller innebörden kan också hänvisas till vad som anförs i specialmotiveringen till 2 kap. 1 § och i den allmänna motiveringen under avsnitt 4.3.

Sekretess

1 kap. 5 §

Paragrafens *första* och *andra stycke* motsvarar i sak sekretessbestämmelsen i 26 § finansbolagslagen. Dessa två stycken har utformats efter mönster i nuvarande 1 kap. 6 § BRL (1 kap. 10 § BRL enligt ändringsförslaget). Tystnadsplikten gäller inte bara styrelseledamöter och anställda hos ett kreditmarknadsbolag eller utländskt kreditmarknadsföretag utan också andra befattningshavare som fått kännedom om förhållanden som omfattas av tystnadsplikt, t.ex. revisorer.

Regeln i 26 § finansbolagslagen är sanktionerad enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Brott mot föreskriften om tystnadsplikt i bankrörelselagen är däremot inte straffsanktionerad, vilket framgår av nuvarande 9 kap. 1 § samma lag (jämför 1 kap. 10 § tredje stycket i förslaget). På detta område bör samma regler gälla för alla kreditinstitut varför det i paragrafens *tredje stycke* har införts en bestämmelse om att ansvar inte skall följa för den som bryter mot föreskriften i första stycket. Det kan anmärkas att det således rör sig endast om ett borttagande av det

straffrättsliga ansvaret. Den som bryter mot sekretessbestämmelsen riskerar fortfarande ansvar enligt den arbetsrättsliga lagstiftningen och skadeståndsskyldighet.

2 kap. Förutsättningar för tillstånd m.m.

Kreditmarknadsbolag

2 kap. 1 §

Kriterierna för den materiella prövningen har erhållit en ny lydelse jämfört med vad som tidigare gällt enligt kreditaktiebolags- och finansbolagslagarna. Bestämmelsen i *första stycket 2* knyter an till sundhetskravet i 1 kap. 4 §. Utöver vad som sägs i det följande kan hänvisas till vad som anförts i specialmotiveringen till den paragrafen.

Av 2 § kreditaktiebolagslagen framgår att regeringen skall pröva om bolagsordningen överensstämmer med lag och annan författning samt om särskilda föreskrifter erfordras i bolagsordningen. I 5 § finansbolagslagen anges att tillstånd för ett svenskt företag får meddelas endast om bolaget inte är olämpligt att driva finansieringsverksamhet. Vidare skall det kunna antas att rörelsen inte skall bli till skada för det allmänna.

I motiven till reglerna om auktorisation av finansbolag (prop. 1987/88:149 s. 36 f.) anges att den lämplighetsprövning som föreskrivs bör utgöra en väsentlig del av Finansinspektionens prövning av ett tillståndsärende. De organisatoriska förhållanden under vilka den planerade rörelsen skall drivas bör uppmärksammas. Det bör även ske en prövning av den personliga lämpligheten hos den verkställande ledningen och hos ägarna. Det sägs vidare att det måste kunna antas att verksamheten kommer att bli bedriven på ett korrekt och omdömesgillt sätt.

Lämplighetsprövningen enligt finansbolagslagen tar alltså sikte dels på företagets organisatoriska uppbyggnad, dels erfarenheten och sakkunskapen hos företagets ledning. Även i andra banksamordningsdirektivet finns en bestämmelse (art. 5) som säger att auktorisation skall vägras om behörig myndighet, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av ett kreditinstitut, bedömer att lämpligheten hos aktieägare med s.k. kvalificerat innehav inte är tillfredsställande. Den prövning som skall göras i dessa avseenden har i den nya lagen formulerats så att tillstånd får meddelas endast om den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet.

Såvitt gäller sakkunskapen hos företagsledningen, dvs. styrelsen och verkställande direktören, bör några formella krav på kunskap eller erfarenhet inte ställas upp. Det får ankomma på tillsynsmyndigheten att från fall till fall göra en bedömning av om företagsledningen, med hänsyn till önskemålet om kontinuitet i verksamheten och kravet på att den bedrivs på ett korrekt och omdömesgillt sätt, har den erfarenhet som behövs för verksamheten.

I enlighet med vad som gäller beträffande finansbolag skall någon behovsprövning inte ske vid beviljande av tillstånd att driva finansierings-

verksamhet. En sådan behovsprövning skulle för övrigt strida mot bestämmelserna i EG:s första banksamordningsdirektiv. *Konkurrensverket* har anfört att det i lagtexten bör tas in en bestämmelse om att sundhetsprövningen vid auktorisation av ett kreditinstitut inte får göras beroende av marknadens ekonomiska behov. En regel av denna innebörd finns i *andra stycket*.

2 kap. 2 §

Paragrafen motsvarar 6 § finansbolagslagen.

I EG:s första banksamordningsdirektiv finns i artikel 3.4 ett krav att medlemsstaterna skall föreskriva att en verksamhetsplan skall fogas till varje ansökan om auktorisation av ett kreditinstitut. I planen skall bl.a. anges den tilltänkta verksamhetsinriktningen och en beskrivning ges över organisationens struktur. I bl.a. 2 kap. 3 § BAL krävs att det till ansökan om oktroj fogas en plan över den tilltänkta verksamheten. I 3 § bankrörelseförordningen (1987:647) anges närmare vad en verksamhetsplan för banker skall innehålla. När det gäller att avgöra frågan om tillstånd för ett bolag enligt lagen om kreditmarknadsbolag synes i huvudsak samma typ av uppgifter som krävs för en banks verksamhetsplan vara av betydelse. Med hänsyn till det utvidgade krav som ställs på innehållet i ett kreditmarknadsbolags bolagsordning, jämfört med vad som gäller för ett finansbolag i dag (jämför 3 kap. 3 §) kan vissa uppgifter komma att framgå av såväl verksamhetsplanen som bolagsordningen.

2 kap. 3 §

Paragrafen har sin motsvarighet i 7 § finansbolagslagen, såvitt avser andra stycket, och till viss del i 2 § kreditaktiebolagslagen. I 3 kap. 3 § anges närmare vad bolagsordningen skall innehålla.

I 2 kap. 4 § aktiebolagslagen (1975:1385) föreskrivs att bolagsordningen skall innehålla bl.a. bolagets firma. Enligt 8 § finansbolagslagen får ingen annan än finansbolag i sin firma eller annars vid beteckning av verksamhet använda ordet finansbolag eller finansaktiebolag.

För närvarande pågår en ökande internationalisering av kreditmarknaden vilken medför allt större möjligheter för utländska företag att verka i Sverige och för svenska företag att etablera sig utomlands. Att i detta läge reservera en viss beteckning för de företag som erhållit tillstånd enligt lagen om kreditmarknadsbolag är inte ändamålsenligt. I lagen har därför ingen beteckning förbehållits de bolag som driver tillståndspliktig verksamhet. Det saknas också anledning att, såsom *Bankföreningen* föreslagit, införa en övergångsbestämmelse i syfte att skydda nu verksamma finansbolag vilka använder beteckningarna "finansbolag" eller "finansaktiebolag" under viss tid även efter det att dessa bolag erhållit tillstånd enligt den nya lagen.

Om ett företag driver tillståndspliktig verksamhet och kallar sig kreditmarknadsbolag utan att ha sökt tillstånd hos Finansinspektionen, kan inspektionen ingripa enligt bestämmelsen i 5 kap. 22 §. Företaget

kan därvid föreläggas vid vite att upphöra med verksamheten. Vidare är det enligt marknadsföringslagen (1975:1418) straffbart att vid marknadsföring av vara, tjänst eller annan nyttighet uppsåtligen använda vilseledande framställning, vilken avser egen eller annans näringsverksamhet och är ägnad att påverka efterfrågan av nyttigheten.

2 kap. 4 §

I artikel 4 i EG:s andra banksamordningsdirektiv föreskrivs som huvudregel att auktorisation inte får beviljas om startkapitalet understiger 5 milj. ecu vilket motsvarar ungefär 37 milj. kr. Auktorisation får dock, under vissa förutsättningar, beviljas även om startkapitalet understiger 5 milj. ecu. I så fall måste emellertid startkapitalet uppgå till minst 1 milj. ecu (ca 7,5 milj. kr.). En av förutsättningarna för att medlemsstaterna skall få införa en sådan undantagsregel är dock att den endast gäller för särskilda kategorier av kreditinstitut (jämför även avsnitt 2.2 i den allmänna motiveringen).

Startkapitalet har i paragrafen definierats som bundet eget kapital och en hänvisning har gjorts till 11 kap. 7 § aktiebolagslagen där det anges att med bundet eget kapital avses aktiekapital, reservfond och uppskrivningsfond.

I paragrafens *andra stycke* har en möjlighet öppnats för mindre kreditmarknadsbolag att erhålla tillstånd enligt lagen trots att det bundna egna kapitalet inte uppgår till 5 milj. ecu. Den gräns som satts för värdet på tillgångarna i dessa bolags verksamhet har bestämts till 100 milj.kr. (se vidare härom i avsnitt 4.2 i den allmänna motiveringen). Startkapitalet skall i dessa fall uppgå till ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt belopp, dock inte lägre än motsvarande 1 milj. ecu.

Av 4 kap. 1 § andra stycket följer att efter igångsättandet av verksamheten får bolagets kapitalbas inte understiga det belopp som krävs i startkapital. Enligt samma paragrafs tredje stycke skall de bolag som fått tillstånd att starta verksamhet med ett lägre bundet eget kapital än 5 milj. ecu ha en kapitalbas som uppgår till minst detta belopp om nettovärdet på tillgångarna efter påbörjandet av verksamheten stiger över 100 milj. kr.

I protokoll 39 till EES-avtalet anges att med "ecu" avses i avtalet ecu såsom den definieras av behöriga myndigheter inom gemenskapen.

Bestämmelserna i paragrafen berör inte redan verksamma finansieringsföretag. Dessa kan således, under vissa förutsättningar, fortsätta att driva finansieringsverksamhet även om företagens kapitalbas inte uppgår till den i paragrafen erfordrade nivån (jämför punkt 6 i övergångsbestämmelserna).

2 kap. 5 §

Paragrafen saknar motsvarighet i finansbolags- och kreditaktiebolagslagarna.

Av 8 kap. 1 och 3 §§ aktiebolagslagen framgår att ett aktiebolags styrelse skall bestå av minst tre ledamöter om aktiekapitalet eller maximikapitalet uppgår till minst en milj. kr. och att det i sådana bolag skall utses en verkställande direktör. I kreditaktiebolagen uppgår styrelseledamöternas antal till åtminstone tre. Finansinspektionen har i sina riktlinjer för auktorisation för finansbolag ett krav på bl.a. att bolaget skall ha en styrelse bestående av fem personer samt en verkställande direktör. *Finansbolagens Förening* har anfört att den nu aktuella paragrafen bör utformas i enlighet med aktiebolagslagens bestämmelser, eftersom det i vissa mindre bolag kan vara motiverat med ett lägre antal än fem ledamöter. Emellertid finns i lagen om värdepappersrörelse ett motsvarande krav på minst fem styrelseledamöter i värdepappersbolag. Genom paragrafen införs i överensstämmelse härmed ett minimikrav på fem styrelseledamöter även för kreditmarknadsbolag. Att de flesta kreditmarknadsbolag skall ha en verkställande direktör följer redan av aktiebolagslagen eftersom bolagen skall ha ett aktiekapital motsvarande minst en miljon ecu. I övergångsbestämmelsernas punkt 6 öppnas emellertid en möjlighet för vissa företag att driva verksamhet med ett lägre aktiekapital. I paragrafen har därför införts ett krav på att samtliga kreditmarknadsbolag skall ha en verkställande direktör.

Av vad som anförts ovan i anslutning till 2 kap. 1 § om den materiella tillståndsprövningen framgår att vissa krav skall ställas på företagsledningens sakkunskap.

2 kap. 6 §

Paragrafen överensstämmer med 12 § finansbolagslagen. För kreditaktiebolag gäller i princip reglerna i 10 kap. 3 § aktiebolagslagen om när auktoriserad revisor krävs. Därutöver har många kreditaktiebolag i sina bolagsordningar en bestämmelse om att alltid en revisor skall vara auktoriserad.

2 kap. 7 §

Paragrafen motsvarar i princip 9 § finansbolagslagen. En motsvarande hänvisning till allmänna regler om aktiebolag finns även i 1 § kreditaktiebolagslagen.

Enligt 10 kap. 4 § första stycket aktiebolagslagen kan bl.a. den som står i låneskuld till ett bolag inte vara revisor i bolaget. Bestämmelsen i *andra stycket* innebär att denna regel vidgas så att även den som utnyttjat någon av de speciella finansieringsformer som ett kreditmarknadsbolag kan erbjuda, t.ex. factoring eller leasing, inte heller kan vara revisor i det bolaget.

Utländska företag

2 kap. 8 §

Paragrafen, som är utformad som en generell regel men som till följd av bestämmelsen i 9 § i praktiken är tillämplig endast för företag med säte

utanför EES, överensstämmer delvis med 5 a § finansbolagslagen. Regeln innebär ett krav på filialetablering för att få verka i Sverige.

I *första stycket* 2 har införts ett sundhetskriterium motsvarande det som föreslås gälla som villkor för att svenska aktiebolag skall få tillstånd att driva finansieringsverksamhet (2 kap. 1 §). Innebörden av sundhetskravet har behandlats i anslutning till 1 kap 4 §. I motiven till 5 a § finansbolagslagen (prop. 1990/91:154 s. 107) har som exempel på krav som bör ställas angetts att det utländska företaget i sitt hemland lyder under betryggande kapitaltäckningsregler och att företaget allmänt skall ha bedrivit verksamheten i sitt hemland på sådant sätt att det finns skäl att tro att en verksamhet i Sverige kommer att drivas på ett seriöst sätt.

I *andra stycket* har införts en motsvarighet till stadgandet i 1 § andra stycket om att tillstånd inte får vara beroende av någon form av behovsprövning.

2 kap. 9 §

Paragrafens bestämmelser är hämtade från EG:s andra banksamordningsdirektiv och har närmare beskrivits i avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen. Bestämmelserna reglerar den procedur som skall iakttas när ett utländskt kreditinstitut hemmahörande inom EES önskar inleda verksamhet här i landet. Det är fråga om olika bestämmelser beroende på om institutet önskar erbjuda och tillhandahålla tjänster direkt från hemlandet eller genom att inrätta en filial här i landet. Det utländska kreditinstitutet får inte vara bank. Utländska bankföretags etablering i Sverige regleras i bankrörelselagen.

Väsentligt är att svenska myndigheter normalt inte har rätt att vägra sådant marknadstillträde som avses i paragarafen. Det är den behöriga myndigheten i kreditinstitutets hemland som prövar om institutet skall få verka i ett annat EES-land. Finansinspektionen har att godta det lämplighetsintyg som hemlandsmyndigheten utfärdat.

Av *punkt 1* framgår att ett kreditinstitut kan inleda verksamheten vid filial två månader efter det att inspektionen mottagit underrättelse om avsikten att etablera filial från tillsynsmyndigheten i institutets hemland. Finansinspektionen har således två månader på sig att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att inspektionen skall kunna uppfylla sin del av tillsynen över institutet samt uppställa de eventuella villkor, grundade på det allmännas intresse, som skall gälla för institutets verksamhet här i landet.

Av 12 resp. 13 § framgår vad Finansinspektionen har rätt att kräva i fråga om innehållet i den underrättelse som skall skickas från kreditinstitutets hemland till inspektionen.

2 kap. 10 §

I andra banksamordningsdirektivets artikel 18.2 föreskrivs att även vissa s.k. finansiella institut och dess dotterföretag skall kunna utnyttja möjligheten att driva verksamhet i enlighet med principen om "single licence". I 1 kap. 1 § finns definitionen av finansiellt institut och i här

aktuell paragraf anges de närmare villkor som institutet måste uppfylla för att få driva verksamheten. Att samtliga villkor verkligen är uppfyllda skall framgå av en sådan underrättelse som avses i 9 §. Det kan anmärkas att det av definitionen av ett finansiellt institut framgår att institutet inte kan driva de verksamheter som anges under den första och de två sista punkterna i den lista över verksamheter som skall vara föremål för ömsesidigt erkännande och som finns bilagd det andra banksamordningsdirektivet (mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten, kreditupplysningstjänster och bankfackstjänster/värdefackstjänster).

Ett finansiellt institut eller dotterföretag som avses i paragrafen måste kontinuerligt uppfylla samtliga de villkor som anges i artikel 18.2 i direktivet. Om någon förändring skulle inträffa som medför att villkoren inte längre uppfylls får företaget inte fortsätta att driva verksamhet i ett annat EES-land enligt reglerna om "single licence". I stället blir företaget underkastat de lagar i värdlandet som är tillämpliga på den typ av verksamhet som företaget driver i landet. Om verksamheten är tillståndspliktig måste företaget alltså söka tillstånd eller upphöra med verksamheten.

Kreditmarknadsbolags etablering utomlands

2 kap. 11 §

Paragrafen motsvarar 10 b § andra stycket finansbolagslagen. För kreditaktiebolagen torde nu gällande bolagsordningar hindra etablering i utlandet. Bestämmelsen avser i princip all filialetablering utomlands. Vid kreditmarknadsbolags etablering av filial inom EES tillämpas dock de kompletterande bestämmelserna i 12 §.

2 kap. 12 §

I paragrafen anges den procedur som skall iakttas då ett svenskt kreditmarknadsbolag önskar etablera filial i ett annat EES-land. Reglerna har närmare beskrivits i avsnitt 2.4.1 i den allmänna motiveringen. Uppräkningen över vad den underrättelse som Finansinspektionen vid medgivande till filialetablering skall sända till det andra landets behöriga myndighet skall innehålla motsvarar vad som anges i artikel 19 i andra banksamordningsdirektivet så när som på en punkt. I direktivet sägs att uppgift skall lämnas om vilka system för inlåningsskydd som ger skydd åt filialens insättare. Eftersom kreditmarknadsbolagen inte får ta emot inlåning från allmänheten så kommer de inte heller att omfattas av några bestämmelser om inlåningsskydd. Det blir således aldrig aktuellt att beträffande dessa bolag lämna en uppgift härom. I enlighet med bestämmelserna i direktivet har i paragrafens *andra stycke* angetts att inspektionen genast skall underrätta behörig myndighet i det andra landet om ändring skett av något förhållande som avses i punkterna 1-3. Vad däremot gäller förändringar i kapitalbas och kapitaltäckning (punkt 4 i första stycket) har det inte ansetts ändamålsenligt att föreskriva en

motsvarande formaliserad underrättelseskyldighet. Som framgått av avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen ankommer det på Finansinspektionen att löpande förse behöriga utlandsmyndigheter med uppgifter om bl.a. den finansiella ställningen för sådana banker och andra kreditinstitut som med stöd av svensk auktorisation bedriver verksamhet i annat EES-land.

Utöver nyss nämnda uppgifter kan Finansinspektionen, med stöd av bestämmelsen i 5 kap. 1 § om att kreditmarknadsbolag m.fl. skall lämna inspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär, erhålla den ytterligare information som eventuellt kan anses behövlig. Finansinspektionen har sedan tre månader på sig att ordna för tillsynen av bolagets filial. Det kan t.ex. krävas överenskommelser med såväl bolaget som tillsynsmyndigheten i det land där filialen skall etableras.

I EG:s andra banksamordningsdirektiv (art. 19.3) ges en möjlighet för en tillsynsmyndighet att vägra översända en underrättelse om myndigheten finner skäl att ifrågasätta kreditinstitutets administrativa struktur eller finansiella situation. När det gäller den administrativa strukturen bör krav ställas bl.a. på att kreditmarknadsbolagets organisation gör det möjligt för bolaget att i tillräcklig grad styra och kontrollera verksamheten vid den utländska filialen.

Ett beslut om att inte översända en underrättelse skall meddelas inom tre månader från det Finansinspektionen erhållit fullständig information från bolaget. Beslutet skall innehålla skälen till att inspektionen anser att kreditmarknadsbolaget inte skall få inrätta en filial. Av 6 kap. 1 § framgår att ett sådant beslut kan överklagas till kammarrätten.

Av 6 kap. 2 § framgår att bolaget kan begära förklaring av kammarrätten att ärendet onödigt uppehålls, om Finansinspektionen inte inom föreskriven tid översänder underrättelse till behörig myndighet i det land där kreditmarknadsbolaget avser inleda verksamhet.

Gränsöverskridande verksamhet

2 kap. 13 §

I paragrafen regleras proceduren för kreditmarknadsbolags inledande av verksamhet i ett annat EES-land utan inrättandet av filial (cross border-verksamhet). Bestämmelserna härrör från artikel 20 i andra banksamordningsdirektivet.

3 kap. Rörelseregler

Verksamhet

3 kap. 1 §

I paragrafen anges med utgångspunkt i den verksamhetslista som finns bilagd det andra banksamordningsdirektivet, vilka olika typer av verksamhet ett kreditmarknadsbolag typiskt får ägna sig åt (jämför avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen). Listan har anpassats till svenska

förhållanden och motsvarar i huvudsak den lista som föreslås införd i 2 kap. 2 § BRL. Under *punkten 1* anges dock att kreditmarknadsbolag inte får ta emot inlåning på räkning. Enligt svensk lagstiftning får bara banker ägna sig åt sådan verksamhet. I övrigt får kreditmarknadsbolagen låna upp medel från allmänheten genom t.ex. obligationsutgivning. Någon förändring är därvidlag inte avsedd jämfört med vad som i dag gäller för kreditaktiebolag och finansbolag.

Enligt 1 kap. 5 § lagen om värdepappersrörelse får tillstånd att driva värdepappersrörelse meddelas svenska aktiebolag, bankinstitut och utländska företag. Kreditmarknadsbolag kan således inte erhålla tillstånd till sådan rörelse utan får bilda särskilt bolag härför.

Finansinspektionen har framfört att det vore olyckligt om en så traditionell banktjänst som att tillhandahålla bankfackstjänster inte på något sätt kunde särskiljas från liknande tjänster tillhandahållna av kreditmarknadsbolag. Inspektionen har därför föreslagit att uttrycket "bankfack" i uppräkningen i förevarande paragraf byts ut mot t.ex. "värdefack". Under punkten 12 i listan används i enlighet härmed beteckningen "värdefackstjänster".

Kreditmarknadsbolagen bör endast, som framgår av *första stycket*, få driva finansiell verksamhet. De skall således inrikta verksamheten på finansieringsverksamhet och på att utveckla ändamålsenliga finansieringsformer. Till denna verksamhet bör emellertid kunna kopplas andra finansiella tjänster och andra aktiviteter, t.ex. vissa serviceverksamheter, som är förenliga med finansiell verksamhet. Den angivna ramen för tillåtet verksamhetsområde innebär att kreditmarknadsbolagen kan driva samma verksamhet som kreditaktiebolagen och finansbolagen gör i dag. Någon begränsning i detta avseende är inte avsedd. Uppräkningen i paragrafens andra stycke är inte heller menad att vara ett hinder för eventuella framtida användbara och sunda innovationer på finansieringsområdet. Kreditmarknadsbolagen bör dock inte få blanda sin verksamhet med industriell verksamhet eller andra verksamheter som ligger utanför det finansiella området.

Det ankommer ytterst på Finansinspektionen att vid varje tidpunkt bedöma huruvida ett tillståndspliktigt företags verksamhet faller inom ramen för vad som enligt paragrafen är tillåtet. Av 4 § framgår att regeringen eller Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om vad som är tillåten verksamhet. Sådana föreskrifter får givetvis inte innebära inskränkningar i den i paragrafen angivna listan över tillåtna verksamheter.

Paragrafen är tillämplig även för utländska företags verksamhet i Sverige. För utländska finansieringsföretag gäller dock de kompletterande bestämmelserna i 2 §.

3 kap. 2 §

Som angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.2) skall kreditinstitut hemmahörande inom EES ha rätt att i ett annat EES-land driva de verksamheter som anges i en bilaga till andra banksamordningsdirektivet,

detta dock under förutsättning att institutet har tillstånd att driva sådan verksamhet i sitt hemland. Principen, innebärande att verksamheten i värdlandet inte får gå utöver vad hemlandets auktorisation medger, bör gälla för alla här verksamma kreditinstitut. Paragrafens *första stycke* har därför utformats att gälla generellt för utländska kreditinstitut, vare sig de är hemmahörande inom eller utom EES.

Även finansiella institut som uppfyller vissa villkor som satts upp i andra banksamordningsdirektivet (jfr. 2 kap. 10 §) och dessas dotterföretag skall ha rätt att driva de verksamheter som anges i direktivets bilaga. En begränsning i detta hänseende följer emellertid redan av definitionen av de finansiella instituten. De får nämligen inte motta insättningar eller andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten och inte heller tillhandahålla värdefackstjänster eller lämna kreditupplysning. Ett sådant finansiellt institut behöver inte vara auktoriserat men skall ägas av ett eller flera auktoriserade kreditinstitut vars auktorisationstillstånd omfattar den verksamhet som det finansiella institutet eller dess dotterföretag driver. Det skall även framgå av det finansiella institutets eller dess dotterföretags stadgar eller bolagsordning att det får driva denna verksamhet. Av paragrafens *andra stycke* framgår att dessa villkor måste vara uppfyllda för att ett sådant företag skall få driva verksamhet som anges i 1 § andra stycket här i landet.

Den i 1 § andra stycket intagna listan över tillåtna verksamheter upptar under punkterna 13 och 14 tjänster som ett kreditmarknadsbolag får bedriva först efter tillstånd, nämligen valutahandel och kreditupplysning. Som nämnts i avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen kan dessa tillståndskrav och krav på tillstånd för värdepappersrörelse inte upprätthållas beträffande filialer till banker och andra kreditinstitut från EES-länder. Uttryckliga regler om lättnader för de företag som med stöd av 2 kap. 9 och 10 §§ driver verksamhet i Sverige har införts i 22 b § riksbankslagen och 1 kap. 3 a § lagen om värdepappersrörelse. En motsvarande regel har även införts i 3 § kreditupplysningslagen beträffande utländska kreditinstitut men inte beträffande finansiella institut eller dess dotterföretag, eftersom dessa inte har rätt att lämna kreditupplysning. I *tredje stycket* finns en uttrycklig hänvisning till bestämmelsen i lagen om värdepappersrörelse. Att denna hänvisning införts beror på att värdepappersrörelse hör till de verksamheter som ett kreditmarknadsbolag inte får bedriva och som därför inte tagits med i listan i 1 § andra stycket.

3 kap. 3 §

Ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall innehålla vissa uppgifter som gör det möjligt för en utomstående att bedöma bolagets karaktär. I paragrafen anges några områden som kräver närmare precisering i bolagsordningen. De närmare föreskrifterna om vad denna skall innehålla skall, som framgår av 4 §, lämnas av Finansinspektionen. Det bör emellertid finnas ett utrymme inom vilket bolagen själva kan bestämma hur pass utförlig man vill vara i redovisningen av sin verksamhet. Det

kan t.ex. finnas ett befogat intresse av att skydda vissa affärsstrategier från insyn. Avsikten är inte att ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall vara mer detaljerad än vad kreditaktiebolagens bolagsordningar är i dag. Tvärtom bör, med hänsyn tagen till bl.a. vilken typ av verksamhet bolaget avser att driva och hur upplåningen skall ske, även bolagsordningar som är mindre utförliga kunna godtas. Se härom även i allmänmotiveringen, avsnitt 4.3.

Enligt 2 kap. 4 § aktiebolagslagen skall ett aktiebolags bolagsordning ange föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art. Ett kreditmarknadsbolags bolagsordning skall i regel mer utförligt beskriva bolagets verksamhet. Det bör t.ex. framgå inom vilka områden av finansieringsmarknaden som bolaget avser att driva verksamhet. Även en sådan sak som om bolaget skall ha möjlighet att förvärva fast egendom eller placeringsaktier bör kunna utläsas av bolagsordningen.

Beträffande kreditmarknadsbolagets långivning bör av bolagsordningen i stora drag kunna utläsas vilken risknivå bolaget avser lägga sig på. Det bör exempelvis framgå huruvida bolaget kräver säkerhet vid utlåningen och, om så är fallet, vilka typer av säkerhet man godtar. För det fall bolaget lånar ut pengar mot säkerhet i fast egendom kan det i bolagsordningen i stora drag anges t.ex. inom vilka lägen bolaget är berett att ta emot pantbrev som säkerhet för lämnade lån. Om bolaget har för avsikt att ägna sig åt utlåning förenad med olika villkor beträffande säkerhet bör den ungefärliga omfattningen av varje form av utlåning anges.

I bolagsordningen skall vidare anges på vilka sätt kreditmarknadsbolaget avser anskaffa medel för rörelsen.

Enligt 2 kap. 3 § skall Finansinspektionen godkänna ett kreditmarknadsbolags bolagsordning i samband med tillståndsprövningen och ändringar i den får inte ske utan godkännande av inspektionen. Ett kreditmarknadsbolags verksamhet kan knappast anses uppfylla lagens sundhetskrav om bolaget inte följer i bolagsordningen intagna bestämmelser eller drastiskt ändrar de i bolagsordningen angivna förutsättningarna för verksamheten utan att i tillräcklig grad beakta de intressen som de personer, såväl fysiska som juridiska, kan ha vilka berörs av bolagets verksamhet. Av 5 kap. 16 § följer att Finansinspektionen kan ingripa mot ett bolag som har fattat beslut i strid mot bolagsordningen och i sista hand kan ett beviljat tillstånd återkallas i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. 17 §.

3 kap. 4 §

Genom paragrafen får regeringen eller Finansinspektionen möjlighet att närmare ange t.ex. vilken sorts verksamhet som är förenlig med finansieringsverksamhet och vilka uppgifter som skall finnas i ett kreditmarknadsbolags bolagsordning. Föreskrifter som utfärdas med stöd av paragrafen kan naturligtvis skifta från tid till annan beroende på bl.a. utvecklingen av finansieringsmarknaden.

3 kap. 5 §

Bestämmelsen motsvarar 10 b § första stycket finansbolagslagen. En del kreditaktiebolag har i sina bolagsordningar en bestämmelse som anger att de har rätt att, efter tillstånd av Finansinspektionen, förvärva aktier i sådant bolag eller andel i sådan ekonomisk förening som tillgodoser intressen som är gemensamma för kreditaktiebolag och andra kreditinstitut.

3 kap. 6 §

När det gäller möjligheten att förvärva placeringsaktier så finns det i dag inga begränsningar för icke-bankanknutna finansbolag medan däremot kreditaktiebolagen och de bankanknutna finansbolagen i princip är förbjudna att göra sådana förvärv.

I det andra banksamordningsdirektivet finns en regel som begränsar kreditinstituts innehav av aktier i samtliga icke-finansiella företag förutom försäkringsföretag (art. 12). Med företag som driver finansiell verksamhet avses kreditinstitut, finansiella institut och sådana företag vars verksamhet har direkt samband med dessa instituts verksamhet såsom leasing, factoring, förvaltning av värdepapper etc. Genom paragrafen införs en bestämmelse som motsvarar EG:s regel.

I likhet med vad som gäller beträffande en banks innehav av placeringsaktier, är de gränser som satts upp i denna paragraf relaterade till marknadsvärdet av innehavet. Se vad som anförts härom i specialmotiveringen till 2 kap. 15 a § i prop. 1990/91:154 s. 98.

Definition av "kvalificerat innehav" finns i 1 kap. 1 §.

3 kap. 7 §

Mot bakgrund av att det i 6 § föreskrivs begränsningar i möjligheten att förvärva aktier innehåller denna paragraf bestämmelser som gör det möjligt att gå utöver de stadgade begränsningarna för skyddande av fordran. Paragrafen är utformad efter förebild i värdepappersrörelselagen (3 kap. 2 §).

När det gäller *egna aktier* så följer av 7 kap. 1 § aktiebolagslagen att aktiebolag får bl.a. på auktion inropa för företagets fordran utmätt aktie. För sådana aktier gäller att de skall säljas senast då det kan ske utan förlust. Av 9 kap. 1 § aktiebolagslagen framgår att egna aktier inte får företrädas vid bolagsstämma.

En uttrycklig regel om att förvärv till skyddande av fordran alltid skall anmälas till Finansinspektionen ter sig onödigt formalistisk. Bevakningen av att det för stora aktieinnehavet inte består under längre tid än vad som föreskrivs i andra stycket ingår i inspektionens fortlöpande tillsyn.

3 kap. 8 §

I finansbolagslagen finns inte någon bestämmelse som reglerar under vilka förutsättningar ett finansbolag får lämna kredit. I kreditaktiebolagens bolagsordningar stadgas däremot regelmässigt att utlåning får ske endast mot betryggande säkerhet med undantag för vissa säkra kredittagare såsom t.ex. staten.

Den allmänna regel som kommer till uttryck i paragrafen, och som motsvarar 2 kap. 13 § första meningen BRL innebär att kreditmarknadsbolag inte får lämna kredit om man redan från början räknar med att tvingas ta i anspråk ställd säkerhet för att få betalt. I lagen uppställs inte något uttryckligt krav motsvarande det i bankrörelselagen (andra meningen i nyss angivna paragraf) om att utlåning i princip endast får ske mot betryggande säkerhet. Den aktsamhetsprincip som kommer till uttryck dels i denna paragraf och dels i kravet i 1 kap. 4 § på att verksamheten skall bedrivas på ett sunt sätt, torde dock medföra att det i många fall måste ställas krav på att bolagen tar någon form av säkerhet. Avgörande för detta är naturligtvis vilken form av verksamhet bolaget driver och vilka skyddsintressen som föreligger. Kreditmarknadsbolagen bör emellertid i relativt stor utsträckning ha möjlighet att, inom den vida ram som regeln ger, fritt kunna välja vilken risknivå man vill lägga sig på. Upplysningar om vilken denna nivå är måste naturligtvis ges till marknaden på olika sätt. Exempelvis skall, som anförts i anslutning till 3 §, det för allmänhetens information av kreditmarknadsbolagens bolagsordningar framgå bl.a. enligt vilka principer bolaget beviljar krediter. I den allmänna motiveringen har ytterligare synpunkter getts på kreditmarknadsbolagens kreditgivning.

3 kap. 9 §

Bestämmelsen saknar motsvarighet i kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen. Den behandlar s.k. enhandskrediter och är avsedd att förhindra att kreditmarknadsbolag tar på sig alltför stora risker genom att koncentrera sitt fordringsinnehav och utfärdandet av garantiförbindelser till några få låntagare. Motsvarande regler finns i bl.a. 2 kap. 16 och 18 §§ BRL.

I *tredje stycket* ges regeringen eller, efter bemyndigande, Finansinspektionen möjlighet att utfärda närmare föreskrifter om vilka begränsningar som skall gälla beträffande enhandskrediter m.m.

3 kap. 10 §

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 17 § BRL innehåller kreditjävsbestämmelser. Detta är en nyhet för de bolag som tidigare reglerats av kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen. Dessa bolag har i stället omfattats av låneförbudet i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen.

I *första stycket* föreskrivs just ett undantag för kreditmarknadsbolagen från låneförbudet vilket annars, till följd av hänvisningen till aktiebolagslagen i 2 kap. 7 §, skulle varit tillämpligt på bolagen.

I *andra stycket* läggs den grundläggande principen fast att ett kreditmarknadsbolag inte får bevilja kredit till någon av de i punkterna 1-6 upptagna fysiska och juridiska personerna på andra villkor än de som företaget normalt uppställer. Revisor i företaget omfattas inte av ifrågavarande bestämmelse. I 10 kap. 4 § första stycket aktiebolagslagen sägs nämligen att den kan inte vara revisor som står i låneskuld till aktiebolaget eller annat bolag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka sådant bolag ställt säkerhet. Av 14 § lagen om utländska filialer m.m. följer att denna bestämmelse även gäller för utländska filialer.

I likhet med vad som angavs i förarbetena till motsvarande regel i bankrörelselagen (prop. 1986/87:12 s. 246) kan anmärkas att huvudregeln är allmänt hållen. Det är inte fråga om att i detalj reglera villkoren för de krediter som bolagen lämnar till de angivna personerna. Vid kreditgivning till dessa personer bör det inte vara förenat med större svårigheter att konstatera vilka villkor som kreditmarknadsbolagen normalt uppställer i motsvarande situationer.

Av *fjärde stycket* framgår att kreditmarknadsbolagets styrelse alltid skall fatta beslut om kredit till de i paragrafen nämnda personerna. Företaget skall också föra en förteckning över dessa kreditärenden. Alla villkor som gäller en kredit är emellertid inte av intresse. Efter regeringens bemyndigande kan därför Finansinspektionen lämna närmare föreskrifter angående vilka villkor och andra uppgifter som förteckningen skall innehålla.

4 kap. Kapitaltäckning

4 kap. 1-4 §§

Kapitaltäckningsreglerna motsvarar nu gällande bestämmelser för finansbolagen (11-11 c §§ finansbolagslagen).

Beträffande kreditaktiebolagen gäller i dag i stort sett samma kapitaltäckningsregler som för finansbolagen. Vissa skillnader finns dock. Dessa skillnader föranleds av att kreditaktiebolagen dels inte kan äga försäkringsbolag och dels inte får bedriva finansiell leasing.

I *1 § andra stycket* har en ny bestämmelse införts som stadgar att ett kreditmarknadsbolags kapitalbas inte får underskrida det startkapital som krävs vid igångsättandet av verksamheten. Skulle så ske kan bolagets tillstånd komma att återkallas enligt bestämmelserna i 5 kap. 17 §.

Oberoende av bestämmelsen i det nya andra stycket gäller en skyldighet för kreditmarknadsbolagen att hela tiden prestera en kapitaltäckning om åtta procent. Bestämmelsen i första stycket om ett visst *förhållande* mellan kapitalbas och placeringar kan således i enskilda fall komma att resa krav på en höjning av kapitalbasen, även om denna är i nivå med *beloppet* fem miljoner resp. en miljon ecu.

Av *1 § tredje stycket*, som också är en ny bestämmelse, framgår att ett kreditmarknadsbolag som fått tillstånd att starta verksamhet med ett lägre

bundet eget kapital än motsvarande 5 milj. ecu måste ha detta belopp i kapitalbas om bolagets nettovärde av tillgångar efter starten går över 100 milj. kr.

5 kap. Tillsyn

Kapitlet om tillsyn har utformats med reglerna i värdepappersrörelselagen som förebild. Syftet är, som angetts i den allmänna motiveringen, att så långt möjligt ha likalydande tillsynsregler inom de områden som står under tillsyn av Finansinspektionen. De föreslagna reglerna överensstämmer därför också till stora delar med förslaget till nya bestämmelser i 7 kap. bankrörelselagen. Bestämmelserna har förenklats och moderniserats i förhållande till vad som i dag gäller för kreditaktiebolagen och finansbolagen. Avsikten är att Finansinspektionen därigenom skall kunna bedriva sin tillsyn på ett mer effektivt sätt och ha viss flexibilitet i tillsynen så att den kan anpassas efter ändrade marknadsförhållanden. Av detta skäl har en del detaljregler tagits bort.

Hur tillsynen över kreditmarknadsbolag skall bedrivas

5 kap. 1 och 2 §§

Paragraferna motsvarar i huvudsak 13, 14, 19 och 21 §§ finansbolagslagen.

1 § innehåller några grundläggande bestämmelser om tillsyn. Inspektionens allmänna tillsyn sker genom granskning av de uppgifter som inspektionen har rätt att begära in. Finansinspektionen har också möjlighet att vid behov genomföra undersökning hos bolagen. En sådan undersökning kan omfatta både en särskild genomgång av infordrade handlingar och en undersökning på stället.

2 § *första stycket 1* har utformats efter förebild i 6 kap. 2 § 1 lagen om värdepappersrörelse. En motsvarande allmänt hållen regel om rätt att föreskriva upplysningsskyldighet finns i 11 kap. 2 § lagen om börs- och clearingverksamhet och föreslås införd i 7 kap. 2 § BRL. Det är givetvis avgörande för en effektiv tillsyn att inspektionen hålls underrättad om ställningen i ett kreditmarknadsbolag. Med stöd av bestämmelsen i punkt 1 skall regeringen eller Finansinspektionen kunna utfärda generella föreskrifter om bl.a. skyldighet för kreditmarknadsbolagen att lämna ekonomiska rapporter. Det är också självklart att föreskriftsrätten utnyttjas för att tillgodose inspektionens behov av årsbokslut och andra redovisningshandlingar.

Finansinspektionen har i sitt remissvar framfört att inspektionen bör få rätt att, i likhet med vad som gäller på bankområdet, meddela föreskrifter om brottsförebyggande åtgärder även beträffande kreditmarknadsbolags verksamhet, detta mot bakgrund av att bolagen genom den nya lagen får en uttrycklig möjlighet att tillhandahålla värdefackstjänster och förmedla betalningar. I 2 § *första stycket 2* har en sådan föreskriftsrätt införts för regeringen eller, efter bemyndigande, Finansinspektionen. Om det med hänsyn till ett bolags verksamhet föreligger behov av brottsförebyggande

föreskrifter kan sådana meddelas ett bolag om t.ex. rån- och inbrottsskydd, skyddsåtgärder mot bedrägeri- och trolöshetsbrott, åtgärder för att förhindra penningtvätt samt informationssäkerhetsåtgärder.

I 2 § *första stycket 4* och *andra stycket* har regeringen eller Finansinspektionen getts möjlighet att meddela särskilda föreskrifter om redovisning för filialer till utländska kreditinstitut. Bestämmelsen är föranledd av dels en bestämmelse i direktiv 89/117/EEG, varav följer att ett värdland för en filial till ett kreditinstitut auktoriserat i ett annat EES-land inte skall vara skyldigt att kräva fullständig särredovisning för filialverksamheten, dels en särskild bestämmelse i EES-avtalet om att sådana filialredovisningar skall få vara upprättade i enlighet med hemlandets regler. Bestämmelserna har närmare behandlats i avsnitt 2.4.3 i den allmänna motiveringen.

5 kap. 3 §

Paragrafen saknar motsvarighet i kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen. I *första stycket* ges Finansinspektionen en möjlighet till insyn i koncerner. De företag som ingår i en koncern vid sidan om ett kreditmarknadsbolag skall, ovasett om de står under inspektionens tillsyn eller inte, på begäran lämna upplysningar till inspektionen. Den stadgade upplysningsskyldigheten är emellertid inte ovillkorlig. Det krävs att de upplysningar som inspektionen begär skall vara erforderliga för tillsynen över ett kreditmarknadsbolag som ingår i koncernen och att de skall röra för tillsynen relevanta förhållanden mellan kreditmarknadsbolaget och övriga bolag i koncernen.

Av *andra stycket* följer att när ett kreditmarknadsbolag ingår i en koncern får bolaget inte lämna koncernbidrag utan inspektionens medgivande.

5 kap. 4 §

En bestämmelse med likartat innehåll finns i 13 § tredje stycket finansbolagslagen.

I 1 kap. 4 § ställs krav på att finansieringsverksamhet skall bedrivas på ett sådant sätt att den kan anses sund. Vad som avses härmed har utvecklats i anslutning till nämnda paragraf och till 2 kap. 1 § samt i avsnitt 4.3 i den allmänna motiveringen.

5 kap. 5 §

Paragrafen överensstämmer väsentligen med 6 § fjärde stycket och 14 § andra stycket kreditaktiebolagslagen och 17 § finansbolagslagen. En ändring jämfört med bestämmelsen i finansbolagslagen är dock att Finansinspektionen som huvudregel inte längre skall förordna en revisor. Inspektionen har i stället, efter mönster i bl.a kreditaktiebolagslagen, getts rätt att när det är erforderligt förordna en revisor. Med hänsyn till att de verksamheter som kommer att kräva tillstånd kan vara av mycket skiftande karaktär och omfattning kan det inte förutsättas att förhållan-

dena i varje kreditmarknadsbolag är sådana att de kräver en av inspektionen särskild förordnad revisor.

5 kap. 6 §

Paragrafen motsvarar 8 § kreditaktiebolagslagen och 18 § finansbolagslagen. Lydelsen har dock ändrats något så att den harmonierar med motsvarande bestämmelse i 7 kap. 4 § BRL (7 kap. 6 § enligt förslaget).

5 kap. 7 §

Paragrafen har sin motsvarighet i 10 § tredje stycket kreditaktiebolagslagen. Även i 7 kap 12 § BRL finns en liknande bestämmelse (7 kap. 7 § enligt förslaget). I aktiebolagslagens 13 kap. finns reglerna om likvidation av aktiebolag.

5 kap. 8 §

Paragrafen saknar motsvarighet i kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen. En liknande bestämmelse om förordnande av allmänt ombud i konkurs finns i 7 kap. 13 § BRL (7 kap. 26 § i förslaget).

Särskilt om tillsynen över filialer till utländska kreditinstitut m.m. hemmahörande inom EES

5 kap. 9 §

I paragrafen finns ett antal bestämmelser som härrör från andra banksamordningsdirektivet. Det rör sig om de tillsynsuppgifter och därtill hörande frågor som åligger ett värdland inom EES. Av *första stycket* framgår att det i första hand åvilar Finansinspektionen att utöva tillsyn med avseende på likviditeten hos kreditinstituts filialer. Tillsynen skall ske i samarbete med behörig myndighet i kreditinstitutens hemländer. För detta ändamål har inspektionen rätt att erhålla erforderliga uppgifter i enlighet med vad som stadgas i 1 § andra stycket.

Som angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.3) ligger huvudansvaret för tillsynen över filialerna till kreditinstitut och finansiella institut som är dotterbolag till kreditinstitut på tillsynsmyndigheten i kreditinstitutets hemland. För att dessa myndigheter skall kunna skaffa sig all den information de behöver för att uppfylla sitt tillsynsansvar har en möjlighet införts i EG:s direktiv att inspektera filialerna efter anmälan till behörig myndighet i värdlandet. En regel av denna innebörd har införts i *andra stycket*.

5 kap. 10 §

I paragrafen finns bestämmelser som, beträffande filialer till kreditinstitut m.m. hemmahörande inom EES, skall underlätta för hemlandets behöriga myndigheter att utöva tillsyn över filialernas verksamhet. Således skall Finansinspektionen lämna de uppgifter som behövs för att kontrollera att verksamheten i en filial stämmer överens med det aktuella verksamhets-

tillståndet. Uppgifter skall, i enlighet med artikel 7.1 i första banksamordningsdirektivet, lämnas om bl.a. institutets soliditet och större engagemang samt de rutiner som institutet tillämpar för administration, redovisning och internkontroll.

Ägarprövning

5 kap. 11-15 §§

Bestämmelserna motsvarar förslaget till 7 kap. 10-14 §§ BRL utom såvitt avser regeln i 7 kap. 11 § första stycket andra meningen BRL angående möjligheten för ett icke-finansiellt företag att bli moderföretag för en bank och därtill hörande andra meningen i andra stycket i samma paragraf.

Enligt 9 kap. 1 § fjärde stycket aktiebolagslagen kan de egna aktier som ett bolag innehar inte företrädas vid bolagsstämman. Dessa aktier skall inte heller räknas med när det för giltigheten av ett beslut eller för att utöva en befogenhet fordras samtycke av ägare till viss del av aktierna i bolaget. Enligt *15 § första* och *andra styckena* kan Finansinspektionen, inom ramen för systemet med prövning av större ägares lämplighet, besluta att vissa aktier inte får företrädas vid bolagsstämman. Av samma paragrafs *fjärde stycke* framgår att aktierna som omfattas av ett föreläggande om avyttring eller ett beslut enligt första eller andra stycket, inte skall medräknas när det krävs viss röstmajoritet för att ett beslut skall bli giltigt. Tillägg med motsvarande innebörd har föreslagits i 7 kap. 14 § BRL och 8 kap. 1 § bankaktiebolagslagen.

Ingripanden mot kreditmarknadsbolag

5 kap. 16 §

Innehållet i paragrafen motsvarar 7 § första stycket kreditaktiebolagslagen och 16 § tredje stycket finansbolagslagen. En motsvarande bestämmelse förslås införd i 7 kap. 15 § BRL.

5 kap. 17 §

Paragrafen motsvarar till vissa delar 15 och 16 §§ finansbolagslagen. Enligt 3 § kreditaktiebolagslagen har regeringen under vissa förutsättningar möjlighet att förbjuda kreditaktiebolag att driva fortsatt verksamhet samt förordna att bolaget skall träda i likvidation.

Återkallelsefallen i *första stycket 1* och 2 har sin grund i bestämmelser i första banksamordningsdirektivets artikel 8.

En naturlig princip är att de krav som uppställs för tillstånd också skall vara uppfyllda efter det att sådant beviljats. Någon uttrycklig bestämmelse härom har inte ansetts nödvändig. Om verksamheten inte drivs på ett sätt som kan anses vara sunt skall i sista hand återkallelse av tillståndet kunna ske. I 15 § finansbolagslagen anges uppenbart åsidosättande av kundernas intressen som exempel på när tillstånd kan återkallas. Även detta får anses vara så naturligt att det inte behöver

anges särskilt i lagtexten. *Första stycket 3* har fått en sådan utformning att den skall kunna tillgripas i bl.a. nu nämnda fall.

I *första stycket 4* och *5* anges två fall när återkallelse av tillstånd skall ske på grund av att bolagets egna kapital resp. kapitalbas reducerats till vissa nivåer. När den angivna tiden är till ända utan att bristen täckts skall tillståndet återkallas såvida inte Finansinspektionen finner särskilda skäl föreligga att förlänga fristen i enlighet med bestämmelsen i andra stycket andra meningen. Regeln om återkallelse när bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av registrerat aktiekapital föreslogs av KMK och en motsvarande bestämmelse finns även i lagen om värdepappersrörelse. Det andra fallet av återkallelse grundar sig på artikel 10 i andra banksamordningsdirektivet. Av övergångsbestämmelserna (punkten 6) framgår att vissa undantag gäller för bolag som driver finansieringsverksamhet när EES-avtalet träder i kraft och vars kapitalbas inte överstiger det startkapital som krävs enligt i 2 kap. 4 §.

I *andra stycket första meningen* införs den beträffande finansieringsföretag nya möjligheten för Finansinspektionen att meddela varning. En motsvarande möjlighet finns redan i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och i lagen om värdepappersrörelse samt föreslås införd även i bankrörelselagen. En så ingripande åtgärd som återkallelse av ett tillstånd bör naturligtvis tillämpas restriktivt. Situationen kan ibland vara den att inspektionen finner anledning till kritik mot ett kreditmarknadsbolags agerande trots att det saknas tillräckliga skäl för att återkalla företagets tillstånd. I sådana fall kan inspektionen i stället meddela företaget varning. I de fall kreditmarknadsbolaget inte förmår vidmakthålla föreskriven nivå för kapitalbas resp. eget kapital är varningspåföljden inte ändamålsenlig. Om emellertid de finansiella problemen kan bedömas vara övergående, får Finansinspektionen, enligt *andra stycket andra meningen*, i stället för att återkalla tillståndet förlänga den tremånadersfrist inom vilken kreditmarknadsbolaget annars har att täcka bristen. Särskilda skäl för förlängning av tidsramen kan också föreligga exempelvis i det fall bristen har sin grund i ett omstrukturerings- eller rekonstruktionsförfarande.

Genom bestämmelsen i *tredje stycket* får Finansinspektionen möjlighet att från fall till fall utforma anvisningar om hur avvecklingen av rörelsen skall ske.

Fjärde stycket innebär att Finansinspektionen får förbjuda forsatt verksamhet när tillståndet återkallas. Av 24 § framgår att ett sådant förbud får förenas med vite.

5 kap. 18 §

I artikel 21.2 i andra banksamordningsdirektivet anges att om ett kreditinstitut, som driver verksamhet genom filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster inom ett annat medlemslands territorium, inte efterlever de föreskrifter som värdlandet utfärdat med stöd av direktivet så skall värdlandets behöriga myndigheter förelägga institutet att vidta rättelse. Av punkten 3 i samma artikel framgår att om institutet

trots föreläggandet inte upphör att bryta mot föreskrifterna så skall anmälan ske till hemlandets behöriga myndigheter, vilka har att vidta alla de åtgärder mot bolaget som erfordras för att åstadkomma rättelse.

Genom förevarande paragraf införs en uttrycklig möjlighet för Finansinspektionen att ingripa mot de kreditmarknadsbolag som, enligt uppgift från en tillsynsmyndighet i ett annat land inom EES, inte följer de regler och föreskrifter som gäller för bolaget i det landet. Finansinspektionen får för varje enskilt fall avgöra vilken åtgärd som kan vara lämpligast för att uppnå önskat resultat.

Finansinspektionen skall underrätta tillsynsmyndigheten i värdlandet om vilka åtgärder inspektionen vidtar mot bolaget.

Det kan anmärkas att med införandet av denna regel om ingripandemöjligheter mot kreditmarknadsbolagens verksamhet inom EES avses ingen ändring vad beträffar inspektionens möjligheter till ingripanden mot svenska bolags filialverksamhet i länder utanför EES.

Särskilda bestämmelser om ingripanden mot utländska kreditinstitut m.m.

5 kap. 19 §

Paragrafen behandlar Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot utländska företag som med tillstånd enligt 2 kap. 8 § driver verksamhet genom filial här i landet.

I *tredje stycket* anges inspektionens underrättelseskyldighet när ingripande skett enligt bestämmelserna i paragrafen. Ansvaret för tillsynen över ett företag med filial här i landet är delat mellan de svenska myndigheterna och myndigheterna i företagets hemland. Det är därför väsentligt att rutiner etableras för samarbete mellan inspektionsmyndigheter i berörda länder så att tillsynen blir så effektiv som möjlig.

5 kap. 20 §

Genom paragrafen införs i svensk lag de regler i andra banksamordningsdirektivet som rör proceduren för ingripanden mot kreditinstitut, finansiella institut och dessas dotterföretag, vilka inte följer de bestämmelser som ett värdland kan ställa upp för verksamheten vid en filial eller vid direkt tillhandahållande av tjänster inom landets gränser. Liksom lagen i övrigt gäller paragrafen inte utländska bankers verksamhet. För de banker som har hemvist inom EES gäller i stället motsvarande regler i bankrörelselagen.

Som framgår av bestämmelsens innehåll skall Finansinspektionen i första hand försöka komma till rätta med regelöverträdelser genom att utfärda förelägganden om rättelse. Om det inte hjälper skall inspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland om överträdelsen, så att den myndigheten kan vidta de åtgärder mot företaget som krävs för att åstadkomma rättelse. Eftersom det är hemlandets myndigheter som har auktoriserat kreditinstitutet så har dessa myndigheter också normalt större möjligheter att på ett effektivt sätt ingripa mot regelstridiga

förfaranden. Enligt direktivet skall hemlandets myndigheter hålla tillsynsmyndigheten i värdlandet underrättad om vilka åtgärder som vidtas mot företaget. Skulle företaget trots de åtgärder som vidtagits av hemlandet eller beroende på att sådana åtgärder visat sig otillräckliga eller av någon anledning inte kan genomföras i det landet, så får inspektionen gå vidare i försöken att stoppa överträdelserna. Vad som återstår är att förbjuda företaget att göra nya åtaganden i Sverige. Innan förbud meddelas skall tillsynsmyndigheten i hemlandet underrättas.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen i brådskande fall kan meddela förbud utan att först underrätta hemlandets behöriga myndighet. Även i brådskande fall måste emellertid inspektionen först försöka komma till rätta med en rättsstridig verksamhet genom ett föreläggande om rättelse. Följer inte företaget detta föreläggande kan inspektionen omedelbart förbjuda företaget att göra nya åtaganden. Underrättelse om att företaget vägrat vidta erforderlig rättelse och att förbud meddelats skall därefter sändas så snart som möjligt till hemlandsmyndigheten.

5 kap. 21 §

Paragrafen grundar sig på en bestämmelse i artikel 21.9 i andra banksamordningsdirektivet som föreskriver en skyldighet att vid återkallelse av auktorisation meddela myndigheterna i de länder där företaget som fått sin auktorisation återkallad driver verksamhet genom filial eller direkt tillhandahållande av tjänster. Värdländernas myndigheter kan då vidta de åtgärder som krävs för att hindra företaget att ingå nya åtaganden inom dess gränser. Motsvarande gäller de finansiella institut eller dotterföretag som avses i 2 kap. 10 § när auktorisationen återkallats för ett kreditinstitut som äger företaget resp. moderföretaget.

Ingripanden mot den som saknar tillstånd

5 kap. 22 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 23 § finansbolagslagen.

De förelägganden som anges i paragrafen kan enligt 24 § förenas med vite.

Av *tredje stycket* framgår att ett föreläggande enligt paragrafen som avser ett utländskt företag får riktas såväl mot företaget som mot den som här i landet är verksam för företagets räkning.

Avgifter till Finansinspektionen

5 kap. 23 §

Paragrafen motsvarar 22 § finansbolagslagen. För kreditaktiebolagen finns en liknande bestämmelse i 14 § kreditaktiebolagslagen. Avgiftsskyldigheten omfattar alla kreditmarknadsbolag och de utländska finansieringsföretag som med stöd av lagen har filial här i landet, vare sig dessa företag är hemmahörande inom EES eller inte.

5 kap. 24 §

Paragrafen motsvarar 24 § finansbolagslagen. I 11 § kreditaktiebolagslagen regleras Finansinspektionens möjlighet att förelägga vite enligt den lagen.

Av 6 kap. 1 § följer att beslut om utsättande av vite skall överklagas till kammarrätten. Om det skulle bli aktuellt att döma ut förelagt vite skall Finansinspektionen ansöka om detta hos länsrätten i enlighet med lagen (1985:206) om vite.

6 kap. Överklagande

6 kap. 1 §

I *första stycket* anges två fall när Finansinspektionens beslut inte kan överklagas. Anledningen härtill är att inspektionens utredning inte skall kunna fördröjas i onödan genom oberättigade överklaganden.

Tidigare har som huvudprincip gällt att Finansinspektionens beslut skall överklagas hos regeringen. Under senare tid har emellertid denna princip börjat överges. Såväl i lagen om värdepappersfonder som i värdepappersrörelselagen föreskrivs att Finansinspektionens beslut enligt dessa lagar skall överklagas till kammarrätten. Även inspektionens beslut enligt 23 § finansbolagslagen skall överklagas till kammarrätten. I motiven till lagen om värdepappersfonder anfördes att sådana ärenden som inte av någon speciell orsak kräver regeringens bedömning i fortsättningen inte bör kunna överklagas till regeringen (prop. 1989/90:153 s. 75). Ärenden i den nu föreslagna lagen får anses tillhöra denna kategori.

Enligt artikel 6 i Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna - som Sverige är bunden av - gäller att den enskilde skall ha rätt att få sina civila rättigheter och skyldigheter prövade inför en inhemsk domstol. En sådan civil rättighet kan vara rätten att driva en viss näringsverksamhet. I EG:s första banksamordningsdirektiv ställs också krav på att beslut som fattas med anledning av ett tillstånds- eller tillsynsärende skall kunna överklagas till domstol.

Mot denna bakgrund bör Finansinspektionens beslut enligt den föreslagna lagen överklagas till kammarrätten.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen i brådskande fall kan meddela interimistiskt beslut. Det måste då särskilt anges i beslutet att det skall gälla omedelbart.

6 kap. 2 §

Paragrafen är ny och grundar sig på bestämmelser i EG:s direktiv om att underlåtenhet att meddela ett beslut skall kunna bli föremål för prövning i domstol. I artikel 13 i första banksamordningsdirektivet föreskrivs bl.a. att möjlighet skall finnas att klaga till domstol när inget beslut har fattats inom sex månader från det en auktorisationsansökan, som innehåller alla

de uppgifter som krävs enligt gällande bestämmelser, har getts in. I andra banksamordningsdirektivet finns en liknande bestämmelse i artikel 19.3 såvitt gäller underlåtenhet att översända underrättelse om filialetablering inom EES. Tiden inom vilken beslut måste fattas är emellertid här tre månader i stället för sex. Bestämmelserna i paragrafen har behandlats ytterligare i den allmänna motiveringen, avsnitt 2.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *punkterna 1 och 2* framgår att lagen träder i kraft den dag regeringen bestämmer samt att kreditaktiebolagslagen och finansbolagslagen då upphör att gälla.

I punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:606) om finansbolag finns en bestämmelse som innebär att de företag som vid tidpunkten för den lagens ikraftträdande drev finansieringsverksamhet men inte sökte tillstånd enligt den nya lagen eller inte fick sin ansökan beviljad, kunde fortsätta verksamheten enligt lagen (1980:2) om finansbolag i fråga om de åtaganden som företaget gjort under den tid som verksamheten bedrivits enligt den sistnämnda lagen. För att klarlägga att dessa företag även efter ikraftträdandet av lagen om kreditmarknadsbolag får fortsätta sin verksamhet enligt bestämmelserna i 1980 års finansbolagslag i fråga om sådana åtagande, har i *punkt 3* införts en bestämmelse med denna innebörd. I framtiden kan det, efter en översyn av marknaden och de bolag som berörs av denna bestämmelse, bli aktuellt att ändra bestämmelsen.

I *punkterna 4 och 5* införs övergångsbestämmelser för andra bolag, som vid lagens ikraftträdande driver verksamhet som nu är tillståndspliktig enligt finansbolagslagen (1988:606), samt för de företag, som driver finansieringsverksamhet som inte är tillståndspliktig enligt den lagen. Bestämmelsen i punkt 4 gäller även för företag som vid ikraftträdandet har rätt att driva verksamhet enligt lagen om kreditaktiebolag. Den innebär bl.a. att kreditaktiebolag som bildats före lagens ikraftträdande men som då inte hunnit påbörja verksamheten får göra detta i avvaktan på tillstånd enligt den nya lagen.

Enligt 4 kap. 1 § andra stycket skall ett kreditmarknadsbolag upprätthålla en kapitalbas minst i nivå med det startkapital som krävts vid verksamhetens påbörjande. Detta startkapital skall uppgå till visst belopp efter ecu-kursen vid tiden för beslut om tillstånd. Innebörden av *punkt 6* är att de företag som har rätt att driva verksamhet enligt punkt 4 eller 5 får beviljas tillstånd även om de inte uppfyller de krav på kapitalbas som ställs i lagen. I så fall får kapitalbasen inte nedgå under det högsta belopp som kapitalbasen uppnått efter den 2 maj 1992. Om tillgångarna i ett sådant företag som vid tidpunkten för tillståndsbeslutet understeg 100 milj. kr. därefter skulle överstiga detta belopp måste emellertid företaget i enlighet med bestämmelserna i 4 kap. 1 § tredje stycket öka kapitalbasen till 5 milj. ecu. I *punkt 6 andra och tredje styckena* finns specialregler för det fall ägarkontrollen förändras i eller fusion sker

beträffande sådana företag som åtnjuter lättnader enligt bestämmelsen i första stycket.

Av *punkt 7* följer att Finansinspektionens beslut som meddelats före lagens ikraftträdande, utom de enligt 23 § finansbolagslagen, skall prövas av regeringen enligt äldre regler.

9.3 Förslaget till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618)

1 kap. 2 §

Paragrafen innehåller i nuvarande lydelse bestämmelser om aktiekapital i ett bankaktiebolag. I ett nytt *tredje stycke* har tillfogats en föreskrift med krav på visst minsta startkapital. Bestämmelsen, som är föranledd av EES-avtalet (jämför avsnitt 2.2 av den allmänna motiveringen), kan sägas innebära att ett oktrojbeslut villkoras av att bankaktiebolaget vid rörelsens igångsättande har ett bundet eget kapital som uppgår till minst motsvarande fem miljoner ecu. Beloppet skall relateras till den kurs för ecu som gällde vid tidpunkten för beslut om oktroj. Enligt 4 kap. 7 § BRL skall till bundet eget kapital i ett bankaktiebolag hänföras aktiekapital, reservfond och uppskrivningsfond.

För att det skall kunna kontrolleras att banken vid rörelsens igångsättande har ett bundet eget kapital som når upp till den föreskrivna nivån har det i 2 kap. 12 § gjorts ett tillägg med innebörd att oktrojen inte får registreras förrän en auktoriserad revisor intygat att sådant startkapital finns.

2 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att regeringen skall bevilja oktroj för ett bankaktiebolag. Så skall ske om vissa formella förutsättningar uppfyllts samt den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet.

I ett nytt *fjärde stycke* slås fast att någon behovsprövning inte får ske vid en banks etablering. Denna fråga behandlades redan i prop. 1989/90:116 om ägande i banker och andra kreditinstitut m.m. (s. 58 ff). Behovsprövningen avskaffades i samband med att oktrojbestämmelsen i förevarande paragraf fick sin nuvarande utformning. Någon uttrycklig bestämmelse om att behovsprövning inte får ske ansågs då inte erforderlig. Med hänsyn till bestämmelsen i artikel 3.3 a) i första banksamordningsdirektivet, som förbjuder att det vid prövning av en auktorisationsansökan tas hänsyn till marknadens ekonomiska behov, har det ansetts befogat att en regel med motsvarande innebörd införs i de olika lagarna för bankaktiebolag, sparbanker och föreningsbanker.

2 kap. 12 §

Innebörden av ändringen i *andra stycket 3* har kommenterats i specialmotiveringen till 1 kap. 2 §

3 kap. 2 §

Bestämmelserna i *andra stycket*, om skyldigheten att anmäla vissa större förvärv av aktier i ett bankaktiebolag till Finansinspektionen, har upphävts. Förfarandet ersätts av bestämmelserna i 7 kap. BRL om prövning av större ägares lämplighet.

6 kap. 9 §

I *första stycket* finns förbudet för bank att förvärva eller som pant ta emot egna aktier. Ett dotterföretag får inte heller förvärva eller som pant ta emot aktier i moderföretaget. Avtal i strid mot förbudet är ogiltiga.

Paragrafens *andra stycke* innehåller ett undantag innebärande att en bank får ta emot egna aktier när sådana ingår som en mindre del av aktier vilka lämnas som säkerhet för kredit. En utvidgning har nu skett så att undantaget även omfattar aktier i bankens moderföretag. Bestämmelserna har kommenterats i avsnitt 6.4 av den allmänna motiveringen.

Ett nytt *tredje stycke* har lagts till för att göra det möjligt för en bank, som genom fusion övertar sitt moderföretag, att övergångsvis förvärva egna aktier. Sådana aktier ingår med nödvändighet bland de tillgångar som övertas av banken vid fusionen. Aktierna skall snarast avyttras - senast när fusionsvederlaget skiftas. Bestämmelserna har kommenterats i avsnitt 6.3.1 av den allmänna motiveringen.

7 kap. 1 och 2 §§

I paragraferna finns bestämmelser om styrelsen i ett bankaktiebolag. Ändringar har gjorts som innebär att regeringens möjlighet att utse offentliga styrelseledamöter tagits bort.

Bestämmelsen i 7 kap. 8 § om delegatuppdrag till offentliga styrelseledamöter och kommunal representation i banks kontorsstyrelse upphävs.

7 kap. 11 §

I paragrafen finns bestämmelser om ordföranden i ett bankaktiebolags styrelse. *Andra-femte styckena* upphävs, vilket innebär att regeringen inte längre skall godkänna valet av styrelseordförande.

7 kap. 12 §

Tredje stycket, som med nuvarande lydelse ger offentliga styrelseledamöter rätt att närvara vid vissa överläggningar inför styrelsesammanträden, upphävs.

8 kap. 1 §

I paragrafen, som handlar om rätt att delta i bolagsstämman, har en ändring gjorts i *fjärde stycket*. En generell hänvisning har här gjorts till 7 kap. 14 § BRL avseende bestämmelsen att aktier, för vilka rösträtt inte får utövas, inte skall medräknas när det krävs viss röstmajoritet för att

ett beslut skall bli giltigt. Enligt 7 kap. 14 § BRL kan Finansinspektionen, inom ramen för systemet med prövning av större ägares lämplighet, besluta att vissa aktier inte får företrädas vid bolagsstämman.

8 kap. 5 §

Fjärde stycket, som innehåller en hänvisning till nuvarande 7 kap. 6 § BRL, tas bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

10 kap. 4 §

Enligt *första stycket* i nuvarande lydelse skall rätten förordna att ett bankaktiebolag skall träda i likvidation bl.a. när rörelsen inte öppnats inom ett år från bolagets bildande, vidare när bolagets hela rörelse har överlåtits och när regeringen har förklarat oktrojen förverkad. I 7 kap. 16 § BRL föreslås nu ändringar som innebär dels att den särskilda förverkandepåföljden utmönstras, dels att oktrojen skall återkallas bl.a. då banken inte börjat driva bankrörelse inom ett år efter registrering och då banken överlåtit hela sin rörelse. Dessa nyheter föranleder ändringar i 10 kap. 4 § BAL. Likvidationsskyldigheten kan således knytas direkt till det förhållandet att oktrojen återkallats.

10 kap. 15 §

En hänvisning i paragrafens *andra stycke* till 7 kap. 6 § BRL har tagits bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

11 kap. 1 §

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att även ett aktiebolag kan träffa avtal om fusion med ett bankaktiebolag. Ändringen är föranledd av behovet av att kunna vinna organisatoriska fördelar genom att t.ex. låta ett aktiebolag som fått tillstånd enligt 1 kap. 4 § BAL att vara moderbolag i en bankkoncern fusionera med en bankdotter eller att låta ett dotteraktiebolag fusionera med ett moderbolag som är bank.

Fusionsreglerna i övrigt är oförändrade och avsikten är att för verkställighet av ett fusionsavtal mellan ett aktiebolag och ett bankaktiebolag så skall bestämmelserna i bankaktiebolagslagen vara tillämpliga. Därför krävs en följdändring i 14 kap. 1 § aktiebolagslagen (1975:1385) som klarlägger detta genom en hänvisning till bankaktiebolagslagen.

11 kap. 9 §

En hänvisning i paragrafens *tredje stycke* till 2 kap. 1-4 §§ BRL (numera ändrade) har tagits bort.

2 kap. 2 §

Paragrafen innehåller i nuvarande lydelse bestämmelser om minsta grundfond för en sparbank. I ett nytt *andra stycke* har tillfogats en föreskrift med krav på visst minsta startkapital. Bestämmelsen är föranledd av EES-avtalet (jämför avsnitt 2.2 av den allmänna motiveringen och specialmotiveringen till 1 kap. 2 § BAL).

Medan det för bankaktiebolag och föreningsbanker har föreskrivits krav på bundet eget kapital motsvarande fem miljoner ecu, har miniminivån för sparbanker satts till en miljon ecu.

Startkapitalet skall utgöras av fonder i den mening som avses i 4 kap. 7 § BRL. Till fonderna i en sparbank hänförs grundfond, reservfond, garantifond och uppskrivningsfond.

För att det skall kunna kontrolleras att sparbanken vid rörelsens igångsättande har fonder som når upp till den föreskrivna nivån har det i 2 kap. 11 § gjorts ett tillägg med innebörd att oktrojen inte får registreras förrän en auktoriserad revisor intygat att sådant startkapital finns.

2 kap. 3 §

I paragrafen finns bestämmelser om förutsättningar för att regeringen skall bevilja oktroj för en sparbank. Enligt ett nytt *fjärde stycke* får det härvid inte göras någon prövning av marknadens behov av fler banker (jämför specialmotiveringen till 2 kap. 3 § BAL).

2 kap. 11 §

Innebörden av ändringen i *andra stycket* har kommenterats i specialmotiveringen till 2 kap. 2 §.

4 kap. 6 §

Hänvisningen i *fjärde stycket* till 7 kap. 6 § BRL har tagits bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

6 kap. 2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en sparbank skall träda i likvidation. I *första stycket* har en redaktionell ändring gjorts till följd av ändringen i 7 kap. 16 § BRL (jämför specialmotiveringen till 10 kap. 4 § BAL).

6 kap. 13 §

En hänvisning i paragrafens *andra stycke* till 7 kap. 6 § BRL har tagits bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

7 kap. 8 §

En hänvisning i paragrafens *tredje stycke* till 2 kap. 1-4 §§ BRL (numera ändrade) har tagits bort.

9.5 Förslaget till lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620)

1 kap. 4 §

Paragrafen innehåller i nuvarande lydelse bl.a. bestämmelser om skyldighet för medlemmar i en föreningsbank att betala in medlemsinsatser. I ett nytt *tredje stycke* har tillfogats en föreskrift med krav på visst minsta startkapital för föreningsbanker (jämför avsnitt 2.2 av den allmänna motiveringen och specialmotiveringen till 1 kap. 2 § BAL). Enligt 2 kap. 9 § BRL skall kapitalbasen bestämmas gemensamt för en central föreningsbank och anslutna lokala föreningsbanker. I motsvarande mån bör sådana banker ses som en enhet vid beräkning av startkapital i form av bundet eget kapital. Enligt 4 kap. 7 § BRL skall till bundet eget kapital i föreningsbanker hänföras insatskapital, reservfond och uppskrivningsfond.

För att det skall kunna kontrolleras att banken vid rörelsens ingångsättande har ett bundet eget kapital som når upp till den föreskrivna nivån har det i 2 kap. 5 § gjorts ett tillägg med innebörd att oktrojen för en central föreningsbank inte får registreras förrän det visats att bundet eget kapital uppgår till föreskrivet minimibelopp.

2 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att regeringen skall bevilja oktroj för en föreningsbank. Så skall ske om vissa formella förutsättningar uppfyllts samt den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet.

I ett nytt *femte stycke* slås fast att någon behovsprövning inte får ske vid en banks etablering (jämför specialmotiveringen till 2 kap. 3 § BAL).

2 kap. 5 §

Innebörden av bestämmelsen i det nya *tredje stycket* har kommenterats i specialmotiveringen till 1 kap. 4 §.

7 kap. 5 §

Hänvisningen i *fjärde stycket* till 7 kap. 6 § BRL har tagits bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

9 kap. 4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en föreningsbank skall träda i likvidation. I *första stycket* har en ändring gjorts till följd av ändringen i 7 kap. 16 § BRL (jämför specialmotiveringen till 10 kap. 4 § BAL).

9 kap. 15 §

Hänvisningen i *andra stycket* till 7 kap. 6 § BRL har tagits bort (jämför specialmotiveringen till 4 kap. 3 § BRL resp. 7 kap. 2 § BRL).

10 kap. 9 §

En hänvisning i paragrafens *tredje stycke* till 2 kap. 1-4 §§ BRL (numera ändrade) har tagits bort.

9.6 Förslaget till lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

48 §

Ändringen har kommenterats i avsnitt 4.6 i den allmänna motiveringen.

9.7 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

1 §

I *andra stycket* har en ändring gjorts som innebär att nuvarande hänvisning till lagen (1988:606) om finansbolag ersätts av en hänvisning till den nya lagen om kreditmarknadsbolag. Skälen har utförligt redovisats i avsnitt 4.5 i den allmänna motiveringen.

3 §

I ett nytt *andra stycke* anges att Datainspektionens tillstånd inte krävs för kreditupplysningsverksamhet som med stöd av hemlandsauktorisation bedrivs av banker och andra kreditinstitut hemmahörande i ett annat EES-land.

Bestämmelsen avviker lagtekniskt från den som kreditupplysningsutredningen föreslagit i sitt betänkande SOU 1992:22. I sak åsyftas ingen annorlunda innebörd.

Lagändringen kommenteras närmare i avsnitt 2.4.2 i den allmänna motiveringen.

17 a §

Paragrafen, som är helt ny, innebär att det ankommer på Datainspektionen att ingripa vid överträdelser av kreditupplysningslagen, även då det är fråga om banker eller andra kreditinstitut som med stöd av auktorisation i ett annat EES-land får bedriva kreditupplysningsverksamhet utan särskilt tillstånd av inspektionen. Datainspektionen skall gentemot sådana kreditinstitut ingripa i den ordning som lagts fast i andra banksamordningsdirektivet. Om inspektionens föreläggande om rättelse inte följs av det felande institutet skall Datainspektionen således underrätta vederbörande myndighet i institutets hemland. Om missförhållandena trots en sådan åtgärd fortsätter, får inspektionen självständigt

ingripa genom att förbjuda institutet att göra vidare åtaganden i Sverige. Datainspektionens befogenheter har närmare kommenterats i avsnitt 2.4.3 i den allmänna motiveringen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkt 2 har tagits in en bestämmelse enligt vilken företag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet som kreditaktiebolag även fortsättningsvis skall ingå i den frikrets vars omfattning anges i 1 § andra stycket. Det senare lagrummet innebär i föreslagen lydelse att kreditmarknadsbolagen tills vidare ställs utanför frikretsen. Utan en övergångsbestämmelse skulle kreditaktiebolagen komma att ställas utanför frikretsen så snart de auktoriserats enligt den nya lagen om kreditmarknadsbolag. En sådan ordning har ansetts olämplig (jämför avsnitt 4.5 i den allmänna motiveringen).

9.8 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

14 kap. 1 §

Genom ett tillägg till *första stycket* anges att vid fusion mellan aktiebolag och bankaktiebolag gäller bestämmelserna i 11 kap. bankaktiebolagslagen. Fusionsreglerna i bankaktiebolagslagen är i allt väsentligt hämtade från motsvarande regler i aktiebolagslagen. I huvudsak innebär hänvisningen till bankaktiebolagslagens bestämmelser att regeringens tillstånd krävs för att få verkställa fusion mellan aktiebolag och bankaktiebolag.

9.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

3 §

Definitionerna av *bankinstitut* och *kreditinstitut* har anpassats till förändringarna i bankrörelselagen och till den nya kreditmarknadsbolagslagen.

Termen bankinstitut omfattar enligt den gällande lydelsen bl.a. de utländska bankföretag som driver filialverksamhet i Sverige oavsett om de är hemmahörande inom EES eller inte. Såvitt gäller termen kreditinstitut har för det första kreditaktiebolag och finansbolag ersatts av kreditmarknadsbolag i den uppräkning som görs i paragrafen. För det andra har, genom hänvisningen till 2 kap. 8-10 §§ kreditmarknadsbolagslagen, i begreppet innefattats de utländska företag, vare sig de har säte inom EES eller inte, som driver finansieringsverksamhet genom filial här i landet.

Utländska banker eller andra utländska företag som driver verksamhet i Sverige genom direkt tillhandahållande av tjänster från hemlandet ("cross border") omfattas inte av definitionerna i paragrafen.

I paragrafen har en språklig justering gjorts med anledning av att det inte krävs särskilt tillstånd av svensk myndighet för att företag inom EES skall få driva bankverksamhet eller annan finansieringsverksamhet här i landet. Se vidare kommentaren till ändringarna i 22 b §.

22 §

Ändringen har kommenterats i avsnitt 2.4.3. av den allmänna motiveringen.

22 b §

Genom ett tillägg i paragrafen anges att vissa utländska företag får driva valutahandel utan att de behöver söka tillstånd hos Riksbanken. Det rör sig om bankföretag och kreditinstitut som har erhållit auktorisation i ett annat land inom EES samt sådana finansiella institut och dotterföretag som avses i 2 kap. 10 § lagen om kreditmarknadsbolag. Den auktorisation som meddelats bankföretaget eller kreditinstitutet måste innefatta en rätt att i hemlandet driva valutahandel. Beträffande finansiella institut och dessas dotterföretag gäller att företaget enligt sina stadgar eller sin bolagsordning skall ha rätt att driva valutahandel samt att auktorisationen för de kreditinstitut som äger företaget eller moderföretaget skall omfatta rätten att driva valutahandel. Verksamheten kan bedrivas antingen genom etablering av en filial här i landet eller genom direkt tillhandahållande av tjänster från hemlandet.

Innan ett kreditinstitut hemmahörande inom EES inleder verksamhet genom filial skall ett visst underrättelseförfarande äga rum mellan behöriga myndigheter i hemlandet och i det land där filialen skall etableras (värdlandet). Värdlandets myndigheter har efter erhållande av underrättelsen två månader på sig att förbereda den del av tillsynen som det åligger värdlandet att sköta. Därvid har värdlandsmyndigheten rätt att ange de villkor "motiverade av hänsyn till det allmännas bästa" under vilka filialverksamheten får bedrivas. Med anledning härav stadgas i det nya femte stycket att beträffande valutahandel får Riksbanken föreskriva de villkor angående valutalimiter och rapporteringsskyldighet som föranleds av filialetableringen.

När det gäller rätten att inleda verksamhet direkt från hemlandet föreskrivs i bankrörelselagen resp. kreditmarknadsbolagslagen ett förenklat underrättelseförfarande mellan myndigheterna i berörda länder. Någon möjlighet att ställa upp särskilda villkor för denna typ av verksamhet föreligger inte. Tillsynsfrågan har närmare behandlats i avsnitt 2.4.3 av den allmänna motiveringen.

Av bestämmelsen i paragrafens *sista stycke* följer att såväl företag som erhållit tillstånd av Riksbanken som utländska kreditinstitut som med stöd av hemlandsauktorisation driver valutahandel kallas auktoriserade valutahandlare.

9.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342)

2 och 18 §§

Värdepappersaffärer som sker genom ett värdepappersinstitut är en av de former av handel på värdepappersmarknaden som träffas av insiderlagens regler. Med värdepappersinstitut avses enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse företag som fått tillstånd att driva värdepappersrörelse, dvs. verksamhet som består i att tillhandahålla vissa i lagen angivna tjänster på värdepappersmarknaden. Sådant tillstånd kan bl.a. ges till utländska banker och andra utländska företag som har filial i Sverige.

Genom den ändring som nu föreslås i lagen om värdepappersrörelse (1 kap. 3 a §) undantas banker och vissa andra finansiella företag hemmahörande i andra EES-länder från kravet på tillstånd för värdepappersrörelse, i den mån hemlandsauktorisationen omfattar sådan verksamhet. Därmed faller dessa EES-institut också utanför värdepappersrörelselagens definition av värdepappersinstitut. Ändringarna i 2 § *första stycket 1* och *18 § första stycket 6* är betingade av detta förhållande och har gjorts för att även värdepappersaffärer genom EES-institut som är verksamma här i landet skall omfattas av insiderlagens bestämmelser samt att dessa institut omfattas av en uppgiftsskyldighet gentemot Finansinspektionen.

9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

1 kap. 3 a §

Som nämnts i avsnitt 2.4.2 av den allmänna motiveringen ingår olika värdepapperstjänster i den bilaga till andra banksamordningsdirektivet som är bestämmande för vilka verksamheter ett kreditinstitut skall få bedriva med stöd av auktorisation i ett annat EES-land. I den mån tjänster, som i den svenska lagstiftningen faller under begreppet värdepappersrörelse, omfattas av en sådan auktorisation skall verksamheten alltså få drivas här i landet utan krav på särskilt tillstånd enligt 1 kap. 3 § lagen om värdepappersrörelse. Även ett sådant finansiellt institut eller dess dotterföretag som avses i 2 kap. 10 § lagen om kreditmarknadsbolag skall får driva sådan verksamhet utan särskilt tillstånd om den är tillåten enligt företagets stadgar eller bolagsordning och auktorisationen för det kreditinstitut som äger företaget eller moderföretaget omfattar denna typ av verksamhet. Bestämmelser med sådan innebörd har tagits in i ett nytt *första stycke* i 1 kap. 3 a §. Paragrafen har införts genom lag (1992:559).

9.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

3 §

I *punkt 1* har hänvisningen till filialbestämmelsen i 1 kap. 4 § BRL ändrats till att avse såväl den bestämmelsen (filialetablering av utländska banker i allmänt) som 1 kap. 5 § BRL (filialetablering av banker från andra EES-länder).

I *punkt 3* har hänvisningen till lagen (1988:606) om finansbolag ersatts av en hänvisning till den nya lagen om kreditmarknadsbolag.

9.13 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

15 kap. 4 §

Ändringen har kommenterats i avsnitt 4.6 i den allmänna motiveringen.

10 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

dels anta de av Lagrådet granskade förslagen till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om kreditmarknadsbolag,
3. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618),
4. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
5. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620),
6. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
7. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
8. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
9. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
10. lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342),
11. lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
12. lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
13. lag om ändring i föräldrabalken,

dels anta förslagen till

14. lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder,
15. lag om upphävande av reglementet (1968:654) för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och för stadshypoteksföreningar,
16. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
17. lag om ändring i lagen (1978:403) om beslutanderätt för svenskt kreditaktiebolag i fråga om exportkredit i vissa fall,
18. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
19. lag om ändring i lagen (1983:1092) med reglemente för Allmänna pensionsfonden,

20. lag om ändring i insiderlagen (1990:1342),

21. lag om ändring i lagen (1992:551) om ändring i lagen (1983:890) om allemanssparande, samt

22. lag om ändring i lagen (1992:701) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

11 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

Förteckning över remissinstanser vid beredningen av finansdepartementets promemoria med utkast till lagrådsremiss om EES-anpassad lagstiftning om banker och kreditmarknadsbolag m.m.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av fullmäktige i Sveriges riksbank, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Göteborg, Kommerskollegium, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Konkurrensverket, Konsumentverket, Datainspektionen, Riksskatteverket, Styrelsen för Stockholms fondbörs, Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Bank, Finansbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa (Stadshypotekskassan), Industrins finansförening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges Bankkunders Riksförbund.

Sveriges Föreningsbank har avstått från att avge remissyttrande men har givit till känna att banken instämmer i det remissvar som avgetts av Svenska Bankföreningen.

Svenska Fondhandlareföreningen har anslutit sig till de synpunkter som lämnats i Svenska Bankföreningens remissvar.

Sveriges advokatsamfund, Centralorganisationen SACO, Svenska Arbetsgivareföreningen samt Fri- och rättighetskommittén (Ju 1992:01) har förklarat sig avstå från att lämna remissyttranden.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-10-20

Närvarande: justitierådet Per Jermsten, regeringsrådet Stig von Bahr, justitierådet Inger Nyström.

Enligt protokoll vid regeringessammanträde den 24 september 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Lundgren beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om kreditmarknadsbolag,
3. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618),
4. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
5. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620),
6. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
7. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
8. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
9. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
10. lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
11. lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342),
12. lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
13. lag om ändring i föräldrabalken.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kanslirådet Per Holmstrand, hovrättsassessorn Christina Strandman Ullrich samt hovrättsassessorn Mats Walberg.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

RÅDETS FÖRSTA DIREKTIV

av den 12 december 1977

om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut

(77/780/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande[1],

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[2], och

och med beaktande av följande:

Enligt fördraget är all diskriminerande behandling med avseende på etablering och tillhandahållande av tjänster, vare sig på grund av nationalitet eller på grund av det förhållandet att ett företag inte är etablerat i de medlemsstater där tjänsterna tillhandahålls, förbjuden efter övergångsperiodens utgång.

För att göra det lättare att starta och driva verksamhet i kreditinstitut är det nödvändigt att undanröja de mest störande skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsregler för dessa institut.

Med hänsyn till omfattningen av dessa skillnader går det inte att med endast ett direktiv skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gemensam marknad för kredinstitut. Det är därför nödvändigt att gå stegvis fram. Syftet med detta är att kreditinstitut som verkar i flera medlemsstater skall ställas under samlad tillsyn och att denna tillsyn skall utövas av behöriga myndigheter i den stat där kreditinstitutet har sitt huvudkontor, i erforderligt samarbete med behöriga myndigheter i andra berörda medlemsstater.

Samordningen skall gälla alla kreditinstitut, både för att ge skydd åt sparmedel och för att skapa lika konkurrensvillkor för instituten. Skälig hänsyn skall, där det är befogat, tas till objektiva skillnader i fråga om institutens verksamhetsbetingelser och till deras ändamål, så som föreskrivits genom nationell lagstiftning.

Samordningen bör alltså vara så omfattande som möjligt och gälla alla institut, vars verksamhet består i att ta emot återbetalbara medel från allmänheten, antingen genom insättningar eller i annan form, såsom fortlöpande utgivning av obligationer och andra jämförbara värdepapper, samt att bevilja kredit för egen räkning. Det måste dock ges möjlighet till undantag för vissa kreditinstitut, för vilka detta direktiv inte är tillämpligt.

Direktivets bestämmelser skall inte hindra tillämpning av sådana nationella författningar, som innehåller föreskrifter om särskild, kompletterande auktorisation för kreditinstitut att bedriva visst slags verksamhet eller att genomföra vissa typer av transaktioner.

Ett och samma system för tillsyn kan inte alltid tillämpas på alla slags kreditinstitut. Det bör därför vara möjligt att uppskjuta tillämpningen av detta direktiv för vissa grupper eller typer av kreditinstitut, beträffande vilka en omedelbar tillämpning skulle kunna medföra tekniska svårigheter. För sådana institut kan särskilda bestämmelser komma att visa sig nödvändiga i framtiden. Sådana särbestämmelser bör dock grundas på ett antal gemensamma principer.

Det yttersta syftet är att enhetliga auktorisationsvillkor skall gälla inom hela gemenskapen för jämförbara typer av kreditinstitut. I inledningsskedet är det dock endast nödvändigt att fastställa vissa minimivillkor, som skall införas av samtliga medlemsstater.

Det ovan angivna syftet kan uppnås endast om de särskilt omfattande diskretionära befogenheter, som vissa tillsynsmyndigheter har i fråga om auktorisation av kreditinstitut, gradvis inskränks. Kravet på att en verksamhetsplan skall upprättas bör därför ses främst som ett hjälpmedel för de behöriga myndigheterna att fatta beslut på grundval av mera exakt information, utifrån objektiva kriterier.

1 EGT nr C 128, 9.6.1975, s. 25.
2 EGT nr C 263, 17.11.1975, s. 25.

Ändamålet med samordningen är ett system som innebär att kreditinstitut med huvudkontor i en medlemsstat inte är underkastade några nationella krav på auktorisation för filialetablering i en annan medlemsstat.

I inledningsskedet bör det dock finnas utrymme för viss flexibilitet såvitt gäller krav på särskild rättslig form för kreditinstitut och skydd för bankfirma.

Enhetliga finansiella krav på kreditinstitut behövs för att ge spararna likvärdigt skydd och för att skapa rättvisa konkurrensvillkor mellan jämförbara grupper av kreditinstitut. I avvaktan på ytterligare samordning bör det fastställas lämpliga relationstal, som gör det möjligt för nationella myndigheter att i samarbete och efter standardiserade metoder följa utvecklingen hos jämförbara kategorier av kreditinstitut. En sådan ordning bör göra det lättare att efter hand jämna ut skillnaderna mellan de koefficientsystem som antagits och tillämpas av medlemsstaterna. Det är dock nödvändigt att göra skillnad mellan de koefficienter som är avsedda att säkra en sund ledning av kreditinstitut och de som införts för finans- och penningpolitiska ändamål. I syfte att skapa förutsättningar för relationstal och för ett mera allmänt samarbete mellan tillsynsmyndigheter måste en standardisering av kreditinstitutens redovisningsnormer påbörjas så snart som möjligt.

De regler som gäller för filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen bör vara enhetliga i samtliga medlemsstater. Vid nuvarande tidpunkt är det viktigt att se till att sådana regler inte är gynnsammare än dem som gäller för filialer till institut från en annat medlemsstat. Det bör slås fast att gemenskapen, med beaktande av principen om reciprocitet, får träffa överenskommelser med tredje länder om regler som tillförsäkrar de nämnda filialerna samma behandling inom gemenskapens område.

En undersökning av problem inom områden som täcks av rådets direktiv om kreditinstituts verksamhet fordrar samarbete mellan behöriga myndigheter och kommissionen i en rådgivande kommitté, särskilt med avseende på närmare samordning.

Inrättandet av en rådgivande kommitté för de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna utesluter inte andra former av samarbete mellan myndigheter som utövar tillsyn över etablering av och verksamhet i kreditinstitut, i synnerhet samarbete inom den kontaktkommitté som inrättats mellan banktillsynsmyndigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

I detta direktiv avses med

— *kreditinstitut*: ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning,

— *auktorisation*: ett myndighetstillstånd i någon form, innebärande en rätt för kreditinstitut att driva verksamhet,

— *filial*: ett driftställe som utgör en legalt beroende del av ett kreditinstitut och som självständigt utför alla eller vissa av de transaktioner som är hänförliga till verksamhet i kreditinstitut; samtliga de driftställen som i en medlemsstat är inrättade av ett kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat skall anses utgöra en enda filial, dock med förbehåll för artikel 4.1,

— *kapitalbas*: ett kreditinstituts eget kapital, inklusive poster som enligt nationella regler får jämställas med kapital.

Artikel 2

1. Detta direktiv gäller i fråga om etablering av och verksamhet i kreditinstitut.

2. Det gäller inte

— medlemsstaternas centralbanker,

— postgiroinstitut,

— i Belgien de kommunala sparbankerna ("caisses d'épargne communales - gemeentlijke spaarkassen"), "Institut de Réescompte et de Garantie - Herdiscontering- en Waarborginstitut", "Société nationale d'Investissement - Nationale Investerings-maatschappij", de regionala utvecklingsbolagen ("sociétés développement régional - gewestelijke ontwikkelings-maatschappijen"), "Société nationale du Logement Nationale Maatschappij voor de Huisvesting" och dess auktoriserade bolag, samt "Société nationale terrienne - Nationale Landmaatschappij "och dess auktoriserade bolag,

— i Danmark "Dansk Eksportfinansieringsfond" och "Danmarks Skibskreditfond",

— i Tyskland "Kreditanstalt für Wiederaufbau", företag som med stöd av "Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz" (lag om allmännyttiga bostadsföretag) är erkända för genomförande av statlig bostadspolitik och som inte huvudsakligen bedriver bankverksamhet, samt företag som enligt samma lag anses som allmännyttiga bostadsföretag,

— i Frankrike "Caisse des Dépots et Consignations", "Crédit Foncier" och "Crédit National",

— i Irland kreditkassor ("credit unions"),

— i Italien "Cassa Depositi e Prestiti",

— i Nederländerna "NV Export Financieringsmaatschappij", "Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden NV", "Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV", "Nationale Investeringsbank NV", "NV Bank van Nederlandse Gemeenten", "Nederlandse Waterschapsbank NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds Amsterdam NV", "Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds 's-Gravenhage NV", "NV Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij", "NV Industriebank Limburgs Instituut voor ontwikkeling en financiering" och "Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij NV",

— i Storbritannien "National Savings Bank", "Commonwealth Development Finance Company Ltd", "Agricultural Mortgage Corporation Ltd", "Scottish Agricultural Securities Corporation Ltd", "Crown Agents for overseas governments and and administrations", kreditkassor ("credit unions") och kommunala banker ("municipal banks").

3. Rådet skall, efter förslag från kommissionen, som för ändamålet skall samråda med den i artikel 11 nämnda kommittén (i fortsättningen kallad den rådgivande kommittén), besluta i fråga om ändringar i förteckningen i punkt 2.

4. a) Ett kreditinstitut som finns i en medlemsstat vid den tidpunkt då direktivet anmäls och som vid samma tidpunkt är varaktigt underställt en i samma medlemsstat etablerad central företagsenhet, som övervakar institutet, får undantas från tillämpning av villkorsbestämmelserna i artikel 3.2 första stycket första, andra och tredje strecksatserna samt bestämmelserna i artikel 3.2 andra stycket, artikel 3.4 och artikel 6, förutsatt att den nationella lagstiftningen, senast vid den tidpunkt då nationella myndigheter vidtar åtgärder för att omsätta detta direktiv till sådan lagstiftning, innehåller följande:

— Antingen gäller solidariskt ansvar för åtaganden som gjorts av den centrala företagsenheten och dess underställda institut eller också garanteras de senare institutens åtaganden fullt ut av den centrala företagsenheten.

— Soliditeten och likviditeten hos den centrala företagsenheten och alla dess underställda institut övervakas sammantaget, på grundval av sammanställd redovisning.

— Den centrala företagsenhetens verkställande ledning är bemyndigad att utfärda instruktioner till den verkställande ledningen för varje underställt institut.

b) Vad som sägs i punkt a gäller även lokalt verksamma kreditinstitut, som efter det att detta direktiv har anmälts knyts till en central företagsenhet i den mening som anges i samma punkt, i fall det är fråga om en normal utvidgning av företagsnätet.

c) I fråga om andra kreditinstitut än sådana som etableras på nyligen uppdämt vattenområde eller som tillkommit genom uppdelning eller sammanslagning av befintliga institut, organisatoriskt beroende av eller underordnade den centrala företagsenheten, får rådet efter förslag från kommissionen, som för detta ändamål skall samråda med den rådgivande kommittén, utfärda ytterligare bestämmelser om tillämpningen av punkt b, inbegripet beslut om upphävande av undantag enligt a, i fall då rådet finner att anknytningen av nya institut, som drar fördel av bestämmelserna i b, kan påverka konkurrensen negativt. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

5. Medlemsstaterna kan helt eller delvis uppskjuta tillämpningen av direktivet för vissa grupper eller typer av kreditinstitut, då en omedelbar tillämpning skulle medföra tekniska problem som inte kan lösas på kort sikt. Sådana problem kan vara föranledda antingen av att instituten står under tillsyn av en annan myndighet än den som normalt är ansvarig för tillsyn av banker, eller av att de är underställda en särskild ordning för tillsyn. I inget fall skall offentligrättslig ställning eller det förhållandet att ett institut har ringa storlek eller begränsad verksamhet berättiga till uppskov.

Uppskov får medges endast beträffande institut som redan finns vid tidpunkten för anmälan av direktivet.

6. Med stöd av punkt 5 får en medlemsstat besluta om uppskov med tillämpning av detta direktiv för en längsta tid av fem år efter anmälan av direktivet och, efter samråd med den rådgivande kommittén, förlänga uppskovet, dock endast en gång, med högst tre år.

Medlemsstaten skall senast sex månader efter anmälan av direktivet upplysa kommissionen om beslutet och om skälen för detta. Medlemsstaten skall även underrätta kommissionen i fall beslutet förlängs eller upphävs. Kommissionen skall offentliggöra alla beslut i uppskovsfrågor i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Senast sju år efter anmälan av detta direktiv skall kommissionen, efter samråd med den rådgivande kommittén, ge in en rapport till rådet angående uppskov med tillämpningen av direktivet. Om det är påkallat skall kommissionen senast sex månader efter rapportens överlämnande föreslå rådet att antingen foga de berörda instituten till listan i punkt 2 eller att godkänna en ytterligare förlängning av uppskovet. Rådet skall behandla förslagen senast sex månader efter det att de avlämnats.

AVDELNING II

Kreditinstitut med huvudkontor i en av medlemsstaterna och med filialer i andra medlemsstater

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att kreditinstitut som omfattas av detta direktiv skall ha erhållit auktorisation innan de inleder sin verksamhet. Medlemsstaterna skall fastställa de villkor som skall gälla för auktorisationen enligt punkterna 2, 3 och 4 och anmäla dem till kommissionen och den rådgivande kommittén.

2. Oberoende av de villkor som gäller enligt andra allmänt tillämpliga bestämmelser i nationell lag, skall de behöriga myndigheterna bevilja auktorisation endast under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

— Kreditinstitutet skall ha en särskild egen kapitalbas.

— Kapitalbasen skall vara av en viss minsta storlek.

— Verksamheten i kreditinstitutet skall effektivt ledas av minst två personer.

Myndigheterna får inte bevilja auktorisation, om de personer som skall leda verksamheten inte är tillräckligt väl ansedda eller saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina uppgifter.

3. a) Sådana bestämmelser som avses i punkterna 1 och 2 får inte innehålla att det vid prövning av en auktorisationsansökan skall tas hänsyn till marknadens ekonomiska behov.

b) I fall det vid tiden för anmälan av direktivet föreskrivs i en medlemsstats lagar eller andra författningar att marknadens ekonomiska behov skall utgöra en förutsättning för auktorisation, och om tekniska eller strukturbetingade svårigheter i denna stats banksystem inte medger den att avstå från kriteriet inom den tid som angivits i artikel 14.1 får staten fortsätta att tillämpa kriteriet under en tid av sju år efter anmälan.

Medlemsstaten skall göra anmälan till kommissionen om beslutet och om skälen för detta senast sex månader efter det att direktivet anmäldes.

c) Inom sex år från anmälan av direktivet skall kommissionen, efter samråd med den rådgivande kommittén, ge in en rapport till rådet om tillämpningen av kriteriet om marknadens eknomiska behov. Om det är påkallat skall kommissionen till rådet lämna förslag som syftar till att tillämpningen av kriteriet skall upphöra. Den tid som anges i b skall förlängas med ytterligare fem år, om inte rådet före denna periods utgång, efter förslag från kommissionen, enhälligt beslutar att kriteriet inte längre skall tillämpas.

d) Kriteriet om marknadens ekonomiska behov får tilllämpas endast på grundval av allmänna, förutbestämda kriterier, vilka skall ha offentliggjorts och givits både kommissionen och den rådgivande kommittén till känna samt ha till ändamål att främja

— säkerheten för sparmedel,

— högre produktivitet i banksystemet,

— mera enhetliga konkurrensförhållanden mellan olika bankkategorier,

— ett bredare utbud av banktjänster i förhållande till folkmängd och ekonomisk verksamhet.

En precisering av dessa ändamål skall göras av den rådgivande kommittén, som skall påbörja detta arbete redan vid sina första sammanträden.

4. Medlemsstaterna skall också föreskriva att det till varje ansökan om auktorisation skall fogas en verksamhetsplan i vilken bl.a. den tilltänkta verksamhetsinriktningen skall anges och institutets organisationsstruktur beskrivas.

5. Den rådgivande kommittén skall granska innehållet i de villkorsföreskrifter som behöriga myndigheter utformar i enlighet med punkt 2, andra villkor som gäller i medlemsstaterna samt den information som skall ingå i ovannämnda verksamhetsplan, och skall då det är påkallat lämna kommissionen förslag beträffande närmare samordning.

6. När auktorisation vägras skall beslutet motiveras och skälen ges sökanden till känna inom sex månader från det att ansökningen gjordes eller, om den då var ofullständig, från det att sökanden givit in sådan kompletterande information, som krävs för beslut. Under alla förhållanden skall beslut fattas inom tolv månader från det att ansökningen mottagits.

7. Varje auktorisation skall anmälas till kommissionen. Varje enskilt kreditinstitut skall uppföras på en lista som kommissionen skall offentliggöra i *Europeiska gemenskapernas tidning* och hålla aktuell.

Artikel 4

1. En medlemsstat får föreskriva att filialer till kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv och som har huvudkontor i en annan medlemsstat, inte får inleda verksamhet inom den förra statens område förrän auktorisation beviljats enligt de föreskrifter och i den ordning som gäller för kreditinstitut hemmahörande där.

2. Auktorisation för en filial till ett kreditinstitut får dock inte vägras enbart på den grunden att institutet i en annan medlemsstat är etablerat i en rättslig form som inte är tillåten för kreditinstitut som bedriver liknande verksamhet i värdlandet. Denna bestämmelse skall emellertid inte gälla beträffande kreditinstitut som saknar egen kapitalbas.

3. De behöriga myndigheterna skall göra anmälan till kommissionen om varje auktorisation av en filial, som avses i punkt 1.

4. Denna artikel skall inte påverka giltigheten av sådana bestämmelser, som medlemsstaterna tillämpar på filialer, inrättade av kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat. Trots bestämmelserna i senare delen av tredje strecksatsen i artikel 1 skall, i den mån en medlemsstat föreskriver särskild auktorisation för varje filial till ett kreditinstitut med huvudkontor inom statens område, sådana föreskrifter gälla lika för filialer till kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat.

Artikel 5

Ett kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv, får i sin verksamhet, oavsett vilka regler som gäller beträffande användningen av orden "bank", "sparbank" och andra banknamn som kan förekomma i värdmedlemsstaten, inom gemenskapens hela område använda samma firma som institutet brukar i den medlemsstat, i vilken huvudkontoret finns. Om det föreligger risk för förväxling får värdmedlemsstaten i förtydligande syfte föreskriva att firman skall förses med ett förklarande tillägg.

Artikel 6

1. I avvaktan på ytterligare samordning skall de behöriga myndigheterna, för uppföljande kontroll och när det i övrigt erfordras, utöver koefficienter som redan tillämpas av dem införa relationstal mellan kreditinstitutens olika tillgångar och/eller skulder, detta för att möjliggöra fortlöpande övervakning av institutens soliditet och likviditet samt andra omständigheter till skydd för sparmedel.

För detta ändamål skall den rådgivande kommittén bestämma de olika faktorerna för sådana relationstal, som avses i första stycket, och fastställa metoden för beräkning av talen.

Den rådgivande kommittén skall, då det bedöms lämpligt, inhämta ledning i tekniskt samråd mellan de myndigheter som utövar tillsyn över berörda kategorier av institut.

2. Relationstal som fastställts att gälla med stöd av punkt 1 skall beräknas minst var sjätte månad.

3. Den rådgivande kommittén skall studera resultaten av analyser som, utifrån beräkningar enligt punkt 2, utförs av de tillsynsmyndigheter som avses i punkt 1 tredje stycket.

4. Den rådgivande kommittén får lämna förslag till kommissionen angående samordning av de koefficienter som används i medlemsstaterna.

Artikel 7

1. De behöriga myndigheterna skall i nära samarbete utöva tillsyn av kreditinstitut, som driver verksamhet i en eller flera medlemsstater utöver den där huvudkontoret finns, särskilt i fall då filialer inrättats i de förra staterna. Myndigheterna skall förse varandra med dels all den information rörande ledningen och ägarförhållandena i sådana kreditinstitut, som är ägnad att underlätta såväl tillsynen som bedömningen av om auktorisationsvillkoren iakttas, dels all information som är ägnad att underlätta övervakningen av institutens likviditet och soliditet.

2. De behöriga myndigheterna får, genom tillämpning av artikel 6 och med beaktande av de faktorer som där sägs, även fastställa relationstal tillämpliga på sådana filialer, som avses i denna artikel.

3. Den rådgivande kommittén skall beakta sådan nödvändig anpassning som föranleds av filialernas särskilda ställning i förhållande till nationell lag.

Artikel 8

1. De behöriga myndigheterna får återkalla en auktorisation, som beviljats ett kreditinstitut för vilket detta direktiv gäller, eller som beviljats för en filial enligt artikel 4, endast under förutsättning att institutet eller filialen

a) inte utnyttjar auktorisationen inom tolv månader, eller uttryckligen avstår från auktorisationen, eller inte bedrivit någon verksamhet på minst sex månader, om inte i sådana fall auktorisationen ändå förlorar sin verkan enligt medlemsstatens bestämmelser;

b) har utverkat auktorisation på grundval av oriktiga uppgifter eller på något annat sätt i strid med gällande regler;

c) inte längre uppfyller de villkor som gäller för auktorisationen, med undantag för villkor som hänför sig till egen kapitalbas;

d) inte längre har tillräcklig kapitalbas eller inte längre kan förväntas komma att fullgöra sina skyldigheter gentemot borgenärerna, särskilt då det inte längre föreligger säkerhet för anförtrodda medel;

e) omfattas av något annat fall där det i nationell lag föreskrivs att auktorisationen skall återkallas.

2. Därutöver skall en auktorisation som beviljats för en filial med stöd av artikel 4 återkallas, om den behöriga myndigheten i det land, där det kreditinstitut som inrättat filialen har sitt huvudkontor, har återkallat institutets auktorisation.

3. Medlemsstater, som beviljar auktorisation enligt artiklarna 3.1 och 4.1 endast då det finns ett ekonomiskt behov på marknaden, får inte som skäl för återkallelse av auktorisationen åberopa att behovet har upphört.

4. Innan en auktorisation som beviljats en filial enligt artikel 4 återkallas skall samråd ske med den behöriga myndigheten i den medlemsstat där filialens huvudkontor finns. I fall där omedelbara åtgärder krävs, får samrådet ersättas av en anmälan. Samma förfarande skall i tillämpliga delar gälla, då återkallelse sker av auktorisation för ett kreditinstitut, som har filialer i andra medlemsstater.

5. En återkallelse av en auktorisation skall motiveras och skälen ges dem till känna som berörs av beslutet; sådana återkallelser skall anmälas till kommissionen.

AVDELNING III

Filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen

Artikel 9

1. När filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen startar eller bedriver verksamhet, får medlemsstaterna inte tillämpa bestämmelser som medför att dessa filialer ges en förmånligare behandling än filialer till kreditinstitut med huvudkontor inom gemenskapen.

2. De behöriga myndigheterna skall göra anmälan till kommissionen och till den rådgivande kommittén om alla auktorisationer för filialer som beviljats kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 1 får gemenskapen, med stöd av fördraget, träffa avtal med tredje land om tillämpning av bestämmelser, vilka på grundval av principen om reciprocitet, innebär att filialer till kreditinstitut med huvudkontor utanför gemenskapen ges identisk behandling inom gemenskapens hela område.

AVDELNING IV

Allmänna bestämmelser och övergångsbestämmelser

Artikel 10

1. Kreditinstitut, som omfattas av detta direktiv och som i enlighet med bestämmelser, gällande i den medlemsstat där huvudkontoret finns, inlett sin verksamhet innan bestämmelser för genomförande av direktivet trätt i kraft, skall anses ha auktorisation. För dessa institut skall gälla direktivets bestämmelser om verksamhet i kreditinstitut och villkorsföreskrifterna i artikel 3.2 första stycket första och tredje strecksatserna samt artikel 3.2 andra stycket.

Medlemsstaterna får medge kreditinstitut, som vid tiden för detta direktivs tillkännagivande inte uppfyller villkoren enligt artikel 3.2 första stycket tredje strecksatsen, en tid av högst fem år inom vilken villkoren skall vara uppfyllda.

Medlemsstaterna får besluta att företag, som inte uppfyller villkoren enligt artikel 3.2 första stycket första strecksatsen och som existerar vid tidpunkten för direktivets ikraftträdande, får fortsätta att driva verksamhet. De får befria dessa företag från skyldighet att uppfylla villkoren enligt artikel 3.2 första stycket tredje strecksatsen.

2. Alla kreditinstitut som avses i punkt 1 skall föras upp på den i artikel 3.7 nämnda listan.

3. Om ett kreditinstitut, som skall anses ha auktorisation enligt punkt 1, inte underkastats något auktorisationsförfarande innan det inledde sin verksamhet, skall i stället för återkallelse av auktorisation förbud meddelas att fortsätta verksamheten.

Vid tillämpning av första stycket skall artikel 8 gälla i tillämpliga delar.

4. Med avvikelse från bestämmelserna i punkt 1 kan kreditinstitut, som har etablerats i en medlemsstat utan att dessförinnan ha underkastats något auktorisationsförfarande, åläggas att ansöka om auktorisation hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter i enlighet med bestämmelser för genomförande av detta direktiv. Det får föreskrivas att dessa institut skall uppfylla villkoren enligt artikel 3.2 andra strecksatsen och andra allmänt gällande villkor, som vederbörande medlemsstat ställer upp.

Artikel 11

1. En "rådgivande kommitte för de behöriga myndigheterna i Europeiska ekonomiska gemenskapens medlemsstater" skall inrättas vid sidan av kommissionen.

2. Den rådgivande kommittén skall ha till uppgift att biträda kommissionen i dess arbete att tillförsäkra ett korrekt genomförande av såväl detta direktiv som rådets direktiv 73/183/EEG av den 28 juni 1973 om upphävande av begränsningar i etableringsfriheten och i friheten att tillhandahålla tjänster vid självständig verksamhet hos banker och andra finansiella institut[1], såvitt avser kreditinstitut. Den skall vidare fullgöra andra uppgifter som föreskrivs i detta direktiv och bistå kommissionen vid förberedelse av nya förslag till rådet angående ytterligare samordning inom kreditinstitutens område.

3. Den rådgivande kommittén får inte befatta sig med konkreta problem som rör enskilda kreditinstitut.

4. I den rådgivande kommittén skall ingå högst tre representanter för varje medlemsstat och för kommissionen. Representanterna får, efter medgivande av kommittén för varje enskilt tillfälle, åtföljas av rådgivare. Kommittén får också inbjuda kvalificerade personer och experter att delta vid sammanträden. Sekretariat skall tillhandahållas av kommissionen.

5. Den rådgivande kommitténs första möte skall sammankallas av kommissionen och ledas av en av dess representanter som ordförande. Den rådgivande kommittén skall då anta sitt reglemente och utse en av medlemsstaternas representanter till ordförande. Kommittén skall därefter sammanträda regelbundet och i övrigt så snart det är påkallat. Kommissionen får, om den bedömer att förhållandena kräver det, anmoda kommittén att hålla brådskande möten.

6. Vad som avhandlas och beslutas i den rådgivande kommittén skall vara underkastat sekretess, om kommittén inte beslutar annorlunda.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall svara för att alla personer, som är eller har varit anställda hos behöriga myndigheter är bundna av tystnadsplikt. Detta innebär att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom med stöd av lag.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall dock inte hindra uppgiftslämnande mellan myndigheter enligt vad som föreskrivits i detta direktiv. Beträffande information som på så vis utväxlats skall tystnadsplikt gälla för de personer, vilka är eller har varit anställda hos behöriga myndigheter som erhåller informationen.

3. I andra fall än sådana som omfattas av straffrättslig lagstiftning får de myndigheter, som erhåller information, använda denna endast vid prövning av på vilka villkor kreditinstitut skall få starta och driva verksamhet, för att underlätta övervakning av institutens likviditet och soliditet och då ett beslut av myndigheten har överklagats i administrativ ordning eller vid domstolsförfarande, som har anhängiggjorts i enlighet med artikel 13.

Artikel 13

Medlemsstaterna skall svara för att beslut, som rör kreditinstitut och som fattats med stöd av lagar och andra författningar, utfärdade i enlighet med detta direktiv, kan prövas av domstol. En möjlighet till domstolsprövning skall finnas också för fall då inget beslut har fattats inom sex månader från det en auktorisationsansökan, som innehåller alla de uppgifter, som krävs enligt gällande bestämmelser, har givits in.

1 EGT nr L 194, 16.7.1973, s. 1.

AVDELNING V

Slutbestämmelser

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 24 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till viktigare föreskrifter som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 15

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 12 december 1977.

På rådets vägnar

A. HUMBLET

Ordförande

RÅDETS ANDRA DIREKTIV

av den 15 december 1989

om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, samt med ändring av direktiv 77/780/EEG

(89/646/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 57.2 första och tredje meningarna,

med beaktande av kommissionens förslag[1],

i samråd med Europaparlamentet[2],

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande[3], och

med beaktande av följande:

Detta direktiv skall utgöra det väsentliga instrumentet för uppbyggnad av den inre marknaden, en inriktning som fast-ställts genom den Europeiska enhetsakten och för vilken det i kommissionens vitbok ställts upp en tidplan, som syftar till såväl etableringsfrihet för kreditinstitut som frihet för sådana institut att tillhandahålla tjänster.

Direktivet skall fogas till tidigare antagen gemenskapslagstiftning, särskilt rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut[4], senast ändrat genom direktiv 86/524/EEG[5], rådets direktiv 83/350/EEG av den 13 juni 1983 om gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut[6], rådets direktiv 86/635/EEG av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut[7] och rådets direktiv 89/299/EEG av den 17 april 1989 om kapitalbasen i kreditinstitut[8].

Kommissionen har antagit rekommendationerna 87/62/EEG om kreditinstituts större engagemang[9] och 87/63/EEG om införande av system för inlåningsskydd[10].

Den väg som valts åsyftar endast en sådan harmonisering som är nödvändig och tillräcklig för att säkra ett ömsesidigt erkännande av auktorisationer och av tillsynsfunktioner, en harmonisering som skall möjliggöra ett enda, för hela gemenskapen giltigt verksamhetstillstånd samt tillämpning av principen om hemlandstillsyn.

Genomförande av detta direktiv förutsätter samtidigt genomförande av särskild gemenskapslagstiftning för ytterligare harmonisering av tekniska bestämmelser med avseende på kapitalbas och kapitaltäckningsgrad.

En harmonisering är också på väg av regler avseende omorganisation och likvidation av kreditinstitut.

Harmonisering kommer att krävas även beträffande övervakning av kreditinstitutens likviditets-, marknads, ränte- och valutarisker.

Principerna om ömsesidigt erkännande och om hemlandstillsyn förutsätter att de enskilda medlemsstaternas behöriga myndigheter vägrar meddela eller återkallar auktorisationer i sådana

---

[1] EGT nr C 84, 31.3.1988, s. 1.
[2] EGT nr C 96, 17.4.1989, s. 33 och beslut den 22 november 1989 (ännu ej publicerat i Europeiska gemenskapernas officiella tidning).
[3] EGT nr C 318, 17.12.1989, s. 42.
[4] EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30.
[5] EGT nr 309, 4.11.1986, s. 15.
[6] EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 18.
[7] EGT nr L 372, 31.12.1986, s. 1.
[8] EGT nr L 124, 5.5.1989, s. 16.
[9] EGT nr L 33, 4.2.1987, s. 10.
[10] EGT nr L 33, 4.2.1987, s. 16.

fall där verksamhetsplanen, geografisk distribution av tjänster eller faktiskt bedriven verksamhet klart visar att ett kreditinstitut har valt en viss medlemsstats jurisdiktion i syfte att undgå de strängare normer som gäller i en annan medlemsstat, där institutet avser att bedriva eller bedriver huvuddelen av sin verksamhet. Vid tillämpning av detta direktiv skall ett kreditinstitut anses hemmahörande i den medlemsstat i vilken det har sitt säte. Medlemsstaterna skall kräva att huvudkontoret är beläget i den medlemsstat där institutet har sitt säte.

Ett hemland får i fråga om kreditinstitut, auktoriserade av landets egna behöriga myndigheter, införa strängare regler än dem som gäller enligt artiklarna 4,5,11,12 och 16.

Ansvaret för tillsyn av ett kreditinstituts finansiella status skall, särskilt beträffande soliditet, åvila hemlandets behöriga myndigheter. Värdländernas behöriga myndigheter skall bibehålla ansvaret för tillsyn av likviditet och för penningpolitik. Övervakning av marknadsrisker skall utövas i nära samverkan mellan de behöriga myndigheterna i hemländerna och värdländerna.

Harmonisering av vissa finansiella tjänster och investeringstjänster skall i mån av behov genomföras med stöd av särskilda EG-rättsakter, väsentligen till skydd för konsumenter och investerare. Kommissionen har föreslagit åtgärder för harmonisering av hypotekskrediter, bl.a. för att tillåta ömsesidigt erkännande av finansiell teknik specifik för denna sektor.

Den ordning som valts för ömsesidigt erkännande medger kreditinstitut som auktoriserats i ett hemland att inom hela gemenskapen bedriva vissa eller samtliga verksamheter som förtecknats i bilagan till detta direktiv. Detta kan ske genom etablering av filialer eller genom direkt tillhandahållande av tjänster.

Beträffande andra verksamheter än dem som förtecknats i bilagan skall etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster gälla enligt fördragets allmänna bestämmelser.

Principen om ömsesidigt erkännande bör även gälla i bilagan förtecknade verksamheter vilka bedrivs av finansiella institut som är dotterbolag till kreditinstitut, förutsatt att sådana dotterbolag omfattas av gruppbaserad tillsyn över moderföretagen och uppfyller vissa bestämda villkor.

Ett värdland får, då rätten till etablering eller rätten att direkt tillhandahålla tjänster utnyttjas, tillämpa särskilda nationella föreskrifter på institut som inte är auktoriserade som kreditinstitut i hemlandet och med avseende på verksamheter som inte är förtecknade i bilagan, förutsatt att, för det första, sådana föreskrifter står i överensstämmelse med gemenskapslagstiftning och är motiverade av hänsyn till det allmännas bästa och att, för det andra, de ifrågavarande instituten eller verksamheterna inte är underkastade likvärdiga lagbestämmelser eller föreskrifter i hemlandet.

Medlemsstaterna skall svara för att inga hinder föreligger för att verksamhet, som är föremål för ömsesidigt erkännande, kan bedrivas på samma sätt som i hemlandet, förutsatt att sådan verksamhet inte står i strid med värdlandets föreskrifter till skydd för det allmännas bästa.

Avskaffandet av kravet på auktorisation av filialer till kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen medför att något särskilt tillskjutet kapital inte längre skall kunna krävas för sådana filialer, när den pågående harmoniseringen väl är genomförd. Artikel 6.2 innebär ett första steg i denna riktning men är emellertid inte tillämplig på Spanien och Portugal, i enlighet med vad som föreskrivits i dessa staters accessionsavtal.

Det föreligger ett nödvändigt samband mellan detta direktivs ändamål och den liberalisering av kapitalrörelser som skall ske till följd av annan gemenskapslagstiftning. Åtgärder med avseende på liberalisering av bankverksamhet måste under alla förhållanden stå i samklang med åtgärder för liberalisering av kapitalrörelser. I fall då medlemsstaterna, med stöd av rådets direktiv 88/361/EEG av den 24 juni 1988 för genomförande av fördragets artikel 67[1], åberopar skyddsklausuler med avseende på kapitalrörelser, får de tillämpa de restriktioner för banktjänster som behövs för skyddsbestämmelsernas efterlevnad.

De rutiner som fastställts i direktiv 77/780/EEG, särskilt med avseende på auktorisation av filialer till kreditinstitut auktoriserade i tredje land, skall alltjämt tillämpas beträffande sådana institut. Dessa filialer kommer inte att åtnjuta frihet att tillhandahålla tjänster enligt fördragets artikel 59 andra stycket eller frihet att etablera sig i andra medlemsstater än dem i vilka de är etablerade. Ansökningar om auktorisation av dotterbolag till företag som är underkastade tredje lands lagar samt ansökningar beträffande sådana företags förvärv av ägarandelar skall prövas i en ordning som är avsedd att tillförsäkra reciprok behandling av kreditinstitut från gemenskapen vilka är verksamma i tredje land.

Auktorisationer som behöriga myndigheter meddelat kreditinstitut i enlighet med detta direktiv kommer att ha giltighet för hela gemenskapen och inte längre endast för enskilda länder. Gällande reciprocitetsbestämmelser kommer i fortsättningen inte att ha någon verkan. Därför behövs en flexibel procedur för prövning av reciprociteten på gemenskapsbasis.

[1] EGT nr L 178, 8.7.1988, s. 5.

Syftet med denna procedur är inte att stänga gemenskapens finansiella marknader utan i stället att hålla dessa marknader öppna för omvärlden och att globalt främja liberalisering av kapitalmarknader i tredje land. För dessa ändamål anvisar direktivet en ordning för underhandlingar med tredje land och, som en sista utväg, för åtgärder som bl.a. innefattar uppskov med prövning av nya ansökningar om auktorisation och begränsning av nya auktorisationer.

En väl fungerande inre bankmarknad kommer att kräva inte endast lagstiftning utan även ett nära och regelbundet samarbete mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter. Den för banktillsynsmyndigheter gemensamma kontaktkommittén, som avses i det sista stycket av ingressen till direktiv 77/780/EEG, är alltjämt lämpligaste forum för bedömning av problem beträffande enskilda kreditinstitut. Kommittén är lämpligt organ för ömsesidigt utbyte av sådan information som angivits i det direktivets artikel 7.

Denna ordning för ömsesidigt informationsutbyte skall inte i något fall ersätta sådant bilateralt samarbete som föreskrivits i artikel 7 i direktiv 77/780/EEG. Värdländernas behöriga myndigheter får, oberoende av tillsynsbehörighet i övrigt, på eget initiativ i nödfallssituationer och i övrigt på begäran av ett hemlands behöriga myndigheter, kontrollera att ett i värdlandet etablerat kreditinstituts verksamhet bedrivs i överensstämmelse med tillämpliga lagar och i enlighet med principer om sund förvaltning, god redovisningssed och tillfredsställande internkontroll.

Tekniska jämkningar av de detaljregler som föreskrivs i detta direktiv kan komma att fordras med hänsyn till utvecklingen inom banksektorn. Kommissionen skall, efter hörande av den rådgivande bankrörelsekommittén och inom ramen för den verkställande myndighet som genom fördraget givits kommissionen, vidta nödvändiga jämkningar. Bankrörelsekommittén skall fungera som en "normgivningskommitté", i enlighet med procedurregler som angivits i artikel 2, procedur III, variant b, av rådets beslut 87/373/EEG av den 13 juli 1987 om förfaranden för utövande av kommissionens verkställande myndighet[1].

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

Definitioner och räckvidd

Artikel 1

I detta direktiv avses med

1) *kreditinstitut*: ett kreditinstitut så som definierats i den artikel 1 första strecksatsen i direktiv 77/780/EEG,

2) *auktorisation*: en auktorisation så som definierats i den andra strecksatsen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG;

3) *filial*: ett driftställe som utgör en legalt beroende del av ett kreditinstitut och som självständigt utför alla eller vissa av de transaktioner som är hänförliga till verksamhet i kreditinstitut; samtliga de driftställen som i en medlemsstat är inrättade av ett kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat skall anses utgöra en enda filial,

4) *kapitalbas*: kapitalbas så som definierats i direktiv 89/299/EEG,

5) *behöriga myndigheter*: myndigheter så som definierats i artikel 1 i direktiv 83/350/EEG,

6) *finansiella institut*: företag som inte är kreditinstitut men vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva aktier eller andelar eller att utföra en eller flera av de verksamheter som är upptagna i punkterna 2—12 i bilagan,

7) *hemland*: den medlemsstat i vilken ett kreditinstitut harblivit auktoriserat i enlighet med artikel 3 i direktiv 77/780/EEG,

8) *värdland*: den medlemsstat i vilken ett kreditinstitut har en filial eller där det tillhandahåller tjänster,

9) *ägarkontroll*: förhållandet mellan ett moderföretag och ett dotterföretag, så som definierats i artikel 1 i direktiv 83/349/EEG[2], eller ett motsvarande förhållande mellan en fysisk eller juridisk person och ett företag,

10) *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, där innehavet representerar 10% eller mer av kapitalet eller samtliga röster eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Vid tillämpning av denna definition på artiklarna 5 och 11 och på andra nivåer av ägande enligt artikel 11, skall beaktas vad som i artikel 7 i direktiv 88/627/EEG[3] sagts om rösträtter.

11) *startkapital*: kapital så som definierats i artikel 2.1.1 och 2.1.2 i direktiv 89/299/EEG,

12) *moderföretag*: ett moderföretag så som definierats i artikel 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG,

13) *dotterföretag*: ett dotterföretag så som definierats i artikel 1 och 2 i direktiv 83/349/EEG, ett dotterföretag till

[1] EGT nr L 197, 18.7.1987, s. 33.

[2] EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1.

[3] EGT nr L 348, 17.12.1988, s. 62.

ett dotterföretag skall också anses som ett dotterföretag till det moderföretag som är överordnat dessa företag,

14) *kapitaltäckningsgrad*: den soliditetskoefficient för kreditinstitut som beräknats i enlighet med direktiv 89/647/EEG[1].

Artikel 2

1. Detta direktiv skall gälla för alla kreditinstitut.

2. Det skall inte gälla för de institut som avses i artikel 2.2 i direktiv 77/780/EEG.

3. Ett kreditinstitut som, i enlighet med bestämmelserna i artikel 2.4 a i direktiv 77/780/EEG, är underställt en central företagsenhet i samma medlemsstat, får undantas från tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 4, 10 och 12 i detta direktiv, förutsatt att de nämnda bestämmelserna tillämpas på gruppbasis för den centrala företagsenhetens och de underställda institutens sammantagna rörelse. Vad som nu sagts skall inte inskränka tillämpningen av bestämmelserna på den centrala företagsenheten som sådan.

Om undantag görs, skall artiklarna 6 och 18—21 tillämpas på den centrala företagsenhetens och de underställda institutens sammantagna rörelse.

Artikel 3

Medlemsstaterna skall förbjuda personer eller företag som inte är kreditinstitut att driva rörelse som omfattar inlåning från allmänheten. Förbudet skall inte gälla mottagande av insättningar eller andra medel i fall då återbetalningsskyldigheten åvilar en medlemsstat eller dess regionala eller lokala myndigheter eller offentliga internationella organ i vilka en eller flera medlemsstater ingår, inte heller i fall som är särskilt omfattade av nationell lagstiftning eller av regler antagna av gemenskapen, allt under förutsättning att verksamheten är underkastad regler och övervakning till skydd för insättare och investerare.

AVDELNING II

Harmonisering av auktorisationsvillkor

Artikel 4

1. Behöriga myndigheter får inte bevilja auktorisation i fall då startkapitalet är mindre än fem miljoner ecu.

2. Medlemsstaterna får dock bevilja auktorisation för särskilda kategorier av kreditinstitut, vars startkapital uppgår till mindre belopp än som föreskrivs i punkt 1. I sådana fall skall

a) startkapitalet uppgå till minst en miljon ecu,

b) medlemsstaten göra anmälan till kommissionen om skälen för undantag från punkt 1,

c) vid offentliggörandet av listor enligt artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG särskilt anmärkas vilka kreditinstitut som inte uppfyller kravet på startkapital enligt punkt 1,

d) kommissionen inom fem år från det datum som anges i artikel 24.1 upprätta en rapport om medlemsstaternas tillämpning av denna punkt. Rapporten skall upprättas för den rådgivande bankrörelsekommitté som avses i artikel 11 i direktiv 77/780/EEG.

Artikel 5

De behöriga myndigheterna får inte bevilja auktorisation för verksamhet i kreditinstitut förrän de fått information om vilka aktieägare eller medlemmar, fysiska eller juridiska personer, som direkt eller indirekt har kvalificerade innehav, och om storleken av sådana innehav.

De behöriga myndigheterna skall vägra auktorisation om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitut, bedömer att lämpligheten hos aktieägare eller medlemmar som avses i första stycket inte är tillfredsställande.

Artikel 6

1. Ett värdland får, i fråga om filialer till kreditinstitut som är auktoriserade i andra medlemsstater, inte längre kräva vare sig auktorisation enligt artikel 4 i direktiv 77/780/EEG eller särskilt tillskjutet kapital. Beträffande etablering och tillsyn av sådana filialer skall bestämmelserna i artiklarna 13, 19 och 21 i detta direktiv gälla.

2. Intill dess bestämmelser för genomförande av punkt 1 träder i kraft, får värdländerna inte som villkor för auktorisation av filialer till kreditinstitut, auktoriserade i andra medlemsstater, kräva ett större startkapital för filialrörelsen än motsvarande 50% av det startkapital som enligt nationella bestämmelser krävs för auktorisation av kreditinstitut av samma slag.

3. Ett kreditinstitut skall ha rätt att fritt förfoga över de medel som till följd av bestämmelserna i punkterna 1 och 2 inte längre krävs.

[1] EGT nr L 386, 30.12.1989, s. 14.

Artikel 7

Samråd med behöriga myndigheter i den andra berörda medlemsstaten skall ske innan auktorisation beviljas för ett kreditinstitut som

— är dotterföretag till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat,

— är dotterföretag till moderföretaget till ett kreditinstitut som är auktoriserat i en annan medlemsstat, eller

— står under ägarkontroll av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontrollen över ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat.

AVDELNING III

Förhållande till tredje land

Artikel 8

Medlemsstaternas behöriga myndigheter skall underrätta kommissionen

a) om varje auktorisation av ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera företag som är underkastade tredje lands lagar. Kommissionen skall därefter informera den rådgivande bankrörelsekommittén,

b) närhelst ett sådant moderföretag förvärvar aktier eller andelar i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen så att det senare blir det förras dotterföretag. Kommissionen skall därefter informera den rådgivande bankrörelsekommittén.

När auktorisation beviljas för ett direkt eller indirekt dotterföretag till ett eller flera moderföretag som är underkastade tredje lands lagar, skall gruppstrukturen specificeras i den anmälan som den behöriga myndigheten skall göra till kommissionen enligt artikel 3.7 i direktiv 77/780/EEG.

Artikel 9

1. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om alla svårigheter av allmän natur som deras kreditinstitut mött vid etablering eller utövande av bankverksamhet i tredje land.

2. Kommissionen skall senast sex månader före detta direktivs ikraftträdande och därefter periodvis upprätta rapporter om i vad mån tredje länder ger kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen sådan behandling som avses i punkterna 3 och 4, med avseende på etablering och utövande av bankverksamhet samt förvärv av aktier eller andelar i tredje lands kreditinstitut. Kommissionen skall till rådet överlämna rapporterna med lämpliga förslag.

3. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att ett tredje land inte erbjuder kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen effektivt marknadstillträde, jämförbart med det som gemenskapen erbjuder kreditinstitut från samma tredje land, får kommissionen lämna förslag till rådet om lämpligt mandat för underhandlingar med ändamål att uppnå jämförbara konkurrensmöjligheter för kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

4. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom, antingen genom de rapporter som avses i punkt 2 eller genom annan information, att kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen inte får nationell behandling i ett tredje land, innebärande samma konkurrensmöjligheter som erbjuds inhemska kreditinstitut, och att kravet på effektivt marknadstillträde inte är uppfyllt, får kommissionen ta initiativ till underhandlingar med ändamål att åstadkomma rättelse.

I fall som avses i föregående stycke får, utöver initiativ till underhandlingar, när som helst beslutas i den ordning som föreskrivs i artikel 22.2 att medlemsstaternas behöriga myndigheter skall begränsa eller uppskjuta prövningen av inneliggande eller framtida ansökningar om auktorisation och förvärv av aktier eller andelar, då ansökningarna gjorts av direkta eller indirekta moderföretag underställda ett tredje lands lagar. Sådana åtgärder får inte gälla för längre tid än tre månader.

Före utgången av tremånadersperioden får rådet, med beaktande av resultaten av underhandlingarna, med kvalificerad majoritet besluta efter förslag av kommissionen huruvida åtgärderna skall bestå.

Sådana begränsningar eller uppskov får inte tillämpas i fall då ansökningen om etablering av ett dotterföretag eller om tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen gjorts av ett kreditinstitut, som är auktoriserat inom gemenskapen eller av ett där auktoriserat dotterföretag till ett kreditinstitut.

5. Närhelst det kommer till kommissionens kännedom att något av de fall som avses i punkterna 3 och 4 uppkommer, skall medlemsstaterna på kommissionens begäran underrätta denna

a) om varje ansökan om auktorisation av ett direkt eller indirekt ägt dotterföretag till ett eller flera moderföretag som är underkastade vederbörande tredje lands lagar,

b) närhelst de får underrättelse enligt artikel 11 om att ett sådant företag avser att förvärva en ägarandel i ett kreditinstitut hemmahörande i gemenskapen, så att det senare institutet blir det förras dotterföretag.

Denna skyldighet att lämna information skall upphöra så snart en överenskommelse har träffats med det tredje land som avses i punkterna 3 och 4, eller när de åtgärder som avses i punkt 4 andra och tredje styckena upphör att gälla.

6. Åtgärder som vidtas med stöd av denna artikel skall stå i överensstämmelse med gemenskapens förpliktelser enligt internationella överenskommelser, bilaterala eller multilaterala, om rätt för kreditinstitut att starta och driva verksamhet.

AVDELNING IV

Harmonisering av villkor för kreditinstituts verksamhet

Artikel 10

1. Ett kreditinstituts kapitalbas får inte understiga beloppet för det startkapital som enligt artikel 4 krävs vid tidpunkten för auktorisation av institutet.

2. Medlemsstaterna får besluta att kreditinstitut, som är verksamma vid tidpunkten för direktivets genomförande, och vars kapitalbas inte uppnår den nivå för startkapital som föreskrivs i artikel 4, får fortsätta att driva verksamhet. I sådant fall får kapitalbasen inte tillåtas understiga den högsta beloppsnivå som uppnåtts efter dagen för anmälan av detta direktiv.

3. Om ägarkontrollen över ett sådant kreditinstitut som avses i punkt 2 övertas av en annan fysisk eller juridisk person än den som tidigare hade ägarkontroll över institutet, måste institutets kapitalbas motsvara lägst den nivå som enligt artikel 4 är föreskriven för startkapital.

4. Emellertid får, under särskilda förhållanden och med behöriga myndigheters samtycke, vid fusion mellan två eller flera kreditinstitut som avses i punkt 2, kapitalbasen för det genom fusionen bildade institutet inte tillåtas underskrida summan av kapitalbaserna för de sammanslagna instituten vid tidpunkten för fusionen, intill dess de i artikel 4 föreskrivna nivåerna har uppnåtts.

5. Om kapitalbasen nedgått i fall som sägs i punkterna 1, 2 och 4, får behöriga myndigheter, då förhållandena motiverar det, medge ett institut att inom viss tid vidta rättelse eller upphöra med sin verksamhet.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall kräva att varje fysisk eller juridisk person, som avser att förvärva, direkt eller indirekt, ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, underrättar behöriga myndigheter om storleken av det tilltänkta innehavet. Underrättelse skall lämnas även av den som avser att öka sitt kvalificerade innehav i sådan mån att hans andel av röstetalet eller kapitalet kommer att uppgå till 20%, 33% eller 50% eller så att kreditinstitutet kommer att få ställning av dotter-företag.

Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 skall de behöriga myndigheterna ha rätt att, inom en tid av högst tre månader från det att underrättelse enligt föregående stycke gjorts, motsätta sig förvärvet, om de, med hänsyn till behovet av sund och ansvarsfull ledning av kreditinstitut, bedömer att lämpligheten inte är tillfredsställande hos de personer som avses i föregående stycke. Om myndigheterna inte motsätter sig förvärvet, får de föreskriva en viss tid inom vilket förvärvet skall vara genomfört.

2. Om förvärvaren av innehav, som avses i punkt 1, är ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat eller moderföretag till ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat, eller en fysisk eller juridisk person som har ägarkontroll över ett kreditinstitut auktoriserat i en annan medlemsstat och om det institut i vilket förvärvet avses ske till följd därav skulle få ställning av dotterföretag eller komma under förvärvarens ägarkontroll, skall prövning av förvärvet föregås av samråd enligt artikel 7.

3. Medlemsstaterna skall kräva att varje fysisk eller juridisk person, som avser att avyttra, direkt eller indirekt, ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, underrättar behöriga myndigheter om storleken av innehavet. Underrättelse skall lämnas även av den som avser att minska sitt kvalificerade innehav i sådan mån att hans andel av röstetalet eller kapitalet skulle understiga 20%, 33% eller 50% eller så att kreditinstitutets ställning som dotterföretag skulle upphöra.

4. Ett kreditinstitut skall, då det får kännedom därom, underrätta behöriga myndigheter om sådana förvärv eller avyttringar av innehav i institutets kapital som får till följd att innehaven överstiger eller understiger något av de gränstal som anges i punkterna 1 och 3.

Varje kreditinstitut skall också, minst en gång om året, underrätta behöriga myndigheter om namnen på aktieägare och medlemmar med kvalificerade innehav samt om storleken på sådana innehav, så som framgår t.ex. av uppgifter som lämnats vid bolagsstämma om aktieägare och medlemmar eller av uppgifter som redovisats i enlighet med föreskrifter som gäller för börsregistrerade bolag.

5. Medlemsstaterna skall, i fall då de personer som avses i punkt 1, utövar sitt inflytande på ett sätt som är ägnat att vara till förfång för en sund och ansvarsfull ledning av

vidta åtgärder. Sådana åtgärder får bl.a. bestå i förelägganden, sanktioner gentemot styrelsen och den verkställande ledningen samt i upphävande av rösträtt som är knuten till de ifrågavarande aktieägarnas eller medlemmarnas aktier eller andelar.

Motsvarande åtgärder skall vidtas i fråga om fysiska eller juridiska personer, som underlåter att lämna sådana underrättelser, som avses i punkt 1. Om aktier eller andelar har förvärvats trots att behöriga myndigheter har motsatt sig förvärvet, skall medlemsstaterna, oavsett de åtgärder som i övrigt vidtas, föreskriva antingen att rösträtterna för sådana innehav inte får utövas eller att avgivna röster skall vara ogiltiga eller att de får förklaras ogiltiga.

Artikel 12

1. Inget kreditinstitut får ha ett kvalificerat innehav, som motsvarar mer än 15% av institutets kapitalbas, i ett företag som är varken ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut eller som driver sådan verksamhet som avses i artikel 43.2 f andra stycket i direktiv 86/635/EEG.

2. Ett kreditinstituts sammantagna kvalificerade innehav i andra företag än kreditinstitut, finansiella institut och företag som driver sådan verksamhet som avses i artikel 43.2 f andra stycket i direktiv 86/635/EEG, får inte överstiga 60% av institutets kapitalbas.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa de gränstal som föreskrivs i punkterna 1 och 2 i fråga om innehav i sådana försäkringsbolag som definierats i direktiv 73/239/EEG[1], senast ändrat genom direktiv 88/357/EEG[2], och direktiv 79/267/EEG[3] senast ändrat genom 1985 års accessionsakt.

4. Aktier eller andelar som tillfälligt innehas under tiden för finansiell rekonstruktion eller till skydd för verksamhet eller som ett normalt led i emissionsverksamhet eller i ett instituts namn för annans räkning skall inte räknas som kvalificerade innehav vid beräkning av de i punkterna 1 och 2 angivna gränstalen. Aktier och andelar som inte utgör finansiella anläggningstillgångar enligt definitionen i artikel 35.2 i direktiv 86/635/EEG skall inte medräknas.

5. De gränstal som föreskrivits i punkterna 1 och 2 får överskridas endast under exceptionella förhållanden. I sådana fall skall behöriga myndigheter förelägga kreditinstitutet att antingen öka sin kapitalbas eller vidta andra likvärdiga åtgärder.

6. Kontrollen av att de i punkterna 1 och 2 föreskrivna gränstalen upprätthålls skall utövas genom tillsyn och övervakning på gruppbasis i överensstämmelse med direktiv 83/350/EEG.

7. Kreditinstitut som överskrider de i punkterna 1 och 2 föreskrivna gränstalen vid den tidpunkt då bestämmelser för genomförande av detta direktiv träder i kraft, skall inom tio år därefter anpassa sitt ägande till gränstalen.

8. Medlemsstaterna får föreskriva att behöriga myndigheter inte skall tillämpa de i punkterna 1 och 2 angivna gränstalen, om det föreskrivs att 100% av de belopp varmed kreditinstitutens kvalificerade innehav överskrider dessa gränstal måste täckas av egen kapitalbas och att avdrag för motsvarande del av kapitalbasen skall ske vid beräkning av kapitaltäckningsgraden. Om båda de gränstal som angivits i punkterna 1 och 2 överskridits, skall det större av de överskridna beloppen täckas av egen kapitalbas.

Artikel 13

1. Ansvaret för tillsyn över kreditinstitut, innefattande tillsyn över verksamheter som bedrivs i enlighet med artikel 18, skall åvila hemländernas behöriga myndigheter, i den mån behörighet för värdländernas myndigheter inte följer av bestämmelser i detta direktiv.

2. Hemländernas behöriga myndigheter skall kräva att varje kreditinstitut tillämpar sunda rutiner för administration, redovisning och erforderlig intern kontroll.

3. Vad som sägs i punkterna 1 och 2 skall inte utgöra hinder för gruppbaserad tillsyn i enlighet med direktiv 83/350/EEG.

Artikel 14

1. Slutet av den andra meningen i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG skall ersättas med följande: "och all information ägnad att underlätta övervakningen av sådana institut, särskilt med avseende på likviditet, soliditet, inlåningsgaranti, begränsning av större engagemang samt rutiner för administration, redovisning och intern kontroll".

2. Intill dess vidare harmonisering skett skall värdländernas behöriga myndigheter, i samarbete med hemländernas behöriga myndigheter, utöva tillsyn över likviditeten hos filialer till kreditinstitut. I fråga om andra åtgärder än som krävs för genomförande av det Europeiska monetära systemet skall värdländerna ha oinskränkt rätt att vidta penningpolitiskt be-

[1] EGT nr L 228, 16.8.1973, s. 3.
[2] EGT nr L 172, 4.7.1988, s. 1.
[3] EGT nr L 63, 13.3.1979, s. 1.

tingade åtgärder. Sådana åtgärder får inte innefatta diskriminerande behandling eller restriktioner gentemot kreditinstitut som är auktoriserade i en annan medlemsstat.

3. I den mån vidare harmonisering inte skett med avseende på tillsyn av risker förenade med öppna marknadsoperationer skall, då sådana risker följer med transaktioner som genomförs på en annan medlemsstats kapitalmarknader, den senare statens behöriga myndigheter samarbeta med hemlandets myndigheter för att tillse att berörda institut vidtar åtgärder för att möta riskerna.

Artikel 15

1. Om ett kreditinstitut, auktoriserat i en medlemsstat, driver verksamhet genom filial i en annan medlemsstat, skall värdlandet ge hemlandets behöriga myndigheter rätt att, efter underrättelse till värdlandets behöriga myndigheter, självständigt eller genom särskilt utsedda personer utföra inspektion på platsen för att skaffa sig sådan information som avses i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG.

2. Hemlandets behöriga myndigheter får också, för kontroll av filialer, tillämpa något av de andra förfaranden som avses i artikel 5.4 i direktiv 83/350/EEG.

3. Denna artikel skall inte utgöra hinder för värdlandets behöriga myndigheter att, för fullgörande av tillsynsansvar enligt detta direktiv, utföra inspektion på platsen av filialer etablerade på det egna territoriet.

Artikel 16

Artikel 12 i direktiv 77/780/EEG skall ersättas med följande:

"Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att alla personer, som arbetar eller som har arbetat för behöriga myndigheter, samt revisorer och experter som är verksamma för behöriga myndigheters räkning skall vara bundna av tystnadsplikt. Tystnadsplikten skall innebära att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller i sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda institut, dock med förbehåll för fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning.

Dock får, i fall då ett kreditinstitut har försatts i konkurs eller underkastats tvångslikvidation, förtrolig information som inte berör tredje part, engagerad i försök att rädda institutet, yppas vid civilrättsliga eller kommersiella förfaranden.

2. Vad som sägs i punkt 1 skall inte hindra medlemsstaternas behöriga myndigheter att utbyta information i enlighet med direktiv som gäller för kreditinstitut. För sådan information skall tystnadsplikt gälla enligt punkt 1.

3. Medlemsstaterna får ingå samarbetsavtal för utbyte av information med tredje länders behöriga myndigheter, om den information som överlämnas är föremål för sekretess i mottagarlandet minst likvärdig den som föreskrivs i denna artikel.

4. Behöriga myndigheter, som erhåller förtrolig information enligt vad som sägs i punkterna 1 eller 2, får använda den endast i tjänsten och där endast

— för att kontrollera att villkoren för att kreditinstitut skall få starta verksamhet är uppfyllda och för att underlätta gruppbaserad eller icke gruppbaserad tillsyn, över sådan verksamhet, särskilt med avseende på kontroll av likviditet, soliditet, större engagemang och rutiner för administration, redovisning och intern kontroll,

— för att ålägga sanktioner,

— vid överklagande i administrativ ordning av beslut som fattats av den behöriga myndigheten,

— vid domstolsförfarande som har inletts enligt artikel 13 eller enligt särskilda bestämmelser i direktiv antagna med avseende på kreditinstitut.

5. Vad som sägs i punkterna 1 och 4 skall inte utgöra hinder för utbyte av information mellan behöriga myndigheter i samma medlemsstat, inte heller mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater i fall då informationen lämnas till

— myndigheter med ansvar för tillsyn över andra finansiella organisationer och över försäkringsbolag samt myndigheter med ansvar för tillsyn över finansiella marknader,

— organ som har befattning med kreditinstituts konkurs eller likvidation eller liknande förfaranden,

— personer ansvariga för obligatorisk revision av kreditinstituts och andra finansiella instituts räkenskaper,

vid deras fullgörande av tillsynsuppgifter samt för utlämnande till organ för inlåningsskydd av sådan information som de behöver för sin verksamhet. Den information som erhållits med stöd av bestämmelserna i denna punkt 5 skall vara underkastad tystnadsplikt som sägs i punkt 1.

6. Ej heller skall bestämmelserna i denna artikel utgöra hinder för en behörig myndighet att till sådana centralbanker, som inte utövar tillsyn över kreditinstitut

individuellt, lämna ut information som dessa centralbanker kan behöva i egenskap av monetära myndigheter. Den information som erhållits skall vara underkastad tystnadsplikt som sägs i punkt 1.

7. Oavsett sådana bestämmelser som avses i punkterna 1 och 4 får medlemsstaterna med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning tillåta att viss information lämnas ut såväl till andra organ för den centrala regeringsmakten med ansvar för lagstiftning om tillsyn över kreditinstitut, finansiella institut, investeringstjänster och försäkringsbolag som till personer som företräder sådana organ.

Sådant utlämnande får dock ske endast då det är nödvändigt för utövande av offentlig tillsyn.

Vidare skall medlemsstaterna föreskriva att sådan information som erhållits med stöd av punkterna 2 och 5 och sådan som erhållits vid inspektion på platsen i enlighet med artikel 15.1 och 15.2 i direktiv 89/646/EEG[1] aldrig får röjas i de fall som sägs i denna punkt 7 utan uttryckligt samtycke av de behöriga myndigheter som lämnat ut informationen eller av behöriga myndigheter i den medlemsstat i vilken inspektionen verkställts.

[1] EGT nr L 386, 30.12.89, s. 1."

Artikel 17

Medlemsstaterna skall svara för att deras behöriga myndigheter kan besluta och vidta de åtgärder och sanktioner som behövs för att överträdelser av lagar och andra författningar om verksamhet i kreditinstitut skall upphöra. Sådana åtgärder och sanktioner skall kunna riktas mot kreditinstituten och mot dem som har ett bestämmande inflytande i instituten. Vad som nu sagts skall inte påverka förfaranden för återkallelse av auktorisationer, inte heller tillämpning av straffrättslig lag.

AVDELNING V

Bestämmelser om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall svara för att de verksamheter som anges i bilagan får bedrivas inom det egna territoriet så som sägs i artiklarna 19-21, antingen genom etablering av en filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, av varje kreditinstitut som är auktoriserat och underkastat tillsyn av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat i enlighet med detta direktiv, förutsatt att verksamheterna omfattas av auktorisationen.

2. Medlemsstaterna skall också tillse att alla verksamheter som anges i bilagan får bedrivas inom det egna territoriet så som sägs i artiklarna 19—21, antingen genom etablering av en filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, av varje finansiellt institut från en annan medlemsstat, i fall då institutet antingen är dotterföretag till ett kreditinstitut eller ägs gemensamt av två eller flera kreditinstitut, vars stadgar eller bolagsordning tillåter sådan verksamhet och vilka uppfyller samtliga av de följande villkoren:

— Moderföretaget eller moderföretagen är auktoriserade som kreditinstitut i den medlemsstat vars lag gäller för dotterföretaget.

— De ifrågavarande verksamheterna bedrivs inom samma medlemsstats territorium.

— Moderföretaget eller moderföretagen innehar 90% eller mer av samtliga rösträtter i dotterföretaget.

— Moderföretaget eller moderföretagen har att tillgodosebehöriga myndigheters krav på sund förvaltning av dotterföretaget och har utfäst sig att, med samtycke av vederbör-ande hemlands behöriga myndigheter, solidariskt svara för de åtaganden som dotterföretaget gjort.

— Dotterföretaget omfattas effektivt, särskilt med avseende på de ifrågavarande verksamheterna, av gruppbaserad tillsyn, som moderföretaget eller vart och ett av moderföretagen är föremål för enligt direktiv 83/350/EEG, i synnerhet beträffande beräkning av kapitaltäckningsgrad, kontroll av större engagemang och begränsning av innehav så som föreskrivits i artikel 12 i detta direktiv.

Hemlandets behöriga myndigheter skall intyga och lämna dotterföretaget bevis om att de nu angivna villkoren är uppfyllda. Beviset skall utgöra en del av den underrättelse som avses i artiklarna 19 och 20.

Hemlandets behöriga myndigheter skall svara för att tillsyn av dotterföretaget sker i enlighet med artiklarna 10.1, 11, 13, 14.1, 15 och 17 i detta direktiv samt artiklarna 7.1 och 12 i direktiv 77/780/EEG.

Bestämmelserna i denna punkt 2 skall i tillämpliga delar gälla för dotterföretag. Därvid skall "kreditinstitut" läsas som "finansiella institut som uppfyller de i artikel 18.2 föreskrivna villkoren" och "auktorisation" läsas som "stadgar eller bolagsordning".

Artikel 19.3 andra stycket skall läsas som

> "Hemlandets behöriga myndigheter skall också lämna uppgift om storleken av det dotterägda finansiella institutets kapitalbas och om den konsoliderade kapitaltäckningsgraden för det kreditinstitut som är dess moderföretag."

Om ett finansiellt institut som avses i denna punkt 2 inte längre uppfyller alla de föreskrivna villkoren, skall hemlandet

underrätta värdlandets behöriga myndigheter. Värdlandets lagar skall då gälla för det finansiella institutets verksamhet i värdlandet.

Artikel 19

1. Ett kreditinstitut som önskar etablera en filial på en annan medlemsstats territorium skall underrätta hemlandets behöriga myndigheter därom.

2. Medlemsstaterna skall föreskriva skyldighet för varje kreditinstitut, som önskar etablera en filial i en annan medlemsstat, att vid underrättelse enligt punkt 1 lämna uppgifter om följande:

a) Den medlemsstat på vars territorium etableringen avses ske.

b) En verksamhetsplan som anger bl.a. filialens tilltänkta affärsverksamhet och organisationsstruktur.

c) En adress i värdmedlemsstaten där handlingar skall finnas tillgängliga.

d) Namnen på de personer som skall ha ansvaret för filialens ledning.

3. I andra fall än då de behöriga myndigheterna har anledning att ifrågasätta kreditinstitutens administrativa struktur eller finansiella situation, skall myndigheterna, med beaktande av de tilltänkta verksamheterna, inom tre månader från mottagande av underrättelse enligt punkt 2 översända den erhållna informationen till värdlandets behöriga myndigheter och underrätta det berörda institutet.

Hemlandets behöriga myndigheter skall också lämna uppgift om storleken av kreditinstitutets kapitalbas och kapitaltäckningsgrad samt, i avvaktan på vidare harmonisering, lämna uppgift om vilka system för inlåningsgaranti som ger skydd åt filialens insättare.

I fall då hemlandets behöriga myndigheter vägrar att översända den i punkt 2 omnämnda informationen till värdlandets behöriga myndigheter, skall skälen härför lämnas till det berörda kreditinstitutet inom tre månader från det att fullständig information föreligger. En vägran att översända information eller underlåtenhet att lämna besked skall kunna prövas av domstol i hemlandet.

4. Innan en filial till ett kreditinstitut inleder sin verksamhet skall värdlandets behöriga myndigheter inom två månader från det att underrättelse enligt punkt 3 erhållits förbereda tillsyn av kreditinstitutet i enlighet med artikel 21 och, om så erfordras, ange under vilka villkor, motiverade av hänsyn till det allmännas bästa, verksamheterna får bedrivas i värdlandet.

5. Efter underrättelse från värdlandets behöriga myndigheter eller sedan den i punkt 4 angivna fristen löpt ut utan att någon underrättelse erhållits från myndigheterna, får filialen etableras och inleda sin verksamhet.

6. Om förändringar sker i något avseende som uppgivits i en underrättelse enligt punkt 2 b, c eller d, eller om förändringar sker i det system för inlåningsskydd som avses i punkt 3, skall kreditinstitutet skriftligen underrätta behöriga myndigheter i hemlandet och värdlandet. Underrättelse skall lämnas minst en månad innan förändringen sker, så att det blir möjligt för hemlandets behöriga myndigheter att fatta beslut enligt punkt 3 och för värdlandets behöriga myndigheter att i anledning av förändringen fatta beslut enligt punkt 4.

Artikel 20

1. Ett kreditinstitut som för första gången önskar utnyttja rätten att, inom ramen för fritt tillhandahållande av tjänster, driva verksamhet på en annan medlemsstats territorium, skall underrätta hemlandets behöriga myndigheter om vilka av de i bilagan upptagna verksamheterna som institutet avser att bedriva.

2. Hemlandets behöriga myndigheter skall inom en månad från det att underrättelse enligt punkt 1 mottagits, översända underrättelsen till värdlandets behöriga myndigheter.

Artikel 21

1. Värdländerna får för statistiska ändamål föreskriva skyldighet för alla kreditinstitut som har filialer på staternas territorium att till värdländernas behöriga myndigheter lämna periodiska rapporter om verksamheten i dessa värdländer.

Vid fullgörande av åligganden enligt artikel 14.2 och 14.3 får värdländerna föreskriva skyldighet för filialer till kreditinstitut från andra medlemsstater att lämna samma information som för ändamålet krävs av inhemska kreditinstitut.

2. Om ett värdlands behöriga myndigheter finner att ett institut, som har en filial eller som tillhandahåller tjänster inom värdlandets territorium, inte efterlever de föreskrifter som utfärdats i anledning av bestämmelserna i detta direktiv om befogenheter för värdlandets behöriga myndigheter, skall dessa myndigheter förelägga institutet att vidta rättelse.

3. Om det berörda institutet underlåter att vidta erforderliga åtgärder för rättelse, skall värdlandets behöriga myndigheter underrätta hemlandets behöriga myndigheter. Hemlandets behöriga myndigheter skall snarast vidta alla erforderliga åtgärder för att institutet skall åstadkomma rättelse. Underrättelse skall ske till värdlandets behöriga myndigheter om vilka åtgärder som vidtas.

4. Om institutet, trots de åtgärder som vidtagits av hemlandet eller beroende på att sådana åtgärder visar sig otillräckliga eller inte kan genomföras i den ifrågavarande medlemsstaten, fortsätter att överträda i värdlandet gällande föreskrifter som avses i punkt 2, får värdlandet, efter att ha underrättat hemlandets behöriga myndigheter, vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa vidare överträdelser och, i den mån det är nödvändigt, hindra institutet att göra nya åtaganden inom det egna territoriet. Medlemsstaterna skall tillse att delgivning kan ske inom deras territorier av sådana handlingar som är nödvändiga för dessa åtgärder mot kreditinstitut.

5. Det som nu sagts skall inte påverka möjligheterna för ett värdland att vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa överträdelser inom sitt territorium av föreskrifter som utfärdats i det allmännas intresse. Sådana åtgärder skall kunna innefatta hinder för institut att göra nya åtaganden inom värdlandets territorium.

6. Varje åtgärd som vidtagits med stöd av punkterna 3, 4, och 5 ovan och som innebär påföljder för eller inskränkningar i rätten att tillhandahålla tjänster måste vara väl befogad och skall lämnas till berörda institut. Varje sådan åtgärd skall kunna prövas av domstol i den medlemsstat vars myndigheter beslutat om åtgärden.

7. Innan åtgärder vidtas i den ordning som föreskrivs i punkterna 2—4, får värdlandets behöriga myndigheter i brådskande fall interimistiskt vidta de åtgärder som är nödvändiga till skydd för insättare, investerare och andra mottagare av tjänster. Kommissionen och de andra medlemsstaternas behöriga myndigheter skall underrättas om sådana åtgärder så snart det kan ske.

Kommissionen får, efter hörande av berörda medlemsstaters behöriga myndigheter, besluta att den ifrågavarande medlemsstaten skall ändra eller återkalla åtgärder som nu sagts.

8. Värdländerna får utöva befogenheter som givits dem enligt detta direktiv genom att vidta erforderliga åtgärder för att hindra eller bestraffa överträdelser inom deras territorier. Sådana åtgärder skall kunna innefatta förbud för institut att göra nya åtaganden inom vederbörande värdlands territorium.

9. Om en auktorisation återkallas skall underrättelse därom ske till värdlandet, som skall vidta erforderliga åtgärder för att hindra berörda institut att göra nya åtaganden inom det egna territoriet och för att skydda insättarnas intressen. Kommissionen skall vartannat år tillställa den rådgivande bankrörelsekommittén en rapport om sådana fall.

10. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om antalet och arten av de fall i vilka underrättelse vägrats enligt artikel 19 och i vilka fall åtgärder har vidtagits med stöd av punkt 4 ovan. Kommissionen skall vartannat år tillställa den rådgivande bankrörelsekommittén en rapport om sådana fall.

11. Denna artikel skall ej till någon del hindra kreditinstitut med huvudkontor i en annan medlemsstat från att marknadsföra sina tjänster med anlitande av alla tillgängliga media i värdlandet, detta i överensstämmelse med bestämmelser om formen och innehållet i sådan reklam vilka antagits i det allmännas intresse.

AVDELNING VI

Avslutande bestämmelser

Artikel 22

1. Tekniska anpassningar av detta direktiv i följande avseenden skall antas i den ordning som föreskrivs i punkt 2:

— Utvidgning av innehållet i den förteckning som avses i artikel 18 och som är intagen i bilagan, eller anpassningar av den terminologi som använts i förteckningen, allt i den mån detta är motiverat av utvecklingen inom de finansiella marknaderna.

— Ändringar av storleken på startkapital som anges i artikel 4, betingade av utvecklingen på de ekonomiska och monetära områdena.

— Områden inom vilka behöriga myndigheter skall utbyta information som sägs i artikel 7.1 i direktiv 77/780/EEG.

— Förtydligande av definitionerna, med syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning av detta direktiv inom hela gemenskapen.

— Förtydligande av definitionerna, med syfte att vid genomförandet av detta direktiv ta hänsyn till utvecklingen på de finansiella marknaderna.

— Samordning av terminologi och utformning av definitioner i enlighet med senare rättsakter angående kreditinstitut och angränsande ämnen.

2. Kommissionen skall biträdas av en kommitté sammansatt av representanter för medlemsstaterna och under ordförandeskap av en företrädare för kommissionen.

Kommissionsföreträdaren skall överlämna ett förslag om åtgärder till kommittén som skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till frågans angelägenhetsgrad. Som kommitténs yttrande skall den mening gälla som företräds av sådan majoritet som i fördragets artikel 148.2 föreskrivits med avseende på beslut som rådet skall anta efter förslag av kommissionen. Medlemsstaternas representanters röster skall ges en vikt motsvarande vad som sagts i den nämnda artikeln. Ordföranden får inte delta i omröstningen.

Kommissionen skall anta förslaget, om det har tillstyrkts av kommittén.

Om förslaget inte biträtts av kommittén, eller om denna ej avgivit något yttrande, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet åtgärder. Rådet skall besluta med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte agerar inom tre månader från det att kommissionen lämnat sitt förslag, skall kommissionen besluta att åtgärderna skall vidtas, såvida inte rådet genom enkel majoritet beslutat motsätta sig dem.

Artikel 23

1. En filial som, i enlighet med bestämmelser i värdlandet, har inlett verksamhet där före ikraftträdandet av föreskrifter som antagits för genomförande av detta direktiv, skall anses ha blivit föremål för sådant förfarande som föreskrivits i artikel 19.1-5. För sådana filialer skall från ikraftträdandet gälla artikel 6.3, artiklarna 15, 18 och 19.6 samt artikel 21.

2. Artikel 20 skall inte påverka de rättigheter som givits kreditinstitut, vilka tillhandahållit tjänster före ikraftträdandet av föreskrifter som antagits för genomförande av detta direktiv.

Artikel 24

1. Medlemsstaterna skall, med det undantag som anges i punkt 2 nedan, sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv vid den senare av de tidpunkter som anges för genomförande av direktiv 89/299/EEG och 89/647/EEG, dock senast den 1 januari 1993. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall senast den 1 januari 1990 besluta om de åtgärder som fordras för överensstämmelse med artikel 6.2.

3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till viktigare föreskrifter som antas inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 25

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 1989.

På rådets vägnar

P. BÉRÉGOVOY

Ordförande

BILAGA

FÖRTECKNING ÖVER VERKSAMHETER SOM SKALL VARA FÖREMÅL FÖR ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE

1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten
2. Utlåning[1]
3. Finansiell leasing
4. Betalningsförmedling
5. Utställande och administration av betalningsmedel (t.ex. kreditkort, resecheckar och bankväxlar)
6. Garantiförbindelser och ställande av säkerhet
7. Handel för egen eller kunders räkning med
   a) penningmarknadsinstrument (checkar, växlar, depåbevis m.m.)
   b) utländsk valuta
   c) finansiella terminer och optioner
   d) valuta- och ränteinstrument
   e) överlåtbara värdepapper
8. Medverkan i värdepappersemissioner och tillhandahållande av tjänster i samband därmed
9. Rådgivning till företag angående kapitalstruktur, industriell strategi och liknande angelägenheter samt tjänster knutna till fusioner och företagsförvärv
10. Penningmarknadsmäkling
11. Portföljförvaltning och -rådgivning
12. Förvaring och förvaltning av värdepapper
13. Kreditupplysningstjänster
14. Bankfackstjänster

---

[1] omfattande bland annat
- konsumentkrediter
- hypotekskrediter
- factoring, med eller utan regress
- finansiering av handelskrediter (inklusive "forfaiting")

Innehåll

Proposition 3
Propositionens huvudsakliga innehåll 3
Propositionens lagförslag 5
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 1992 99
1 Inledning 99
2 EES-regler om banker och andra kreditinstitut 100
2.1 Allmänt om EES-regler 100
2.2 Obligatorisk auktorisation av kreditinstitut, minsta startkapital, m.m. 103
2.3 Prövning av större ägares lämplighet 109
2.4 Etableringsfrihet för kreditinstitut inom EES 112
2.4.1 En enda auktorisation tillräcklig i EES 112
2.4.2 Tillåten verksamhet 117
2.4.3 Hemlandstillsyn 123
2.5 Rätt till domstolsprövning av vissa förvaltningsbeslut . . 136
2.6 Övriga frågor med anknytning till EES-avtalet 140
3 Sanktioner 143
4 Ny lag om kreditmarknadsbolag 147
4.1 Gemensam lag 147
4.2 Startkapital m.m. 150
4.3 Rörelseregler för kreditmarknadsbolagen 152
4.4 Koncerntillsyn 157
4.5 Kreditmarknadsbolagen och kreditupplysningslagen . . . 158
4.6 Övriga frågor om kreditmarknadsbolag 160
5 Finansiella koncerner 162
6 Vissa övriga frågor 168
6.1 Offentliga styrelseledamöter i bank m.m. 168
6.2 Samverkan mellan bank, post och butik 170
6.3 Vissa bestämmelser om bankfusioner m.m. 174
6.3.1 Tillstånd till fusion mellan bankaktiebolag och allmänt aktiebolag 174
6.3.2 En firmafråga 175
6.4 Bankaktiebolags förvärv av aktier i moderbolag 176
6.5 En redovisningsfråga 177
6.6 Aktiekapital i utländsk valuta 179
6.7 Ändringar med anledning av ombildningen av Stadshypotek samt ändring i två lagar på försäkringsområdet 180
7 Ikraftträdande m.m. 180
8 Upprättade lagförslag 181
9 Specialmotivering 182
9.1 Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617) 182
9.2 Förslaget till lag om kreditmarknadsbolag 207

9.3 Förslaget till lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:618) 234
9.4 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619) 237
9.5 Förslaget till lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:620) 238
9.6 Förslaget till lag om ändring i ackordslagen (1970:847). . 239
9.7 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173) 239
9.8 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) 240
9.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank 240
9.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:557) om ändring i insiderlagen (1990:1342) 242
9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:559) om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse . . 242
9.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:560) om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. 243
9.13 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken 243
10 Hemställan 243
11 Beslut 244

Bilaga 1 Förteckning över remissinstanser 245
Bilaga 2 Utdrag ur Lagrådets protokoll den 20 oktober 1992 . 246
Bilaga 3 "Första banksamordningsdirektivet" 247
Bilaga 4 "Andra banksamordningsdirektivet" 255